

Oldnordiske Sagaer

udgivne

1

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

---

urdes Ord

Kan ingen modsig.

Sjølsvinomael.

Landskassas

Tiende Bind.

Hakon Sverresøns, Guttorm Sigurdsøns og Inge
Baardsøns Sagaer, samt Hakon Hakonsøns Saga
indtil Hertug Skules Fald.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets-Bogtrykker.

1855.

Norges Konger

Hakon Sverresøns, Guttorm Sigurdsøns og Inge Baardsøns Sagaer, samt Hakon Hakonsøns Saga indtil Hertug Skules Fald,

udgivne

i

Oversættelse

af

det Kongelige

Nordiske Oldskrift-Selskab.

Kjøbenhavn.

Trykt hos Andreas Seidelin,

Hof- og Universitets-Bogtrykker.

1835.

Hakon Sverresøns, Guttorm Sigurdsøns og Inge Baardsøns Saga.

Begyndelsen af Hakon Sverresøns Regjering,
da han blev tagen til Konge.

Den samme Sommer, som Kong Everre var død om Foraaret, blev hans Søn Hakon taget til Konge paa Drething i Throndhjem. Heri samtykkede alle de Høvdinger, som forhen havde tjent hans Fader, Kong Everre. Kort før var Kong Everres Søn, Sigurd Lavard, død; han efterlod sig en Søn, som hed Guttorm. Men da Kong Inge spurgte, at Kong Everre var draget bort fra Vigen, hvor han, som forhen er fortalt, havde belejret Bjerget, saa drog han ud til Vigen, og opholdt sig der, indtil han spurgte Kong Everres Død; Baglerne forskaffede sig da atter Skibe, og fik ligeledes en stor Hær; de agtede sig endnu en Gang nordpaa til Bergen; men da Nygtet derom kom did, og Sigurd Kongesfrænde, som førte Overbefalingen der, fik Underretning om Baglerne, drog han sinod dem med en stor Hær. Han traf dem ved Jæderen, drev

dem op fra Skibene, og beinægtigede sig alle deres Skibe og Gods; men Inge flyede over til Vigen, derfra til Dplandene, og laac om Sommeren oppe i Njeseu; der blev han svøgen af sine egne Mænd. En Mand, ved Navn Gummer Lest, havde Kong Inge forhen givet Sæde næstved sig selv, og beviist ham meget Godt. Inge blev dræbt af Venderne paa den hellige D i Njeseu; hele Partiet blev da oplest, og mange flygtede bort fra Landet, nogle ned til Danmark, og andre endnu længere bort. Dronning Margrete, Kong Everres Gufte, drog efter hans Død til Gotland, tilligemed deres Datter Kristine og Kongens mange Kostbarheder. Samme Foraar drog Kong Hakon efter til Vigen, og opholdt sig der en stor Deel af Sommeren; han sendte Bud til alle de Biskopper, som havde været i Uenighed med Kong Everre, saa at de kom til ham og sluttede Forlig med ham, saaledes som Kong Everre havde besluttet før sin Død. Han sendte ogsaa Bud efter sin Søster Kristine, og tog hende fra Dronningen mod dennes Villie. Biskopperne vendte tilbage til deres Bispesæder om Sommeren, og bleve Kongens Venner. Kong Hakon drog om Høsten til Bergen, og opholdt sig der om Vinteren; han havde gjort sig almindelig elsket. Denne Høst kom ogsaa Gudmund Nresen fra Island; han var valgt til Biskop over Nordlændinge- Fjerding; Kongen tog meget venlig imod ham; den nye Biskop blev nogen Tid hos ham, og var siden stedse en stor Ven af Kongen. Ogsaa Ginar Præst, som var gift med Kong Hakons Søster, Kong Everres anden Datter, og havde Eysfel i Rogeland, en stor Høvding, stod i megen Ansæelse hos Kong Hakon. Desuden vare der endnu mange andre Høvdinge hos Virkebenerne: Hakon Galin, Peter Steiper,

Sigurd Kongesfrænde, Noar Kongesfrænde, Gvind Præstemaag, og mange andre beremte Mænd, saavel med Hensyn til deres Slægt, som deres egen Dygtighed og Ansæelse.

Om Erling Steenvæg.

2. En Mand, ved Navn Erling Steenvæg, udgaves for en Søn af Kong Magmus Erlingsen; han blev holdt i Fangenskab i Vindland, og var indsluttet i et Taarn. Herfra kom han ud ved Hjælp af en vendisk Kone, ved Navn Margrete; de skare nemlig deres Klæder i Stykker, og snøede et Lov deraf; derved kom han ud af en Nabning paa Taarnet, og lod sig glide ned af Lovet forbi Steenvæggen (Muren); men Lovet naaede ikke til Jorden, saa han faldt, og forvred sin Hofte; dog undkom han lykkelig, da det var en merk Nat, og kom over til Danmark; derefter kaldte man ham Erling Steenvæg. Den Sommer da Kong Hakon var i Vigen, kom denne Erling Steenvæg til Skauer, og bekjendtgjorde sin Herkomst for Nordmændene; mange bede sig da til at følge ham, men han svarede, at han vilde ikke rejse noget Parti mod Kong Hakon, og gjere Uro i Landet, saa længe han var Konge over Norge. Han vendte da tilbage til Kjebenhav, og blev der om Vinteren.

Kong Hakon Sverresens Død.

3. Kong Hakon drog om Hesten til Bergen, og blev der om Vinteren; næste Sommer drog han efter i Vigen, men tilbage igjen om Hesten til Bergen, hvor han gjorde alt i Stand til sit Vintersæde. Samme Hest var det, at Erling kom til Skauer; da kom ogsaa Dronning Margrete

fra Gotland til Bergen, og blev der om Vinteren, men der herskede ingen god Forstaaelse inellem hende og Kong Hakon. Om Vinteren i Julen faldt Kong Hakon i en Sygdom, der strax angreb ham saa voldsomt, at han ingen No kunde have; han lod sig da bringe op til Bergen, og laae der en kort Stund, før han dede; det var den ottende Dag i Julen. Han blev begravet i Kristkirken, og mange Bedrøvede stode ved hans Grav, thi han var meget elsket; han var venlig og nedladende mod Almen, en fjen Mand i sin Hird og af gode Sæder, tapper og seiersæl i Mandprøver, som forhen er fortalt, saa han tyktes altid at være en Stette for Virkebenerne. Man bestyldte Dronning Margrete for at hun havde saaet en Mand til at forgive Kongen ved en Drif; denne Mand grebe Virkebenerne, og fremsatte denne Bestyldning imod ham, men han nægtede, og tilbed at reuse sig; det kom ogsaa saa vidt, at han fastede til Jernbyrd, og bar Jernet meget mandig, men da Haanden blev slyet, var den meget brændt; derpaa blev han fert ud til Bergensvaag, og druknet der.

Guttorm Sigurdfen toges til Konge.

4. Det samme Foraar toge Virkebenerne Sigurd Lavards Sen Guttorm til Konge; han var da endnu kun et Barn; men i Epidfen for Partiet stode Hakon Galin, Kong Everres Sestersen, og Peter Steiper, ligeledes Kong Everres Sestersen, den Gang gift med Kong Magnus's Datter Ingeborg. Desuden vare i dette Parti: Sigurd Kongstrænde, Gviind Præstemaag, Ginar Kongemaag, Roar Kongstrænde og mange andre anseelige Mænd. Men da de Mænd, som før havde været med Baglerne,

spurgte dette, ventede de sig ikke synderlig Fred af Virkebenerne, og drog bort fra Landet til Danmark. Thorsleif Skalp og Dinnud Lunds Sønner, Odd Rau og Krubjern Trold, begave sig til Kjøbenhavn til Erling Steenwæg; da dannede Partiet sig der, og der strømmede mange Mænd til dem, som før havde været med Vaglerne; de sendte derpaa Bud til deres Venner i Vigen, og stævne de dem til Halsborg ved Fasteu. Derhen kom da fra Norge: Reidar Sendemand, Eelve Diefen, Philippus af Beggii, og de havde en stor Flaade af Skuder. Da de kom til Vigen, underkastede alle Jodbyggerne sig dem, og de fore da estenfra til Oslo, hvor Biskop Nikolai var. Erling bad Biskoppen at foranstalte hans Jernbyrd der til Deviis for hans Fædreneherkomst, men Biskoppen afflog ham det, og bad ham bære Jern i Sarpøborg; Erling drog da did, og fastede der til Jernbyrd. Biskop Nikolai kom da ogsaa derhen, men da Erling skulde til at tage Jernet, sagde Biskoppen, han skulde ikke bære Jernet der, men drage hen til Lensberg, og bære det der; thi derhen vilde Danefongen komme, og han skulde være Djevidue til Jernbyrden. Erling drog da til Lensberg, og biede efter Danefongen. Biskop Nikolai og Danefongen havde overlagt med hinanden, at denne skulde drage til Norge tilligemed Simon Kaarefens Søn Philippus, Kong Inge Haraldfens Søstersøn og Biskop Nikolais Frænde. Det var om Foraaret ved Høstolsmeise Tid, at Danefongen Waldemar kom til Lensberg med over tre hundrede Skibe, og drog ganske fredelig frem; da fastede Erling til Jernbyrd anden Gang, og bar Jernet mandig og vel; Biskoppen og Kongen vare begge Djevidner til Jernbyrden, og da Haanden skulde synes, lod Danefongen sætte væbne

Mænd rundt om Kirken, saa man kunde let slutte sig til, hvorledes det vilde have gaaet Erling, hvis han ikke befandt sig uskadt. Den Dagen var han til Gjeskebud hos Danes kongen, der forærede ham fem og tredive Skibe med alt Tilbehør. Morgenen efter blev der blæst til Sundthiug, men endnu før Thinget var samlet, havde Biskop Nikolai ved sine Venners Bistand og sin egen Jubslydelse faaet udvirket, at hans Frænde Philippus blev taget til Jarl; og Biskoppen lovede, at han skulde staae dem bi af al sin Magt. Erling blev da taget til Konge, og Danes kongen vendte tilbage til Danmark. Følgende gif da Erling tilhaande: Arnbjørn, en Søn af Jon Gautsen, Helge Birgersen, Asbjørn Kopp, Gyrd Benteensen, Guttorm Thvare, Orm hin lange, Thord Dokka, Benedikt fra Gunnarås, Simon Kyr, Kolbjørn hin Røde, Gyrd Skjalge, og de havde mange Folk med sig. Efter Et. Haudbogs Tider holdt de Vorgething, og Erling blev ligeledes der taget til Konge, og Philippus til Jarl. Alle Virkebenerne flygtede bort fra Vigen, deels til Thronshjem, deels til Bergen. Denne Sommer dede Kong Guttorm i Thronshjem. Virkebenerne stævuede da Dresthing, paa hvilket Erkebiskop Thorer og alle de forstændigste Mænd i Threndelagen indfandt sig, og der blev raadslaaet om Kongevalget. Hakon Galin havde da ægtet Fru Kristine, men Erkebiskoppen havde talt derimod; de fleste Bønder vilde tage ham til Konge, men Erkebiskoppen modsatte sig; da foresloges Sigurd Konges frænde, Kong Sigurd Haraldsens Dattersøn, og Peter Steiper, Kong Sverres Søstersøn. Inge hed en Søn af Kongedatteren Cecilia, Broder til Hakon Galin, og Søn af Baard Guttormsen; han var den Gang i Kjebstaden;

og efter som han var threndst af Ket, saa forlangte Almuen ham til Konge; det var ogsaa Erkebiskoppens Billie; Inge havde fer været hos ham. Inge blev da taget til Konge, men saasom han endnu var ung og uersaren i at anfere en Hær, og man maatte vente sig megen Fare og Uro, saa overlagde Krigsmændene, at Inge skulde give Saxon Jarls Navn, hvilket ogsaa skete. Efter Nafsmesse-Nsten drog Erling bort fra Tønsberg med hele sin Hær, og vendte sig nordpaa langsmed Landet med fem og tredive Skibe; de toge Lebing og alle Kongestatter, og droge temmelig langsom affted. Da de kom til Bergen, vare der i Borgen Virkebenerne Dagfinn, Thorgrim af Hjanæs, Thord Brase, og næsten to hundrede Mænd. Baglerne gik op i Byen, og søgte op til Borgen, og de og Virkebenerne skjede en Stund paa hverandre. Da sagde Erling Steenvæg til sine Mænd: „Skyder ikke paa dem, thi de ere alle vore Mænd!“ Baglerne sov bestaudig paa Skibene om Natten; nogle laae for Arker, andre ovre ved Muukbrygge, men om Dagen vare de altid i Byen; de gik bestaudig op til Borgen, begge Partier skjede paa hverandre, og mange bleve saarede, men saa saldt. En Dag roede Kong Erling med nogle Skuder til Holmen, og gik med sine Folk i Land ved Biskopsbryggen, og op til Kristkirke; men da Virkebenerne saae det, gik de imod dem, og gjorde et saa heftigt Anfald, at Baglerne maatte flye; Erling og nogle af hans Folk sprang i Seen, andre saldt, nogle naaede Skibene; og da de vare komne ombord, spurgte de Erling, om hine endnu vare deres Mænd? Kongen sagde Ja. Kort efter forlode Baglerne Byen, og droge nordpaa langsmed Landet; de satte Sysselmænd i Herrederne, droge saa nordpaa til Rugfjund,

og laae der heved tre Uger; da tog Biskop Nikolai sin Landsskyld, og der kom megen Leding til dem; blandt andre kom der til dem: Lodin Bonde fra Leykne, Nikolai Botolfsen og hans Broder Kaurlung, Endride Hegre, og Kalf fra Hornyn. Da spurgte de, at Virkebenerne havde valgt sig Konge og Jarl, og lovede sig til at drage nordfra med en stor Hær; Baglerne vendte derfor tilbage til Bergen, og lagde med deres Skibe ind i Laraavaag. Biskoppen havde der en Dystter hos sig, som kunde forsærdige en Blide, og han sagde, at han dermed havde brndt mange Borge; „og bryder jeg ikke denne,” sagde han, „saa lægger mig i Slynge, og slynger mig mod Borgen!” Der blev da fært meget Ved til Borgen, for at faae Bliden bygget; denne Tid kaldte man Blide-Hest. Da kom den Gfterretning til Byen, at man havde seet Virkebenernes Skibe sejle nordfra forbi Stavsfjord; der blev da blæst til Stævne af Skibsbefalingsmændene, og raadslaact, hvad man nu helst skulde gjere. Kongen vilde have, at de skulde bie og holde Slag med Virkebenerne; men Biskoppen svarede: „Hvis du, Konge! vil stride her med Virkebenerne, saa behøver du ikke ostere at sørge for diøse Mænd, som følge dig; det er mit Raad, at vi det snarest ftee kan gjere os særdige, sætte vore Sejl til, og sejle øster til Wigen; og lader os der stride med Virkebenerne, hvis de sege derhen efter os.” Dette Raad blev fulgt; Biskoppen lod strax Tjeldingerne tage ned paa sit Skib, og drejede ud af Vaagen, og saa den ene efter den anden, som de bleve særdige; de sejlede baade Nætter og Dage, indtil de kom til Tønsberg; Biskoppen drog derpaa ind til Oslo. Virkebenerne kom til Bergen noget efter at Baglerne vare dragne bort, og opholdt sig der en Stund, vendte saa

tilbage til Throndhjem, og bleve der om Vinteren, men Baglerne bleve i Vigen; i Dplandene vare nogle af begge Partier.

Om Mandtal.

5. I Dplandene vare af Virkebenerne: Ulf Hane, Harald Kefje, Gudleik Flotbytte og endnu flere Hevedsmænd; men af Baglerne: Thoralde Hugesen, Gudleik Skreidung, og paa Ringerige Benedikt fra Gumencæs; paa Valbers var Jon Gvidmand; de seeldte om Vinteren Narve Epyd tilligemed mange andre af hans Mænd, men nogle undkom. Om Foraaret efter Paaske sendte Erling Skuberne og alle lette Skibe bort under Anførsel af Arnbjern Jonsen, Nikolai Botolfsen, Lodin Staller, Gyrd Benteusjen, Nlle Gvidkone; de havde atten Skibe, agtede sig til Bergen, og sejlede hurtigt afsted; men da de kom til Fjælbyrja, spurgte de, at Ginar Kongemaag var med en Trop Folk i Stavanger, og havde ikke saaet Nys om deres Rejse; de vendte da derhen, sejlede om Dagen forbi Jæderen, og kom ved Middagstider til Byen; men da Ginar fik Efterretning om deres Færd, holdt han just Stævne angaaende en Forsigelse, og tænkte ikke, at de saa snart vilde komme over ham; men da han og hans Folk saae Skibene, løb de til Svithundskirke og op i Taarnet. Baglerne brede Kirken op, og tilbode Ginar Fred; de gif derpaa hen i Koret, og Ginar aflagde Ed paa Svithunds Skrin, at han aldrig skulde stride imod Kong Erling. Derpaa gif de ud af Kirken med ham, og Hevdingerne vilde holde den ham lovede Fred, men Krigsfolket fik deres Villie frem, og dræbte ham. Fire andre Mænd bleve dræbte i Kirken. Baglerne bemægtigede sig der megen

Leding, som Ginar fer havde samlet fra Rogeland, og de vendte derpaa tilbage til Tensberg.

Om Birkebenerne og Baglerne.

6. Birkebenerne udbede Leding over hele den nordlige Deel af Landet, og droge om Vaaren til Bergen med en meget stor Hær; siden derfra ester til Vigen. Peter Steiper tog det Eysjel, som Ginar havde haft, og satte sin Eestersen Maue og Thorkel Drage derover, men Peter selv drog esterpaa med Kongen. Baglerne vare i Tensberg, og havde gjort deres Skibe færdige, for at drage nordpaa; men da de fik Efterretning om Birkebenerne, vilde Biskop Nikolai, at de skulde drage bort over til Danmark, og den Beslutning blev taget; de sejsede da til Halland, og bleve i Visk en Stund. Birkebenerne kom til Tensberg, og holdt der Hængething, paa hvilket Junge blev taget til Konge, men Hakon til Jarl; de underlagde sig derpaa Vigen, og satte Mænd i Eyslerne; dernæst droge de over til Carpsberg, og holdt Vorgething; ogsaa der blev Junge taget til Konge, og Hakon til Jarl, hvorpaa de vendte tilbage til Tensberg. Men da Baglerne spurgte dette, drog Philippus Jarl nordpaa i Vigen tilligemed Arnbjern, Philippus af Vegin, Reidar, Nikolai Botolfsen, Atle Gridfone og Helge Gern. De havde tyve Skibe. Kongen blev tilbage med en Deel af Hæren. Biskop Nikolai var draget til Njebenhavn. Baglerne sejsede paa det hurtigste nordpaa, og tænkte at komme usorvarende paa Tjenden, men da de kom til Hasssteenøsuud, kom en Rog ester dem, og sejsede strax ud af Suudet. Baglerne standsede da strax, og mærkede, at der maatte være kommen Efterretning om dem til Tensberg; de vendte da tilbage til

Haffteensfund, og sejlede med hele Hæren til Liimfforden, og bleve en stor Deel af Sommeren i Halsborg. Da kom Biskop Nikolai did; hvorpaa de sejlede til Nugesund nordfor Kongehelle, og gif der i Land, men sendte Skibene tilbage til Halland, samt Lobin Staller, Halbjern Trold og hævved to hundrede Mand; disse sejlede senderpaa til Nissaa, og satte Skibene op der; da kom ogsaa Biskop Nikolai dertil, og steg af sit Skib Vogestreppe; han drog saa landvejs østenfra ind i Vigen. Mange af Vaglerne droge med ham, men nogle toge ad Sevejen paa Smaaskuder; og om Hesten medtes de i Carpsborg. De ferte deres Skibe op i Njesen, og videre til Hedemarken; men da de kom til Lille Hæmner, blev Odd Tan dræbt af Gubleik Flotbytte. Vaglerne droge nordpaa til Fjeldet og ned i Dpdalene, saa til Orkedal og derfra ind til Rjebstaden (Nideros); nogle af deres Tropper droge bort fra Dplandene, og kom ned i Hardanger. Der vare følgende Hovedsmænd: Serkver Snav, Simon Dre, Erling Stamhals, Halle Land, Dgmund Egeland; de havde tredive Mand; de dræbte Erling Birkebeen, og derpaa Thorkel Digre ved Nvaldsnæs med sex og tyve Mand, og vendte saa tilbage til Dplandene; men de Vagler, som vare komne til Rjebstaden, fandt ingen Modstand, og opholdt sig der en Stund. Da stævned de Dretthing, men der kom kun saa Mænd til dem; Erling blev der taget til Konge, og Philippus til Jarl; da sendtes ogsaa Mænd omkring i Eyslerne, men de fik kun lidet Gods fra Herrederne. Da Birkebenerne spurgte, at Vaglerne vare dragne nord over Fjeldet, saa deelte de deres Hær; Kong Inge drog med en Deel deraf nordpaa, men Hakon Jarl med en anden til Halland, hvor han traf dem, som bevogtede Skibene i Nissaa; der

faldt af Baglerne henved tredive Mand, men alle de andre flyede op paa Land; blandt de Faldne var Arnbjern Trolde. Hakon Jarl bemægtigede sig der alle deres Skibe, ogsaa Bogeskreppe, som tilhørte Biskop Nikolai; nogle brændte de, andre toge de med sig; de vendte da tilbage til Vigen. Om Høsten drog Jarlen til Bergen, men Kong Inge til Throndhjem. Baglerne havde sendt Åsbjern Kopp og Thorvalde Skiring med to Skuder paa Spejderi sender paa Møre; de saae, da Virkebenerne sejlede forbi Stim, og roede da nordpaa. Virkebenerne saae dem, satte efter dem, og forfulgte dem hele Dagen; nogle roede ind til Thingvold, hvor Guttorm Thvare var, han havde nemlig haft Eysselet; Virkebenerne dreve dem der op, og Guttorm faldt med sine Mænd. Silde om Åstene lagde Åsbjern Kopp og hans Medfølgere til ved Solstøl; Virkebenerne overfaldt dem om Natten, dreve dem der op, og holdt Vagt omkring Den; men om Morgenen ransagede de Den, og dræbte dem næsten alle; Åsbjern undkom med nogle Mænd. Derpaa drog Virkebenerne nordpaa, og toge en Skude fra Baglerne ved Agdenæs, og sejlede saa ind til Byen. Baglerne drog strax ud af Byen op over Broen, og saa efter over Skaanesfjeld til Østerdalene, og standsede ikke, ferend de kom til Oslo, men nogle bleve paa Storen. Kong Inge var den Vinter i Kjevstaden (Nideros), men Hakon Jarl i Bergen. Om Høsten forud, da Baglerne vare drevne op i Nissaa, drog de sendefra forbi Halland meget udmattede; de kom silde om Åstene hen til Ejobhus, hvor der laae to af Virkebenernes Skuder under Auserfel af Salvard Edarsfare; de mærkede ikke til Fjenden, ferend Baglerne overfaldt dem, og dræbte dem næsten alle. Baglerne toge Skibene, og roede ud af Aaen lige til Nesdals-

fors, satte Skuderne op der, og brændte dem, drog siden op til Marker, og saa nordpaa til Edestov til Opplandene; de traf Kongen i Njeseu. Halvard Vidarfare indkom, thi han havde været oppe i Byen.

Om Sydselmændene.

7. Strax efter Juleu drog Vaglernes Sydselmænd ud i Lenene. Philippus af Begin havde Borgesydsel; han lod bygge to Skuder, Asbjern Kopp een Skude, Thorvalde Angesen een Skude, Orm den Lange i Odinsø een Skude, Thorsteen Thjof een Skude, Jon Drotning to Skuder ved Elven, Gudolf paa Blakkestad og Gunnar Nafesen to Skuder, Reidar een Skude, Philippus Jarl to Skuder, Thord Dokka een Skude, Gunne den Lange to Skuder i Skeen, Gyrd een Skude; i det Hele bleve byggede to og tyve Skuder. De sejlede senderpaa langs med Vigen lige til Kongehelle, kom der ved Midfaste, og vendte saa om nordpaa til Tensberg. Den tredie Dag i sidste Uge i Fasten spurgte Virkebenerne deres Skibsbygning. Vaglerne drog Langfredag ud af Byen, anden Paaske dag til Grindholmesund, om Leverdagen til Portyrja, og om Søndagen til Vjensæser; da var hele Flaaden samlet, og Kongen tilkjendegav dem, at han vilde nordpaa; men Meningerne om dette Forsæt vare meget deelte. Tredie Dag derefter sejlede Kongen derfra til Raudesund; men Felgende bleve liggende ved Vjensæserne, og vilde ikke drage med: Orm den Lange og Ragnar Gamalsen og Gunnar Nafesen, Benedikt af Gumenæs med fire Skibe. Da spurgte de, at Thorgils Tjend havde samlet megen Leding inde i Vinesdal; de sejlede derfor fer Dag, og kom tidlig om Morgenen til Hiter; Thorgils var draget nordpaa,

og de roede derhen efter ham; men da de kom til Fokstene, saae de hvor Lastdragerskibene sejslede; saasuart Besættningen paa disse fik Dje paa Skuderne, drejede de ind i Akersvaag, og sprang der i Land; Baglerne bemægtigede sig Ledingen, og droge om Aftenen til Gikundesund.

Jon Drotning blev dræbt.

8. Den Gang Baglerne byggede Skuderne, havde Jon Drotning Eysselet ester ved Elven; han drog med en stor Skare omkring paa Gjæsteri, og kom til en Bonde ved Navn Throud, som havde en smuk Kone. Jon lod Manden og hans Kone kalde ind til sig paa en Kostsal; Konen gik foran, og saasuart hun var kommen ind i Salen, vendte han sig mod Bonden, kastede ham ud, og lukkede Salen til. Da Bonden klagede herover, sag gav Jon ham, lod ham gribe og binde ved Salen af sin Hest, og ferte ham ned til sit Skib; Bonden maatte lese sig for en halv Mark Guld, og endda være glad til. Syv Dage efter var Jon til Gjæsteri paa Gaarden Forsøla; en Morgen tidlig gik han op til Kirken tilligemed en anden Mand; men Throud laae selv ottende ikke langt derfra og saae dem gaae. De løb da til Kirken; Jon segte ind i Koret, Throud kastede et Epyd ester ham, hvorpaa Jon løb ud igjennem Koret, men Throud efter ham, og fældte ham paa Marken, og hug derpaa Hovedet af ham. Jons Lig blev fert til Konges helle, og begravet der i Klosteret, men Throud begav sig til Birkebenerne. Hans Broder Gumbjern og Selve Disesen hævuede ham, dræbte ni Mænd og hug Foden af syv.

Om Baglerne.

9. Da Baglerne havde ligget i Gikundesund, sejslede de paa femte Dag derfra forbi Jæderen til Hvitingsøerne,

saa igjennem Karmfjund og til Siggjevaag, og holdtes der Stævne med af Befalingsmændene, som overlagde, om de skulde sejle til Bergen eller længer nordpaa. De spurgte da, at Hakon Jarl var i Byen, og havde ingen Efterretning om dem; de fleste vilde derfor helst derind; men Reidar talte derimod, og vilde heller, at de skulde styre mod Kongen, og saa skete. Om Dagen lagde de til i Skaalevig, sendte saa to Skuder ind i Gravdal, hvor de grebe to Møllere, og ferte dem ud til Flaaden; de fortalte dem, at Jarlen havde faaet Efterretning om deres Ankomst, og at alle Borgerne havde samlet sig paa Kristfirkegaard og rustede sig til Modstand; da blev der strax sat Sejl til og drejet ud forbi Velenæs, og saa uden om Fenhring. Tre Lastdragerskibe, besatte med Virkebener, traf de i Vikingevaag; nogle af dem dræbte de, men andre løb op paa Den. Mandag Aften lagde de til i Skutesund, gik op til Gaarden, spurgte om Nyt, og udgave sig for Virkebener; Bonden sagde, at han om Dagen havde fært Kong Inges Brevdragere over, og sagde dem, hvor de monne være om Natten. Vaglerne fik fat paa Brevene, og bragde Kong Erling dem. Deri stod, at Hakon Jarl sendte Kong Inge, sin Broder, Hilsen, og bad ham vogte sig, da Vaglerne vare paa Vejen nordpaa; „og jeg veed ikke“ sagde han, „om de ville vende sig mod eder eller ej, thi de have kun en liden Hær.“ Den tredie Dag efter roede de til Hugergerd; det var saa stærk Modvind, at to Lastdragerskibe sejlede dem imøde med to Reb. Vaglerne spurgte, at der var samlet en stor Veding i Borgund, og at der var bygget et Langskib. Om Onsdagen begave de sig paa Vejen derhen, men alle Skibene bleve drevne tilbage, undtagen Philippus Jarl med fire Skuder, der kom om Natten til

Borgund, dræbte der atten Mand, tog al Ledingen, og opbrændte Langskibene. Om Torsdagen roede Kongen nordpaa til Drene, og de laae der om Natten; her fik de Efterretninger fra Njebstaden nordfra, at nemlig Kong Juge vilde gifte sin Søster Sigrud med Thorgrim af Ejanæs, at Brylluppet skulde holdes om Fredagen, samt at Virkebenerne havde bygget et Langskib i Romsdalen. Da sendte de Philippus af Begin og Thord Doffa hid med to Skuder. Om Fredagen sejlede de nordpaa til Lyngvær. Philippus kom med sine Folk om Aftenen til Veserne, og lagde ind i den yderste Baag. Virkebenerne havde en Skude liggende i den inderste; Baglerne gjorde kun saa Mand til Fanger der, men de bemægtigede sig megen Leding, og opbrændte Skibene. Fredag Aften begyndte det at kule stærkt; Baglerne satte da Sejl til, og droge om Natten nordpaa, men da de kom til Sveigjadesund, tog Stormen saa stærkt til, at de maatte hale Sejlene ned for eet Neb; om Dagen lagde de til ved Bede, holdt Maaltid, og raadsløge med hverandre. Da sagde Arubjern Jousen, og Reidar stemmede i med, at det var bedst at oppebie den øvrige Deel af Flaaden; thi Philippus og hans Folk vare ikke komne med; men Kongen svarede: „Heller vil jeg i Nat fere fjorten Skuder til Byen, end halv saa mange til i Morgen.” De hiøfede da Sejl, sejlede nordpaa, og vare komne indenfor Agdenæs om Aftenen. Nu blev det bestemt, hvor enhver skulde gjøre Anfald. Da sagde Robin Staller: „Værer nu alle Mand usofsagte! Naar vi komme til Byen, skulle vi lægge til ude ved Dren; nu er det bedre at falde som tappre Mænd, end at jages endnu længer omkring her i Landet; de have sikkert ingen Efterretning om vor Ankomst, men ligge og sove Rusen ud, thi det kaal man vel tænke,

at mange have beruset sig i Mjød og Viin. Kongens Tropp og hans Banner skal drage op ad det vestre Stræde, Jarlen og Arnbjørn ad det nordre, men Arnthor Foka og Simon Dre skulle roe til Naen, og gjenne dem, som ville svemme derover." De gif derpaa under Sejl, og sejlede opad Fjorden, saa langt de kunde; det var merk Nat.

Om Brevsending.

10. Hakon Jarl havde i Bergen ladet skrive tre Breve, alle af samme Indhold; det ene blev, som forhen er fortalt, opsnappet af Baglerne, det andet erholdt Kongen, det tredje kom senere. Om Leverdag Aften kom Brevet til Kong Inge, som læste det, og viste Høvdingerne det; der blev besluttet, at hele Hæren fuldbevæbnet skulde samles om Aftenen ved Gildehuset. Men da Thorgrim fik dette at vide, bad han Kongen ikke at forstyrre Gjæstes budet; han lovede, at han skulde stille Bagter ud om Natten, og meente, at Baglerne ikke torde vove at anfælde Byen, saalænge der vare saa mange Tropper samlede. Krigsfolkene vare meget drukne; det blev snart omgjort, saaledes at Hæren ikke skulde samles, men de, som fik Befaling at holde Vagt, meente, at de ikke vare ysigtige at vaage mere end de andre Mænd, og drak saameget, at de vare uskikkede til alt; der holdtes paa den Maade slet ingen Vagt. Kongen sov i Sigurd Svardages Gaard.

Om Baglerne; Slag i Byen.

11. Baglerne sejlede ind ad Fjorden om Natten. De tode Sejlene faldt ved Na; der opkom et stærkt Enesfog, og det blev bølmerkt; det var mod Enden af Natten; de skilte da Skibene ad, og Arnthor roede med sine Folk

til Naen; men da de kom til Mundingen af Naen, vilde Arnthor ikke lægge op, hvilket derimod Simon og andre af Troppen vilde; de vare da nær komne i Strid sammen, men Arnthor fik dog sin Willie frem. Den øvrige Deel af Flaaden landede ude ved Dren, og drog saa op i Byen; der blev blæst Hærblæst; alt var stille og roligt i Byen; de fore da op ad Gaderne med Raab og Tummel, og brede Husene op, men endnu var der ingen falden. Da strejfsede de ud igjennem Markerne udenfor Byen, og dræbte der dem, der vilde frelse sig ved Flugt. Anden Gang gjorde Baglerne Anfald i Gaderne, og i denne Fart bleve der mange dræbte. Finungeirs Broder Thord blev dræbt udenfor sin Gaard. Thorgrim fra Ejaens faldt i den øverste Gade med fem andre, men i det Baglerne løb frem over dem, undkom Thorgrim, dog stærkt saaret. Kong Inge sov hos sin Frille, og havde kun lidet Mandskab hos sig; da det første Krigsraab hertes, vakte Kvinderne ham, men det var vanskeligt at faae ham vaagen, og han raabte halv i Søvn: „Hvad? hvad?“ „Herre!“ svarede de, „der er Ufred i Byen;“ da sprang han op, og hen til Døren, og herte Vaabenbraget udenfor; han løb da hen til Rummet imellem Husene, medens Baglerne drog forbi Gaarden. Da det nu blev stille paa Gaden, løb han ned til Bryggen, og ud i Naen, hvor der laae nogle Skibe for Anker; han naaede hen til eet af dem, greb fat i Tovet, og vilde fare op paa Skibet, men hans linuede Drog gif op, og han blev hængende ved Tovet. En Mand paa Skibet raabte til ham: „Hæng dig ikke der i Tovet, du! men gaa din Vej!“ Kongen tav stille; da greb Rjebmanden en Vaadshage, og stød til ham, saa at han maatte give Slip paa Tovet, og han gav sig nu til at svemme. Paa

samme Tid sprang mange andre ud i Naen, nogle fer, andre efter Kongen. Kongen kom lykkelig over Naen, og gik op paa en Vasse; der faldt han, og kunde ikke vinde længer, saa udmattet var han baade af Kulde og Medigshed. Da saae han Ivar Fjodakoll komme op; „hjælp mig, Ivar!“ raabte han til ham; „jeg maa først see at hjælpe mig selv,“ svarede Ivar, og gik sin Vej. Noget efter kom nogle andre Mænd op af Naen, med Baards Broder Reidulf i Spidsen; han gik hen til Kongen, og sagde: „Er I der, Herre!“ „Saa kaldte I mig igaar,“ svarede Kongen. Reidulf sagde: „Det er du endnu, og det skal du blive, saalænge vi begge leve.“ Han tog sin Kappe af, sæbte den om Kongen, løstede ham op, og bær ham hen paa Marken. Saaledes kom de op paa Skusaas, hvor Kongen fik Hest og Slæde og Klæder, som de hejst trængte til, thi Reidulf havde ikke andet end Skjorte og Soser. Sigvalde Karl og otte andre Mænd forsvarede sig paa en Vostsal, og de faldt alle. Kong Inges Bannersdrager, Bergsvend den Lange, blev sældet, og da Baglerne forlode ham, toge nogle Kvinder Banneret af hans Bælte. Kolbeen Verer faldt ved Gregoriuskirke med fem andre; Evind Feiler faldt paa Marken med syv andre; Kolbeen Strincf med fire andre faldt i det nordre Stræde; Halvard Lidarsfare faldt selv tredie ved Korskirke. Virkebenerne havde, fyrrethve Mand stærk, samlet sig ude paa Marken, under Anferfel af Sigurd Skjalge, Ornolf Hækel, Thorgils Sol og Thorsinn Luursvend. De sældte een af Baglerne, ved Navn Etyr, ude imellem Gærderne, og en anden, en Islænder, der hed Kolfteg, inde i Strædet. Da løb Virkebenerne mod Folkene i Gaarden; Gaarden var fuld af Bagler. Gundolf fra Blakkestad vendte sig mod

Virkebenerne, skjød Skjoldet for sig, men hug med Sværdet; han tráf Ornolf i Panden nedenfor Staalhuen; Virkebenerne flygtede da bort, og de fleste kom ind i Kristskirke. Ornolf var sprungen ud i Flaen og fandtes der død. Nogle Kvinder sagde til Baglerne, at Kong Inge var i Marielirken; de løb da derhen, og hug i Stolperne ved Koret; Kirken blev da lukket op. To Eysfelmænd, Olaf fra Krjanab og Ivar Dynales, vare derinde med syv Mand. Olaf fik et Skud i Djet inde i Kirken, og alle bleve de dræbte. I Andreakirken var Baard Stalpe med tre Mand; Baard blev dræbt, og viste megen Manddom. Om Søndagen, da det var blevet lyst, skiftede Baglerne Byen imellem sig i fire Dele, og ligeledes Krigsfolket til at ransage den; Kongen havde een Trop, Philippus Jarl den anden, Arnbjern og Gudolf den tredie, Reidar og Philippus fra Begiu den fjerde; Thord og Philippus vare om Morgenen komne sendefra til Byen. Hese Byen blev da ransaget; der fandtes mange Mænd, som alle bleve dræbte; ligeledes blev der taget en stor Mængde Gods. Om Mandagen bleve de Skibe, som de vilde have med sig, satte i Seen; Kongen førte Guldbringen, Jarlen Gjerstestalspen, Arnbjern Darhøtten, Reidar Lyrten, Philippus Dgnebranden; Klaaden og Elsten og endnu et tredie Skib brændte de. Baglerne laae hver Nat ude ved Borg, men om Dagen savede de Skibene til. Om Onsdagen blev Byttet baaret ud til Gildehuset, Torødag, Fredag og Leverdag blev det deelt. Der vare trehundrede Ringebrynjer og gammeldags Brynhoser, og i det Hese saa meget Gods, at ingen fik mindre, end tre eller fire Mark til sin Part.

Om Kong Inge.

12. Kong Inge drog op paa Strind og landvejs til Gaulerdal; der samlede de af hans Folk til ham, som vare undkomne, saavel som Venner; han fik saaledes over to tusende Mand, og drog saa til Byen. Om Mandagen drog Baglerne ud til Holmen; om Tirsdagen lagde de ud til Agdenæs; de havde taget saa mange Folk med sig fra Byen, som de kunde, og fore sydpaa langsmed Landet, udbede Leding, og toge hver Mand de kunde faae. Hakon Jarl gjorde sig strax færdig til at drage sendefra, saasuart han erfoer disse Tidender, men da han sejlede nord forbi Stad, roede han paa Skær, og led Skibbrud, hvorved femten Mand omkom. De andre Skibe roede til, og toge hans Mænd op af Seen. Da Jarlen kom nord forbi Etim, fulgte han den almindelige Sevej. Da laae Baglernes Flaade ved Markholmen; og da de saae deres Sejlads, roede de nordpaa, og stævne de foran dem indens for Langesund. Jarlen lagde til i Sveggjadesund; da saae de Baglernes Skibe, men holdt sig ikke for stærke nok til at stride med dem, og roede derfor nordpaa ind ad Fjorden lige til Hammersund; Baglerne roede efter dem; da stævne de Virkebenene ud til Vdeerne, Vinden drejede sig til Vest, de satte da Sejl til, men Baglerne vendte tilbage. Jarlen drog nordpaa, men Baglerne senderpaa til Bergen, hvor Everting, Thorer Brase, Ivar Guse og Erik Mare laae i Borgen. Baglerne vare om Dagen i Byen, men om Natten laae de paa Skibene, og de havde en meget stor Hær. Om den Lange kom østefra til Bergen med Kongebatteren Margrete, Philippus af Begins Kone, og kort efter holdt han Vagt tilligemed Venedikt fra Gumenæsæs Trop, der ligeledes var kommen østefra;

de gik med deres Mandskab op paa Vaffe, og holdt Vagt der; men da Mændene i Borgen saae dem, løb de ned imod dem; Vaglerne trak sig tilbage, og Dm den Lange faldt. Det hændte sig tit ud paa Aftenen, at Vaglerne gjorde Anfald mod Borgen; nogle bleve da saarede, andre slagne eller dræbte.

Om Hakon Jarl.

13. Genimod Helligdagene gjorde Hakon Jarl sig færdig til at drage bort; der blev den Gang bygget store Skibe i Kjøbstaden. Jarlen drog bort, saasnart han var færdig, med fem Langskibe og tretten Skuder. Da han kom senderpaa forbi Stad til Hindeerne, lod han alle de store Skibe blive der tilbage, men tog de tappreste Folk med sig. Andreas Dritljod sendte han tilbage med de store Skibe til Throndhjem, men selv sejlede han sydpaa med Skuderne. To Skuder, som tilhorte Vaglerne, laae i Njadmefund, ferte af Martin Sodde og Kolbeen Emerved. Jarlens Flaade roede nordensfra igjennem Soguse, og Vaglerne roede da senderpaa. Virkebenerne satte stærkt efter dem ind i Rilestrom, Kolbeen roede paa et Skær, og Jarlen bemægtigede sig Skuden, og dræbte de fleste af Mandskabet; Martin og hans Folk bragde Gfsterretning til Byen. Jarlen lagde til ved Haaberne, om Ratten roede de ind i Arnesfjord, bare Skibsredskaberne op i en Skov, og skjulte dem der, gif saa senderpaa over Fjeldet, og kom næste Nat til Bergen. Vaglerne havde allerede opstillet deres Mandskab; Kongen var oppe paa Marietirkegaard; oppe paa Skoperen heelt oventil, hvor Husene slap, vare der byggede Flager, indenfor hvilke der stod meget Mandskab. Jarlen og Philippus fra Begin vare

ovenfor Nikolai kirke med en stor Gylking. Om Morgenen talte de sammen, Vaglerne bede Virkebenerne at gaae ned, og de svarede, at deres Dagverd var i Byen, hvilken de vilde gaae ned efter. Vaglerne havde over to tusende Mand, alle vel bevæbnede, men Virkebenerne ser hundrede Mand; de havde to Bannere; det ene af disse førte Peter Steiper opad imod Jarlen. Hakon Jarl gik op mod Koper. Philippus Jarl flyede strax, da Angrebet begyndte, ned i Byen, og saa ud igjennem Strædet. Hakon Jarls Følk brøde Flagerne ned, hvorpaa Vaglerne traf sig tilbage. Vaglerne havde i Kjøbstaden (Nideros) taget Thorfinn Eumsvend og Euren Andvaage, som havde tilhørt Kong Everter. Kong Erling befalede Thorfinn Eumsvend, at han skulde blæse strax naar Jarlen kom ned, men Thorfinn kunde ikke faae nogen Lyd i Euren, og der blev ikke blæst. Virkebenerne segte nu ned, og ansaldt Gaardene, der var da ikke at tænke paa Modstand, og alle flyede, den ene imellem den anden; men da Erling kom ned til Marie kirke, sagde Thorfinn Eumsvend til ham: „Lad os lebe ind i Kirken, Herre!“ Kongen tav, og gik ikke derind. Men Thorfinn løb ind i Kirken med en stor Deel af Virkebenerne, og da Jarlen kom ned til Kirkegaarden, løb Virkebenerne ud af Kirken til ham; da blæste Thorfinn saaledes i Andvaage, at det gjaldede rundt om i Murene. De Flygtende skyndte sig nu ned forbi Laurentius kirke, og der blev en saadan Trængsel ved Kirkegaardsporten, at den ene styrtede over den anden. Der skete da et stort Mandefald. Dype ved Laurentius kirke faldt Thord Dofka, Benedikt fra Gumenæs og Gunne den Lange. Da gave Virkebenerne sig til at hugge ind i Dyngen af de Faldne, men en Mand raabte: „Sugger ikke! Her er af vore Følk

imellem;" hvorpaa de lode være at hugge. Baglerne sprang da op og kom paa Venene, alle som kunde, mange af dem undkom, mange faldt. De løb ud paa Skibene, men Virkebenerne paa Bryggen, hvor de toge fat paa Landtovene, og trak Skibene til sig, men Baglerne værgede sig, og paa begge Sider brugte de til Vaaben alt hvad bruges kunde. Baglerne hug Tovene over, og kom paa den Maade ud, toge mange af deres Mænd op af Seen, og lagde strax ud paa Vaagen; men nogle lagde over til Munkebrygge, og toge deres Mænd ind, som vare flygtede ud af Byen. Baglerne roede da nordpaa langsmed Landet, og ind i Arnefjord, men de Virkebener, som Jarlen havde sat til at bevogte Skibene der, løb strax op i Skoven, da de saae Baglerne komme sejlsende; disse bemægtigede sig nu Skibene, og fandt næsten alt Skibstilbeher. De roede strax nordpaa om Natten, med Philippus fra Begin i Spidsen. De Virkebener, som skulde have sejlet nordpaa med de store Skibe, toge i Betænkning at roe forbi Stad, og bleve liggende i Eild, for at vente paa Medvind, men havde en Særøring liggende paa Spejderi seunderpaa i Ulvesund; men da de saae en Flaade komme sendenfra, roede de nordpaa, og berettede deres Stalbrede, at der kom sjorten Skuder sejlsende fra Senden, hvilke de kunde kjende, at det var dem Jarlen havde fært did. De sloge da Tjeldingerne ned, og roede ind paa Fjorden; da saae de, at der vare Tjender forhaanden, og roede ind til Mosdefjord; Skuderne satte nu stærkt efter dem, men da Virkebenerne kom hen til Landet, løb de derop, og nogle sprang i Seen. Baglerne anfalder dem; der faldt Andreas Dritsjob og henved to hundrede Mænd. Baglerne toge Skibene med alt hvad der var paa dem, og

gjorde et stort Bytte. Derpaa vendte de tilbage senderpaa, og traf Kongen i Vifingevaag.

Om Hakon Jarl.

14. Hakon Jarl forlod strax Bergen, da han spurgte, at Baglerne havde vendt sig nordpaa; han drog op over Borgeskard, og ned i Ostrefjord, saa nord over Redesseld, og standsede ikke ferend han kom op til Throndhjem, og der traf Kong Inge. Baglerne droge da til Bergen, og opholdt sig der nogen Tid. De deelte deres Hær; Philippus drog østerpaa med de store Skibe, men Kongen havde dem paa tyve Roerbænke og mange endnu mindre med sig; han sejlede nordpaa til Stim, og laae i Grefesund, hvorfra han sendte uogle Skuder nordpaa til Mere, og udbød Leding af Mandskab og Fjedemidler. Han tog saa mange Folk, som ham selv hynes, og hævdede Landskyld langsmed Kysten af Landet. Derpaa sejlede han igjennem det nordre Sandungsfund, om hvilket det hed sig, at ingen Konge kunde fare der igjennem; og sejlede derpaa til Teusberg, hvor han kom kort fer Juul, og lod der lave til Julehejtid. Efter Juul drog Philippus Jarl nordpaa i Landet med Skibene paa tyve Roerbænke og mange Smaaskibe, og kom til Bergen. Kong Erling lod den Gang bygge et Langstib, Reidar et andet, Philippus et tredie; de vare meget større, end dem, der fer havde været bygget i Norge; de havde en dobbelt Marerad imellem Oserummene, de øverste Marer vare tyve Alen lange, Tjeldingen skulde være over fem og tyve Alen lang, og otte Mand vare bestemte for hvert Halvrøm; naar man stod nede i Rummet, da kunde kun de høieste naae op til Dverdkæftet med en Bredere. Kort efter Juul faldt Kong

Erling i en Sygdom, og døde. Hans Død holdtes i nogen Tid skjult; hans Lig blev først bevogtet i Herberget i syv Dage, og blev derpaa ført til Olafskirke, hvor det blev staaende. Der blev da sendt en Skude nordpaa til Jarlen, under Olaf Thorasens Befaling; han traf Jarlen i Bergen, og berettede ham denne Tidende, men Almueen indbildte man, at Danekongen vilde tale med ham. Ved Fasten kom Jarlen til Tensberg; da blev Kongens Død bekendtgjort. Liget blev jordet i Olafskirke. Kongen blev henfat i den nordre Muur til venstre fra Alteret. Da overtog Philippus Jarl Overbefalingen over Partiet, og holdt Hæren samlet; i Tensberg bleve de om Fasten. Erling Steenvæg efterlod sig to Sønner, Magnus og Sigurd. Sigurd var den Gang fire Aar gammel, ham havde Erling vedkjendt sig; Magnus var otte Aar gammel, Erling havde anstillet Jernbyrd, for at bevise hans Fædreneherskomst, og han gjaldt da for hans Sen. Jarlen sagde, at de i Erlings Sønner havde dygtige Mænd til at vælge dem en Konge af, hvilket huede Krigsfolket godt. Der verledes bestandig Breve imellem Biskop Nikolai og Philippus Jarl, der ogsaa i lang Tid havde holdt hemmelige Møder med Bønderne, især med de mægtigste. En halv Maaned efter Paaſte sejlede Baglerne med hele deres Hær over til Sarpøborg, og havde Steenvægs Sønner med sig; der blev da stævnet til Vorgething; Biskop Nikolai kom did. Thinget blev holdt paa Mariekirkegaard, Biskoppen var i Kirken med de mægtigste Bønder og dem, som havde mest Indflydelse; han talte der med dem, og fik dem alle til at samtykke i det Kongevalg, han foreslog. Paa Thinget talte Reidar, og forklarede dem Nødvendigheden af at antage en Høvding over Partiet; „og dertil,”

sagde han, „have vi god Lejlighed, da Erling Steenvæg efterlader sig to Sømmere, af hvilke den kan tages til Konge, som Hæren synes bedst om.” Disse hans Ord vandt Bifald. De mægtigste Bønder og de, som havde mest at sige, vare i Kirken; der blev derfor sendt Bud efter dem, og da de vare komne paa Thinget, tog een af dem til Orde, og talte saaledes: „Sandt er det,” sagde han, „at det er hejst nødvendigt at vi vælge os en Høvding alle tilsammen; vi Bønder have nu overlagt med hverandre; det synes os ikke at være Varneværk, at tage mod denne vanskelige Stilling; vi mene, at det maa være en Mand, der baade besidder en god Forstand, og er evet i at anfere en Hær, saavel som dygtig i Lov og Ret; vi ville have een til Konge, som kan være os til Forsvar, og en saadan kunne vi faae, thi vi kunne aldrig mangle en dygtig Høvding, da vi have Jarlen, en Søstersøn af Kong Inge Haraldsen, den bedste Konge i Mands Minde; han er bekjendt for sine fortrinlige Egenstaber, og ham ville vi give Kongenavn, om eder saa tykkes.” Da svarede Lodin Staller: „I Bønder have vel Ret til at raade for Kongevalget, men Krigsfolkene saae helst, at en Sen af Erling blev taget til Konge, een af dem, hvilken man syntes bedst om.” Bønderne svarede: „Hvis I ikke ville tage den til Konge, som vi ville have, saa ville vi inget vælge, og heller ikke forbinde os til at yde eder nogen Hjælp.” Og da det var kommet saa vidt, mærkede Krigsfolkene nok, at de intet kunde udrette; og det blev da besluttet med alles Samtykke, at man skulde lade Bønderne raade. Erland fra Huseby i Hegne gav Philippus Kongenavn, en anden Bønde stod op, og tilbød ham Leding og Ekidsudredning; derpaa gif man ombord. Næste Morgen sejs-

lede de tilbage til Lensberg; derpaa sendte de sexten Skuder nordpaa, under Anførsel af Arnbjørn Jonsen, Endrude Hegre, Nikolai Botolffsen, Arudor Foka, Gyrd Vencusen. Paa denne Tid døde Philippus fra Begiu; han fik en Kærlse, laae kun en kort Tid, og blev begravet i Olafskirke.

Om Virkebenerne og Baglerne.

15. Det samme Foraar gjorde Virkebenerne sig færdige til at drage nordfra; de havde meget store Skibe, som de havde ladet bygge i Kjøbstaden (Nideros); tre af dem havde mere end tredive Roerbænke, og mange havde tyve. De havde en meget stor Hær, og sejlede til Bergen. Da udsendte de fjorten Skuder paa Spejderi senderpaa under Anførsel af Thorsteen Gemser og Svend Napa, men Kongens og Jarlens Folk sejlede bagefter med de store Skibe lige til Hvitingsø. Baglerne sejlede østfra til Sæleerne; da spurgte de, at Thorgils Fudhund var paa Veggje, og havde draget Leding sammen. Der blæste en svag Nordenvind; de roede nordpaa om Morgenens ved Solens Dpgang; alle Skibene skulde medes i Sitre. Der aukom de puintrent Kloffen sex om Morgenens; men Arudor roede længer nordpaa, og da han kom udenfor Namundingen, kom Virkebenerne imod dem med to Skuder. Arudor drejede da af, og kom til Seglevik, og Virkebenerne vendte nordpaa forbi Haadyre. Baglerne roede ind til Sogn, og lagde op i Naen med hele deres Flaade. Derfra sendte de tre Skuder nordpaa paa Spejderi, og da disse kom til Sølvaag, spurgte de, at Virkebenerne laae med tolv Skuder i Gifnudesund; Baglerne roede da nordpaa forbi Haadyre; da saae de Virkebenerne

komme nordensfra med fjorten Skuder, drejede da af, men Virkebenerne forfulgte dem. De Mænd, der holdt Vagt, saae hvor Baglerne roede; Urnbjorn styrede da ud af Maen, og opsatte sit Banner; men da Virkebenerne saae det, troede de, at det var Baglernes Hovedhjør, drejede af, og roede nordpaa, men Baglerne satte efter dem; Virkebenerne leeb paa Land op i Svavevig, men Baglerne efter dem, og forfulgte dem; med Virkebenerne var en stor Deel af Ledingshøeren; der faldt mange af dem; ogsaa Svend Nappa og Erlend Tjovetappe faldt, men nogle fik Fred. Baglerne toge alle Skibene, og vendte sig strax igjen esterpaa; da blev det berettet dem, at Virkebenernes Hær laae ved Hvitingsøerne; Baglerne seilede da Dag og Nat esterpaa til Tensberg, men Virkebenerne drog nordpaa, og traf Kongen ved Hvitingsøerne med de store Skibe.

Om Baglerne, hvorledes de forlode Skibene.

16. Kort efter gjorde Baglerne sig færdige til at seile estensfra med alle deres Skuder, hvoraf de havde fem og tredive, under Anførsel af Nikolai fra Lise, Erling Vik, Orm Skutelsvend og Anor Hattspjør; da de kom nordpaa til Helgesund, fik de Efterretning nordensfra, at Virkebenerne vare seilede nordensfra forbi Jæderen; da vilde Nikolai seile tilbage esterpaa, men Orm satte sig derimod, og de tevede hele Dagen til Nften. Om Natten seilede de esterpaa, og lagde om Morgenen til ved Portyrja; det var meget mørkt og de mærkede det ikke, sevend Virkebenerne seilede forbi Havnen. Baglerne skyndte sig da at saae Tjeldingerne af, drejede esterpaa ud af Havnene, satte Sejl til, stævnedede indensfor Mur og videre ind i Fjorden. Virkebenerne vare da komne efter over Fjorden;

Baglerne sejlede bagefter, og lagde ind til Stavern. Virke-
 beverne sejlede ind til Sund, men tre af Baglernes Sku-
 der undkom. Bjorolf Baad, og Erik, Berg og Skøring
 bragde Gfterretning til Kongen, der strax lod hele Hæren
 blæse op til Hauge, hvorpaa han spurgte dem, hvilken
 Beslutning de nu vilde tage, om de vilde gaae ombord,
 og stride med Virkebeverne, eller de vilde bie der i Byen;
 da, sagde han, maatte de stride med Overmagten, men de
 kunde ogsaa søge op i Landet, og det ansaae han for det
 bedste. Da svarede Arnbjærn Jonsen: „Lader os gaae
 ombord paa de tre store Skibe, og forsvare dem paa det
 tappreste; de ville ikke saasuart blive tagne, skjendt vi
 have færre Folk.“ Dette Raad syntes man vel out, og
 gik ombord. De bestege ogsaa det store Skib, som Philip-
 pus havde ladet bygge, og som var det største af dem alle;
 Arnbjærn med sin Trop var fremmest paa dette. Virke-
 beverne lagde til ved Rosensæs, og iforte sig deres Rust-
 ning; saasuart de vare færdige, lavede de sig til at roe
 mod Fjenden, men strax da de kom i Pilestuds Afstand,
 flyede Baglerne; de søgte op, udaf Byen, saa op over
 Grodeaa, og mistede kun en eneste Mand, ved Navn Thor-
 bjærn Skeif. Virkebeverne toge alle Skibene, samt meget
 andet Gods, thi Baglerne flygtede hovedfulds. Virkebe-
 verne opholdt sig der nogen Tid. Ferend de forlode Vers-
 gen, blev det betænkt, at Dagsinn skulde blive liggende i
 Borgen; han vilde have to hundrede Mand, men man
 sagde, at han behevede ikke saa meget Mandskab; da til-
 bed Everting at forsvare Borgen med hundrede Mand, og
 det blev endelig bestemt, at Ivar Bodde og Erlend Skidre
 med alle deres Folk skulde blive liggende der. De Bag-
 ler, som ferte Skuderne, stævne de nordpaa langsmed Lan-

det; de spurgte, at der kom Virkebener nordensfra med to Skuder, nemlig Jernunds Broder Olaf og Olaf Emernave, som havde Eysselet paa Vester-Ngde. Vaglerne naaede dem, og dreve nogle op i Trymlingerne, andre hen ved Flostergafl, og dræbte de fleste. Nikolai fra Liste gav begge Olaverne Fred; men da Krigsfolkene mærkede det, anfaldt de dem, og dræbte dem. Vaglerne sejlede saa nordpaa, og da de kom udenfor Jæderen, traf de en Englandsfarer, som de plyndrede, og fik der et stort Bytte; et andet Skib toge de i Kormt; det var ogsaa en Englandsfarer. Saa sejlede de videre frem til Bergen, og da de roede til Byen, deelte de Flaaden; nogle roede hen til Solovig, men nogle lagde til henne under Vorgen, og de gik nu fra begge Sider imod den. Virkebenerne gik ud imod dem, Vaglerne anfaldt; Besætningen var kun svag, saa Virkebenerne traf sig tilbage fra Murene, og led ind i Hovedborgen. Vaglerne kom op paa den yderste Muur, og indtog den, men da de saae, at de, saaledes som Sagerne stode, ikke kunde indtage Hovedborgen, saa stak de Ild paa den ydre Deel af Vorgen, og besatte Kastellet med deres Folk. Virkebenerne havde Mangel paa Drikkevarer i Vorgen; Vaglerne passede paa, at de ikke kunde komme bort; og saaledes bleve begge Partier liggende en Stund. Kong Philipus og de Folk, som vare drevne op i Land ved Søsberg, drog ad den øvre Vej igjennem Oplandene, og kom ned i Sogn; der fik de Efterretning om deres Folk i Bergen, fik sig nogle Skibe, og sejlede til Bergen. Men da Virkebenerne slet ikke havde mere at drikke, bade de om Fred, og tilbode at overgive Vorgen. Kong Philipus gav dem Fred, og bestemte, at hver skulde beholde det Gods, han ejede i Vorgen, men hvad der tilhørte Kongen skulde

deles imellem Krigsfolket. Da Borgen blev overgivet, og Besætningen gik ud, gjorde alle Ed paa, at han ikke bar mere ud end hvad der tilherte ham. Der i Borgen var Kong Sverres Datter Kristine, og Kong Inges Broder Skule; ligeledes Dagfinns Kone Margrete, og Thorsteens Heimneses Kone Gudrid, i alt vare der fyrrethve Kvin-
der. Baglerne besatte da Borgen, og fik der mange Lev-
netsmidler, men ubetydeligt af andet Gods. Om Tors-
dagen satte de Ild paa Borgen, men Fredag Aften og
hele Løverdagen gave de sig til at bryde den ned; da fik
de Efterretning om, at Hakon Jarl var paa Bejen estens-
fra, og de lagde da med hele Hæren ud til Florevaag.
Virkebenerne brændte alle de store Skibe i Tønsberg; Guld-
bringen ferte de med sig. Men da de spurgte, at Bag-
lerne vare dragne nordpaa, deelte de Flaaden; Kongen
blev tilbage med de større Skibe, men Jarlen sejlede nord-
paa med Skibene paa tyve Roerbænke og Smaaskuderne.
Det var Nordenvind, og Baglerne tænkte nok, at den var
Jarlen imod. Om Mandagen sejlede Baglerne ind til
Borgen, og lode alle Borgerne blæse sammen for at ned-
bryde Borgen; om Tirsdagen lagde de ud af Byen sen-
derpaa til Sundsvaag. Om Onsdagen blæste Vinden fra
Sønden; da sejlede Jarlen nordpaa, men da han kom til
Hardsø, saae Baglerne det, og roede imod ham; Jarlen
tænkte de vilde stride med ham, og lod Sejlene falde, men
da Baglerne kom paa Skudvidde, drejede de udad tværs
over Fjorden. Virkebenerne roede ud efter dem, men Bag-
lerne kom dog bort. Virkebenerne sejlede nu nordpaa til
Bergen, og da de vare komne der, bleve de haardt iret-
tesatte, som havde opgivet Borgen. Dagfinn drev meget
paa, at man igjen skulde sætte den i Stand, og det blev

besluttet at lade Borgerne blæse sammen, for at de Dag for Dag kunde arbejde paa at rejse Borgmuren. Nu faldt det Jarlen ind, at Kongen maatte finde sin Mandestyrke ester i Bigen altfor liden; han beredte sig da til at drage nordensfra, men lod Peter Steiper og Dagfinn blive tilbage til at bevogte Borgen, da han selv foer bort.

Om Kong Inge og Baglerne.

17. Kong Inge sejlede fra Tensberg ind til Oslo med fire Skibe, Dguebranden, Guldbringen og to andre. Han opholdt sig der nogen Tid. Baglerne fik god Ver nordensfra, men da de kom til Trymlingerne, spurgte de, at Kong Inge var i Oslo; de sejlede da ind og laae ved Orms, og agtede at anfælde Kongen; siden sejlede de ind til Hovede. Det var paa den Tid, da Folk vare komne til Skytningsgilderne; der blev blæst i Byen, Birkebenerne løb ombord, trak Skibene ud og lagde dem for Anker; Baglerne lagde imod dem, og hug Tovene over; det var haardt Vejr, saa de store Skibe dreve ind til Gryssje, indtil de alle kom paa Grund; Kongeskibet var alene for sig. Da gjorde Baglerne et meget djærvt Anfald, og begge Parter brugte alle de Vaaben, de havde. Kong Philippus lagde nærmest til med sin Skude; Birkebenerne fastede Stavulser over paa den, og drog den til sig; da sprang Kongen og hele Mandskabet overbord; otte Mand faldt; Kongen blev taget op af Vandet af sine Mænd. Baglerne roede da bort og ind til Byen, hvor de toge fem Lastdragerskibe, fyldte dem med Ved, Næver og Halm, stak Ild deri, og lod det drive ind paa Fjendens Skibe; men Birkebenerne holdt dem fra sig med Vaadshager, og fik dem drevet ind paa Grund. Baglerne roede om Aften-

nen ud til Hovede; Vejret sagtnedes; og da Floden kom, bleve Virkebenernes Skibe flod; de roede til Byen, og lagde sig for Anker om Natten. Om Morgenen fattede Vagserne den Beslutning at drage til Tønsberg, at tage Handelskibe der, og saa igjen at stavne mod Virkebenerne, da kunde de vel maale sig med Gjenden; de toge der to Rogger og syv Ostfarere, sloge Skibsstjermene fra, borede Huller til Klarerne, og lagde Brædter over Roerbænken; derpaa fyldte de dem med Steen, og ferte dem ud paa Fjorden. Virkebenerne kom da sejlsende indenfra ud af Fjorden, men Vagserne kom imod dem udenfra, men da de første kom dem i Skudviddes Afstand, drejede de andre tværs ud paa Fjorden, og de stilledes i en Hast fra hverandre. Virkebenerne lagde til ude i Marsfjord, og laae der for Anker, men Vagserne inde ved Bryggen. Virkebenerne havde kun lavt Vand; om Morgenen lode de Skibene drive; da raabte de, og bade Smjorkes Frænde at remme Havnen. Vagserne lagde da ud af Havnen, og vendte Stavnene mod Nærsæt; Virkebenerne derimod roede tilbage efterpaa, lagde til ved Stavern, og lagde sig der igjen for Anker. Vagserne fulgte efter dem, og alt gik som forhen. Om Morgenen vare begge Partier paa Land; da saae de, at der kom Skibe sejlsende vestenfra forbi Grenmar, ikke færve end tredive; Vagserne begyndte da at yttre deres Mismod, thi de frygtede, det var Jarlen. Virkebenerne sagde: „Hvad nu, Vagler! seer I noget komme sejlsende? værer rolige, lader os alle blive liggende sammen, vi har ikke noget at være bange for.“ Vagserne lode, som de ikke herte det, hiskede deres Sejl, sejlede øster over Golden, lagde til ved Alesholmene, og laae der nogle Nætter. Skibene, de havde seet,

vare nogle Lastdragerstibe. Faa Dage efter kom Jarlen nordensfra, opsøgte Kongen, og drog nu med hele Hæren til Sensberg, hvor de bleve om Hesten. Vaglerne holdt nu ogsaa Raad; de sejlede bort om Morgenen tidlig, og kom om Aftenen til Trymlingerne, hvor de traf en heel Deel Lastdragerstibe, som vare komne nordensfra; da spurgte de, at Jarlen var sejlet esterpaa, samt at Peter Steiper og Dagfinn vare i Bergen, og lode Vorgen istandsætte; Dagfinn lagde af Bind derpaa, thi han havde da Eysselet over Hordeland, Peter derimod bred sig ikke noget derom, men var bestandig ovre ved St. Hanskirke, hvor hans Kone Ingeborg var. Hakon Jarl skjættede heller ikke meget om at bryde sig med Vorgens Opbyggelse. Vaglerne sejlede uordpaa saa hastig de kunde; de laae i Eidsund, roede dersfra om Aftenen, sejlede hele Natten, og kom før Dag til Byen; de sprang nu af Skibene, og ind i Byen, op ad Gaden, men nogle af dem ovenfor Byen. Dagfinn var med sin Trop i Vorgen, og de mærkede strax da Gjenden kom ind i Byen, og blæste strax Hærblæst. De Virkebener, som vare i Byen, vilde til Vorgen. Vaglerne kom imod dem, og fældte der elleve Mand. Peter løb op, ud af Byen med sin Trop. Vaglerne omringede Vorgen, og biede paa, at det skulde blive lyst, og da det var blevet Dag, gjorde de Anfald paa Vorgen. De tilbode Dagfinn Fred, men han svarede, at han behøvede den ikke; nu skete der et heftigt Anfald. Virkebenerne værgede sig vel og mandig; da satte Vaglerne Ild paa Vorgen; Virkebenerne lede da meget af Reg og Træthed; de vare ogsaa alle meget saarede; de udgjorde kun fem og tyve Mand. Dagfinn bad om Fred for dem, men Vaglerne svarede, at de behøvede den ikke mere nu, end i

Morges. Derpaa lode de hente Kirkestiger ned i Byen, satte dem op til Vorgen, og saaledes steg man nu op. Da lod Dagfinn Drengen Hakon, Kong Hakons Søn, hiøse ned i et Lov, bad dem om at give ham Fred, og medgav ham et Sværd med Tilbeher, som han sendte sin Maag Gyrð den Eljalge. Gyrð tog imod det altsammen, baade Drengen og Sværdet. „Gak til Kongen,” sagde Dagfinn, „og see, at du kan skaffe os Fred.” Gyrð gjorde det; han bad Kongen at give Dagfinn Fred, og bed al sin Gjendom til Vorgen for ham. Kongen lod da blæse til Huusthing, og sagde, at Baglerne skulde bestemme, om de skulde have Fred; alle talte derimod. Men Gyrð blev ved at bede. „Gak hen,” sagde Kongen, „og bed Dagfinn komme hid og faae Fred.” Gyrð sagde det til Dagfinn, men han svarede: „Jeg vil ikke tage mod Fred, uden vi alle faae den.” Gyrð sagde det til Kongen. Denne bad nu Krigsfolket at give dem Fred, og sagde, det var dog ingen Ære for dem at dræbe nogle saa Mand, der desuden vare i saa slet Forfatning. Der blev da tilstaaet dem Fred; de skulde gaae ud uden Vaaben og Overkapper; Dagfinn alene beholdt sin Staalkue. De gif da ned i Vispegaarden, og aflagde Trostabsed til Kongen. Den næste Dag blev hele Vorgen nedbrudt, og Steen for Steen baaren bort. Baglerne opholdt sig en halv Maaned i Byen, og droge saa til Throndhjem; der blev Philippus taget til Konge paa Dretthing. Den Gang var der en saadan Hungerøned i Throndhjem, at de efter Vinternætterne igjen droge bort senderpaa laugsmed Landet; de sendte nogle Skuder længer sydpaa for at spejde, under Anførsel af Bjergolf Vaad, Virger fra Etange og Brynjolf Ref; de havde spurgt, at Peter var i Stavans-

ger. Baglerne lagde til ved Møster, og spurgte, at Peter Steiper ikke var i Byen om Matten, men at han opholdt sig der om Dagen. De roede da ud til Herfile, men der fik de Modvind, og maatte ligge der i fire Dage. Saa roede de videre frem til Fjerbyrjesund og ind i den indre Vaag. Peter Steiper var med sin Trop gaaet til Ottesfang og herte paa Formessen; der faldt et Snefog, som forværkede Luften saa meget, at de intet bleve vaer, ferend. Baglerne forlode Skibene; da saae Virkebenerne det, og sagde det til Peter, som strax gav sig til at sebe ud af Byen tilligemed alle de andre. Baglerne leb efter dem, og dræbte ni Mand. Peter kom de saa nær, at han maatte kaste sin Kjortel og sit Væste; Væstet fandt Baglerne ikke, men Kjortelen bragde de hjem til Byen. Kongedatteren troede, at Peter var falden, indtil man bragde hende Efterretning om at han var undkommen. Baglerne bleve der Matten over, og sejlede saa til Bergen.

Om Kongen og Jarlen.

18. Kongen og Hakon Jarl droge bort fra Vigen, og kom nordpaa kort fer Juul. De laae længe ved Sælserne, men da Baglerne fik Efterretning om Virkebenerne, droge de fra Byen, og laae om Matten i Vaarbesund, og roede om Dagen efter til Hvidvig; det var Sendenvind; Virkebenerne sejlede da hen, og lagde til i Eldesund. Da spurgte de, at Baglerne vare sendenfor Stord, hvorpaa de roede sydpaa med alle de lette Skibe. Jarlen lagde om Astenen til ved Titolsnæs, og spurgte der, at Baglerne ikke vare sejlede forbi. Baglerne roede om Matten senderpaa, og meente, at alle Virkebenerne maatte ligge sammen i Eldesund; de roede da om Matten til

Titolfænes. Arubjern kom først med fire Skuder; da blev Virkebenernes Bagt det vaer, og raabte: „Tjelbingerne ned! her er Ufred forhaanden.” Baglerne kom dette underligt for; de lode Skuderne løbe hen forbi Havnen, saae da at der brændte flere Id paa Landet, og ved deres Skin ogsaa Skibene, hvorpaa de traf sig noget tilbage. Da raabte Vjergolf Vaad til de andre: „Hvad er dette for Folk?” sagde han. Virkebenerne havde da travelt med at tage Tjelbingerne af og lægge Masterne ned, og de svarede intet. Vjergolf raabte anden og tredje Gang; da svarede en Mand: „Raab ikke saa, raab ikke saa, Menneffe! du faaer det nok at vide.” Nu mærkede Baglerne nok, at det maatte være Virkebener, grebe til Klarerue, og roede udad; da var ogsaa den øvrige Deel af deres Flaade kommen ud for Havnen; Virkebenerne roede efter dem, og lode Lurene lyde, men Baglerne roede ligesaa stærkt; det var saa merkt, at de ikke kunde kjende hverandre, og Skibene foer næsten frem imellem hinanden. Baglerne roede ud langsmed Landet, men Virkebenerne stævnedes ind paa Fjorden; de kom saaledes fra hinanden, og Virkebenerne vidste ikke, hvor Baglerne vare blevne af. Peter kom da til dem i Gifundesund, og havde en Skude; han røede hen mod Reidar Sendemands Skib; da raabte en Mand fra Peters Skib: „Hvorfor røe I Djævlø her foran os den hele Nat?” tog en Steen, kastede den, og ramte den, der sad i Forrummet paa Reidars Skib; men de bleve ved at røe, og ingen af Peters Folk kjendte dem. Reidar roede med sine Folk indensfor Møster; ligesaa Helge Birgersen. Arudor Foka vendte tilbage nordpaa og ind i Teknafjord, og der løb de paa Land. Virkebenerne lagde ind i Havnen, og oppebiede der Dagen. Om Morgenen

dreve Birkebenerne Serfver Snaps Broder Krubjern op paa Vadisse, og han faldt der med fire andre. Birkebenerne sejlede deres Vej nordpaa til Bergen. Baglerne kom om Morgenen med deres Flaade til Hangesund, hvor der antom Sendebud med Breve fra Biskop Nikolai til Kongen. Kongen led Brevene oplæse; de indeholdt, at Birkebener og Bagler skulde slutte Forlig, og ingen tilføje den anden Skade; den Gang var der ikke længe til Jul. Baglerne fordeelte deres Folk Julen over paa Agde, og sejlede derpaa til Lensberg, hvor de forbleve om Vintren. Biskop Nikolai var Sommeren forud draget til Thronshjem til Erkebiskop Thorer; de overlagde da med hinanden, at de af al Magt skulde bestræbe sig for at tilvejebringe Forlig imellem Birkebener og Bagler; Biskop Nikolai vendte da tilbage esterspaa, og der begyndtes nu paa en Brevverling. Om Foraaret drog Biskop Nikolai ud til Lensberg til Philippus, og de holdt Stævne med hinanden. Kongen sagde da: „Hvad gaaer det ud paa, Herr Biskop! det Forlig, som I seger at bringe i Stand?“ Biskoppen svarede: „Det begynder dermed, Herre! at siden I ere tre Høvdinge, skal hver have sin Trediedeel af Landet; I, Herre! skal have Vigen og Oplandene, hvilket rigtig nok ikke vejer op imod Thronshjem; men der hersker nu Dyrtd og Hungersnød, og her ere gode Klaringer. Erkebiskopen og jeg have betænkt, at I skal ægte Kong Sverres Datter Kristine, som er af den bedste Væ i Norge; ffete det da, at I fik Sønner, saa vilde man ikke gjere stort af Vaard Guttormsens eller Folkvid Lavmands Væ; det er længe faldet os tungt at stride mod Birkebenerne, men vil I for det første give eders Samtykke hertil, saa kunne vi vel mage det saa, at de en anden Gang tilstaae

os mere." Kongen fandt det antageligt. Nu rejste Biskoppen op til Bergen med et udvalgt Følgeskab, fik Samtale med Kong Inge og Hakon Jarl, fremsatte dette Værende for dem, og sagde: „Vor Frænde Philippus vil nu efter mine derom gjorte Forestillinger ophøre med al Fjendskab imod eder; han synes vel om at besvogle sig med eder, hvis I ville give ham Kong Everres Datter Kristine til Ægte; og han vil da, Herre! være eder til megen Hjælp i hvad I kan forlange af ham." Kongen og Jarlen syntes just ikke at ville gaae ind paa dette Forslag, og sagde, at der vilde intet Forlig kunne tilvejebringes, med mindre Kong Inge blev ene Konge over Landet. Biskoppen talte herom saa lempelig som muligt, og vidste saa smaat at faae dem paa sin Side; de endedes endelig om, at Philippus skulde have Meen, hvis det var hende med, og saa meget af Landet, som Kong Everres Broder Erik Jarl havde haft, samt den Titel, som Kong Inge vilde tilstaae ham. Virkebenerne tyktes vel, at Biskoppen tog alt dette i en vidtseftigere Forstand, end de tænkte at samtykke, men det kom dog saa vidt, at Sagen blev fremsat paa Thingene, og Biskoppen anbefalede den. Virkebenerne udsiedte vel adskillige trudsfulde Ord, befalede Ridningen at tie stille, og sagde, at han var ligesaa troles om, som før; men Biskoppen gav ikke Ngt paa hvad de sagde. Erkebiskoppen var da ogsaa kommen fra Throudhjem, og gjorde sig ligeledes megen Umage for at bringe Forslaget i Stand; det blev da afgjort, at der for at afflutte det skulde holdes et Møde ved Hvitingsæerne, hvortil begge Partier, saavel som Erkebiskoppen og Biskop Nikolai, skulde indfinde sig. De mødtes der om Gøsteraaret; Virkebenerne laae ved Hvitingsæ, men Baglerne ved Naute,

der sendtes Underhandlere imellem dem, og derpaa medtes de selv. Virkebenerne vare langt mandstærkere, end de andre; Bissopperne talte, og fremsatte Vilkaarene for Forsliget; det gif da, som tit plejer at skee, at begge Parter tyktes deres Ord noget anderledes fortolkede, end deres Mening var. Virkebenerne tilkjendegave da deres endelige Beslutning, at Philippus ikke skulde have Land nordpaa længer end til Ryggiebit, og senderpaa ikke længer end til Svinesund; han skulde ogsaa nedlægge Kongenavnet og fere den Titel, som Kong Inge vilde tilstaae ham. Dette Forslig blev edelig bekræftet, saavel som og, at de Manddrab, som det ene Parti havde begaaet paa det andet, skulde ingen af dem høvne eller kræve Beder for, ligesaa lidet som for den Skade paa Guds og Gjendoms, som de havde tilsejet hverandre. De aflagde da Ed paa dette Forslig; først Hovdingerne, Kong Inge og Hakon Jarl og Philippus, saa Leensmændene og Sysselmændene, to Dylster paa hver Side; og Thinget sluttedes med, at der blev lovet Fred og Tryghed, hvorved Gunnar Brynabag ferte Ordet. Næste Dag fæstede Philippus Kongedatteren Kristine. Da rejste der sig Klagemaal paa begge Sider af de Mænd, som intet Guds besade, skjendt de havde Hæderstitler, og der blev besluttet, at man næste Foraar skulde gjere et Tog til Sydereerne, for at erhverve sig Guds; Mænd dertil udvalgte af begge Hære. Ogsaa Peter Steiper og Reidar Sendemand, som var gift med Kong Magnusens Datter Margrete, toge da deres Bestemmelse; de vilde nemlig drage ud til Forsaleheim. Efterat alt saaledes var afgjort, drog Baglerne esterpaa, men Virkebenerne til Bergen. Baglerne kaldte imidlertid Philippus Konge, ligesom fer. Om Foraaret efter sendte han

to Skuder til Bergen, for at hente Kongedatteren Kristine; de fertes af Gisten Roesen, Hamunde Bust og Grunde Skatmester; Kongedatteren drog med dem efter til Vigen. Philippus holdt sit Bryllup i Oslo; til dette kom fra Getland Kong Everres Enke, Dronning Margrete, en Datter af Kong Erik den Hellige; hun var ogsaa Moder til Kristine. Samme Sommer foretoges Vikingetoget til Syderøerne af Thormod Thadram, Thormod Fylbeen og Dspal den Syderesse, disse vare af Virkenernes Parti, og af Baglernes vare Erik Lovesen, Erik og Erlend Pig, Berg Mel og Nikolai Gille. De havde tolv Skibe. Et Aar silbigere forlode Peter Steiper og Reidar Landet med to Skibe, og kom aldrig mere tilbage.

Styrkars Fald.

19. Det samme Aar som Erling Steenvæg-dede, drog Baglerne bort fer Juul efter til Vigen, men de Mænd, som meente at have nødvendige Forretninger, bleve tilbage. Serkver Suap var draget ind til Hardanger, og sejsede igjen derfra senderpaa paa en lille Skude med tolv Mand. Den Gang havde Styrkar Stagnaal Leen paa Rogeland; han fik Efterretning om Serkvers Rejse, og sejsede hen at lede ham op. De saae hinanden ved Vardsholmene; Styrkar roede efter dem, og drev dem senderpaa til Karnsund; Natten faldt paa, Styrkar lagde til ved Bø, satte Skibet op, og gif hen til Huset, hvor han og hans Folk lagde sig i Stuen. Serkver vendte tilbage med sine Folk, og ledte efter dem, lagde til ved Bø, og kjendte Styrkars Skib, hvorpaa ogsaa de gif til Gaarden. Serkver gif først ind i Stuen, greb to Spyd, løb ud med dem, og befalede sine Folk, at gjere Anfald,

da de vare mandstærke nok; de toge da en Elæde, og stillede den for Døren; Styrfars Folf sprang op, og grebe deres Vaaben; de troede, der vare mange Folf udenfor, og prøvede derfor ikke paa at gaae ud, men stillede et Bord op ved Vinduet, og nogle slap ud derigjennem. Vaglerne bræde Hul paa Stuen, kastede Steen ind, og toge derpaa Næver, tændte Ild deri og holdt det i Vinduet, saa det blev lyst i Stuen; nogle bleve da. saarede, men mange dræbte. Styrfar og serten andre faldt; Serkver blev saaret; ni Mand gave de Fred.

Om Smeden og Dvin.

20. Den Vinter efter Jul, serend den Sommer, da Forkiget blev sluttet, boede der en Smed paa Næs. En Aften kom der en Mand ridende til ham, bad ham om Hundsly, og at han vilde stoe hans Hest. Vonden lovede det; de stode op endnu længe fer Dag, og gave sig til at smede. Vonden spurgte: „Hvor opholdt du dig forrige Nat?“ „I Medalbal,” svarede Gjæsten, nemlig i den nordlige Deel af Thelemarken. Smeden sagde: „Du maa være en stor Legner, thi det er recnt umuligt.” Derpaa gav han sig til at smede igjen, men det vilde ikke ret gaae ham fra Haanden. „Aldrig har jeg smedet saaledes fer,” sagde han. „Smed du kun, som det selv vil gaae,” sagde Gjæsten, og Hestefloene bleve sterre, end han nogenstunde fer havde seet dem, men da de bleve lagte paa, påseede de fuldkommen Hsten; de stode den da. Da sagde Gjæsten: „Du er en usnild og uforstandig Mand, hvorfor spørger du ikke om noget?“ Smeden sagde: „Hvem er du? hvor kommer du fra? og hvor skal du hen?“ Den anden svarede: „Jeg har været nordpaa i Landet, og har opholdt

mig længe i Norge, men nu agter jeg mig over til Everrig; jeg har nu længe været til Sees, men nu faaer jeg vænne mig til at ride en Stund." Smeden sagde: "Hvor agter du dig hen til Aften?" "Ofter til Sparmark," svarede den anden. "Det er ikke sandt," sagde Bonden, "derhen kan man næppe ride i syv Dage." Den Fremmede steg nu til Hest. "Hvem er du?" sagde Bonden. Den anden svarede: "Har du hert tale om Odin?" "Hert ham nævne har jeg," sagde Bonden. "Nu seer du ham for dig," sagde Gæsten, "og hvis du ikke vil troe hvad jeg har sagt dig, saa betragt nu en Gang hvorledes jeg med min Hest sætter over Gjærdet." Hesten veg tilbage; da satte han Sporerne i Livet paa den, og den sprang over Gjærdet uden at rere det, skjendt det var syv Alen højt. Han saae aldrig til ham siden. Fire Dage efter holdtes Slaget ved Lenar imellem Kong Serkver og Kong Erik. Denne Begivenhed fortalte Smeden selv Philippus Jarl den samme Vinter i Lensberg, og vi have den fra En, som den Gang herte derpaa. Gaarden hedder Pisslar, og Bonden, som gjorde Hestefoene, hed Thord Wetter.

Hakon Sverresøns, Guttorm Sigurdsons og Inge Baardsons udføreligere Saga

efter Peter Clausens Oversættelse og nogle nyopdagede Brudstykker.

Kong Hakon Sverresøn, som blev kaldt den Gamle.

Strax efter Kong Everres Død gik Virkebenerne ombord med deres Hovedsmand Hakon Galin, en Søn af Kong Everres Søster Cecilia, og Peter Steiper, som ogsaa var Kong Everres Søstersøn. De havde de Breve med sig, som Kong Everre tilforn havde ladet skrive til sin Søn Hakon, som her er omtalt, og de sejlede nordpaa med et vel bemandedt Skib. Og da de kom til Stadshavn, sejlede de udenskjærs nord til Thronhjems Munding, thi Vaglerne, det er Kong Inges Krigsfolk, havde indtaget Landsdet ved Esøden i Sogn og Fjordene, og begge Merer og Romsdal, og laae der i store Hobe; og da de kom til Nideros, lagde de ind til Kongens Gaard, da Møesen var slungen, og nogle af Kongens Folk kom dem imøde, hilste dem venlig, og spurgte dem om Tidende, især hvorledes

Kongen levede, thi de havde hørt, at han var syg. Virkebenerne svarede, at det var nu bedre med ham, og de spurgte, hvor Kongens Sen Hakon var; dem blev svaret, at han var hjemme i sit Herberg. De gik op til Kristkirke, siden til Kongens Gaard, lode Hakon kalde ud, og sagde, at de havde noget hemmeligt at give ham tilkjende. Hakon gik til Deren, lod Hakon Galin og Peter Steiper med nogle af de Fornemste kalde til sig, og de hilste hverandre venlig. Derpaa tilkjendegave de ham alting angaaende hans Faders Død, antvorbode ham Brevene, og talte nogen Tid med ham. Derefter lod Kongens Sen Hakon sit Raad sammekalde og alle sine Hoffinder, og gav dem disse Tidender tilkjende; og strax paa samme Stævne blev han hylbet og taget til en Høvding over alt Norge ¹.

Om Vaaren derefter lod han alle Bønder i Threndelagen stævne til Drething, og blev der paa Thinget taget til Konge over alt Landet; en Bønde, som hed Ekersvord ², gav ham Kongenavn. Derefter antog han Ffolk og flere Hoffinder, og alle hans Faders gamle Hoffinder kom til ham, og han satte sine Mænd over Leuene. Der kom ogsaa Ffolk til ham senden fra Landet. Siden lod han sine Orlogsfibe færdiggjøre og Leding udbyde, og sejlede henved Paasketider med sine Ffolk til Bergen. Baglerne vare inde paa Landet, og der spurgtes adskillige Tidender fra dem: somme sagde, at de vilde drage nord til Throndhjem, andre, at de vare komne ned paa Rogeland, det er Jæderen; Kongen sendte derfor sine Ffolk mod dem sendes paa, nemlig Peter Steiper, Throrgrim af Hjanæs, Einar Kongens Maag, og endnu flere Høvdinger med mange

¹) eller over Flokken (over dette Part).

²) Ekersvord.

Folk; de laae ved Not, hvor de kom silde om Nfteuen; der spurgte de, at Vaglerne vare i Stavanger.

Om Morgenen derefter saae Virkebeuerne, at Vaglerne kom roeude sendenfra³, og stævuede til Den med deres Skibe, og de lagde ud mod dem. Da Vaglerne saae det, flyede de, og Virkebeuerne forfulgte dem, og toge et af deres Skibe; Vaglerne derpaa værgede sig vel, men Skibsfolket blev dog for sterste Delen slaget, og de andre flyede ind i Fjordene, forleb Skibene, og begave sig op i Landet igjen; Virkebeuerne sejlede atter til Bergen, og Kongen sejlede saa nordpaa, og laae længe om Sommeren i Fjordene.

Dronning Margrete Grifsdatter, Kong Sverres Eftersleverste, drog efter hans Død ester i Vigen med sin og Sverres Datter Jomfru Kristine og sin Søsterdatter Fru Kristine Nikolaiédatter, og agtede at drage op til Getland, det er Vestergetland. Virkebeuerne syntes det ikke raadeligt, at Kongens Datter skulde drage af Landet. Peter Steiper drog derfor ester til Oslo, fandt Dronningen der, og da han havde tevet nogle Dage, hændte det sig, at Dronningen var i Bad; da gif Peter Steiper ind i Dronningens Kammer, og sagde til Kristine Kongens Datter, at Vaglerne vilde strax overfalde dem; Jomfruen blev forstrækket, og spurgte, hvad gode Raad han gav. Peter tog hende op i Favnen, bar hende til sit Skib, lod Tjeldingen slaae af, og hans Folk gæve sig til Marerne; og da de lagde af med Skibene, kom Dronningen hastig ned paa Bryggen, og raabte, at de skulde give hende hendes Datter igjen.

³) nordensfra.

Peter Steiper sagde, at hun skulde først drage til Kongen, hendes Broder. Da blev Dronningen forbittet, og sagde: „Gud give, jeg maatte leve den Dag, at jeg kunde gjere eder saa stor Sorg og Harm, som I nu gjere mig; jeg er en Konges Datter, og ægtebe en Konge her i Riget, og har ikke uden dette ene Varn med ham, som I nu reve fra mig, som om det var et Trælles eller et Slegfredsbarn“. Saadant raabte hun efter dem, saalænge de kunde høre hende. Derpaa drog hun op til Sverrig med sin Frænke Fru Kristine; men Peter førte Kongens Datter til hendes Broder Kong Hakon, og hun blev der vel modtaget og hæderlig holdt.

Denne Sommer kom igjen disse Mænd til Norge: Erkebiskop Erik i Nideros, Biskop Martin i Bergen, Biskop Niels i Stavanger, Biskop Ivar i Hamner og Biskop Nikolai i Oslo, som havde fulgt Baglernes Hær, og været stundum i Danmark, stundum i Sverrig; de bleve forligte med Kong Hakon, og hver drog til sin Bispestol, og Erkebiskoppen tog igjen alt Landet i Forligelse. Da kom ogsaa Gudmund den Gode fra Island, som var udvalgt Biskop til Island, og blev Vinteren over hos Erkebiskopen. Baglerne holdt sig oppe i Landet om Sommeren og Høsten, og deres Konge Inge holdt med mange Folk Huus paa den store D, som ligger i Njeseu, og hans Hærbinger havde Lenene inde paa Dplandene; deres Hov blev dagligen mindre og mindre, thi alt Landsfolket gav sig under Kong Hakon, der blev meget vennefsalig og afholdt af Almuen; han viste sig nemlig from og venlig mod Bønderne, men mod sine egne Folk var han haard og stræng, og straffede dem haardt baade med skarpe Ord og anden Straf, naar de gjorde Bønderne nogen Uret.

Venderne paa Oplandene forsamlede sig med nogle af Kongens svorne Mænd, og droge ud paa Den i Mjosen, med smaae Baade og Flaader, thi alle store Koerskibe og Færger havde Kong Inge ladet tage ud til Den; de kom derud før Dag, og segte hen til Kongens Gaard; han sad endda i Stuen, og drak med sine Mænd. En af Bagterne kom ind og sagde: „I sidder her og maaber, Herre! og Fjenderne ere her ved Gaarden.“ Kongen sprang op, greb sine Baaben, og sagde: „Staaer hurtig op, og væbner eder, lader os sege ud imod dem, og lader dem ikke myrde os her inde i Huset.“ Kongen gik selv ud med de første, og det varede ikke længe, førend han blev slagen med største Parten af hans Folk. Da de andre Bagter, som vare forsamlede paa andre Steder, spurgte det, bleve de forsagte og flyede, en Deel til Sverrig, en Deel til Danmark, og en Deel til deres Færender; nogle segte Forligelse hos Kong Hakon, og al denne Flok blev da adspredt og forstyrret, og der herskede god Fred.

Kong Hakon drog om Høsten til Thronbhjem, og sad den Vinter i Nideros; efter Jul sendte han nogle Mænd til Oplandene og heelt efter til Vigen med sine Breve og Befaling, hvorledes der skulde forholde sig med Forleninger og Eysler, hvem der skulde have dem, og gav tillige tilskjende, at han vilde komme efter til Vigen om Sommeren derefter. Brevdragerne droge heelt efter til Sverrig, til Dronning Margrete og Fru Kristine med Breve af det Indhold, at de skulde komme til ham, de skulde blive holdte i største Afgt og Ære hos ham. De sendte ham ogsaa venlige Breve og Bud tilbage igjen om alt det, som han havde tilskrevet dem. Og Brevdragerne vendte da igjen tilbage til Kong Hakon.

Om Vaaren, strax efter Paaske, sejlede Kong Hakon med mange Folk sender til Bergen, og siden efter til Vigen; han drog til alle Kjøbstæder og heelt efter til Elven, og hele Folket gik ham tilhaande; samme Tid fulgte ham de ypperste Herrer i Landet, Hakon Galin, Peter Steiper, begge Kong Sverres Søstersønner, Sigurd og Roar Kongens Frænder, Dagfinn Bonde og mange andre Krigs- hevedsmænd; da han drog tilbage igjen, tevede han længe i Carpsborg om Hesten; der tog han til sig en Edelmands Datter, som hed Luga, fedt af stor Slægt i Borgeshøjsel; hun var hos Kong Hakon i hans Herberge, dog vidste ingen af deres Handel, uden Hakon Galin og Peter Steiper og nogle andre af Kongens troe Mænd; og hun blev frugt- sommelig ved Kongen. Derefter drog han igjen nord i Vigen og ind til Oslo, og tevede der nogen Tid; der kom Dronning Margrete og Frue Kristine til ham, og Kongen tog meget venlig imod dem; de fulgte ham til Bergen, hvor han vilde blive om Vinteren.

I Kong Sverres Tid var der en Mand i Danmark, ved Navn Erling; han udgav sig for Kong Magnus Erling- sens Sen, derfor havde Kongen sendt Mænd til Danmark for at opsege og dræbe ham, men han blev advaret, og flyede til Vestergetland. Da Kong Hakon spurgte det, sendte han Bud og Breve til sin Maag Kong Knud i Sver- rig, at der var en saadan Mand i hans Rige, som kaldte sig Kong Magnuses Sen, og agtede at gjøre Ufred i Norge. Da Kong Knud det spurgte, sendte han sine Mænd hen, og lod ham opsøge og indsætte i det høje Taarn paa Bispinge. Da han havde siddet der nogen Tid, fik han en Kvinde, som bar Mad til ham, til at skaffe sig mange Klæder eller Lagen, hvilke han skar i lange Strimler, og

knyttede Guderne sammen, og dermed vandt han sig ned ad Muren ovenfra Taarnet, men da Linen ikke var saa lang, at den kunde naae til Jorden, lod han sig falde, og slog det ene Laar i Stykker; saa at han altid siden haltebe; han kom derfra, og begav sig ester til Jerubjergene¹. Da Kong Hakon² det spurgte, sendte han sine Mænd ester til Jernbergeland, og lod ham ihjelslaae, og de bragde hans Halsbog eller Tegnebog, hvori hans Navn stod skrevet, til Kongen, hvilken Bog siden blev kjendt af dem, som vidste, at den havde tilhørt ham.

Den samme Sommer kom dér en Mand til Skaaner, paa den Tid der blev holdt Marked, og udgav sig for at være Kong Magnus Erlingsøns Sen. Han foregav, at han havde været nogen Tid i Venden, og denne samme Erling sagde, at han siden havde siddet en Tid lang i et Taarn paa Bispingøe. Der i Skaaner vare mange Nordmænd, og da de adspredte Bagler, af hvilke mange vare komne hid til Marked, herte, at Kong Magnusøns Sen var der, segte de til ham og vilde taget ham til Høvding, og sagde, de vilde faae Folk nok, naar de havde en Høvding, som var Kong Magnusøns Sen. Men han svarede dem og sagde: „Kong Hakon har Indest og Venstabs hos alt Folket i Norge, og, som mig er sagt, ere Baglernes Høvdinge for sterste Delen gaaet ham tilhaande; derfor vil jeg ingenlunde begynde denne Handel med saa lidet Magt og Styrke, som jeg endnu har Udfigt til;“ dermed skiltes de ad, og han drog til Kjøbenhavn, og var der om Vinteren.

Kong Hakon var om Vinteren i Bergen, og Dronning Margrete hans Stifmoder var hos ham. Han lod holde

¹) Jernbereland (Dalekarlien).

²) Sverre.

særegent Kjeften og Bord for hende og hendes Mænd, og sjelden gif hun tilbords med Kongen. Kongedatteren Freken Kristine, Kong Hakons Søster, var altid hos sin Moder; Dronningen kunde ikke lide Kongen, og var som oftest uglad og ilde tilfreds, men Kongen viste sig altid blid, venlig og opmærksom imod hende. Fru Kristine søgte stedse at jævne alting imellem dem. Kongen lod hurtigt berede til Julehejtid, og da det led imod Julen, kom der mange Folk til ham, baade Leenshøvdinger og andre hans svorne Mænd. Dronningen bar stort Had og Fjendskab til Peter Steiper og alle de andre, som havde været med ham ester til Oslo, for at hente hendes Datter fra hende; men hun kunde godt lide Hakon Galin, og satte al sin Lid til ham. Kongen sendte Bud til Dronningen og Freken Kristine paa Juleaften, at de skulde komme tilbords med ham, og da var Kongens Sal fuld af Folk, og hver skiftet i sit Sæde efter gammel Sædvane. Dronningen svarede med megen Vrede, og sagde: „Længe maa jeg komme ihu, hvorledes jeg sad i Hejsædet om Juleaften hos min salig Herre Kong Sverre; sig Hakon det, at jeg kommer ikke i Aften i hans Hejsæde at sidde.“ Dette sagde hun med megen Forbittrelse. Da Kongen fik det at vide, gjorde det ham ondt, at hun ikke med Takke vilde modtage den Ære og Opmærksomhed, han vilde vise hende, og han sagde: „Er end Dronning Margrete saa stolt, at hun ikke vil ydmyge sig og sidde hos os, saa skal dog min Søster Kristine komme til os.“ Det blev sagt til Dronningen, og at Kongen var vred. Hun svarede: „Troer han, at jeg ikke mindes, hvorledes han tog min Datter fra mig i Oslo, uden at han nu behever at minde mig derom igjen.“ Datteren omsavnede hende, og sagde:

„Moder, giv eder tilfreds, jeg vil blive hos eder.” Hun svarede: „Det skal saa være, min Datter! Ikke skal du komme i Uvenners Hænder, saalænge jeg er saa nær, og Gud kan endnu hjælpe os, at vi ikke skulde blive længe under denne Tvang;” og hun stod op, og gik med sin Datter hen i Kongens Sal, og satte sig i Højsædet, og Kongen og hans Gjæster vare meget glade.

Anden Dag i Julen lod Kongen synge Mæsse for sig, og gik siden med nogle faa Mænd ind i sit Kammer, lod sig aarelade, spiste og drak noget lidet, og tovede siden til Hjemmesse var ude i Kristkirke, ferend han gik tilbords; han holdt sig stille efter Mæreladningen, vilde ikke have Lyd nær ved sig, spiste og drak kun lidet, og talte heller ikke meget. Den tredie Dag i Julen lod han synge Mæsse for sig i sit Sovokammer, gik siden tilbords, og befandt sig da meget svag. Han gik derfor ind i sit Kammer strax efter Maaltidet, og lagde sig tilfængs. Om Matten derefter blev hans Udebefindeende bestandig større og større. Den femte Dag i Julen blev hele hans Legeme hævet, og det blev ikke mange tilstødet at komme til ham; hans Onde foregedes nu hver Dag, indtil den otteende Dag i Julen, da døde han; og da var hele hans Legeme blaat og opblæst, saa at det næppe lignede et Menneskes Legeme; han blev begravet i Kristkirke paa den nordre Side, tværsøver fra Kong Sverres Grav, og hele Landsfolket sergede over ham, og sagde, de havde liidt det sterste Mandetab ved hans Død.

Kong Hakon var en dejlig Mand, vel skiftet paa sine Lemmer, og havde dejlig Led paa Ansigt og Haar; han var maadelig høj, dog meget højere end hans Fader; han havde et klart og redt Mæle, var veltalende, og havde

meget forandret sine Sæder, siden han blev Konge, og alt til det bedste; han var stille af sig, og meget herlig og hæderlig, naar han sad i sit kongelige Sæde.

Kong Guttorm Sigurdsen.

Den tiende Dag i Julen holdt Biskoppen Raad med Kongens Hoffinder og de bedste Mænd, hvem de skulde tage til Konge igjen; og alle bleve da enige om, at tage Guttorm, Sigurd Lavards Sen, Kong Sverres Sennesen og Kong Hakons Brodersen, til Konge, som da var fire Aar gammel; Hakon Galin skulde regjere Riget og det kongelige Hof paa hans Vegne, og Peter Steiper og Ginar Kongens Maag skulde opfostre og tage vare paa Kongen. Dette blev saaledes eendrægtelig samtykket og stadfæstet med Vaabentag, og da de gik tilbords, ferte Hovdingerne Kongen ind, satte ham i Kongesædet, og gjorde ham kongelig Tjeneste. Da tog Kongen et Sværd, bandt det ved Hakon Galins Side og hængte et Ekjold paa hans Urel, og gjorde ham til Jarl med alle Hovdingernes Samtykke, og satte ham paa Vænten hos sig, og i saa Maade holdt de Krigsfolket sammen. Derefter sendte Kongen og Jarlen Breve nord til Throndhjem, at Inge, Vaard Guttormsens Sen, skulde have hele Throndelagen i Forlening.

Da denne Tidende spurgtes til Danmark, var Erling Steenvæg i Kjebenhavn, og strax søgte alle Vaglerne til ham, som havde været hos ham om Vinteren tilforn, og han fik snart en Flok samlet. Der kom til ham fra Norge: Thorleif Skalper¹, Arnbjern Trold, Odd Sand²,

¹) Skalp.

²) Rand eller Rann.

Hgmuunds Sønner ¹, og de sendte Bud til Norge, at alle de, som vilde styrke deres Flok og Samling, skulde komme til dem i Halsborg; Erling drog til Kongen i Danmark, og klagede sin Vaande for ham, og begjerede Hjælp; han gav fore, at Kongen var hans Frænde, og burde derfor yde ham Bistand. Kongen lovede at give ham Undsætning og hjælpe ham til at faae sit Fædrenerige. Erling begyndte sin Rejse fra Kjøbenhavn i Fasten, og drog til Halsborg med sin Flok; der kom til ham fra Norge: Reidar Sendemand, Philippus fra Bøgen, Jon Drotning og Salve ² Disesen; han fik Skuder og Skibe, og drog over til Vigen i Norge, siden til Oslo, og alt Landsfolket gif ham tilhaande.

Biskop Nikolai var i Oslo; Erling begjerede af ham, at han vilde modtage hans Beviisning af sin Fædreneherskomst, men Biskoppen vilde ikke tilståde, at det skete i Oslo; da imidlertid Høvdingerne og de ypperste Mænd lagde sig derimellem, og anbefalede Erlings Begjering, saa bad Biskoppen ham, om han vilde, at bære gloende Jern i Carpsborg. Erling drog til Carpsborg, og fæstede Jernbyrd; men da han skulde til at bære Jernet, sagde Biskoppen, at han skulde drage til Lensberg, og der aflægge sin Beviisning i Danekongens Nærværelse, som var snart ventende dertil, og uden Tvivl vilde vide, hvorvidt Erling foer med Sandhed; thi dersom det skete med Kongens Villie, og det lykkedes ham vel, saa kunde han forvente sig Hjælp og Bistand af Kongen, men foer han med Legn, saa havde han Straf og Revselse at vente. Erling lod sig dette vel besalde, og sagde, at han vilde vove det,

¹) Dnuud Lunds eller Lins Sønner.

²) Selve.

thi han fortrestede sig paa Guds Hjælp og Bistand i denne sin retfærdige Sag; han drog da til Lensberg.

Det første som Biskop Nikolai havde spurgt, at Erling samlede sine Folk i Danmark, drog han til Danefongen, og adspurgte ham, om han vilde gjøre Erling Bistand. Kongen sagde Ja, at han havde lovet ham det for deres Frændskabs Skyld. Biskoppen sagde: „Det synes mig underligt, Herre! saa viis en Fyrste, som I er, at I skulde tillade Folk at rejse sig i eders Land, og yde dem Bistand til at bekriige et andet Kongerige, da dog ingen veed, af hvad Slægt og Byrd deres Hærding er, og jeg tænker han er en Søn af en ussel Bonde i Dplandene, og er for sin Legus Skyld fordreven fra sit Fædreland, og har været forfulgt og hadet længe af alle brave Folk. Men dersom I vil sende eders Hær til Norge, og frelse og frede Landet fra den Ustikkelihood og Guds Brede og Plage, som Vaglerne der i lang Tid have afstedkommet, saa sætter en af eders egne Frænder derover, som I veed er eder tro og lydlig; thi Gud har nu styrtet alle Vaglernes Hærdinger, som havde nogen Forstand til at være Hærdinger over dem, saasom de brugte deres Forstand mere til Ondt end til Godt, og de have nu taget et barnagtigt og uforstandigt Menneſte til Konge over sig, og selv vide de ingen gode Raad.” Kongen svarede: „Mine Frænder ere saa vel forsergede her i Danmark, at de ville ikke drage til Norge med disse Folk.” Biskoppen vedblev: „Jeg veed en Mand, som er vel stikket til at overtage denne Bestilling. Det er eders Frænde Hr. Philippus, Kong Juges Søstersøn i Norge, thi han besidder alle de Egenskaber, det semmer sig en Konge eller Hærding at have.” Biskoppen forestillede dette tit og ofte med al Klegt for

Kongen, og det kom endelig saavidt, at Kongen gav sit Samtykke dertil, og lovede at komme selv til Norge Sommeren derefter; dermed drog Biskoppen igjen hjem.

Om Sommeren derefter drog Kong Baldemar over til Norge med tre hundrede Skibe, og kom til Tensberg ved Botolphs Tid, og med ham var Philippus, en Sen af Simon Kaarensen fra Elda¹. Philippus Moder var Margrete, en Datter af Arne paa Stads-Rein², og Dronning Ingerid, Ragnvald Ingeseus Datter³. Margrete var Kong Inge Haraldsens Søster paa modrene Side, og Dronningens Broder Dron, en Sen af Seneis⁴. Kong Baldemar havde lovet Biskop Nikolai, at Philippus skulde blive Hovedmand over Baglerne, hvis de selv vilde samtykke det. Men da det blev forestillet Baglerne, raabte alle Flokkens Hovedinger derimod, og sagde, at de vilde have Kong Magnuses Sen til Konge, som var født og baaren dertil, og ingenlunde vilde de tjene eller have til Konge en Mand, der ikke var af hejere Byrd, end en af dem selv; heller vilde de stille deres Folk ad, og hver serge for sig. Venderne svarede ogsaa, at dersom nogen Kongens Sen var forhaanden, vilde de give ham Kongenavn, og vise ham Trokøb og Lydigheid; men var der ingen saadan, vilde de ikke gjøre nogen Opreise i Landet. Da Biskop Nikolai mærkede, at denne Flok ingen Fremgang kunde faae, med mindre Erling blev taget til Konge, saa sagde han til ham: „Mig synes, at Ven-

¹) eller Simon Munkaarens Sen.

²) eller Stodreim.

³) rettet for: Sigurds Dronnings Ragnvald Ingeseus Datter.

⁴) eller: Margrete var Søster til Kong Inge Haraldsen paa modrene Side, og til Kongens Broder Dron, en Sen af Seneis.

derne ere meget uwillige til at gjere nogen Oprejning, saa at du tør kun vente dig liden Hjælp af dem, ideo jeg staaer dig bi, og fremmer din Sag; thi jeg veed det for vist, at dersom det ikke lykkes dig at bære Jern, saa lader Daerkongen dig dræbe; og ihvorvel jeg kan tænke mig, hvem din Fader kan have været, saa kan jeg dog vende det hvorledes jeg vil; naar du vil love mig at give min Frænde Philippus større Ære og Værdighed, og gjere ham til din Jarl, saa vil jeg forene mig med dig, og hjælpe dig at rejse denne Flok, og staae dig bi af al min Formue, med alle mine Frænder og Venner og alt hvad jeg formaaer." Dette blev saaledes samtykket og endelig besluttet imellem dem, at Philippus skulde blive Jarl, naar Erling blev Konge.

Erling Steenvæg drog til Tensberg, og sæstede Jernbyrd anden Gang, og Biskop Nikolai indviede Jernet; men Kong Valdemar, som var kommen did, foresagde ham Eden, og raadte for Jernbyrden, eller bestemte, hvor mange gloende Jern han skulde bære. Da Tiden kom, at Erling skulde rense sig, stillede Kong Valdemar bevoebnede Krigsfolk uden om Kirken, hvoraf man nok kunde forstaae, hvorledes det vilde gaaet Erling, hvis han havde fejlet noget. Biskop Nikolai ferte Erling hen i Korsbæren, da han blottede sin Haand, og han holdt Erlings Haand i Vejret, lagde sine Fingre deri, og sagde med høj Røst: „Han har rensset sig vel, aldrig saae jeg en Haand komme saa uskadt fra Jernet, som denne." Kongen stod strax idensfor Korsbæren, og alle hans Folk der nedenfor i Kirken, og de begyndte alle at takke Gud, og synge Te Deum laudamus. Erling var den Dag Kongens Gæst, og Kongen forærede ham fem og tredive

Orlogsskibe med al deres Rustning og Tilbehold. Anden Dagen derefter blev Erling taget til Konge paa Hauge-thing, og der gav han Philippus Jarls Navn; og nogen Tid derefter drog Kong Valdemar til Danmark igjen med hele sin Hær; han forlod fredelig Norge, og gjorde ingen Mand Skade. Da søgte mange Folk til Erling, og svore ham Trostabs; disse Høvdinge kom til ham: Arnbjørn Jonsen¹, Helge Birgesen, Asbjørn Koppre², Gyrd Bentesen³, Guttorm Thvarre⁴, Orm den Lave⁵, Thord Dotte⁶, Benedikt fra Gumenæs, Simon Ryr, Kolbeen den Røde, Gyrd Skjalge; de havde mange Folk med sig og skjenne Skibe. Ved Et. Håndtid droge de ud til Carpsberg, og holdt der Thing; Erling blev der taget til Konge, og Philippus til Jarl; siden droge de igjen over til Tensberg tilligemed Biskop Nikolai. Da Birkebenerne spurgte dette, rømte de nord i Landet, en Deel til Bergen og en Deel til Tensberg⁷.

Dronning Margrete var i Bergen efter Kong Hakons Død, og alle havde stor Mistanke til hende og hendes Mænd for Kongens Død; og det kom tilsidst til lydelig Tale, saa at hun og hendes Tjenere bleve aabenbar beskyldte for, at de havde forgivet Kongen; men hun nægtede det, og paastod, at hun og hendes Tjenere vare uskyldige deri. Hakon Galin tog hende i Forsvar, og stod hende meget bi i denne Sag. Men Høvdingerne og Kongens bedste Venner søgte og paatalte denne Sag saa alvorlig, at Dronningen maatte faae en Mand til at bære Jern

¹) Arnbjørn, Jon Gautsens Søn.   ²) eller Kop.
³) eller Bentesen.   ⁴) eller Thvare.   ⁵) eller den Lange.
⁶) Doffa.   ⁷) rettere: Thronhjem.

for hende og alle hendes Mænd til Venægtelse og Gjenbeviis i denne Sag. Den Mand, som bar Jernet, hed Peter, og han blev meget ilde forbrændt; derfor blev han strax fært bort og druknet, og Kongens Tjenere og Krigsfolk begyndte at knurre, og sagde, at Dronningen fortjente en lige saadan Straf; hun blev derfor forstrækket, og segte Hjælp hos sine Venner. Hakon Galin stod hende trolig bi, og forskaffede hende Folk og Befordring ind i Sogn, og derfra op til Balders til Erling paa Rvidme. Han sergede for hendes Rejse videre frem, indtil hun kom ester til Værmeland, og siden til Sverrig. Men Fru Kristine blev tilbage hos Hakon Galin, og der var særdeles Venstabskab imellem dem.

Om Sommeren spurgte Virkebenerne, at Baglerne havde faaet en stor Flok og Samling i Bigen, og hvorledes al den Handel var tilgaaet. De droge da nord til Throndhjem, og Hakon Galin havde Fru Kristine med sig; han lod meget Krigsfolk blive tilbage i Bergen under følgende Hævninger: Dagfinn Bonde, Thorgrim fra Ljanæs og Thore Bruse¹. Da Jarlen Hakon Galin kom nord til Throndhjem, lode Kongen og han Almuen stævne til Drething, og samlede Krigsfolk.

Strax derefter faldt Kongen i en saadan Sygdom, at det var ham som om skarpe Sæm stak ham igjennem hele hans Legeme, og da han blev adspurgt, naar han først mærkede til dette Onde, sagde han, at den svenske Kone, det var Fru Kristine, satte ham paa sit Knæ, og tog rundt om paa hans Legeme, og strax fik han den Sygdom; nogle Dage efter dede Kongen af samme Syge, og

¹) Thord Brase.

blev begravet i Kristkirke. Hakon Jarl befalede nu over Krigsfolkene, og havde en stor Hær.

Kong Sigurd Haraldsen havde en Datter ved Navn Cecilia. Hun blev hæderlig opforet i Threndelagen, som det semmede sig et Kongebarn, og den Tid, da Kong Everre begyndte Norges Erobring, som før er fortalt, fandt han hende i Værmeland, og erkjendte hende for sin Søster, og talte ofte med hende; hun var gift der, thi den Gang da Erling Skakke var i Færd med at edelægge af Kong Harald Gille's Elægt og Afkom, blev Cecilia gift over til Værmeland med Folkvid Lavmand; deres Søen var Hakon Galin Jarl i Norge. Da Cecilia spurgte, at hendes Broder Everre var bleven Konge i Norge, drog hun bort fra sin Mand, som hun ikke ret kunde lide, og Kongen gav hende Gaarden Selmin at boe paa, hvor hun var bleven opforet.

Gaard Guttormsen paa Reine var en Søen af Asolf Skulesen, og Skule var en Søen af Toste Jarl, som før er sagt i Harald Haardraades Saga. Asolfs Moder var Gudrun Nesssteens Datter; hendes Moder var Kong Sigurd Eyr's Datter Ingerid; Guttorms Moder var Thora, en Datter af Skopte Dgmundsen. Dgmund var en Søen af Thorberg Arnesen og Erling Skjalgsens Datter Ragnhild; Thoras Moder var Sigrid, en Datter af Thord Folesen, som var Olaf den Helliges Bannerdrager; Sigrids Moder var Dlof, en Datter af Ginar Thambeskjælver og Hakon Jarls Datter Vergljot.

Gaard Guttormsen var Leenshebding, som hans Forældre havde været før ham; han var meget rig, og en dejlig Mand, sagtmødig og stille, og holdt sig vel. Han boede paa Reine den Gang Kong Everre kom til Regje-

ringen. Han kom snart i stor Indest hos Kongen, og begjærede tilfødt, at Kongen skulde give ham sin Søster til Ægte. Kongen samtykte det, men Erkebiskop Gisten vilde ikke tilståede det, saalænge som hendes Mand Folvrid levede. Cecilia drog derfor til Erkebiskoppen, og talte med ham i Kong Sverres og mange Høvdingers Nærværelse, og spurgte ham, om han havde forbudt hende at gifte sig med hendes Frænders Samtykke. Han sagde Ja, og bad hende drage til Værmeland til hendes Ægtemand. Hun svarede: „Jeg maa bekjende, at jeg har ingen Ægtemand. Thi den Gang da Erling Skafke og hans Sen Kong Magnus havde ihjelslaaet alle mine Frænder, som de kunde overkomme, og man ligeledes frygtede for mig, tog man og sendte mig ud af Landet, og gav mig Folvrid Lavmand til Volskab imod min Villie og Samtykke; men jeg vidste ingen Udvej til at komme derfra, førend min Broder kom her til Regjeringen, og haabede jeg nu hos ham at være fri for saadan Sag.“ Hun beviste strax denne sin Beretning med sandfærdige Vidnesbyrd, hvorefter Biskoppen gav hende Lov til at gifte sig, og Kongen lod hendes Bryllup med Vaard Guttormsen hæderlig holde. De avlede en Son sammen, som blev kaldt Inge, og siden blev Konge i Norge. Noget derefter døde Kongedatteren Cecilia, og blev begravet i Kirkekirke norden ved Koret, og hendes Grav blev kostelig prydet. Vaard Guttormsen ægte siden Ragufred, en Datter af Erling paa Kvindme, Leenshøvding i Balder; deres Børn vare Sigurd, Asolf, Guttorm og Skule, og en Datter ved Navn Ingeborg, som blev gift med Alf paa Throndbjerg. Han avlede med hende Erling den Unge. Vaard døde i Bergen Sommeren efter at Kong Everre havde holdt Slag med Østeggerne i Flo-

revaag, og blev begravet i Kriiskirke paa den nordre Side i Koret, og hans Grav blev herlig prydet. Derefter drog hans Een Juge til Kong Everres Hof, og opsejdes der.

Kong Juge Baardsen.

Efter Kong Guttorun's Død gif Hovdingerne paa Raad, hvem de vilde tage til Konge. Den ferste Part gav deres Stemme til Hakon Jarl Galin, men Erkebiskop Grif satte sig derimod, og sagde, at der var nogen Tvist og Menighed dem imellem; ligeledes beraabte han sig paa det Vensteb, som Hakon Jarl havde indgaaet med Svenske Fru Kristine. Samme Tid kom Bunderne fra alle Leen i Throndelagen, som vare stævneede til Drething, forat kaare og udvælge sig en Konge; og da foresloges ferst Brødrene Hakon Galin, Juge Baardsen og Sigurd, Kong Everres Søstersønner, Noar, Kongens Frænde, og Peter Steiper, Kongens Søstersøn. Hans Hustru var Jugeborg, Kong Magaus Erlingsens Datter. Om disse Herrer var der en lang Veraadslagning og forskjellige Meninger iblandt Hovdingerne; men omsider blev Drethinget sat, og Olaf den Helliges Skrin baaret frem. Erkebiskop Grif og Klerkeriet fulgte med ud paa Thinget, og da de holdt Samtale om Kongevalget, blev det skudt til Loven, at Bunderne burde udkaare sig en Konge, og det samtykkede de alle. Bunderne gif paa Raad om, hvem de skulde tage til Konge af disse tre Kong Sigurds Dattersønner, Hakon Jarl, Juge Baardsen og Sigurd Baardsen, og alle deres Sind vendte sig til Sigurd, thi han var stille, retviis, ydmyg og vennetsalig. Men en Deel gjorde Indvendinger derimod, og sagde, at han var ikke Mand til at fere noget Regimente, der var en stor Krigs-

hær, Fjender kom i Landet, og Hakon Jarl var bedst skicket til at være over Krigsfolkene. Det kom saa vidt, at Leusshøvdingerne vilde endelig have Hakon til Konge. Venderne derimod sagde: „Da er det alle vores Villie, at vi ikke vilde have en Mand til Konge, som er af gettisk Slægt paa sin Faders Side; men vi vilde heller have en, som er ligesaa nær beslægtet med Kongestammen, som han, og paa Fædrenes Side er af den bedste Æt i hele Throndelagen, og det er Inge Vaardsen. Inge blev da med Erkebiskoppens Raad og alle Høvdingers og menige Venders Villie og Samtykke taget til Konge; de svore ham alle Huldskab, Trost og Lydighed, og han svor, at han skulde holde dem alle ved Landets Lov. Derpaa gik alle de gamle Hoffuder og svorne Mænd, som havde tjent de fremfarne Konger, ham tilhaande. Da blev der en ny Knur for Hakon Jarls Skyld af hans Venner og Tilhængere, som sagde, at han var bedre skicket til at være over Krigsfolkene, end Inge Vaardsen; det samme stemmede ogsaa Krigsfolkene i med, og der blev saaledes tilsidst af begge Venner aftalt og bestemt, at Inge skulde være Konge, og Hakon være Jarl, samt Øverste over Krigsfolkene, og nyde halv Kongens Rettighed med Inge. Kong Inge gjorde ham da til sin Jarl, og han svor Kongen Huldskab og Mandskab. Siden tildømte og samtykkede Venderne Kongen halv Leding og Udbud af Riget. Kongen og Jarlen gjorde sig som snarest færdige med mange Folk og mange store Skibe.

Efter Hellig Olafs Dag om Sommeren drog Baglerne fra Teusberg med hele deres Hær, og havde fem og tredive Skibe; de sejlede nordpaa langsmed Landet, og optog Leding og al Kongens Rettighed, og drog langsom

frem; da de kom til Bergen, vare Birkebenerne paa Slottet, som fer er sagt. Da gif Vaglerne til Byen, og de ansaldt nogle Gange Slottet, og vilde indtage det. Da sagde Erling Steenvæg til Vaglerne: „Skyder ikke paa dem, thi de ere mine Mænd.“ Vaglerne laae paa Skibe om Natten, en Deel laae for Anker, en Deel ved Muukebryggen, og de gif op i Byen. De droge ofte for Slottet, og skjede paa hverandre; nogle bleve saarede, men faa dræbte. En Dag lagde Erling ud til Holmen med nogle Jagter, lagde til ved Biskopsbryggen, og gif saa med sine Folk til Kristkirke. Da Birkebenerne saae det, gif de mod dem, og de skjede paa hverandre. Og da Birkebenerne saae, at Vaglerne ikke vare mandstærke, segte de allevegne til, og Vaglerne vege; Erling sprang i Vandet, dukkede under, og kom saa ombord med sine Folk; mange vare slagne. Da spurgte Vaglerne Erling, om det endnu vare hans Mænd, de som vare paa Slottet. Strax derefter droge Vaglerne bort fra Bergen, og nord i Landet, og satte Befalingsmænd i alle Leen, indtil de kom til Rugsund, hvor de tevede i tre Uger; der hævdede Biskop Nikolai sin Landstyd, og der kom mange Udbudsfolk til dem; der kom Endre Højre¹ og Lodin Staller² med mange Folk, Nikolai Botolffsen og hans Broder Karl den unge³, og Kalf fra Hornung⁴; der fik Vaglerne ogsaa Efterretning om, at Birkebenerne havde valgt sig en Konge og en Jarl, og at de vare ventendes norden fra Landet med en stor Krigshær; derfor bleve Biskop Nikolai og Vaglerne enige om, at de vilde drage tilbage igjen til

1) Endride Højre.

2) Lodin Bonde fra Leynne.

3) Kaurlung.

4) Hornung eller Hornyn.

Bergen, og indtage Slottet; de sejsede til Bergen, og lagde til i Larevaag¹.

Biskoppen havde en Østerlænding med sig, som udgav sig for at kunne gjere Hulværk med saadan Kunst og Maaneer, at de dermed kunde bryde Slottet; og sagde, at han havde været med at bryde mange Slotte og Fæstninger ved saamme Kunst, og gjorde han det ikke, maatte de sætte ham selv paa Balslyngen eller Bliden, og skyde ham ind paa Slottet. Der blev meget stort Lemmer tilført, med andet som dertil behøvedes. Men som de nu havde dette fore, fik de Kundskab om, at Virkebenernes Sejl vare sete nordpaa i Stavefjord. Da lod Biskoppen blæse Folket sammen, og holdt Raad med Høvdingerne paa Skibene, hvad de nu skulde gjere. Erling Steenvæg gav det Raad, at de skulde oppebie Virkebenerne, og stride med dem; og af samme Mening var største Delen af Baglerne. Da sagde Biskoppen til ham: „Hvis du her ved denne Seborg vil stride med Virkebenerne², saa skal du ikke have behov at drage Omsoarg for dine Folk efter denne Dag, og de, som raade dig dertil, overveje og betænke ikke deres Evne og Kræfter; det er derfor mit Raad, at vi strax skulle sejle efter i Vigen, og der stride med Virkebenerne, naar de gjæste os der.“ Dette Raad blev vedtaget; Biskoppen lod strax Tjeldingerne nedtage paa sit Skib, og styrede ud af Vaagen, efterhaanden gjorde de andre det samme; de sejsede Nætter og Dage, indtil de kom til Teusberg, og Biskoppen drog til Døso.

Virkebenerne kom til Bergen, strax efter at Baglerne vare dragne bort, med mange Folk og mange store Skibe;

¹) eller Larevaag.

²) eller: hvis du her vil stride med Virkebenernes Seborge (Skibe).

men da det led mod Vinteren, vilde de ikke sejle efter Vaglerne, men bleve nogen Tid i Bergen, og droge siden igjennem nord til Throndhjem, hvor de bleve om Vinteren; Vaglerne vare i Tensberg den Vinter, og af begge Partier vare nogle i Opplandene; de havde paa begge Sider deres Hovedsmænd og Krigsfolk ude, og gjorde ofte hverandre stor Skade. Paa Virkebenernes Side vare: Ulfham¹, Harald Kesse og Gudleif Gladbond²; paa Vaglernes: Harald³ Dgmundsen⁴, Gudleif Skreding⁵, paa Ringerige Benedikt fra Gumenæs, i Valders Jon Gribmand, og flere andre.

Den samme Vinter sendte Biskop Nikolai sine Mænd op til Valders, og vilde lade Baard Guttormsens Sønner, Guttorm og Skule, gribe. Men Erling Vonde, hos hvem de bleve opfostrede, fik Kundskab derom, og sendte dem hen til en Skovbygd, at de skulde blive der saalænge som Vaglerne vare i Valders; siden sendte han dem til Throndhjem til deres Broder Kong Inge, og de bleve hos ham. Den samme Vinter var Erik, der siden blev Konge i Everrig, hos Kong Inge. Og samme Vinter efter Juhl holdt Hakon Jarl Bryllup med Fru Kristine den Evenste; men om Foraaret derefter udbød Kong Inge Leding over hele Threndelagen og overalt norden for Stad.

Kong Inge og Hakon Jarl droge nordensfra med en stor Skibsflaade og Krigshær; mange af deres Hædinger vare sender i Landet i deres Leen; Ginar Kongens Maag var i Stavanger. Vaglerne havde udrustet syv og tyve Skuder og Jagter under Anførsel af Arnbjørn Jonsen, Nikolai (Botolffsen), Gyrd Venteensen, og Utle Grib-

¹) Ulf Hane.

²) Flotbytte.

³) Thoralde.

⁴) Dgefon.

⁵) Skredung.

kone, og agtede at drage til Bergen. Da de kom til Fjeldbyrg¹, spurgte de, at Ginar Kongens Maag var i Stavanger med sine Folk, og vidste intet af deres Komme. De seilede affted tidlig paa Dagen, og kom ved Middags-tid ind til Stavanger. Ginar var den Gang paa et Stævne med angaaende en Forligelse, og tænkte ikke, at Baglerne saa snart skulde komme over ham. Da han saa, at han ikke kunde undkomme, led han op i Taarnet i St. Evetonii Kirke²; Baglerne brede Kirkebønnen, og bede Ginar Fred og Lejde; tilsidst gif han med sine Mænd ned af Taarnet og ind i Koret, og der afslagde han Ed paa Evetonii Skrin, at han aldrig derefter skulde stride mod Erling Steenvæg. Derefter gif de ud af Kirken med ham. Da vilde Erling og Hæddingerne holde den Lejde, der var givet ham; men Krigsfolket vilde have sin Villie. Da Ginar saa, hvorledes det vilde gaae, sagde han: „Guld og svigefuld er Baglernes Lejde,“ og han blev strax dræbt med fire af sine Mænd; tilforn havde de dræbt henved halvtredshindstyve af dem, som de havde taget ud af Kirken, endstjendt de havde givet dem Lejde³. Baglerne fik meget Bytte i Stavanger, al den Leiding, som Ginar havde samlet fra hele Rogeland, og meget andet Gods, som tilhørte Virkebønnen og Borgerne. De drog saa igjen tilbage til Lensberg.

Kong Inge og Hakon Jarl kom med deres Skibsflaade og hele Hær til Bergen, tevede der nogen Tid, og seilede siden efter i Landet. Baglerne vare da i Lensberg, havde gjort deres Skibe færdige, og vilde drage

¹) Fjeldbyrg eller Fjeldbyrde.

²) Svidtuns Kirke.

³) eller: tilforn vare allerede (fire) af dem, de havde taget ud af Kirken, blevne dræbte; Fred fik henved fyrretyste Mænd.

nord i Landet; men da de spurgte Virkebenernes Komme, gik de i Raad sammen, hvad de skulde gjøre. Biskop Mikolai sagde at der var intet andet for, end at drage til Daumark, og ikke stride imod Overmagten. Dette Forslag blev antaget, og Baglerne sejlede til Halland, og bleve liggende der en Tid lang i Havn. Virkebenerne droge til Tensberg, og sammenkaldte Hangeþing; der blev Kong Juge af Landsaatterne taget til Konge, og Hakon til Jarl. Derefter droge de til Carpöborg, og Kong Juge blev ligeledes paa Borgething samtykket til Konge over hele Landet, og Hakon til Jarl; de underlagde sig hele Vigen, satte Befalingsmænd over Leene, og droge derpaa igjen til Tensberg.

Da Baglerne spurgte dette, bleve de enige om, at Philippus Jarl skulde drage nord i Vigen tilligemed Arnbjern Jonsen, Philippus fra Begin, Reidar Sendemand, Mikolai Botolfsen, Atle Gridmand¹⁾, Helge Birgesen²⁾, og de havde heved tyve Skibe med sig; Erling Steenvæg blev tilbage i Halland med en Deel af Hæren, og Biskop Mikolai var tilforn draget sender til Kjøbenhavn. Baglerne sejlede hastig afsted, og agtede at komme usforvarende paa Virkebenerne. Da de kom til Hassstensund, lagde de der til, og spurgte, at Virkebenernes vare ikke ester i Fjorden; de vilde da bie til om Aftenen, at de kunde sejle over Fjorden om Natten. Da kom der en liden Kog sejlede dem forbi, og lagde hen vester paa Fjorden. Da mærkede de, at der vilde komme Tidende til Byen om dem, før de selv, og lagde derfor ud paa Fjorden ester Roggen alt hvad de kunde. Men da de ikke kunde naae den, droge de igjen tilbage til Halland til deres Folk, sejlede strax

¹⁾ Gridfong.

²⁾ eller Gorn.

derefter med deres Flaade over til Halsborg, og tevede der nogen Tid; der kom Biskop Nikolai til dem.

Den samme Sommer satte Virkebenerne Peter Stripper over Rysfylke i Ginar Kongens Maags Sted; Peter var draget efter med Virkebenerne, og havde sat sin Søstersen Ane og Thorkel Drage over Lenet i sit Sted; da kom Serkver Snapper¹, Simon Erlingsen Stakhals², Halle Dgunmundsen fra Egeland³ og Birge fra Stange, fra Op-landene ned til Hardanger, og bræbte Erling og hans Sen; han var Thorgrims Leensmand fra Lydanes⁴. Derpaa drog de hen at sege efter Ane og Thorkel, kom usforvarende paa dem i Karmsund, og sloge dem ihjel med fem og tredive Mand.

Vaglerne knurrede, at de skulde teve saa længe i Halsborg; de sejlede igjen over til Visk i Halland, og besluttede at sejle til Dgsund⁵ udenfor Kongehelle; de gik der paa Land og sendte Lodin Staller og Arubjern Jonsen, samt to hundrede Mand med alle deres Skibe, tilbage igjen til Halland. De lagde ind sender i Vinaa⁶, og satte deres Skibe der op; Biskop Nikolai steg i Land fra sit Skib Vogestreppe, og drog landvejs nord i Vigen. Vaglerne drog da en Deel landvejs og en Deel med Skuder og Jagter nord til Sarpsborg, derfra til Mjeseu, og nord over Hedemarken; da de kom til lille Hammer, kom Gudleik Gladboud⁷ ndaf Skoven med fire Mand, bræbte Odd Land⁸, Auund⁹ Lyns Sen, og led siden tilbage til Skoven. Derpaa drog Vaglerne nord over Fjeldet

¹) eller Snay.   ²) eller: Simon Dre, Erling Stakhals.

³) eller Halle Land og Dgunund Egeland.   ⁴) eller Ljanes.

⁵) eller Kugesund.   ⁶) Vissaa.   ⁷) Flotbytta.

⁸) Ran.   ⁹) Dnuud.

til Orkedalen, siden til Nideros, og stævuede Dretting. Der kom kun-saa Folk; Erling blev der taget til Konge, og Philippus til Jarl. Siden satte de Befalingsmænd over Eneene, men fik kun liden Landskyld af Bønderne.

Kong Junge og Hakon Jarl spurgte til Bergen, at Baglerne vare i Throndhjem med hele deres Hær; de skiftede derfor de Folk, de havde; Kong Junge drog nord i Landet, og Hakon Jarl sejlede efter til Halland med dem, som passede paa Baglernes Skibe i Nissaa. Der blev Krubjern Trold, Amund Lynds¹ Een slagen med tredive Mand; de andre flyede op i Landet, og Hakon Jarl tog Vogestreppen og alle Baglernes Skibe, satte Id paa en Deel, og ferte nogle med sig nord i Landet; han kom til Bergen siden om Hesten, og blev der om Vinteren.

Kong Junge drog nord til Throndhjem. Baglerne havde sendt Nøbjern Kop og Thorald Skinring² sender til Mere til Landværn med to Skuder. Da Virkebenerne sejlede udenfor Stin, saae de hvor Baglerne roede, forfulgte dem hastig, og jøge dem op paa Land; nogle roede ind til Thingvold, hvor de fandt Leenshøvdingen Guttorm Thvarre³, og han blev slagen med mange af sine Folk. Silde om Aftenen lagde Nøbjern Kop til Solstjel; om Natten kom Virkebenerne over ham, og jøg ham op paa Landet med alle hans Folk; de holdt Vagt paa Den om Natten, at ingen skulde komme bort, og om Morgenen ransagede de Den, og dræbte alle dem, de fandt; men Nøbjern undkom med nogle af sine Mænd. Virkebenerne sejlede nordpaa; ved Agdenæs toge de en Skude fra Baglerne, og lagde siden ind til Byen. Da Baglerne saae

¹) Daund Lyng.

²) Skinring.

³) Thvarre.

deres Skibsflaade, droge de bort fra Byen op over Broen, og op til Sæls, siden over Skaanesfjeld¹ til Østerdalene, og derfra til Hedemarken. Der bleve de Julen over, og havde deres meste Tilhold paa den store D i Njeseu; efter Julen droge de til Oslo.

Strax efter Julen droge Baglernes Hovdinge ud i Venene. Philippus fra Vegin havde Vorgeslyssel, og lod bygge to Skuder; Asbjern Kop fra Golden lod bygge eet Skib; Thoralb Ogmundson² lod bygge eet Skib i Oslo; Skinner³ den Lange i Duse eet Skib; Thorsteen Thjuf i Skottenees eet Skib⁴; Jon Drotning ved Getelven to Skibe; Gundolf fra Blakkestad og Gunnar Nærsen⁵ i Lidum⁶ to Skibe; Reidar Sendemand i Drasne, det er Drammen, to Skibe; Philippus Jarl lod bygge to Skibe, Thord Dokka eet Skib; Hunolf Hetta og Gunne den Lave⁷ i Skine⁸ to Skibe; Gyrd Bendsen⁹ i Bisedal eet Skib; Simon Kyr og Ragnar Galmesen¹⁰ i Vefje to Skibe; Arnthord Fokke¹¹ i Bjergherred¹² eet Skib; i alt bleve da byggede to og tyve Skibe.

Jon Drotning var Leenshovding efter ved Elven, og drog mandstærk om i Venet. Engang gjæstede han hos en Bonde, der hed Thronb, og som havde en dejlig Hustru. Jon lod kalde baade Bonden og Hustruen ind til sig. Men da de kom ind, lod han Bonden slyde ud af Døren igjen, og beholdt Hustruen hos sig. Da Bonden klagede over denne Handel, tillagde han ham usand Sag. Bonden

1) Skaanesfjeld. 2) eller Kugeson. 3) eller Dem.

4) eller: Thorsteen Thjuf een Skude. 5) eller Nærsen.

6) i Lier. 7) eller Lange. 8) i Skeen.

9) eller Benteensson. 10) eller Gamalsen. 11) eller Foka.

12) eller Bjergheimsherred.

sagde Nej dertil, men Jon lod ham dog binde ved sin Hestes hale, ferte ham ombord med sig, og Bonden maatte lese sig med en halv Mark Guld. Gaa Dage efter gif Jon Drotning selvanden op til den Kirke, som laae der i Nærheden. Thrond laae selv ottende paa Bjerget ikke langt derfra, og lurede efter ham. Da Jon gif ind i Kirken, skyndte de sig ned, og segte til ham i Kirken. Jon segte ind i Koret; Thrond stjed til ham med et Spyd, og saarede ham. Han løb da ud igjennem Korsderren, og Thrond forfulgte ham, slog ham ihjel paa Ugeren udenfor Kirken, og hug Hovedet af ham. Jons Lig blev ført til Kongehelle, og blev begravet i Munkelosteret; Thrond drog til Virkebenerne. Jons Broder Gubbjorn¹ havde ved siden hans Død, og dræbte ni Mænd derfor, og hug det ene Been af syv Mænd.

Erling Steenvæg forsamlede alle sine Folk i Lundsberg med alle de nye Skibe, han havde ladet bygge, og alle de Jagter og smaae Skibe han kunde faae. Virkebenerne havde spurgt hans Skibsbygning, og at han agtede sig bort fra Landet dermed. Han sejsede med hele sin Flaade først efterpaa til Duss om Langfredag, og anden Dag Paaste sejsede han igjen tilbage til Grindholmsund, og kom om Sendagen til Gjenæseerne med to og tyve Skibe, og der tilkjendegav sine Folk, at det var hans Forsæt, at drage nord i Landet; somme raadte til, og somme fra. Trede Dag derefter kom han til Rannesund, men nogle Hovdinge, som ikke vilde følge med ham, bleve med fire Skibe liggende tilbage ved Gjenæseerne. Erling drog nordpaa langsmed Landet, indtil han kom til Fols-

¹) eller Gubbjorn.

fedsteen¹. Der saae han en Skude, som der vare Virkebener paa, og som var fuld af Leynetømidler; han forfulgte den ind i Regevaag². Der lob Virkebenerne paa Land, og han tog Skuden og Leynetømidlerne, og roede til Ekornsfund³ om Aftenen. Siden sejlede han nord til Moster, hvor han holdt Thing med sine Folk, og spurgte dem til Raads, om han først skulde drage til Bergen eller strax nord til Throndhjem. De fleste raadte ham først at drage til Bergen, thi Hakon Jarl vidste intet af deres Komme, men Reidar Sendemand fraraadte det, og vilde, at de skulde strax drage nordpaa, hvor Kongen var. De fulgte hans Raad, og droge nord til Skallevig⁴; der fik de vis Kundskab om, at Jarlen havde spurgt deres Komme, og havde gjort sig færdig med sine Folk at tage imod dem. Ikke desmindre vilde Erling først drage til Bergen, men Reidar Sendemands Raad gik for sig, og de sejlede nordpaa langsmed Landet, og gjorde Virkebenerne stor Afbræk, hvor de traf paa dem. Hakon Jarl havde sendt sine Brevdragere til Kongen, Baglerne kom efter dem i Vaagse, sloge dem ihjel, og bragde Brevet til Erling. Dets Indhold led saa, at Hakon sendte sin Broder Kong Inge Hilsen, og bad ham tage sig vel i Agt, thi Baglerne vare paa Vejen estensfra, og han vidste ikke, om de vilde lægge til Bergen, eller drage længer nordpaa i Landet. Dog vare de ikke stærke, og havde kun smaae Skibe, saa han behøvede ikke at frygte meget for dem. Erling drog nordpaa langsmed Landet, og lagde til ved Dros⁵; der fik han Esterretning fra Nideros, at

¹) eller Foksteen.

²) eller Regevaag.

³) Egernsfund eller Ekornsfund.

⁴) eller Skallevig.

⁵) eller Dros.

Kong Inge vilde gifte sin Søster med Thorgrim af Hjanæs, og Brylluppet skulde begynde næste Dag. Baglerne brændte Skibe for Virkebenerne, og gjorde dem Skade hvor som helst de kunde. Om Natten, da det var blevet merkt, vandt de Sejl op, sejlede nordpaa, og lagde ind forbi Agdenæs med fjorten Skibe, og vilde ikke oppebie de andre Skibe, som vare paa Vejen efter dem. Erling gav alle sine Folk Bædd, hvor hver skulde lægge til og gaae op, naar de kom for Byen.

Lodin Staller talte til Folket, og gav det Raad, at de skulde lægge til ved Gildeskaalene¹, det er de Stuer og Huse, som stode ved Stranden, og hvori man gjorde Gilde og Gæstebud, og han sagde: „Det er bedre at falde her med Vre, end flye længer for Virkebenerne, og om vi end blive slagne paa Flugt, er det os ingen Skam, efterdi vi have baade Virkebenerne og Venderne imod os. Det kan ogsaa vel være, at Kongen ingen Efterretning har faaet om vort Komme, og at vi finde dem drukne af Mjød og Vin, som der uden Tvivl nu vanker nok af. Kongen skal med sine Mænd drage ind ad den vestre Gade, Philippus Jarl og Arnbjørn ad den nordre Gade, og Arnbjørn² Fole og Simon Ryr skulle lægge ind i Naen med to Skibe, og tage dem op, som ville svemme over fra Byen.“ Det var silde paa Dagen, da det begyndte at merknes, og de vandt deres Sejl op, og sejlede ind efter Fjorden. Kong Inge var i Byen, og havde mange og dygtige Krigsfolk hos sig; Thorgrim fra Hjanæsens Bryllup skulde da staa med Kongens Søster Sigrid, hvilket Kongen med stor Beføstning havde ladet prægtig berede.

¹) Gildehuset.

²) Arnthor.

Om Leverdagen om Aftenen kom der en Brevdrager til Kongen fra Hakon Jarl, og sagde, at Jarlen havde tre Gange udsendt sine Brevdragere, men ingen af dem var fremkommen, uden han allene; han havde grandgivelig forespurgt sig om Baglernes Færd, og sagde, at de kunde ventes samme Aften eller om Morgenens strax efter. Da lod Kongen sit Raad og sine ypperste Mænd forsamle, og tilkjendegav dem hvad Budet havde kundgjort. De bleve alle enige om, at om Aftenen silde vilde de lade alle deres Folk blæse sammen med deres Vaaben og Værge, og lejre sig ude ved Gildetkaalene om Natten. Derefter gif Kongen ind i Bryllupsstuen, og de drak en Stund, og vare meget glade. Da gave Kongens Mænd ham tilkjende, at det var Tid at lade blæse i Trompeten, og kalde Folket sammen. Men Brudgommen, Thorgrim fra Ljanæs, stod op, og bad, at Kongen ikke skulde lade blæse, og derved spille og forstyrre den Glæde, som var begyndt, og lovede, at han vilde lade sine Mænd væbne sig og vaage ude paa Dren, og de skulde holde god Vagt. Kongen gav sit Munde dertil, og de drak længe om Natten. Da de vilde gaae til Sengs, bad Thorgrim sine Mænd væbne sig og gaae ud paa Dren at holde Vagt. De sagde til hverandre, at de vilde ikke vaage over Kongens Tjenere og Venderfolk, og lagde sig til at sove. Folkene vare saa overmaade drukne, at de ikke gave Ngt paa, hvorledes Vagten blev holdt. Kongen sov i Sigurd Everdals¹ Huus; Sigult Jarl² holdt Vagt med sine Folk uden for hans Dør; men ogsaa de vare drukne, som de andre.

1) Svordages. 2) eller rettere: Sigvalde Karl, Bonden Sigvalde.

Thorgrim fra Ljances sov i den samme Gaard, som Kongen var i.

Vagterne sejlede ind over Flakkefjord ¹, og ind under Guleraas, og lavede sig til; der opkom nogle Jlinger, og det blev saare merkt; det var sidst paa Natten, da lagde de til, hver hvor dem var auviist. Da Arubjern ² og Simon kom i Naen, vilde Arubjern ikke lægge op, men Simon og hans Folk vilde lægge derop, saa det var nær ved de havde slaaets indbyrdes; dog fik Arubjern sin Villie frem, saa at de ikke lagde op i Naen. De andre Skibe lagde til ved Dren, og da de kom nær ved Landet, standse de med Klarerne, og lybte efter, og herte, at alt var stille i Byen. Derpaa satte de nogle i Land, som gik frem til Silbestaalene; der fornam de ingen, og gik derfor igjen til Skibene, og gave dem tiltjende, at der vare ingen Folk i Boderne; de roede derfor til Land, lode Skibene selv tage ved, sprang alle paa Land, og gik op i Byen; der var stille overalt. Vagterne kom alle tillsammans til Kongens Gaard; der begyndte de at blæse og raabe Krigsraab, og droge saa med Raab og hejt Gny atter ned igjennem Byen, og sandt ikke mange paa Gaarden; de ringede med Stormklokken, og dræbte Vagterne, som sov i Taarnet.

Kong Inge sov haardt; nogle Kvinder herte Krigsraabet, og vakte Kongen. Han vaagneede seent, og spurgte, hvad der var paa Færde. De sagde, at Fjenderne vare i Byen. Kongen leb ud i Svalen, kom hen paa Taget, og laae der indtil Fjenderne vare dragne det Stræde forbi, saa begav han sig ned paa Kjobmandsgaden, segte til

¹) Flakkefjord.

²) Arnthor.

Naen, sprang ud i den, og svømmede ud til et Njebmands-
skib, som laae der; han greb fat i Tovet, for at komme
op paa Skibet, men en Mand paa Skibet gif frem, og
sagde til ham: „Du Mand, slip det Tov, og far din
Vej!” Kongen tav stille; Vaadsmanden tog en Vaadsbage,
og stjed ham med den bort fra Tovet; Kongen svømmede
da over Naen, nogle af hans Folk foran ham, og en
Deel efter ham.

Vaglerne droge anden Gang ind igjennem Byen; da
vare Virkebenerne for sterste Deelen komne paa Flugten;
en Deel segte ud af Byen hvor de bedst kunde komme ud,
nogle segte ind i Kirkerne, nogle bleve ogsaa slagne paa
Gaden, og nogle i Gaardene; thi de ransagede da alle
Huse.

Thord Finngairs Broder blev slagen paa Gaden uden-
for sin egen Der. Thorgrim fra Ljanæs værgede sig længe
og mandig; syv af hans Mænd, som vare hos ham, bleve
slagne, men han selv undkom, dog ilde saaret. Sigvald
Jarl¹ blev slagen selv niende i et Loft. Bergsvend den
Lange, Kong Inges Bannermester, blev slagen paa Ga-
den, og da Vaglerne gif fra ham, toge nogle Kvinder
Kongens Banner, og forvarede det. Kolbeen Vjeringer²
blev slagen selv ottende paa Gregorii Kirkegaard. Evind
Griland³ blev slagen selv ottende inde paa Algeren. Hal-
vard Ledfare faldt selv fjerde paa Gaden, og mange flere,
hver paa sit Sted. Siden samlede sig henved tredive Vir-
kebenerne paa Algeren, med Sigurd Skjalge og flere Hov-
dinger; de segte ind i Byen igjen, og sloge nogle af Vag-
lerne ihjel; dog blev Sigurd slagen, og Thorolf Senerfei⁴

1) Sigvalde Karl.

2) Berret eller Berer.

3) Fellet.

4) Drnolf Hæfel.

blev stukken med et Sværd i Musfigtet nedensfor Stormhuen; han segte til Naen, og svemmede over, men blev funden død paa den anden Side.

Nogle Kvinder sagde Vaglerne, at Kong Juge var i Marie Kirke; de løb derhen, sloge Deren op, og dræbte dem, som vare derinde, og hug en Haand af Mariebils ledet, men Kongen fandt de ikke. I St. Olafs Kirke var Vjalfe Etinstak med tredive Mand, og de bleve alle der dræbt. I St. Andreas Kirke var Vaard Etolpe, og blev dræbt der selv fjerde. Kong Juge var kommen over Naen, og var baade medig og træet, dertil kold og forfrusnen, thi det baade succede og reguede. Han gik op paa Bakkem; der faldt han, og kunde ikke gaac længer. Da saae han Ivar Glødefold komme, og bad ham hjælpe sig. Ivar sagde: „Jeg vil nu først see til at hjælpe mig selv,” og gik bort. Estrar derefter kom Raadolf¹ Vaards Broder op fra Naen, og da han kom frem til det Sted, hvor Kongen var, sagde han til ham: „Er J her, Herre!” Kongen svarede: „Saa kaldte J mig igaar.” Raadolf sagde: „Saa er du endnu, og saa skal du være, saalænge vi leve begge.” Han tog sin Kjortel af, og svebte Kongen i den, tog saa alle Vaandene af sine Klæder, bandt Kongen paa sin Ryg, og bar ham op til Skysaas². Der fik han Hest og Slæde, og saa mange Klæder, som han behøvede; thi han havde ikke uden sin Skjorte og Beenklæder paa; han drog med Kongen ind paa Strind.

Skule Kongens Broder vaaguede op, da han herte det Bulder og Gny; og da han saae ud af Vinduet, saae han Vaglernes Fænnike drage forbi Vinduet, og en Kvinde

¹) Reidulf.

²) Skysaas.

sagde med høj Røst: „Vaglerne vilde ikke saa hastig drage denne Gaard forbi, dersom de vidste, at Kongens Broder var derinde.“ Da Vaglerne vare dragne forbi, begav Skule sig ud paa Gaden, gik snart igjennem Gaardene, snart under Husene, og kom tilsidst til Naen; der traf han Jon Ukle med fyrretyve Virkebenere, som havde faaet sig Færger og Vaade; de drog over Naen, og op til Klephus¹. Der fandt de Kongen med hundrede Mand, baade Virkebenere og Bønder, som havde segt til ham; og Kongen og hans Broder bleve glade, da de medtes. Gutsorn Kongens Broder kom under Bulværket ved et Hus, og skjulte sig der; og da Vaglerne herte op med at ransage, kom han op i Marie Kirke, og skjulte sig der hele Søndagen over. Om Mandagen klædte Kammikerne ham i en Kammikflædning, fulgte ham op over Broen, kastede ham Vaaben, Heste og Folk, og lode ham ride. Alle Virkebenerne, som bleve slagne, udgjorde henved halvfemsindstyve Mand.

Kong Junge drog fra Strind og op til Gulebal, og alt Folket segte til ham, som spurgte det, baade hans egne Tjenere og Bønderne.

En Vagling jagede en Virkebenere paa Gaden, og denne segte til Kirken. Ved Kirkehjørnet hug Vaglingen ham ihjel, og da han var falden, saae han, at det var hans egen Broder; han kastede derfor Sværdet fra sig, og græmmede sig saare.

Om Søndagen, da det var blevet lyst, stiftede Vaglerne Byen i fire Dele, og satte en Høvding til at ransage hver sin Deel. Da bleve mange af Kongens Mænd

¹) Kleppebo.

fundne og dræbte, og meget Gods og Penge revede. Om Mandagen gik de tilskibs, og toge Kong Juges bedste Skibe; Erling tog Guldbringen, og Philippus Jarl Gjaestefselven ¹; Arubjern tog Daareboden ², og Reidar Tyrtynden ³; Philippus tog Dgnebranden; Gudolf paa Blakkestad tog ogsaa et stort Skib; de andre Kongens Skibe og Jagter opbrændte de.

Om Onsdagen lode de alt deres Rov og Bytte bære ud, ned til Gildeskaalene; om Fredagen og Leverdagen blev det skiftet. Der var iblandt andet Rov tre hundrede Ringebrynjer og Brynjehoser efter gammel Skik. Baglerne vare henved sexten hundrede Mand, og hver af dem fik meget Bytte. Kong Juge forsamlede siden henved sexten hundrede Mand i Guledal, og drog ned imod Byen. Da han om Leverdagen imod Aften kom paa Tlevold, vare Baglerne endnu i Byen. Der kom mange Folk til Kongen fra Orkedal. Om Mandagen drog han til Byen med to tusende Mand. Baglerne segte derfor strax ombord, lagde ud under Holmen, laae der om Natten, og droge siden igjen efter i Landet.

Da Hakon Jarl spurgte, at Baglerne vare dragne nordpaa, gjorde han sig færdig at drage efter dem med et stort Skib og nogle smaae Skibe og Jagter; det store Skib breedes for ham udenfor Stad. Da han kom nord til Langesund, saae han Baglernes Flaade komme nordensfra; han lagde derfor uden omkring dem, og Vinden blev Vesten, saa at han sejlede dem forbi, og kom til Throudhjem. Hans Broder Kong Juge glædede sig ved hans Komme. Baglerne droge til Bergen; der vare paa Slottet Everting,

¹) Gjaestefalpen.

²) Darrhatten.

³) Tyrten.

Thore Brose¹, Ivar Guse og Ivar Maron². Baglerne laae i Byen. Orm den Lave³ kom østefra med Kongebatteren Margrete, Philippus fra Begins Hustru. Strax efter tilfaldt det ham at holde Vagt med Benedikt fra Gunnarss og deres Folk; da de paa Slottet saae deres Lejlighed, gjorde de et Udfald imod dem, og dreve dem tilbage; der faldt Orm den Lave. Baglerne segte ofte op til Slottet om Astenen, naar de vare drukne; og en Deel af dem blev slagen, en Deel saaret.

Hakon Jarl gjorde sig færdig at drage til Bergen, men Kongen skulde blive tilbage i Thronhjem. Da bleve der mange store Skibe rejste. Hakon Jarl sejsede sender paa med fem Langskibe og sytten Skuder; da han kom sendefor Stad til Hinds, lod han hele Bondehæren drage tilbage igjen med de store Skibe, men tog Kongens Folk og sine egne Mænd med sig, og drog senderpaa langsmed Landet. Da han kom i Rilefrem, laae der to af Baglernes Jagter paa Spejderi, paa hvilke vare Martin Sodde og Kolbeen Emer⁴. Kolbeen roede paa et Skjær og blev optaget af Esen, og største Delen af hans Folk ihjelslagen; de andre bragde Gfsterretning til Byen om Astenen. Jarlen roede ind i Jernsfjord⁵, lagde sine Jagter der op, og lod nogle saa Mænd blive der tilbage til at tage vare paa dem, og lod alt Redskabet og andet saadant bære paa Landet, og skjulte det. Siden drog han med sine Folk sender over Gjeldet, og kom den anden Nat til Slottet med sex hundrede Mand. Kong Erling og Philippus Jarl havde skicket deres Folk i Orden imod ham paa belejlige Steder, henved tre tusende Mand. Under Dagen talte de til hin-

¹) Thord eller Thorer Brose.

²) Erik Maro.

³) den Lave.

⁴) Emerred.

⁵) Rensfjord.

anden. Baglerne sagde til Virkebenerne paa Slottet: „Er nu eders bidste Hund kommen til eder?“ De svarede: „Vor Jarl er kommen; tager eder nu vel vare, I Bagler!“ Baglerne sagde: „Kanskee eder fattes Levnetsmidler paa Slottet; kommer her ud til os, I Virkebener, thi her er Kost nok i Byen.“ Virkebenerne svarede: „Vi ville saa gjøre, thi vi agte at spise vor Døvre med eder i Byen idag.“ Da Froprædiken var ude, gjorde Hakon Jarl et Udfald fra Slottet med alle sine Folk, tilligemed Peter Steiper; Virkebenerne segte saa djærvt frem, at Baglerne maatte vige; de segte da langsmed igjennem Byen, at de kunde komme til Skibene, og mange af dem bleve slagne. Da Kong Erling flygtede ned forbi Marie-Kirke, talte han til sin Trommeter, og bad ham blæse.

Baglerne havde i Slaget i Nideros taget Kong Everses Trommete, som kaldtes Undvaage, og blæste deri; da Thorfinn Evidebrand Trommeter¹, som tog vare paa samme Trommete, og havde den at bruge, horte det, segte han ind i Kristkirke, og fik siden Fred af Baglerne, drog med dem, og blev Erlings Trommeter. Nu da han skulde blæse, lod han som han ingen Lyd kunde faae i Trommeten; derfor flygtede hele Baglernes Hær; og da de kom ligesom Marie-Kirkens Der, led Thorfinn og de andre Virkebener, som vare iblandt Baglerne, ind i Kirken, og da Hakon Jarl kom frem med sine Folk, begave de sig igjen ud til ham; og da blæste Thorfinn i sin Trommete, som han vilde, og var van at gjere. Da bleve mange af Baglerne slagne: Thorger² Dokka faldt paa Laurentii Kirkegaard, samt Benedikt fra Gumenæs og Gune den

¹) Luurfoend.

²) Thord.

Lave¹. Baglerne flyede ned ved Maglegaarden, og da de kom til Gaardslebet, var der saa trangt, at de kunde ikke alle komme igjennem; da faldt de, den ene paa den anden, saa der laae en stor Hob. Philippus Jarl kom løbende, klavrede op over Hoben, kom saa op paa Taget, og ned paa den anden Side; han kom ud paa Bryggen, og havde elleve store Saar. Virkebenerne begyndte at hugge ihjel af dem, som laae faldne; da raabte en iblandt dem, og sagde: „Sugger ikke, thi her er Virkebener imellem,” og dermed lode de være at hugge. Baglerne sprang da op det snarreste de kunde; adskillige undkom, men en Mængde faldt. De løb da til Skibene, nogle maatte springe i Vandet, og svømme ud, og de andre toge dem ind. Virkebenerne stode paa Bryggen, de toge fat paa Baglernes Landtov, og trak Skibene til sig; da blev der paa begge Sider brugt alt hvad til Raaben kunde bruges; Baglerne hug deres Landtov over, og gjorde sig lese saa godt de kunde, og lagde ud paa Vaagen, men nogle lagde over ved Munkebyggen, for at optage dem af deres Mænd, som vare løbne ud af Byen.

Baglerne roede da ud af Vaagen, og sejlede nordpaa; de lagde ind i Jernesfjord², toge de Jagter, som Hakon

¹) Sunne den Lange.

²) Arnesfjord. Herfra indtil Enden findes i Brudstykket adskillige Afsigelser, af omtrent følgende Indhold: men de Virkebener, som Jarlen havde tadet blive tilbage, løb, strax da de saae Baglerne, hen og hug Skibene i Stykker, stødte sig ind i Skoven, og skjulte sig; men saasnart Baglerne kom deres hen, toge de Skibene, droge dem paa Land, og istandsatte dem; nogle løb ind i Skoven, for at oplede Skibets redskab, og sandt det meste. Derpaa roede de bort strax om Aftenen (og kom under Anførsel af Philippus fra Begin) til Vikingevaag; men de, der, som før er fortalt,

Jarl havde lagt op der, og opsegte Redskabet, som var skjult; derpaa sejlede de nordpaa langsmed Landet. Da de kom nordpaa til Rindse¹, traf de de store Skibe, som Hakon Jarl havde forladt, og som laae der, for at gie efter Ver; thi de vilde ikke roe, endstjendt Hakon Jarl havde befalet dem, at de skulde sejle Nat og Dag, indtil de kom til Throndhjem igjen. Baglerne toge Skibene, og sloge Hovedsmanden ihjel; de andre Folk remte op paa Landet, og en Deel blev slagen. Siden droge Baglerne igjen sonderpaa, og traf Erling i Vikingevaag.

Hakon Jarl forlod Bergen² strax efter at Baglerne vare dragne bort; thi han frygtede for, at de skulde komme uforvarende paa Kongen, og forraske ham. Han drog derfor ester over Borgeffard, og ned i Ostersfjord³, siden over Troldeffjeldet, og ned i Lærdalen i Sogn⁴, og derfra op i Valders; siden ester i Gudbrandsdalen, og saa nord over Dovrefjeldet, og traf Kongen i Throndhjem.

---

laae paa Spejleri i Ulvesund, roede nordpaa, da de saae en Flaade komme søndenfra, og sagde til deres Mand, at der søndenfra kom fjorten Skuder, og de kunde kjende, at Jarlen havde hast dem med sig sydpaa. De sloge da Tjeldingerne ned, og roede ind paa Fjorden. Da saae de snart, at de andre styrede efter dem, og at der ingen Skjolde vare ved Stavnene. De kunde da mærke, at det var Fjensder, og roede ind til Moldeffjord; men Skuderne satte hastig ester dem, og da Birkebenerne kom til Land, sprang de op, men nogle i Søen. (Baglerne dræbte Hovedsmanden) Anders Drilljod og mange af Birkebenerne. De toge ogsaa Skibene med haad derpaa var. Derpaa vendte de tilbage sonderpaa, og traf Steenvæg i Vikingevaag.

1) Rindserne.   2) Borgen.   3) Ostersfjord.

4) eller: siden op paa Bors, saa over Rødeffjeld, og ned i Lærdal i Sogn.

Erkebiskop Grif var kommen til Norge igjen, og var, som før er sagt, blind; da han havde været paa tredie Mar paa sin Erkebisppestol i Throndhjem, opgav han den frivillig, og kaldte i sit Sted Gudmund Glades Sen Thore¹, der var Korsbroder i Halvardskirke i Oslo; han drog til Rom, og blev viet, og kom igjen den anden Sommer ders efter. Han var en vís og veunesalig Mand, og havde megen Myndighed og Afsælse i Norge.

Kong Inge, Hakon Jarl og Peter Steiper bleve i Throndhjem om Vinteren; Kongen lod bygge et Skib paa sex og tredive Rum, Peter Steiper et paa to og tredive Rum, foruden mange flere Skibe, som da bleve byggede. Baglerne droge igjen til Bergen, da de havde taget Kongens Skibe i Mosdefjord; de deelte deres Folk, saa at Philippus Jarl drog øster i Vigen med alle de store Skibe, og Erling blev tilbage i Bergen med alle de smaae og Jagterne; han drog heelt nord til Nordmer², og optog Lesding, Landskyld og al Kongens Rettighed langsmed Landet, indtil han kom til Sundhordeland. Der lod han nogle af sine Tjenere blive tilbage, og drog selv øster til Tensberg, noget før Jul. Erling blev i Tensberg, men Philippus Jarl drog strax nordpaa med nogle smaae Skibe og Skuder, og kom til Bergen, hvor han tevede nogen Tid. Baglerne spurgte, at Virkebeuerne lode mange store Skibe bygge; de lode derfor ogsaa tre store Skibe rejse ved Tensberg, Erling Steenvæg et, Reidar Sendemand et, og Philippus fra Begin et; de vare større, end noget Skib der havde været bygget før i Norge; thi de vare dob-

¹) Thorer.

²) eller: han drog heelt nordpaa til Stim, laae i Frefosund, sendte detsfra Skuder nord til Mere.

belt saa høje, imellem Dserummene vare fire og tyve Aarer, ovenpaa vare otte og fyrretyve Aarer, tyve Alen lange; Sjeldingerne vare fem og tredive Alen lange; der skulde være otte Mand i hvert Halvrum; og det skulde være een af de højest Mænd, som kunde staae paa Bunken, og række op til Sejlsbjælken med sin Bredere.

Noget Tid efter Juul blev Erling Steenvæg syg, og bede den samme Uge; de skjulte hans Død i syv Dage i hans Sovestue, siden bare de liget hen i St. Olavs Kirke at forvare. Derefter sendte de Olaf Thoresen med et Skib til Bergen, for at bringe Jarlen Efterretning, og foregav for Almuen, at Dannefongen vilde tale med Jarlen. Han drog strax efterpaa, og kom til Tønsberg i Fasten; da bekendtgjorde de Kongens Afgang, og lode ham hæderlig begrave i Olavs Kirke i Koret, nordensfor Alteret. Philippus Jarl overtog da Befalingen over alt Folket, og blev i Tønsberg om Fasten.

Erling Steenvæg efterlod sig to Sønner, Magnus og Sigurd; endstjændt han ikke havde erklæret dem for sine Sønner, bleve de dog holdte derfor og kaldte saa. Magnus var otte Aar gammel, og Erling vilde have ladet bære Jern for at bevise hans Fæderne. Philippus Jarl sagde, at de havde dygtige Mænd nok, som kunde vælges til Konge; alt Krigsfolket syntes vel om, at de kunde tage Erlings Sønner til Konger.

Der blev da Dag og Nat sendt Breve imellem Biskop Nikolai og Philippus, og Biskoppen holdt lenlige Stævner og Møder med de ypperste Bønder.

En halv Maaned efter Paaske droge Baglerne over til Sarpøborg med Erlings Sønner; Landsfolkene blev da stævnet til Borgething, hvor ogsaa Biskop Nikolai kom. Thin-

get blev sat paa Marie Kirkegaard. Biskoppen var i Kirken, og havde de ypperste og viseste Vender hos sig, og dem, som havde mest at sige i saadan Handel; og han magede det saaledes med dem, at de alle samtykkede den til Konge, som han vilde have.

Reidar Sendemand talte paa Thinget til Venderne, og sagde: „Stor Skade have vi alle af Kongens Død; det er derfor fornødent, at vi tage os en Høvding igjen over vore Folk, og dertil er der gode Raad, thi her er tvende af Kong Erlings Sønner; een af dem kunne vi tage til Konge, enten den, som Venderne synes bedst skiftet dertil, eller den, som Krigsfolkets synes bedst om.“ Derpaa blev ham intet Svar givet af Venderne, thi de fornemste af dem vare i Kirken hos Biskoppen. Da kom Venderne ud fra Kirken paa Thinget, og een af dem stod op, og sagde: „Det er ret sagt, at vi have tilstrækkelig Marsag til at udkaare os en Høvding over Folket, thi her er megen Styrke baade af Folk og Skibe; men den skal have Forstand og Myndighed, som saadant skal styre, at de kunne være ham lydige; der behøves ogsaa megen Styrke og Manddom til at staae Virkebenerne imod; vi Vender have derfor saaledes beraadt os, at vi ville have den til Konge, som har Forstand og Magt til at gjere Fjenderne Modstand, og til at skikke os Vender Lov og Ret, samt beskytte og forsvare os for Overvold; og dertil synes os Philippus Jarl bedst skiftet og bekvem, han, som er en Søstersøn af Kong Inge Haraldsen, som var den bedste Konge, der i Mands Minde har været i Norge, ogsaa er han forsegt og forsynet med alle Dyder, som en Regent behøver; vi ville derfor kaare ham til Konge, om eder saa synes.“ Lodin Staller svarede: „I Vender have at raade for, hvem I

ville kaare til Konge, men Krigsfolket vilde helst tjene Erlings Sønner." Da svarede alt Krigsfolket, og stemmede i med Lodin. Men Bønderne bleve fast ved deres Forsæt, og sagde: "Derfor vilde jeg ikke have den til Konge, som vi udkaare, saa vilde vi ingen vælge, og ingen Lydighed bevise eder, eller gjere eder Vistand." Da saae Baglerne, at der var ingen Mulighed i, at staae Virkebønderne imod, med mindre Bønderne fik deres Villie; de gavedes for deres Samtykke dertil, for at deres Folk ikke skulde blive adspredte.

En Bønde, ved Navn Erling fra Huseby, stod op, og gav Philippus Jarl Kongenavn, og strax opstod en anden Bønde, og tildømte ham Leding og Udbud, med Skib og Skibredskab og al anden kongelig Rettighed. De gik strax ombord, og sejlede anden Dagen igjen over til Tønsberg, og levede der nogen Stund. Siden sendte de Arubjern Jonsen, Endride Hegre, Nikolai Botolffsen, Thord Foka og Gyrd Bentesen¹ med sexten Skuder nord i Landet, for at bespejde Virkebønderne.

Paa denne Tid blev Philippus fra Begyn syg, og dede; han blev rørt af Apoplexi, og blev begravet i St. Olavs Kirke. Den samme Sommer kom Virkebønderne nordfra med deres store nybyggede Skibe, samt mange andre smaae Skibe og Jagter, havde mange Folk, og agtede sig til Bergen. De sendte tretten Skuder i Forvejen paa Spejderi, og Kong Juge drog selv med de store Skibe sender til Svithingøe.

Baglerne kom med deres Skuder til Sæle. Der spurgte de, at Thorgers Hund² havde samlet megen Leding

¹) Bentesen.

²) Thorgils Fudhund.

og kongelig Rettighed i Sognedal. De roede derfor først med alle deres Skuder til Gitera¹; siden drog Arnhor nordpaa til Sognedal. Da han kom udenfor Naen, kom Virkebenerne ud til ham med to Skuder, forfulgte ham, og saarede nogle af hans Mænd. Da kom Arnbjorn Jonsen og Nikolai Botolfsen estensfra med to Skuder; hvorfor Virkebenerne remte nord omkring Haabyr², og Baglerne lagde ind i Sognedal med hele deres Flaade. Siden fik de Kundskab, at Virkebenerne laae med tretten Skuder i Ekornsund³; de roede derfor derhen med tre Skuder, men da de kom til Sundet, kom Virkebenerne dem imøde med tretten Skuder; Baglerne flyede da, og Virkebenerne forfulgte dem, indtil de kom ud for Sognedal. Da lagde Arnbjorn ud af Naen, og lod sin Færnise flyve; Virkebenerne troede da, at hele Baglernes Skibsflaade laae der, vendte derfor igjen om, og Baglerne forfulgte dem til Svavig⁴; der gif Virkebenerne op paa Land, men Baglerne toge deres Skibe, og droge ester ned til Tønsberg; Virkebenerne drog nordpaa til Hvitingsø til Kongen.

Ikke længe efter udrustede Baglerne fem og tredive smaae Skibe og Skuder i Tønsberg, og da de kom til Helgesund, hørte de, at Virkebenerne vare sejlede ester omkring Liste. Nikolai af Liste vilde vende tilbage esterpaa, men Orm Skutelsvend og Erling Piffer⁵ vilde ikke, og laae der til Aften. Siden sejlede de esterpaa om Natten, og lagde om Morgenens til i Porto⁶. Vejret var mørkt, og de bleve vaer, at Virkebenerne sejlede ester omkring Havnen. De roede derfor udenfor Jomfruland ester paa Fjorden; da vare Virkebenerne komne ester over Fjorden; de

1) Gitera.

2) Haabyr.

3) Ekornesund.

4) Svavig.

5) Wite.

6) Portvija.

fejlede strax efter dem, og lagde sig i Etavern. Virkeben-
nerne sejlede ind til Suude, og Bergulf¹ Baad, Erik
Berg² og Efering undkom for Virkebennerne med tre Sku-
der, og droge ind til Tønsberg, hvor de bragde Kong Phi-
lippus Tidende om Virkebennernes Komme. Han lod strax
alt Folket stævne til Haugething, og raadsløg med dem,
hvad de skulde gjere, om de vilde stride med Virkebennerne
til Søs, eller de vilde oppebie dem i Byen; thi da kunde
de undkomme, hvis de bleve dem for stærke. Arnbjern
Jonsen sagde: „Lader os gaae ombord paa vore store
Skibe, og tage mandelig imod dem; endskjendt de ere mand-
stærkere, end vi, skulle de dog seent overvinde os.“ Det
samtykkede de alle, og roste hans Tale meget; de gif da
ombord paa det store Skib, som Philippus fra Begim havde
ladet bygge, hvilket var det stærste af dem alle; Arnbjern
Jonsen var for i Skibet med sine Folk, og Kongen var
bag i med sine Mænd.

Kong Inge lagde til ved Grosfææs, og lod alt Fol-
ket væbne sig. Derpaa lagde de til med Skibene, og da
de kom saa nær, at de kunde styde paa hinanden, løb
Vaglerne igjen af Skibet, og op paa Bryggen, og først
Kongens Mænd. Da sagde Arnbjern Jonsen: „Nu trives
jeg aldrig mere, hvis jeg skal flye, dog maa jeg tage det
Raad, som forhaanden er,“ og han sprang over paa
Bryggen. Virkebennerne kom seent paa Land, thi Langskis-
bene laae dem allevegne i Vejen. Vaglerne segte da op
udaf Byen, og flyede over Frodaas; der blev ingen til-
bage i Byen, uden en Bonde, ved Navn Thorbjern Skjef³,
som ogsaa blev slagen. Virkebennerne toge alle de Skibe,

¹) Bjorolf.

²) eller Erik, Berg.

³) eller Skjef.

der vare, baade dem som Kong Juge og Hakon Jarl havde mistet i Nideros, og de store Skibe, som Baglerne havde ladet bygge, samt alt det Gods, der var, thi Baglerne droge hastelig af Byen; Kongen tovede nogen Stuud i Lensberg.

Everting og Ivar vare paa Slottet i Bergen; Baglerne, som sejlede med Skudehøeren, droge nord i Landet, og gjorde Virkebenerne megen Skade og Afbræk, hvor de traf dem. Da de kom til Bergen, belejrede de Slottet, og asbrændte hele Forgaarden. Virkebenerne holdt den inderste Deel af Slottet, og havde Episevarer nok, men kun lidet at drikke, og Baglerne toge vare paa dem, at de intet kunde faae fra Byen; det stod saa hen en Tid lang.

Bispe Thorer var kommen der til Byen; Virkebenerne sendte Bud til ham, og lod ham adspørge, om de skulde holde Slottet saalænge, som de kunde, eller de skulde overgive det paa de Vilkaar, som Baglerne vilde tilstaae dem. Han svarede: „Det er mit Raad, at I holde Slottet, hvis I kunne. Men dersom I, for nogen Marsags Skyld, ikke længer kunne holde det, da er det godt, at I søge om Fred itide, den Stund Baglerne vide, at I endnu nogen Tid lang kunne holde det.“ De lode ham bede, at han vilde komme op paa Slottet, og see deres Lejlighed, hvorledes Sagerne stode; han gjorde det, og saae, at de snart vilde lide Mangel paa Kost og Levnødsmidler; der blev da besluttet, at han skulde skaffe dem Fred af Baglerne, hvis det var muligt. Han gik ned i Byen til Baglernes Hovedsmænd, og forestillede dem denne Handel saaledes, at hvis de vilde tilstaae ham en Ven, vilde han gjøre sit Bedste til, at Virkebenerne skulde overgive ham Slottet. De spurgte, hvad det var for en Ven?

Han svarede: „Dette Slot har staaet her i lang Tid, mangen Mand til Meen, og denne By til stor Skade. Det er derfor manges Ønske, at det var edelagt; thi om I end faae det indtaget, kunne I dog kun en skaffet Stund holde det, og jeg formoder, I have ikke Lyst til at staaes med Virkebenerne her i Byen nu mere, end tilførn. Dersom I ville lade Virkebenerne drage bort fri og fellig¹, med Liv og Gods, og ikke tilføje dem Skade eller Meen, saa vil jeg bringe dem til at overgive eder Slottet.” Baglerne svarede paa forffjellig Maade derpaa, thi en Deel vare vel foruejede dermed, men andre sagde, at der var meget af Byvændernes Gods inde paa Slottet, hvilket de ventede sig til Bytte; ogsaa haabede de snart at kunne indtage det, om de andre end nu vægrede sig ved at overgive det, thi de havde spurgt der var libet Drikke paa Slottet. Biskoppen sagde: „Det er ikke saa; de have Drikke nok, indtil der falder en Regn, og Levetømidler have de vel nok af for to Aar; dersom Hakon Jarl kommer herhid estenfra, ferend Slottet bliver indtaget, saa faae I siden intet deraf.” Han bragde det saa vidt, at de saantykkede dette Fordrag paa begge Sider, dog med Forord, at Kong Philippus intet havde derimod, thi han var hver Dag ventendes; og herpaa gave de hverandre Gisler.

Kong Philippus og hans Folk, som vare forjagede fra Tensberg, droge igjennent Oplaudene, og kom ned i Sogn. Der fik han Efterretning om sine Folk i Bergen, samlede derfor Skibe, og drog ud til Byen. Erkebiskoppen underrettede ham om det Fordrag, han havde gjort

¹) fller.

imellem Virkebenerne og Baglerne, og Kongen samtykkede det. Trede Dag derefter gif Baglerne til Slottet, hvis Besætning oplod Portene for dem, og gif ud, hver med sit Gods og Penge. Baglerne havde beredt en Gang paa hver Side af Gaden, som Virkebenerne skulle gaae ind i. Kong Philippus stod nærmest ved Slotsporten; han tog Jomfru Kristine Everedsdatter ved Håanden, og førte hende ud af Porten; efter hende gif Fru Kristine, Hakon Jarls Hustru, siden Sigrid, Kong Inges Søster, derefter Gyre¹ Jonsdatter, Svind Præstemaags Hustru, med andre velbyrdige Kvinder, af hvilke der vare henved fyrretyve paa Slottet, og de gif op paa Kristkirkegaard. Derinde vare ogsaa Kong Hakon Everresens Sen og Kong Inges Broder Skule; han tog Erkebiskoppen til sig; ligesledes havde han alle Kvinderne hos sig, saalænge som Baglerne vare der i Byen. Baglerne knurrede imod Kong Philippus, og sagde, at han stille dem ved deres Rov og Bytte, thi de havde nok indtaget Slottet, hvis han ikke var kommen. De sagde, at Virkebenerne havde baaret store Dragter Guld og Sølvs ud af Slottet, og andre kostelige Ting, som tilhørte Kong Inge og Hakon Jarl eller andre Virkebener. Da gif Kong Philippus hen paa Kristkirkegaard, og tog en Ed af alle dem, som havde været paa Slottet, at ingen havde baaret mere Gods og Penge ud af Slottet, end han selv ejede. Men de velbyrdige Kvinder blev denne Ed estergivet. Everting drog til Baglerne, og svor dem Troskab; derfor blev han storligen mistænkt og bestyldt, fordi Slottet blev overgivet, thi han havde haft Tid nok, da han spurgte Baglernes

---

1) Gyrid.

Komme, til at forserge Slottet bedre med det Fornedue, og en Deel meente, at Sllet blev hemmelig tappet ud og spilt paa Slottet.

Om Onsdagen derefter gif Baglerne op paa Slottet, og ransagede det; de fandt der Levnetsmidler og Episevare nok, men faa Peuge eller andet Guds. Eiden udtog de nogle kostelige Ting, som tilherte Kong Inge, og den Stol, som Kong Everre havde ladet gjere, hvilken Kong Philippus gav Erkebiskoppen, og den var siden længe i Kristkirken i Throndhjem. Derpaa satte de Ild paa Slottet, og fandt da, at de havde ikke ransaget tilgavns, thi smæltet Emer randt stride ud igjennem Væggene; da brændte alt hvad brænde kunde paa Slottet, og Muren rævnede om Leverdagen. Derefter nedbrede de Muren, og om Aftenen fik de Tidende, at Hakon Jarl var ventendes; de gjorde sig derfor strax særdige til at forlade Byen. Den tredie Dag derefter lagde de sender i Sundsvaag, efter at de havde nedbrudt hele Slotsmuren.

Kong Inge og Hakon Jarl lode de store Skibe i Lensberg brænde, samt Gjæsteskjelve¹ og Lyrtunden² og et andet stort Skib, men Guldbringen og de andre Skibe beholdt de. Da de spurgte, at Baglerne vare dragne nord i Landet, deelte de Folket; Kongen blev i Lensberg med de største Skibe, men Jarlen drog nordpaa med Langskibene og Jagterne. Da han kom til Haardsø³, drog Baglerne tvært ud ad Fjorden; Hakon Jarl forfulgte dem, men kunde ikke naae dem, lod derfor Sejl vinde op, og sejlede til Bergen. Der forebragdes ham mange Klagemaal over dem, som havde opgivet Slottet. Dagfinn

¹) Gjesteskjelpen.

²) Lyrtten.

³) Haardsø.

Bonde raadte til, at man igjen skulde opbygge Muren, hvilket ogsaa blev gjort Dag for Dag. Hakon Jarl betænkte, at Kong Inge havde kun faa Folk hos sig; han vilde derfor drage efterpaa til ham, og satte Peter Steiper og Dagfinn med mange Folk til at opbygge og bevogte Slottet.

Kong Inge drog fra Tensberg og ind til Oslo med Guldbringen og to andre store Skibe. Baglerne fik god Ver nordensfra, og da de kom til Tromsingerne¹, spurgte de, at Kong Inge var i Oslo. De sejlede derfor Tensberg forbi, ind i Fjorden, og kom til Hovede. Da Virkebenerne bleve dem vaer, led de til deres Skibe, og lagde ud for Anker. Da lagde Baglerne saa nær til dem, at de hug deres Ankertov. Vejret blæste hvast, og de store Skibe dreve nord omkring Byen ind til Fræsie², og bleve staaende paa Grunden. Baglerne roede efter dem, og lagde dristig til; de brugte deres Vaaben mandelig paa begge Sider. Kong Philippus lagde saa nær med sin Jagt, at Virkebenerne fastede en Dregg og Vaadshager deri, og droge ham til sig. Da sprang han fra Borde med alle sine Folk; Baglerne toge ham ind igjen i et andet Skib, men nogle af hans Folk bleve slagne. Da Baglerne saae, at dette ikke vilde lykkes dem, roede de til Byen, toge mange store Vaade, fyldte dem med Bed, Næver og Halm, satte Ild deri, og lode dem drive for Vinden ind til Virkebenernes Skibe, men de stak dem fra sig med Forker og Vaadshager, saa at de dreve ind paa Sandet. Baglerne droge igjen til Byen, og mod Aften ud til Hovede; da stillede Vejret og Vandet vorte, saa Virkebenernes Skibe

1) Tromsingerne.

2) Fræsie.

bleve flot; de lagde derfor igjen til Byen, og laae der for Anker, til det dagedes. Om Morgenen droge Baglerne ud til Tensberg, og toge alle de store Skibe, de kunde faae, baade Kjobmandsskibe og andre, og de mødte Virkebenerne ude paa Fjorden. Da de kom hverandre paa Skudvidde nær, lagde Virkebenerne tvært ud paa Fjorden fra dem; da lode Baglerne Kjobmandsskibene drive, begave sig paa deres Skuder og Jagter, og droge efter Virkebenerne; de skjede paa hverandre den hele Dag. Om Aftenen lagde Virkebenerne til i Rendsbavn, og laae for Anker; Baglerne lagde sig strax der i Nærheden ved Landet. Virkebenerne fattedes Vand; de lagde derfor ind til Baglerne om Morgenen, og spurgte, om Emerkaares Frønde, det var Kong Philippus, ikke vilde reumme Havnen for deres Konge. Baglerne lagde ud af Havnen; Virkebenerne droge igjen esterpaa, og lagde sig ved Stavern; Baglerne fulgte dem, og laae i Nærheden af dem, som tilforn. Om Morgenen lagde Baglerne ud til Næsset, og saae da tredive Skibe sejle vesten fra Granmar¹; de tænkte, at det var Hakon Jarl, og der blev megen Rumor og Bulder blandt Baglerne. Virkebenerne raabte til dem, og spurgte, om de saae nogen Sejl komme, og bad dem blive liggende rolig hos sig. Baglerne brede sig ikke derom, men sejlede ester over Fjorden til Østvigsholme², og laae der nogen Tid. Det var nogle Kjobmandsjagter, som sejlede vestensfra, vare komne fra Bergen, og vilde til Tensberg mod Vinteren.

Nogle Dage derefter sejlede Baglerne nord omkring, og da de kom til Trymlingerne, spurgte de, at Hakon

¹) Grenmar.

²) Østisholme eller Østhusholme.

Jarl var sejlet ester, og at Peter Steiper og Dagfinn vare i Bergen, og lode Slottet igjen opbygge. Dagfinn sagde meget Vind paa at bygge Slottet, thi han kunde holde sig paa Herdeland i sin Forlening, saalange som Slottet var ved Magt. Men hverken Peter Steiper eller Hakon Jarl brede sig meget om Slottets Bygning.

Vaglerne droge hastig nordpaa, og ingen blev dem vaer, ferend de gif paa Land i Bergen, og lode blæse i Trommeten. Dagfinn Vonde var paa Slottet; og da Virkebenerne i Byen mærkede Gjendernes Komme, begavede de sig til Slottet; dog bleve elleve af dem slagne, ferend de kom ind paa Slottet. Peter Steiper reente af Byen med sine Folk. Vaglerne gif op til Slottet, og bede Dagfinn Fred og Lejde. Han svarede, at han havde ikke deres Lejde behov. Da anfaldt Vaglerne Slottet; Virkebenerne værgede sig mandig. Vaglerne toge nu Isd og Ved, og gjorde Isd op til Muren. Da bleve Virkebenerne meget vansuægtige af Reg, Hede og Medighed; thi de vare ikkun fem og tyve Mand, og Vaglerne stiftedes til at storme Slottet. Da gif Dagfinn frem, og begjerte Fred og Lejde. Vaglerne svarede ham, at han havde ikke nu deres Fred mere behov, end tilforn. Derpaa toge de Kirkesliger, satte dem op ved Muren, og vilde stige op. Dagfinn lod da Kong Hakons Sen vinde ned fra Muren, og bad dem give ham Fred; med ham lod han følge et beslaact Sværd, hvilket han sendte sin Maag, Gyrd Ekjalge; Gyrd gif hen, og tog imod baade Varnet og Sværdet. Dagfinn sagde til ham: „Gak til Kongen, og forseg, om du kan skaffe os Fred.“ Han gjorde saa, og bed alt sit Forbegøds til Pant for, at Dagfinn aldrig mere skulde giere ham Modstand; og Arnbjorn Jonsen

forenede sin Ven med hans. Kongen lod blæse til Hunds-thing, og sagde, at Krigsfolket skulde raade derfor, men de vilde ingen Fred give Dagfinn; Gyrd bad da end, ligesom tilforn. Kongen sagde: „Bed Dagfinn gaae ene hid, og have Fred.“ Gyrd gif hen, og sagde ham det. Dagfinn svarede: „Ej vil jeg allene have Fred, uden vi kunne faae den alle; enten skulle vi her dee sammen, eller have Fred sammen.“ Gyrd gif til Kongen, og sagde ham det. Kongen bad Krigsfolket give dem Fred, og sagde, at det var dem dog kun liden Binding, at dræbe de saa Mænd, som desuden vare ilde medfarne; de fik da Fred, men maatte gaae vaabensløse og blotte fra Slottet. Næste Dag svore de Kong Philippus; siden lod han Slottet nedbryde, og lod ikke Steen blive paa Steen.

Derefter sejlede Kong Philippus nord til Throndhjem, og blev der saantykket til Konge paa Drething; den Gang var der saa dyr Tid i Throndelagen, at han kunde ikke fæde sine Folk der; han drog derfor igjen derfra efter Vinternatten, og sender til Bergen. Siden sendte han nogle Jagter ud sender ved Landet, for at forhøre om Gjenderne; med dem vare Birger fra Etange, Brynjulf Nef, Bjergulf Vaad og Skoring Klude. De spurgte, at Peter Steiper var i Stavanger om Dagen, men ikke om Natten, og at han intet vidste af deres Komme. De drog da hastig til Stavanger, og ingen blev dem vaer, sevend de gif i Land; Peter Steiper var da i Kirke til Fromesse. Han blev advaret, kom ud af Kirken, og flygtede ud af Byen med sine Mænd. Baglerne forfulgte dem, og dræbte elleve af dem. Peter var raffest til Guds af alle Mænd, og undkom derfor, dog kom de ham saa nær, at han maatte kaste Kjortel og Vælte fra sig; Kjortelen fandt

de, og da hans Datter saae det, vidste hun ikke andet, end han var dræbt, ferend hun fik Tidende fra ham. Baglerne droge den næste Dag igjen nord til Bergen.

Kong Inge og Hakon Jarl kom østenfra med alle deres Folk, og laae længe ved Sæls; derfor blev den Høst kaldet Sælehest. Siden sejlede de nord til Karmesund¹. Da Baglerne spurgte det, droge de fra Bergen, og lagde ikke til, ferend i Vardefund², og derfra til Husvig³; da vare Virkebenerne komne til Drefund⁴, og spurgte, at Baglerne vilde drage indenfor Den Storden; Hakon Jarl drog derfor sønder til Utolsfæns⁵ om Natten med alle de lette Skibe, og da Baglerne om Natten kom til Lovingnæs⁶, lagde de over til Utolsfæns⁷; der medte Hakon Jarl dem paa Fjorden, og de strede der længe sammen, men da Natten var merk, og de ikke kunde see eller kjende hinanden, saa undkom Baglerne, og Virkebenerne droge nord til Bergen; de kom der strax efter Jul. Baglerne samlede næste Dag i Hovesund⁸, og der kom Brev til dem fra Biskop Nikolai om Forligelse imellem Virkebenerne og Baglerne. Kong Philippus lod Brevet læse for sine Folk, og derpaa sejlede de til Ekronsfund⁹, og en Deel til Agdesiden, og lagde sig i Borgeleje Julen over; siden sejlede de til Tensberg.

Thore Bot¹⁰ hed en Mand, som boede i Fissle¹¹ paa Næsfet, og var Jernsmed. En Aften kom der en Mand til ham, og begjærede Herberge, og vilde lade fire Eko flaae til sin Hest; de stode op om Natten, og sme-

1) Karmtsund.

2) Baardsund.

3) Husvig.

4) Eldsfund.

5) Utolsfæns.

6) Laafungnæs.

7) Utolsfæns.

8) Hagesund.

9) Ekfundsfund.

10) Thorer Botter.

11) Viste.

bede. Han spurgte Gjæsten, hvor han havde været for-
 gangen Nat. Han svarede: „I Medeldal nordligst i The-
 lemarken.“ „Hvor var du da næstforrige Nat?“ sagde
 Smeden. Gjæsten svarede: „I Jardal nordligst i Ry-
 fylke.“ Smeden sagde: „Du er den sterke Leguer, der
 nogen Tid har draget her igjennem.“ Da de skulde smede,
 vilde Jernet hverken gløde eller strækkes, saaledes som
 Smeden vilde. Gjæsten sagde: „Lad det skikke sig, som
 det selv vil.“ Hesteftoene bleve meget store, men da de
 lagde dem under Hestehovene, vare de ret tilpas. Sme-
 den sagde: „Hvem er du, og hvorfra kommer du, og hvor
 vil du hen?“ Gjæsten svarede: „Jeg kommer norden fra
 Landet, og har været her længe til Ekibs, nu agter jeg
 mig til Everrig at bruge Hesten en Tid lang; mit Navn
 er Dvin; og troer du ikke hvad jeg siger, saa see, hvor-
 ledes jeg færdes herfra.“ Og han sprang over Gjærdet,
 som var syv Alen højt, og foer hen i Vejret, saa at
 Smeden ikke saa ham mere. Den fjerde Dag derefter
 sloges Kong Everker og Kong Erl i Everrig.

Bisfop Nikolai var om Sommeren dragen nord til
 Thronhjem til Erkebisfoppen, og overlagde med ham,
 at de vilde lægge alt deres Vind paa at forlige Virkebe-
 nerne og Baglerne. Siden drog Bisfoppen igjen østerpaa,
 og skrev Breve baade til Virkebeuerne og til Baglerne, at
 de skulde forliges; og om Vaaren, da Isen gik af Van-
 det, drog han ud til Lensberg til Kong Philippus, og
 de holdt ofte Samtale med hinanden. Kongen spurgte
 Bisfoppen om Vilkaarene ved den Forligelse, han vilde
 stifte imellem ham og Virkebenerne. „Saaledes,“ sagde
 Bisfoppen, „at I skulle være tre Høvdinge over Lan-
 det, to Konger og en Jarl, og hver skal have en tredie

Part af Landet; du skal have Vigen og Opplandene til din Part, hvilke ere bedre, end Throndelagen, thi der er Hungerøned og dyr Tid, men her ere gode Maringer. Derhos har Erkebiskoppen og jeg overlagt, at I skal ægte Jomfru Kristine Everresdatter, som er født her i Riget; og dersom I faae Sønner sammen, saa tænker jeg, at Baard Guttormsens eller Folkvid Lagmands Afkom bliver siden ikke meget agtet og anseet. Raadeligt er det ogsaa, at indgaae Fred og Forligelse, naar Lejlighed gives, thi det har nu længe været os haardt og tungt at stride imod Virkebenerne." Dette behagede Kong Philippus vel. Derefter bleve Breve verlede imellem Kong Inge og Biskop Nikolai, saa at Biskoppen drog til Kongen og Hakon Jarl; de havde de bedste Mænd af Oslo med sig. Han fremsatte sit Ørende for Kongen og Jarlen, og sagde: „Kong Philippus, vor Frænde, lader eder tilbyde, at han vil ophøre med og afstaae fra al Uenighed med eder, og forbinde sig med eder ved Svogerskab, hvis I ville give ham Kongedatteren Kristine til Hustru, og da bliver han en Vistand for eder og Riget, ihvor I behøve ham." Kongen og Jarlen svarede ikke meget dertil, men sagde, at Biskoppen skulde ikke tale om nogen Forligelse, uden saaledes at Kong Inge blev ene Konge over Riget. Biskoppen gav imidlertid ikke tabt, men talte om denne Handel saa viselig og vel og med gode Ord for Kongen, at Virkebenerne endelig samtykkede, at Philippus maatte faae Kongens Datter, hvis hun selv vilde give sit Minde dertil, samt en saadan Deel af Landet, som Kong Everres Broder Erik Jarl eller Philippus Jarl, Birger Broses Søn, havde haft, og det med saadant Navn, som Kongen vilde formide ham. Virkebenerne syntes imid-

lertid, at Biskoppen tog og forstod alting yderligere og videre, end de havde tænkt at bevilge eller samtykke ham.

Biskoppen forestillede denne Sag for Kongebatteren Domsfru Kristine paa sin Frænde Kong Philippus Begne. Domsfruen syntes kun saare lidet derom, og sagde: „Guds skjæbnt jeg synes byrdig til at ægte en Konge, som har Land og Rige at forestaae, saa troer jeg dog ikke, at Birkebenerne unde ham hverken større Rige eller Værd og Magt, fordi han saaer mig til Hustru.“ Biskoppen svarede: „I kan vel mærke, at eders Frænder have lidet Omsorg for eller Villie til at forfremme eder til noget højt Giftermaal, thi de give eder hverken til Kongen af Danmark eller Sverrig, men bortgiste eder enten saa langt udenlands, at eders Afkom aldrig kommer her til Riget, eller med en Voudeser indenlands. Om eder end tykkes, at Philippus ikke er kommen af kongelig Slægt, saa at han bør med Rette være Konge, saa har han dog gjort Birkebenerne fyldest nok, siden han blev Konge, og jeg veed tilviise, at han aldrig afstaaer sit Rige eller slutter Forlig med Birkebenerne, uden det stæer for eders Skyld.“ Domsfruen svarede: „Jeg vil ikke have den til Mand, som er ringere, end min Fader eller Morfader var; og jeg herer, at Philippus skal nedlægge sit Kongenavn, hvis han skal blive forligt med Birkebenerne.“ Biskoppen sagde: „Kjære Domsfru! Skjænt intet om hvad de sige; vi skulle nok leupe alting saa, at Philippus ikke skal give Slip paa sit Kongenavn, thi vi ville saa meget desheller kalde ham Konge, hvis han saaer saadan en Dronning.“ Hermed endte deres Samtale. Da Biskoppen kom til Kong Inge og Hakon Jarl, lagde han ikke Delgemaal paa, hvad Kongebatteren havde svaret ham. Erkebiskoppen

gjorde ogsaa sin Flid for at Forligelsen kunde gaae for sig, og Sagen blev endelig forhandlet paa Thinge, ved hvilken Lejlighed Biskop Nikolai ferte Ordet. Men Virkebenerne faldt ham hadelig ind i hans Tale, bade den Niding tie, og sagde, at han stod ikke nu mere til Troende, end tilforn, hvor sedt han end talte. Biskoppen svarede: „Eder ikke saa ilde! Nikolai kan altid saa lempe og lave sin Tale, at alle forstandige Mænd skulle finde Behag deri. Dersom jeg tilforn har samtykket og fremmet Vaglernes Flot; saa skal jeg nu lægge desmere Bind paa Fred og Forligelse, at her kan blive Fred og Ro her i Landet.” Han talte længe og viselig derom, og det blev til Slutning besluttet og samtykket, at Kongerne skulde medes i Hvitingsø. Derefter drog Biskop Nikolai igjen esterpaa, og gav Kong Philippus dette tilljende. Han gjorde sig færdig til at drage til det bestemte Møde eller Forligstævne med saa mange og saa store Skibe, som samtykket og berømmet var, og hvilke Skuder og Jagter han desforuden havde lagde han hist og her paa Agdesiden.

Virkebenerne kom mandstærkere til Mødet, end der var aftalt, og hver Dag kom der flere Folk til dem. Kong Inge og Hakon Jarl laae i Hvitingsø, men Kong Philippus ude ved Nedeen¹⁾, og deres gode Mænd droge imellem dem. Tilfsdft talte Kongerne selv sammen, og da vare Virkebenerne mange flere, end Vaglerne. Da Kong Inge satte sig ned, sad Erkebiskoppen og Biskop Nikolai tværs over for ham. Kong Philippus gif til Vænsken, og vilde sætte sig hos Kong Inge, men Hakon Jarl skjød ham bort, og satte sig imellem dem. Siden

¹⁾ Nanteen.

talte Erkebiskoppen paa Kong Inges Vegne og Biskop Nikolai paa Kong Philippi Vegne om den Forligelse, som var aftalt imellem dem, og hver vilde gjerne paa sin Side udvide sin Deel noget. Efter lang Samtale gave Virkebenerne den Bescfed, at Philippus skulde have Oplandene og Vigen at regjere, fra Svinesund og vester til Naent Sire eller Ryggiebit, som Medgift med Jomfru Kristine Everresdatter; men han skulde nedlægge sit Kongenavn, og levere sit Sekret¹ fra sig, som Kongens Navn stod i, og fere en saadan Titel og Navn, som Kong Inge vilde forunde og give ham; derhos skulde han sværge Kong Inge Lydighed, og følge ham idens og indenlands med hele sin Magt, for at værge Landet om det behevedes. Kong Philippus saae, at Virkebenerne havde en stor Hær, og at det ikke vilde hjælpe ham, at tale derimod, saaledes som han nu var stadt; han sagde derfor: „Jeg vil ophøre med den Ufred og Urolighed, som nu længe har hersket, og tage mod de Villkaar, som jeg fer har samtykket, med den Deel af Riget, som forundes mig; og hvad Navn jeg end har, saa bliver jeg saadan, som jeg vil blive, og for det maa Kong Inge gjerne raade. Men mit Sekret er ikke her, men i Oslo hos min Kandler, der kunne I lade det hente.“ Da sagde Kong Inge: „Dette er det ferste Navn og Titel, at du skal hedde Philippus.“ Der blev ogsaa indbefattet i deres Forlig, at hvad Skade, deres Undersaatter havde faact paa begge Sider, paa Folk eller Gods, skulde ingen kræve Vob, Vederlag eller Dprejning fer. Forliget blev stadfæstet med deres Ed. Ferst svore Kong Inge og Hakon Jarl. Derpaa frem-

¹) Signet.

gik tolv Hovdinge og Befalingsmænd af hvert Parti, og svore, at de tryggelig skulde holde dette Forlig. Lavmanden Gunnar Grynbag forelæste dem Eden. Dermed blev Mebet og Thinget endt, og Baglerne gik igjen ombord. Arnbjørn Jonsen gik ved Siden af Philippus, og plejede at føre ham. Philippus rakte ham sin Haand, men Arnbjørn sagde: „Ja, led dig nu selv!“ Næste Dag trolovede Philippus Kongedatteren Jomfru Kristine.

Der blev megen Ruurren baade blandt Virkebeenerne og Baglerne, fordi der vare mange ypperlige Mænd, som havde mistet alt deres Gods og Penge i denne Fejde. Man fandt da paa det Raad, at de om Sommeren efter skulde drage vester til Sydereerne paa Reveri, og først hvarve sig Gods og Penge igjen; de lavede Skibe til paa begge Sider. Peter Steiper og Reidar Sendemand, som var gift med Kong Magnus Erlingsens Datter Margrete, indgik Stalbroderlag, at de vilde sejle ud til Jerusalem næstkommende Sommer. Hermed skiltes de ad.

Kong Inge sendte Dagfinn Bonde efter til Tensberg med fem vel bemandede Jagter, med Brev og Budskab, at han skulde hente Philippi kongelige Sekret. Han gav Philippus sit Errende tilkjende. Philippus svarede, at han vilde ikke give sit Sekret fra sig, førend hans Raad og bedste Mænd vare tilstede, og bad Dagfinn tøve der saa længe. Nogle Dage derefter lod han holde Hængeathing; der gav han sine Mænd, samt Borgerne og Bønderne, tilkjende, hvilket Forlig han havde sluttet med Kong Inge, og at han havde lovet at skulle nedlægge sit Kongenavn, og antvorde sit kongelige Sekret fra sig, samt at Kongens Sendebud vare der, for at modtage det; dette, sagde han, skulde han aldrig have samtykket, der-

som Virkebenerne havde holdt deres Ord, og ikke vare komne mandstærkere til Mødet, end aftalt var. Da svarede Baglerne, at Virkebenerne havde ikke holdt deres Ord, og ønskede, at de aldrig maatte trives, som vilde lade Kongens Sekret føre bort, og hvem, som vedtog det, vilde de afhugge Haanden.

Dagfinn mærkede nok, at han ikke kunde faae Kong Philippi Sekret, gif derfor til han, og begjærede Orlov til at drage hjem igjen, og sige sin Herre Svar. Philippus sagde: „Drag hjem i Fred, og sig din Herre, at mit Raad og mine Tjenere ville ikke tilståde, at mit Sekret fertes bort, men for mig maae de kalde mig hvad de ville, baade her og nord i Landet, og jeg begjærer ikke større Deel af Riget, end vi ere forligte om med Virkebenerne; jeg giver dig derfor Forlov at drage nordpaa igjen, og sig Kongen og Hakon Jarl dette Svar.“ Da Dagfinn kom hjem igjen, og gav Kongen og Jarlen dette tilkjende, svarede Kongen ikke meget dertil, men Hakon Jarl var vred, haandede og støjede, og Virkebenerne vare meget fortrydelige over, at Philippus endnu lod sig kalde Konge, som tilforn; thi Baglerne og Viggvæingerne¹ kaldte ham Konge, men nord i Landet gjorde de det ikke.

Nogen Tid efter dette Forlig begjærede mange af begge Partier Orlov; nogle drog hjem til deres Huse og Gaarde, andre i Rjebmandsfærd, og om Vaaren derefter sejsede baade Virkebenerne og Baglerne med tolv Skibe paa Rosveri i Vesterlandene, og revede paa Syderøerne og omliggende Der; thi Kongerne paa disse Der havde indbyrdes Fjende med hverandre. De revede paa Den den Hellige,

¹) Indbyggerne i Vigen.

hvilken norske Mænd altid havde holdt fredelig; siden bleve de uenige, og skiltes ad, og bleve saa slagne paa adskillige Steder; men de, som igjen kom til Norge, bleve haardt irettesatte af Bisperne for deres Reveri.

Den samme Sommer lod Kong Philippus Kongedatteren Jomfru Kristine hente, og holdt sit Bryllup med hende i Oslo. Hendes Moder Dronning Margrete kom ned fra Sverrig til Brylluppet, og blev syg og dede nogle Uger efter. Hun havde meget Gods og Ejendom, Penge og kostelige Ting i Bærmeland og Vestergetland; Philippus sendte derfor en stor Hob af sine Mænd op i dièse Lande, for at bestikke og varetage Dronningens Gods. Da de kom ester paa Gidesskov, gav en Mand sig i Selskab med dem, som kaldte sig Halvard Hvide, og var den mandigste af dem. Da de nu kom over til Bærmeland, gif han stille hen, og lod sig ikke mærke med noget, men hvad der end skulde gøres og forhæindles om Dronningens Gods, saa vidste han bedst Bessed, og det blev ved hvad han sagde. Da de nu kom tilbage igjen til Norge, blev Halvard borte, og Kong Philippus kom hjem i hans Klæder, og drog ind i Oslo, hvor hans Folk toge vel imod ham.

Kong Juge var i Bergen, og lod Kongens Gaard, som Baglerne havde brændt ved Slottet, opbygge igjen, og satte Salen der, hvor Kong Gistens store Sal havde været; men Slottet lod han ikke opbygge.

Denne Sommer droge Peter Steiper og Reidar Søndemand ud af Landet med to store Skibe og mange Folk; deres Hustruer, Jugeberg og Kong Magnuses Datter Margrete, fulgte med dem; om deres Rejse er meget fortalt. Peter Steiper og hans Hustru dede paa Rejsen, men Rei-

der kom til Jerusalem, drog saa igjen tilbage til Kejsere
ren i Konstantinopel, tjente ham længe, og døde der.

Paa Kong Everres Tid havde Thoralb¹ Jarl Mabo-
dersen² paa Orkneyerne, med mange flere der paa Verne,
opsat sig imod ham, og lode sig kalde Øfsegger. Da
Jarlen igjen blev forligt med Kong Everre, skulde alt
Landgilde og Sagefald af Orkneyerne og Hettland tilfalde
Kongen i Norge. Kongen satte sin Foged, ved Navn
Arne Verja, tilligemed Jarlen paa Orkneyerne, og Harald
Jarl torde ikke sige ham noget imod, saalænge Kong
Everre levede; men strax efter hans Død lod han Arne
Verja forræderisk ihjelslaae, og underlagde sig igjen Orkney-
erne og Hettland med al Skat og Skyld, ligesom han
havde haft dem tilforn; han døde to Aar efter at Kong
Inge var bleven Konge i Norge. Derpaa bleve hans
Sønner Jon og David Jarler paa Orkneyerne, og de
beholdt Landene ligesom deres Fader, saalænge der var
indvortes Fjende i Norge. Men da de spurgte, at Kon-
gerne vare forligte, sendte de Biskop Bjern³ til Norge.
Han fandt Kong Inge og Hakon Jarl i Bergen, og til-
kjendegav dem Jarlernes Vrende, at de ønskede at for-
liges med dem; det kom saa vidt, at han tog Lejde
paa deres Vegne af Kongen og Jarlen, at Jarlerne
skulde komme til dem Sommeren derefter, og slutte For-
lig med dem.

Den Sommer, da Vifingerne eller de norske Sere-
vere droge vester over Havet, efter at Kongerne havde
sluttet Forlig, da droge Kongens Besalingsmænd med dem
til Orkneyerne og Hettland; og den næste Sommer ders-

¹) Harald.

²) Maddadsen.

³) Bjarne.

efter kom Jarlerne og Biskoppen med dem til Norge, for at indgaae Forlig med Kongen og Jarlen; de henstillede da hele denne Handel til Kongens og Jarlens eget gode Lykke. De demte dem til at give en stor Sum Penge; derhos maatte de stille dem Borgen og Giæler, samt sværge dem Lydighed og Trofskab. Men tilsidst gjorde Kong Inge dem til sine Jarler over Orkneerne og Hetland paa saadanne Vilkaar, som siden bleve holdte til deres Dødsdag.

Ragnvald, Konge paa Mæen¹ i Sydseeerne, og Gudrod, Konge paa Mæns, havde i lang Tid ikke givet Kongerne i Norge Skat. Da nu de norste Vikinger havde sværmet der omkring Den, og revet og brændt, og Kongerne erfarede, at der i Norge var sluttet Fred, saa bleve de bange, drog til Norge, og forligede sig med Kong Inge og Hakon Jarl; de betalte den tilbagestaaende Skat, svore dem Lydighed og Trofskab, og toge deres Land til Leen af Norges Konge; hvorpaa de atter drog hjem.

Erling hed en Mand paa Fære; han udgav sig for at være Kong Sverres Sen; hans Moder var Astrid Roesdatter. Han drog med en samlet Hob omkring paa Verne, og gjorde megen Overlast og Uro. Han havde syv Bern. Siden drog han til Norge paa Ginar Sydselmands Skib, og begav sig til Philippus og Kristine. Hun tog vel imod ham, og erkjendte ham for sin Broder; nogle Aar derefter dede han af Blodslæ, da han havde ladet sig aarelade.

Kong Inge havde en uægte Sen, ved Navn Gutzorm. Hans Moder hed Gyre², og han blev født det andet Aar efter at Kong Inge modtog Riget. Hakon

¹) Mæn, Mæn.

²) Gyrid.

Jarl og Fru Kristine havde en Søn, ved Navn Junker Knud; han var noget yngre, end Guttorm.

Såkon Jarl foretrak paa, at han ikke havde Kongens navn, da han dog havde alt andet lige ved sin Broder. Han underhandlede derfor hemmelig og i al Stilhed med mange af de ypperste Mænd i Landet, at de skulde give ham Kongens navn, og sagde, at hans Broder vilde nok være tilfreds dermed og tilståede det. De svarede ham alle vel, og sagde, at han var dnlig og dygtig nok dertil; han holdt det derfor ikke aldeles skjult, saa at det kom for Kong Junge, der baade fik vis Kundskab derom, og tillige hvem der ydede Jarlen mest Bistand i at fremme den Handel. Han skævnede derfor alle sine Mænd til Hundsthing, og da Thinget var sat, sagde han: „Jeg er ikke vant til at tale meget paa Thinge eller i store Forsamlinger, og det er en ikke ringe Sag, som nu driver mig dertil; jeg ønskede derfor gjerne at fremsere den saa, at I alle kunne forstaae og mærke hvad jeg taler og mener: Jeg har erholdt sikker Kundskab om, at min Broder Såkon Jarl har underhandlet med mange Herbinger og haandgangne Mænd i Landet, om at de skulde give ham Kongens navn, og at mange have svaret ham vel, og sige, som sandt er, at han er ikke mere usikkert eller ubekvem dertil, end jeg er; han lader sig ogsaa forlyde med, at jeg ikke vilde fortryde paa, at min Broder kaldes Konge, saavel som jeg, over sit Rige, eftersom jeg kan finde mig i, at Philippus kaldes Konge. Nu er det alle bitterligt, at min Broder og jeg have sluttet Forlig med Philippus i Svitingse, at han skulde aflægge sit Kongens navn, og derpaa har han svoret os en Ed; det er ham da mere til Spot end til Ære, hvis han endnu bruger dette Navn.

Men jeg har erholdt Kongenavn paa Drexhing, og alt Landsfolket har svoret mig Lydighed, saavel Hakon Jarl og Philippus, som andre; men jeg har ingen svoret, uden at holde Indbyggerne ved Lov og Ret. Thi skulle I alle vide, at saalænge som jeg lever, vil jeg ikke tilstæde, at nogen anden skal kaldes Konge i Norge, end jeg, hvis I ville holde eders Gud og være mig selvgagtige." Hertil svarede de ham alle vel, roste hans Ord og Tale, og sagde, alle med een Rest, at de vilde følge ham og holde ham allene for Konge; og de takkede ham for hans Ord, og sagde, at han var mere veltalende, end de havde tænkt. Da denne Handel blev bekjendt, maatte Hakon Jarl lade sine hemmelige Praktikker om Kongenavn fare; derfor begyndte han siden aabenbar paa et andet Anslag med sine Venner, fik Erkebiskoppen og alle Bisperne paa sin Side, og forlangte at slutte en vis Kontrakt med sin Broder om Riget, hvem der skulde have det, naar een af dem faldt fra. De bebrejdede Kong Inge, at han ikke var ægtefødt, thi hans Moder Cecilia havde giftet sig med Baard Guttormsen, medens hendes forrige Ægtemand endnu levede. Men Kong Inge sagde, at hans Moder havde giftet sig med Erkebiskoppens Tilladelse. Biskopperne erklærede, at den burde efter Loven være Konge, som var ægtefødt og højbyrdig dertil, og dreve saa stærkt paa den Handel, at Kong Inge maatte slutte Forlig og Kontrakt med Hakon Jarl, at den længstlevende skulde tage Riget efter den anden, og efter begge Død skulde den af deres Sønner, som var ægte født, arve det hele Rige. Derpaa blev gjort beseglede Breve under Kongens og Jarlens, Erkebiskop Thorerens, Erkebiskop Grits, Biskop Mikolais og Biskop Martinus Sekreter.

Sakon Jarl fortred det højligen, at Philippus lod sig kalde Konge, og han talte ofte derom med Kong Inge. Kongen svarede lidet dertil, men efter Jarlens Begjering sendte de dog en Skrivelse ester til Philippus om samme Sandel, at han med det Navn rykkede og bred det Forlig, som var sluttet i Hvitingsø. Philippus raadsferte sig derom med sine gode Mænd; de raadte ham, at beholde sit Kongenavn. Fru Kristine var vred, og skjændte over, at han ikke turde hedde Konge, naar andre vilde kalde ham det. Kong Philippus skrev dem venlig tilbage: han vilde ikke rykke noget Forlig, men han kunde ikke forbyde nogen, at kalde ham hvad de vilde, han var ogsaa vel tilfreds med dem, som ikke kaldte ham Konge. Efter nogle Breve og Skrivelser blev det da bestemt, at de atter skulde mødes i Hvitingsø, hver med femten Skibe, og ingen større end med femten Roerbænke eller Rum.

Kongens Broder Skule havde Forlening i Sogn; han lod bygge Skibe med femten Rum i, der vare saa store, som andre Langskibe paa tyve Rum. Da Vaglerne spurgte det, vilde de ikke komme til Mødet; derfor bleve de Skibe kaldte Fredsbrydere eller Forligspildere.

Dronning Kristine døde i Barselseng; Barnet levede nogen Tid efter hende, saa døde det ogsaa. Philippus lod mange troe Mænd besee det, og oplyse til Thinge, at Barnet levede efter sin Moder; thi han meente derved at ville beholde alt hendes Gods.

I Threndelagen var der dyr Tid, saa at Kongen ikke kunde faae sin Rettighed af Bønderne; derover klagede Kongens Befalingsmænd, i Særdeleshed Grik Fosø, Befalingsmand paa Strind, for Kongen; tilsidst bad Kongen ham støvne Bønderne til Thing ind paa Strind;

han stævne dem fra alle Leen, og drog ud til Kongen, og tilkjendegav ham det. Kongen drog derind til Lands og Vands. Venderne vare komne med alle deres Vaaben, som til et Slag, og satte sig oppe under Bjerget. Kongen sendte sin Broder Skule op til dem, og bad dem gaae ned, at sætte Thinget med Kongen, men de vilde ikke. Da red Erik Fosø op til dem, og bad dem gaae ned at tinge med Kongen; men da de gif seensfærdig, og ikke vilde afsted, saa slog han en Bonde med sit Spydstaft imellem Skuldrene. Bonden vendte sig om, og hug med en stor Dre Vaaret af Erik, saa at han faldt halv død til Jorden. Derpaa grebe de deres Drex, Spyd og Sværd, og styrtede hastig ned ad Bjerget mod Kongen. Kong Inge befalede sine Folk at fere hans Banner tilbage, thi han vilde ikke stride med sine egne Vender, og Kongen veg tilbage med sine Folk; da forfulgte Venderne ham, og sloge nogle af hans Mænd ihjel; Kongens Broder Skule raabte derfor, at Kongen skulde atter vende om, thi de søgte efter hans Folk og dræbte dem; Kongen vendte atter om, og befalede at fere sit Banner frem; da bleve Venderne slagne, og maatte flye, og Virkebenerne forfulgte dem baade til Lands og Vands.

Denne Dprejsning imod Kongen bleve Hakon Jarl og Erkebiskop Thorer meget mistænkte for at have opvakt imod ham.

Efter den Tid at Baglerne havde indtaget Throudhjem, og Kongen kun med Nød og næppe undkom, var han altid nedslaaet, og besandt sig ikke vel; ham tyktes at have det bedst, naar han var til Skibs; men naar han var i Kjøbstaden, og alting var fredeligt, opholdt han sig gjerne i sit Kammer, og havde nogle faa Mænd

hos sig, af dem, som han elskede mest og troede bedst, og dem holdt han saare vel med alting. Han var en stille og sagtnodig Mand, hverken dristig eller overmodig, men mild og venlig, og meget from og god; han kunde ingen Tummel lide, kom derfor heller ikke ofte til Drik og Selskab, hvilket en Deel af hans Mænd ikke syntes om, som heller vilde være i Selskab, hvor der vankede Drik og store Ord. Han havde altid tre af sine bedste Mænd hos sig i sit Kammer, nemlig Povel Drost, Arnfinn Thjodesen og Henrik Skot; blandt disse gjorde han især meget af Povel, thi han var hans Drost eller Hofmester, og laae i Seng med Kongen. En Aften, da Povel kom i Seng, saae Kongen, at han havde en dragen Kniv i Haanden; Kongen greb fat om hans Haand, og raabte paa de andre; de grebe Povel, og vilde dræbe ham, men Kongen forbed dem, at gjere ham noget Ondt; de stjode ham derfor ud af Deren. Eiden holdt Povel til i Byen, og Kongen lod Henrik Skot forvare Kniven, men forbed alle dem, som vare derinde, at sige det til nogen, ferend han selv aabenbarede det.

Nogen Tid derefter kom Kongens Broder Skule og Jon Østeraat, som var gift med Kongens Søster Sigrid; da aabenbarede Kongen denne Handel for sin Broder, som dog først maatte love ham, at han ikke vilde blive vred derover eller gjere Povel noget Ondt; Kongen sagde, at han vilde sende Povel bort fra Landet.

Det stod saaledes hen nogle Aar, at Povel drog med Kongen, som tilforn, og denue havde altid een eller anden Undskyldning, naar hans Broder spurgte ham, hvorfor Povel ikke blev sendt ud af Landet. Til sidst sloge Kongens Broder Skule og Jon Østeraat Povel ihjel i

Throndhjem; men Kongen mislhagede denne Gjerning meget, thi Povel havde sagt ham, hvo der tilskyndte ham til at gjere hiin Misgjerning, men han holdt alting hemmelig for Freds og Poligheds Skyld. Jon Østeraat dede strax derefter i Bergen.

Den samme Vinter, som nu er omtalt, blev Hakon Jarl syg i Bergen, og dede strax efter Jul, og blev begravet i Kristkirke. Landsfolket sørgede højligen over ham, og meente at have lidt et stort Tab, i det de mistede en saadan Høvding, og det var alle Mænds Ord, at ingen duligere eller mandigere Helt havde taget Vaaben i Saand i hans Tid i Norge, end han var; derhos var han en god Regent, og alle havde ham kjær, baade Krigsfolket og Landsfolket.

Hans Husfru Fru Kristine drog strax efter til Gotland med sin Søen Junker Knud, og blev der gift med Alfild Lavmand. Erkebiskop Thorer dede om Sommeren derefter, og Guttorm blev Erkebiskop i hans Sted. Kong Inge tog hele Riget efter sin Broder Hakon Jarl med alle hans Hoffinder og Leenshøvdinge under sig. Om Sommeren derefter drog Kongen til Bergen, lod alle Leenshøvdinge kalde til sig, samlede en stor Krigshær baade øster og vester over hele Landet, og drog med den ind i Threndelagen; her tvang han Venderne til at give ham den Leeding og kongelige Rettighed, som de i nogle Aar havde forholdt ham, satte sine Befalingsmænd i Lenene, men gjorde ikke Venderne andet Dødt; derpaa drog han igjen til Throndhjem, og gav Krigsfolket Orlov.

Kong Philipppus styrede sit Rige i Fred og Ro; hans Broder Andreas Simonsen kom til ham fra Danmark, og Kongen tog vel imod ham, og gav ham store Forleinin-

ger. Da tænkte Andreas paa, at Lensberg Mænd sloge hans Fader ihjel, og saggave derfor Thollak Ulfelsen¹, Ulf Svarte og alle dem, som havde været med i Elaget ved Brimsted. Da de erfarede det, sagte de Hjælp og Trest hos Kong Philippus. Kongen tog dem i Forsvar, og sagde, at den Gang de toge ham til Konge, eftergav han dem hele denne Sag, og lovede, at skulle holde dem frie derfor. Andreas meente, at esterdi de vare to sambaarne Brødre med samme Fader og Moder, kunde han ikke forneme ham Landsloven, at han jo maatte ligesaa vel tage Vob efter sin Fader, som Kong Philippus. Men Kongen forsvarede Vendernes Sag saa hæstigt, at han tog alle Forleninger fra sin Broder, og lod ham ikke beholde uden to Tjenere, der skulde følge ham; Andreas maatte da lade det blive, som Kongen vilde have det. Kong Philippus vandt megen Indest hos Almuen, fordi han saaledes stillede denne store Tvist og Sag, der ellers vilde have kostet mangen Mand's Liv og Velfærd.

Den tredie Vinter efter Hakon Jarls Afgang blev Kong Junge syg i Throndhjem, og laac længe; hans Broder Skule sad ofte over ham. Da hans Kræfter bestandig aftog mere og mere, begjerede hans Raad og gode Mænd og alle Hoffinderne, at han skulde bestikke en Hovedsmand over dem, som de kunde være tjent med. Da Kongen fornam deres Villie og Begjering, saa førte han sin Broder Skule til Sæde, og gav ham Jarls Navn, og han modtog strax Befalingen over alt Krigsfolket og Hoffinderne. Nogen Tid derefter døde Kong Junge, og Skule Jarl lod ham hæderlig begrave i Kristkirke paa den

¹) Thollak Ulfelsen.

sendre Side i Koret; til Sjælemedse for ham ofrede han et Guldkar, som Kong Johan i England havde stænket Kong Inge. Desuden gav han andre kostelige Gaver til Domkirken for hans Sjæl; lod ligeledes gjere et kosteligt Bærk over hans Grav, udhugget og malet, samt beslagt med Guld; der lod han ogsaa hans Vaaben udhugge og male, og lod ophænge hans Sværd, Hjelm og Skjold.

Kong Inge var en suuk Mand, velvoren, med fuldkomne og smukke Lemmer; hans Haar var lysgraat. Han blundede gjerne med det ene Øje, naar han grandgivelig vilde betragte noget. Det sigte baade hans Venner og Uvenner, at ingen lykkeligere og mod Almuen mere velsindet Konge har været i Norge, siden Kong Sigurd Jorsalafarer døde. Inge var Konge i tretten Aar, og døde 9 Calend. Maji, det femtende Aar efter Kong Everses Død.

Kong Hakon Hakonsøns, den Gamles eller den Kronedes, Saga.

I Pave Innocentii Dage, den tredie af dette Navn paa den pavelige Stol, foresaldt de Begivenheder i Norden, som her ere sammenskrevne om Kong Hakons Levnet, som var en Son af Hakon Everreson. Da vare forlebne fra vor Herres Jesu Kristi Fødsel et tusende, to hundrede, og tre Aar; Kejsere i det rommerste Rige vare Philippus af Svaben ude i Apulien, og Otte, Hertug Henrik af Brunsvig's Sen, nordensfor Fjeldet¹. De strede med hinanden, indtil Philippus, Hertugen, blev dræbt af sine egne Tjenere. Konge over Danmark var Valdemar Valdemarsen, men i Sverrig Erikver Karlssen; i England Johan Henrikssen, kaldet sine terra; men i Norge Hakon Everreson. Det var eet Aar efter Kong Everres Død. Om Vinteren havde Kong Hakon siddet nord i Thronds hjem, og drog om Foraaret til Bergen. Han opholdt sig der nogen Tid, drog saa senderpaa langsmed Landet, og heest efter til Grændsen, hvor han blev en kort Tid;

---

¹) Alperne; d. e. i Tyssland.

mange berømte Hæddinger fulgte da med ham: Kong Everres Søstersen Hakon Galin, Peter Steiper, ligeledes Kong Everres Søstersen, Sigurd Kongesfrønde, Roar Kongesfrønde, Gvind Præstemaag, Dagfinn Bonde, Ginar Kongesmaag, og mange andre Leensmænd og Krigsøverst. Da Kong Hakon vendte tilbage fra Elven, opholdt han sig længe i Sarpsborg om Hesten. Der havde han en god og oprigtig Kvinde hos sig, ved Navn Jнга; hun var af en god Slægt og Frænke til Audun i Sarpsborg, og havde mange anseelige Frænder i Borgesyssel, som kaldtes Varteiginger eller Varteigsmænd. Jнга var i Kong Hakons Herberge, og segte Seng med ham, saa at Hakon Galin og flere af hans fortrolige Mænd vidste derom. Kong Hakon drog fra Sarpsborg ind til Oslo, og siden nord i Landet. Fra Oslo drog Dronning Margrete, Kong Everres Gæte, med ham, samt hendes Datter Fru Kristine. Kong Hakon drog til Bergen før Jul, og beredte der til et stort Jullegilde. Den Vinter i Julen faldt Kong Hakon i den Sygdom, af hvilken han døde den ottende Dag i Julen.

Guttorm Sigurdsen valgtes til Konge.

2. Den tiende Dag i Julen toge Virkebenerne Sigurd Lavards Sen Guttorm til Konge. Kongen gav da sin Frønde Hakon Galin Jarls Navn, og overdrog ham Befalingen over Hirden. Foragret efter droge Virkebenerne til Throndhjem, hvor Guttorm paa Drething i Felge Loven blev taget til Konge over det hele Rige. Den samme Sommer døde Kong Guttorm i Nideros. Efter hans Død holdt Virkebenerne Drething, hvor der forhandles om Kongevalget; Krigshæren vilde tage Hakon Jarl

til Konge, men Threnderne satte sig derimod, og vilde have Baard Guttormsens og Kongedatteren Cecilias Een Inge til Konge; han havde Moder sammen med Jarlen, og de sagde derfor, at han efter sin medrene Herkomst var ligesaa nær til Kongedømmet, som Jarlen, hans Broder, men Jarlen var paa fædrene Side af udenlandsk Slægt og ikke norsk, Inge derimod var født og baaren i Throndhjem, og stammede fra de adleste Slægter i Norge. Erkebiskoppen understøttede Threnderne i denne Sag, og der var heller ikke andet at gjere, end at lade dem raade for, hvilken Konge de vilde have. Thinget endte da med, at Inge blev taget til Konge, men begge Brødrene skiftede saaledes med hinanden, at Kong Inge gav Hakon Jarls Navn, og hver skulde have sin Halvdeel af Riget; men Hakon Jarl skulde forestaae deres Parti, thi han var baade evet i at styre Hirden, og vel erfaren i Krig.

Hakon Hakonson fødes.

3. Om Sommeren efter blev Inge taget til Konge, som fer er skrevet. Da rejstes Væglüngerens Parti i Vigen af Danekongen og Biskop Nikolai. Da var Inga, som fer blev omtalt, efter i Borgesydsel i den Bygd Heggen paa Gaarden Foltberg; Præsten der hed Thrond. Inga kom der ned, og fødte en Dreng; men Præsten Thrond vidste, at Kong Hakon var Fader til Drengen, debte derfor denne i al Stilhed, og betroede ingen til at staae Fadder uden hans to Sønner og hans Kone; han opofrede Drengen hemmelig. Paa Huseby boede en Mand, ved Navn Erlend, en Frænde til Kong Everre, af Guttorm Graabards Slægt. Thrond Præst drog til Erlend,

og overlagde med ham, at de skulde holde Drengen saa skjult, som muligt. De første tolv Maaneder var Drengen hos Thrond Præst; men næste Vinter før Juhl begav Erlend og Thrond Præst sig paa Vejen fra Borgesyssel, toge Kongens Een og hans Moder med sig, og rejste i al Stilhed til Dplandene. Juleaften kom de til Kjøbstaden Hammer i Hedemarken. Der vare to Sysselmænd, ved Navn Frederik Elasse og Gjasvald Gaute; de havde meget Mandskab med sig, og vare i stor Frygt for Vaglerne, som havde alle Dplandene inde. Biskop Ivar var den Gang i Hammer; han var da, som altid, en stor Fjende af Kong Everres Et og af alle Birkebenerne. Skjendt nu Erlend og hans Medfælgere rejste saa hemmelig, som muligt, saa fik Biskoppen dog Nys om, at Kongesennen var ankommen der; han indbed da Drengen til sig om Jule, tilligemed hans Moder, og beraabte sig paa sit Elægtskab med ham, der ogsaa var saa; men Birkebenerne troede ham ikke, og sagde, at Drengen skulde komme til ham efter Jule, og undskyldte sig med, at baade Kongesennen og hans Moder vare saa trætte af Rejsen, at de ikke kunde komme i en stor Forsamling. Men saasnart det led mod Aften Juledag, lode Sysselmændene tage tre Heste, og ferte Drengen og hans Moder bort, nordpaa til Kjøbstaden Lille Hammer. Jule over opholdt de sig paa en lille Gaard meget hemmelig. Men i Jule sendte Birkebenerne Bud over til Thotn og til alle Bygder i Nærheden, og stævnebe alle Birkebenerne til sig til strax efter Jule. Da Jule var forbi, droge de bort fra Kjøbstaden Hammer til Lille Hammer, hvor Drengen var, toge ham og hans Moder med sig, og begav sig ind i Østerdalene, hvorfra de vilde til Thrond-

hjem. Paa denne Rejse udstode de meget af slet Vejr, Frost og Snefog, og vare undertiden ude om Nætterne i Skove og Ubygder. En Aften blev det saa haardt Vejr, at de ikke selv vidste, hvor de vare; de toge da to Mænd, som bedst kunde lebe paa Skier, til at drage med Drengen, den ene hed Thorsteen Tiesfa, den anden Skervald Skrukka, og gave dem to Bønder, som bedst kjendte Vejen, til Ledsagere. De rejste saa stærkt afsted, som de kunde, men kunde dog ikke finde til Bygden; de kom til et Sted, hvor der vare nogle Ublader; der sloge de Ild, og lavede et Leje tilrette for Drengen. Vejviserne vendte saa tilbage mod de andre af Felget, men kom igjen ved Midnat til Laden; det var et usælt Herberge for dem, thi hele Laden dryppede, saasnart Sneen begyndte at smælte af Ilden; og de fleste fandt det bedre udenfor end inde. Drengen fik ingen anden Føde, end den Sne, de opteede i Munden paa ham. Det Sted, hvor de den Gang opholdt sig, hedder Nasardal. Paa nogle Steder var Vejen saa besværlig, at de ikke kunde bryde Sneen paa anden Maade, end ved Hjælp af deres Spydstager. Men hvor de kom i Østerdalene, ydede Bønderne dem al mulig Bistand, laante dem Heste, og viste dem Vej. Vel underrettede Mænd have sagt, at den Møje og Besværlighed, som Virkebønderne udstode paa denne Rejse, tilliggemed den Frygt de vare i for deres Fjender, indtil de fik Kongesømmen bragt til Thronhjem, allerbedst kunde lignedes med den Besværlighed, som Olaf Tryggvesen udstod, da han og hans Moder flygte fra Norge over til Sverrig; saaledes som det hedder i Hakons Kvæde, som Sturla Thordsen digtede:

Vel den Edling
 Viste sig
 Alf Trygves Søn
 Elægt at være,
 Da den kjække
 Kongens Aftom
 For Ufred
 Flygte maatte.

Erling Steenvæg og Baglernes Høvdinge, som laae i
 Lensberg, fik ved Biskop Nikolai Esterretning om, at
 Erlend fra Huseby og Thronð Præst vare rejste fra Vor-
 geselsel til Dplandene, samt at Kong Hakons Søn var
 med dem paa Rejsen. Da de spurgte denne Tidende, sendte
 de otte Hovedmænd til Dplandene med en stor Hær, for
 at lede efter Drengen, og befalede dem at gjøre sig al
 mulig Umage for at faae fat paa ham. Da de kom op
 paa Hedemarken, vare de Virkebeier, som rejste med
 Drengen, borte, og komne til Østerdalene, hvorfra de
 segte nordpaa over Fjeldet; Baglerne spurgte ogsaa, at
 der samlede sig mange Folk til dem. Da Vejret nu til-
 lige var haardt, og Vejene besværlige, saa dristede Bag-
 lerne sig ikke til at sætte efter dem, men vendte tilbage
 til Hedemarken; saa siger Sturla:

Til Dplande
 Otte Flokke,
 For at sege
 Fyrsten, droge;
 Veredte til Krig
 Baglerne vare,
 Hvis de Kongen
 Kunde fiude.

Dog, til Lykke,
 Krist ushyelig
 Rigets Arving
 Vorde lod;
 Saa at fra
 Forfølgelsen
 Kongesennen
 Kom med Glæde.

Virkebenerne segte nordpaa igjennem Dalen med Dreugen. Og hvor besværligt det end var at komme frem, saa kom der dog mange dem imøde fra adskillige Bygder, baade Virkebener og Bendersenner fra Gudbrandsdalene, som vilde følge med Kongesennen. I Østerdalene kom der to Eyselmænd, Cæming og Thorbrand Svarte, med halvfemsindstyve Mand, foruden Svende. De kom ned paa den anden Side af Fjeldet i en Bygd, som hedder M, i Gaulerdal nærmest Fjeldet; da troede de sig for den Gang færeste af al Fare. Og det kan nu enhver let skjønne, at Gud har paa mange Maader hjulpet denne Kongesøn formedelt den store Nytte, han siden stiftede ved at opbygge Kirker og fremme Kristendommen.

Hakon kommer til Nideros.

4. Kong Inge var den Gang i Nideros med mange Folk; han fik Efterretning om, at der var draget en Flok østfra over Fjeldet; men det varede længe, ferend han fik paalidelig Kundskab om, hvad det var for Folk, thi Virkebenerne droge kun langsomt ned igjennem Bygden, da de vare medige af Rejsen. Der gik rigtig nok et læst Nygte omkring i Bygden, at der var en Kongesøn med, men hvilken Kongesøn det var, kunde ingen sige;

mange troede da, at det maatte være et fjendtligt Parti, thi den Gang samlede der sig mange Oprørsfloffe baade i Danmark og efter paa Marker. Det blev sagt Kong Inge, at denne Hær snart vilde komme til Byen, og at Ordet gif, at de havde en Kongesøn med sig. Kongen lod da alt sit Folk blæse sammen at mede ved den lille Borg, men sendte to Hirdmænd, Gunnar Tind og Svind Samsen, op paa Næsen; der mødte de nogle Mænd, som Sysselmændene havde sendt forud til Kongen. De vendte da alle samlede tilbage til Kongen, og fortalte ham, hvorledes alting var gaaet til med deres Rejse, og at de havde hans Frænde Kong Hakons Søn med sig. Takkede da Kongen, og alle, som hørte det, Gud derfor; og Kongen selv og den hele Hird oppebiede der Kongesønnen. Kongen tog Drengen, og kyste ham, og bed sin Frænde være sig og den hele Hird velkommen; drog saa til Byen; og Kongesønnen, saavel som hans Moder, var hos Kongen, i alle Maader vel holden. Alle de gamle Virkebener bleve glade ved Kongesønnen, og droge jævnlig hen at besøge ham formædelst deres Kjærlighed til hans Fader. Om Foraaret vandt Baglerne en Sejer i Throndhjem, men om Sommeren efter var der megen Ufred i Landet imellem dem og Virkebenerne; Hakon Jarl vandt da en Sejer i Bergen. Men om Høsten droge Kongen og Jarlen til Throndhjem, og sad der om Vinteren; da tog Hakon Jarl Kongesønnen og hans Moder til sig, og gav ofte tilkjende, at baade han og Kongen havde denne Drengs Fædreearv inde. Om Vinteren dede Erling Steenvæg; da toge Baglerne Philippus Jarlsøn til Konge. Om Vinteren efter, da Kongesønnen var tre Aar gammel, droge Kong Inge og Hakon Jarl fra Thron-

hjem til Bergen med en stor Hær, og heelt efter i Vigen. Da lod Hakon Jarl sin Kone Fru Kristine, saut Kongesjennen og hans Moder, blive tilbage i Bergen; Kong Sverres Datter Fru Kristine var der ogsaa. De opholdt sig i Borgen om Sommeren, indtil Baglerne kom til Bergen, og Birkebenerne, efter Erkebiskop Thorer's Raad, som ogsaa da var i Bergen, overgave dem Borgen. Da denne var overgivet, tog Baglernes Hovding Philippus Kongesjennen til sig, og han var tre Maaneder hos Baglerne. En Dag bare Baglerne Kongesjennen ud paa en Loftsvale, hvorunder der laac Langslibe. De sagde til Drengen: „Seer du, der er Langslibe, Kongesjen!“ „Ja,” sagde Drengen. „Hvem tilhere de?” spurgte de. „Min Herre,” svarede Drengen. „Din Herre er Kong Philippus,” sagde de. „Nej,” sagde Drengen, „Hakon Jarl er min Herre, og ham tilhere Langslibene.” De loe deraf, og sagde: „Denne Dreng vil ikke blive os Bagler god.” Reidar Sendemand var da endnu een af Baglernes fornemste Hovedsmænd, og Styrrer for Flokken. Han talte saaledes til Baglernes Anførerere: „Dersom vi skulle foretage os nogen anseelig Gjerning, saa have vi nu en Lejlighed, som vi aldrig have haft Mage til før, hvorved vi snart kunne bereve Birkebenerne al Magt, og bringe alt Landsfolket paa vor Side.” De spurgte, hvorledes det kunde stee. „Vi have nu,” vedblev han, „en Een af Kong Hakon i vor Magt, en Hovding, som hele Folket elskede; ogsaa veed jeg, at alle Birkebenerne elskede hans Fader saa højt, at de med Glæde ville tjene hans Utkom og lade sit Liv for den. Svad om vi nu toge ham til Konge over vort Parti, og gave ham Jarls Navn, som tilforn kaldtes Konge; alle vi, som ere her i

dette Meede, have saa megen Indsigt, og kjende Kong Olaf den Helliges Lov, at den er ret Konge i Norge, som er Konges Søn, og ikke Dattersøn eller Søstersøn af Konger, saaledes som de vi nu tjene, baade Virkebener og Bagler. Det tyktes mig maatte være sterst Hæder for vor Høvding, naar han havde begge, baade Riget og Kongen, i sin Varetægt; han vilde da være at ansee baade som Konge og som Jarl over Norge." Baglernes Anseere, som vare paa dette Meede, sagde, at dette var et særdeles vigtigt Udslag, men nogle fandt det utilberligt, at fratage den Høvding Kongenavnet, som fer havde erholdt det ved deres egen Hjælp og Bistand. Men den største Hindring var dog det, at de torde ikke fremkomme offentlig dermed af Frygt for at deres Konge vilde blive hellig forterret. Paa denne Tid fik Baglerne Underretning om, at Hakon Jarl var paa Vejen sendesfra, og vilde snart komme der til Nyen; men de vilde paa ingen Maade oppebie ham, og skyndte sig at drage bort. Da bad Erkebiskop Thorer Sr. Philippus at give sig Kongesennen, hvilket han ogsaa gjorde; Kongesennen blev da hos ham, indtil Jarlen kom sendesfra; denne tog nu mod Kongesennen, og takkede Gud, at han var kommen vel ud af Baglernes Vold; siden var han bestandig hos Jarlen. Den næste Vinter blev Kongesennen fire Aar gammel, hvilken Vinter blev kaldet den strænge, men Virkebenerne kaldte den Sælevinter; de laae nemlig længe ved Sæleerne om Hesten. Da var Kongesennen hos Jarlen; han ferte Olafsbuden, som var paa et og tredive Rum. Det var saa stærk Frost, at al Drikken fros, og Smørret var saa haardt, at man ikke kunde smere det paa Bredet til Kongesennen; men han vilde bestandig

være foran hos Hirdmændene. Jarlen gav Kongesennen Svædebred, der var bagt saa tykt og blødt, at man kunde rulle det sammen. Kongesennen sagde til Virkebenerne: „Lad os nu binde Emmerret fast, Virkebener!“ Alle loe deraf, og det blev til et Mundheld i den hele Hær: „Lad os nu binde Emmerret fast, Virkebener! Saa byder Kongesennen.“ Drengen var, skjendt liden af Væxt, snaksom og opvakt, saa at baade Jarlen og de andre loe meget af hans moersomme Jubsald. Tit toge et Par af Virkebenerne ham imellem sig, og trak ham for Lejers Skyld, og sagde, de maatte trække ham, at han kunde blive stor nok, thi dem syntes han vorte for langsom.

Om Fordrag imellem Kongen og Jarlen.

5. Da Kongesennen Hakon var syv Aar gammel, lod Jarlen ham sætte til Vogen, og da han havde nydt Underviisning i nogen Tid, spurgte Jarlen ham: „Hvad lærer du nu, Hakon!“ „Jeg lærer at synge, Herre!“ „Du skal ikke lære at synge,“ sagde Jarlen, „du skal hverken være Præst eller Bisp.“ Megen Kjærlighed bar Jarlen til Kongesennen; ligeledes Fru Kristine; men hendes Sind var dog saaledes som Kvinders i Almindelighed er, saa at hun stundum talte ham meget haardt til, naar hun var vred, og lod som om hun ikke vidste, hvis Søn han var. Jarlen sagde da: „Saaledes skal du ikke tale, thi det vide alle, at jeg og min Broder have denne Drengs Fædrenavn inde.“ Vaglerne og Virkebenerne sluttede Forslig ved Hvitingsæerne om Sommeren efter Sælevinter. Og da de vare forligte, underhandlede Hakon Jarl med sine Venner om, at han kunde blive antaget til Konge over Trediebelen af Landet; men Kong Inge forhindrede

det. Jarlen fandt da paa en anden Udvej; han havde en ægte Søn, ved Navn Kyud, men Kongen havde en Frillesen, ved Navn Guttorm; Jarlen forlangte da, at de skulde indgaae den Forening, at den Længstlevende skulde arve det hele Rige efter den anden, hvis han ingen ægte Søn havde, og den ægte Søn, som overlevede dem begge, skulde besidde hele Norge og al anden Urv. Denne Forening blev offentlig bekendtgjort paa Drething i Nær-værelse af Erkebiskop Thorer, Biskop Martin, Biskop Nikolai og mangfoldige andre Mænd, og blev stadfæstet ved Kongens, Jarlens og Biskoppernes Indsegl.

Kongesønnens og Helges Samtale.

6. En Dag, da der var Thing i Byen, fik Kongesønnen Hakon Tilladelse til at drage over til Vafke for at besøge sin Slægtning Astrid; han kom hjem om Aftenen efter Episetid. Der var en Mand i Jarlens Hird, ved Navn Helge den hvasse, en gammel Hirdmand og Virkebeen; Helge holdt meget af Drengen. Nu kom Kongesønnen hen til ham, men han støbte Drengen fra sig, og bad ham gaae sin Vej. Drengen sagde: „Hvad er du vred for, kjære Helge?“ Han svarede: „Vort med dig! I Dag blev din Fædreearv frademt dig, og derfor skjætter jeg ikke om dig.“ Drengen spurgte: „Hvor skete det, og hvem gjorde det?“ Helge svarede: „Det skete paa Drething,“ sagde han, „og de, der gjorde det, vare Breddrene Kong Inge og Hakon Jarl.“ Drengen svarede: „Vær ikke vred paa mig, kjære Helge! og bryd dig ikke om det, thi næppe vil den Dom blive kjendt gyldig, da min Dubudsmand¹ ikke var tilstede.“ „Hvem er din

¹) Befuldmægtigede.

„Umbudsmand?“ sagde Helge. Drengen svarede: „Gud og den hellige Maria og den hellige Kong Olaf; dem har jeg givet min Sag i Hænde, og de ville serge for mig, baade hvad Landets Deling angaaer og anden min Velfærd.“ Da omfavnede Helge Drengen, og kyste ham, og sagde: „Kostelige Ord, Kongesøn! var det du der talte.“ Dette blev fortalt Jarlen, som ikke sagde meget dertil; men Fru Kristine blev vred derover, og irettesatte Drengen. Jarlen drog strax efter Thinget til Bergen, og havde Kongesønnen med sig. Alle de gamle Virkebener fik Drengen bestandig kjærere, jo mere han vorte til.

Hides Svig mod Kongesønnen.

7. Der var en Mand ved Navn Hide, en Broder til Sigurd Skjalge; de havde begge længe tjent Kong Everre. Men da Baglekongen Philippus blev gift med Kong Everres Datter Fru Kristine, drog Hide med hende. Efter hendes Død vendte han tilbage til Hakon Jarl, og fulgte nu med ham. Hide mærkede, at Fru Kristine bær noget. Had til Kongesønnen, og tænkte, at Jarlen gjorde det samme. En Dag gif han hen, og sagde til Jarlen: „J har den Dreng hos eder, som holdes for Kong Hakons Søn; det kan vel hænde sig, naar han voxer til, at mange Mænd ville elske ham baade for hans Faders og Farfaders Skyld, og det vil da ikke være let for eders Søn at komme til Riget, naar han modsætter sig; nu veed jeg, at var slikt Tilfælde udenlands, da vilde der blive serget for, at Landshøvdingen ikke behøvede at frygte for sit Afkom, men Drengen vilde blive sendt hen til andre Lande, til saadanne Høvdinge, som hverken skyldte ham eller hans Mænd noget Venstreb, og han vilde da

enten blive lemløstet eller indespærret, saa at man ikke behøvede mere at frygte for ham; hvis nu saadant finder eders Bisald, saa tilbyder jeg mig til en saadan Rejse, og skal udfere det til eders Tilfredshed." Jarlen svarede: „Gud forbyde, at jeg skulde forstaffe min Sen Riget, ved at rydde en Mands Sen af Vejen, som jeg skylder saa meget." Denne Samtale fortalte Jarlen kun til saa Mænd; men Hvide kunde han aldrig siden den Tid lide saa godt, som før.

Hakon Jarls Død.

8. Kongesønnen Hakon var ti Aar gammel, da Hakon Jarl faldt i den Sygdom, af hvilken han døde; han lod da Kongesønnen være bestandig hos sig; og naar Jarlen sad oppe, spiste Drengen med ham; kun saa Mænd talte han med lige til det sidste, saaledes som med Drengen. Jarlen døde, og blev hæderlig begravet. Foraaret efter kom Kong Inge til Bergen; Kongesønnen drog da til ham, og var bestandig hos ham vel ansæet. Kongesønnen Hakon og Kong Inges Sen Guttorm gik i Skole sammen, og de havde meget med hinanden at gjøre i deres Barndom, som her ikke er opstrevet; Guttorm var altid mere illfundet og hæftig, men Hakon mere taus og sindig og yndet af andre; Kongen holdt dem begge lige baade i Klæder og alle andre Ting.

Kong Inges Sygdom.

9. Engang var Kong Inge syg, og hans Broder Skule var hos ham. Man var meget bekymret for hvad Vending Kongens Sygdom vilde tage, men da Bestyrelsen af Hirten stod under Skule, saa kaldte han de anseeligste

Mænd til sig, Gregorius Jonsen, Evind Præstemaag, Ivar Bodda, Dagfinn Bonde; han sagde: „J see, hvorledes det gaaer med min Broders Sygdom, at hans Kræfter astage mere, end nogen af os ensfer; og hvis Gud kalder ham, vor bedste Ven, fra os, saa maac vi være betænkte paa, hvem vi skulle tage til Konge efter ham.“ Da svarede Dagfinn Bonde: „Hvem ere de nærmeste Arvinger?“ Skule svarede: „J vide jo selv, at her er først Kong Inges Søn, som er berettiget til at følge efter sin Fader; saa er jeg, hans Broder paa fædrene Side, og begge ere vi ægte fødte, og J vide hvad Loven siger derom; saa er der Hakon, Kong Hakon Everresens Søn, men efter i Gætlund er Knud, Hakon Jarls Søn, der ligeledes er lovlig berettiget at arve sin Fader. Dog haaber jeg, at de fleste, som have tjent Kong Inge, ogsaa helst ville tjene hans Søn.“ De talte en Stund derom, og hver sagde sin Mening. Evind talte mindst, og da de spurgte ham, hvorfor han talte saalidet, svarede han: „Jeg taler her kun lidet, fordi ingen før har spurgt om min Mening, men dog tykkes det mig underligt, at saa forstandige Mænd, som J, kunne være saa tvivlraadige i denne Sag, da det dog er aabenbart for alles Dine, som vide hvad ret er og ville see hvad sandt er, at naar Kong Hakons Søn var fuldmyndig, saa er han rette Arving til hele Norge efter sin Fader, men hverken du, Skule, eller din Brodersøn eller Hakon Jarls Søn.“ Da Evind havde givet denne Erklæring, yttrede ingen nogen Indvending derimod. Noget efter kom Kongen sig af sin Sygdom.

Kong Inge stred med Thronderne.

10. Kong Inge blev uenig med Thronderne, thi de forholdt ham Leeding og andre Afgifter. Kongen stred med dem paa Rannathing, saaledes som fortalt er i hans Saga; men næste Sommer efter Hakon Jarls Død drog Kong Inge til Bergen, og underlagde sig den Deel af Riget, som Jarlen havde haft under sig. Kongen stæv-
 nede alle Leenmænd til sig fra den sydlige Deel af Lan-
 det og nordpaa til Throndhjem, og der vare da mange af Virkebenernes Hævninger hos ham. Da Kongen nu kom nord til Throndhjem, gif han med hele denne Hær imod Indthronderne, og de medtes inde ved Vagbro; der sluttede de Førlig; denne Tid kaldte man Vagbro-
 sommer. Da Kongen igjen kom tilbage til Nideros, gif Hakon Kongesens Frænder til Kong Inge, og forlangte, at han skulde overlade Kongesennen noget til hans og hans Frænders Underholdning. Kongen spurgte, hvad de begjærede; de svarede, at han forlangte Jæmteland; thi det havde hans Farsfader Kong Everre med Vaaben-
 magt lagt under Kongeriget Norge. Kongen saae med Brede paa dem, og sagde: „Storligen bliver Norge da bestaaret, og vi kunne ikke lade ham saae saa store Leen; Vaglerne have en Deel af Landet esterpaa, og videre vil jeg ikke dele Riget.” De bade da Kongen at give ham een Skibsbrede eller to. „Jeg giver ham ingen Leen,” sagde Kongen, „thi han har det saa godt hos os, at der ikke mangler ham noget.” Kongesennens Frænder bleve da endnu mere misfornøjede, end fer. Faa Dage efter ferte Kongesennens Frænder ham til en Samtale med sig sendt ved Korskirken; de sagde: „Nu sidet tykkes os, Kon-
 gesen, at Kong Inge vil unde eder af Norge; han her-

sker nu over hele det Rige, som din Fader forhværvede sig; mange leve nu i Herlighed og Glæde, og besidde din Fædreearv, som ingen Ret have dertil, men dine Frænder ere berøvede alt det Guds, som tilherte eder med Rette. Nu er det vort Raad, at vi skulle forene os og samle en Hær, thi vi here nu mange Virkebener yttre, at de ikke have det saa godt, som de efter deres Tjeneste kunde fordre. Det samme spørge vi ogsaa estenfra om Beglingerne, at de snart skulde være paa Færde, naar de kunde faae en Anseer." Kongesennen herte til, men svarede ikke. Andreas Skjalbarband sagde: „Nu ville vi dine Frænder, Kongesenn, tage dig bort med os fra Kongen, og det vil ikke være længe, sereud andre Mænd ville forlange for dig den Ære og Værdighed, som du har Ret til at kræve." Om det samme talte ogsaa hans øvrige Frænder med hverandre indbyrdes. Kongesennen svarede: „Jeg er endnu altsor ung til at indlade mig i saa store Foretagender; heller ikke er det rimeligt, at jeg skulde stride mod Virkebenerne, thi jeg veed vist, at en stor Mængde af dem vilde forlade Kong Inge, og det vilde være uforsvarligt, at ophidsede dem mod hverandre, som her holde neje sammen. Heller vil jeg bede Gud, at han vil give mig saameget af min Fædreearv, som hans Raade vil forunde mig, naar dette saa end sker; men det er ikke at vente, at jeg under nærværende Omstændigheder skal rejse et bevæbnet Parti i Norge." Hermed endtes deres Samtale.

Kong Inges Død.

11. Da to Aar vare forløbne efter Hakon Jarls Død, og det tredie begyndt, faldt Kong Inge i en Eyg-

dom, der dog ikke i Begyndelsen syntes særdeles farlig. Kongen lod bestandig Kongesennen være hos sig, thi han havde altid Fornejselse af hans Tale, saa munter som han var. Kongens Drost hed Nikolai, en munter og skjemtsom Mand. Begge disse, Kongesennen og Nikolai, havde Kongen hos sig om Dagen, lod dem tale sammen, morede sig ved deres Samtale, og fandt derved Lindring i sin Sygdom. Kongen laae længe, og jo længer Sygdommen varede, desto mere aftog hans Kræfter. Hans Broder Skule sad hos ham. Kongens Venner og Hirdmændene talte indbyrdes om, at Kongen skulde give dem en Befalingsmand over Hirden, som de kunde sætte Lid til, og de bleve enige om, at Kongens Broder Skule dertil var bedst stiftet. Da Kongen mærkede, at hans Kræfter aftog saa meget, at han ikke kunde forestaae Regjeringen, saa opfyldte han sine Venners og Frænders Dufte, ferte sin Broder Skule til Sæde, og gav ham Jarls Navn; Skule Jarl overtog da hele Hirdens Bestyrelse. Kort efter dede Kong Inge 9 kalend. Maji.

Raadslagning om Kongevalget.

12. Da Kong Inge dede, var Kongesennen Hakon tolv, men Kong Inges Søn Guttorm ni Aar gammel; der blev da holdt Hirdstævner og talte om Kongevalget. Da samledes de, som havde tjent Kong Everre, samt den sterste Deel af Hirden, og de bleve enige om, at de vilde tage Kong Hakons Søn Hakon til Konge; men Skule Jarl og hans Frænder vilde have Kong Inges Søn Guttorm til Konge; der vare ogsaa nogle af Jarlens Venner, som meente, at Skule var uærmest berettiget til Kongedømmet, eftersom han var Kongens ægtefødte Broder.

Men skjøndt der ikke taltes højt derom i Begyndelsen, saa blev denne Mening dog bestandig lydeligere, saa at der tilsidst holdtes Hirdstævner og Gjæstestævner, og der dannede sig et heelt Parti, men Jarlen vilde ikke gjerne komme paa Stævnerne, da han kjendte Birkebeurnes Willie. Da kom der mange Bønder fra Throndhjem, og alle de ældste Mænd, baade Indthrender og Udthrender, erklærede for sig og deres hjemmenværende Sønner, at de vilde have en til Konge, som paa Fædreenside var kongebaaren lige til Hedenold, saa at intet Kvindelid var kommet derimellem. Erkebiskop Guttorm var rejst til Helgeland; Skule Jarl vilde vie, indtil Erkebiskoppen kom tilbage derfra, og Birkebeurne holdt for, at han ventede, Erkebiskoppen skulde understøtte hans Sag. Der vare ogsaa nogle Korsbrødre, og adskillige andre lærde Mænd, som gjerne vilde have Everses Et tilintetgjort, hvis de kunde, og saaledes kom de til at tjene en anden Kongeslæggt. Men naar Jarlen var paa Stævnerne, saa lod han, som om han gjerne vilde raadslaae med Hirden, men der blev dog aldrig noget af. Da Hirden mærkede dette, at det saaledes bestandig blev udsat, saa lode de en Dag blæse til Hirdstævne, og bade Jarlen komme did. Og da Jarlen var kommen, stod Begard fra Veradal op, og talte overensstemmende med hvad hele Hirden allerede havde besluttet. „Herre Jarl!“ sagde han, „vi ville ikke længer have Kongevalget udsat, men endnu i denne Morgen holde Thing i Kongesgaarden, til hvilket vi indbyde dig, Jarl, tillige med Kongesønnen Hakon; sæt ham da i Sejlsædet hos eder, og alle kalde ham den udvalgte Konge, indtil der bliver holdt Drething. Men vil I ikke samtykke dette, saa drage vi vore Skibe ud i Morgen, og sejle til Ver-

gen, til den Hird, som der er, stævne Thing over hele Gulethingslag, og tage Hakon der til Konge; hans og vor Sag give vi Gud i Vold og hin hellige Kong Olaf." Da Hirden var fast i denne Beslutning, saa sagde Jarlen, at det skulde være, som de ønskede. Derpaa kaldte Jarlen sine Mænd, baade Lærde og U lærde, til en Samtale, og de raadsloge i Centrum hele den Dag og Nat, uden at nogen fik noget af deres Beslutning at vide. Om Morgenen efter bleve alle Mænd blæste sammen til Møde i Kongsgaarden, og Jarlen lod opføre et Højsæde sendesfor Mikolaitirke. Da stod Begard op, og holdt en Tale af samme Indhold, som den forrige. Derpaa sagde Leensmanden Sigurd Jonsen: "Vi tænkte ikke, at dette skulde saalædes gaae for sig over Hals og Hoved; det vilde være raadeligere, at oppebie Erkebiskoppen og at stævne alle Biskopperne og Hovdingerne hid, for at ogsaa deres Raad kunde høres ved en saa vigtig Beslutning." Da svarede Bannerdrageren Dinnud: "Det nytter ikke os Virkebener, at vie efter Biskoppernes vidtsæftige Tale i denne Sag, thi de ville kun lidet tage Hensyn til den hellige Kong Olafs Lov og Landets Tary, saasnart det gjælder om nogen af Kong Everres Slægt. Desuden kommer her endnu en anden Omstændighed til, som alle kjende, at Bagtingerne ligge øster i Bigen med en stor Hær, og have taget een til Konge over sig; hvis de erfare, at vi ligge her med en Hær uden Ansæer, og derhos ere uenige indbyrdes, saa kunne vi snart vente dem, og mange ville understøtte dem imod os; men Gøjskigheden er os ikke synberlig god, og alle vi, som ikke ville svigte Kongerættens, have da ingen at holde os til, uden os selv, saalænge Gud vil være med os."

Kongesønnen Hakon fores hen paa Thinget.

13. Derpaa bleve tolv af Thingmændene udvalgte; de gif hen til Skolen oppe ved Kristkirke til Kongesønnen, hvem Formanden tiltalte saaledes: „Alle gamle Birkebe-
ner og Borgere og Vender sende eder, Kongesøn, Gud's
og sin Hilsen; de sidde nu i Kongsgaarden, og bie efter
eder.” De ferte derpaa Kongesønnen hen paa Thinget,
og til Højsædet, hvor Jarlen allerede sad. Jarlen sagde,
at han ikke saa strax kunde sætte ham i Højsædet; „thi
der ere mange,” sagde han, „som endnu tvivle om, om
han er Kong Hakon Everresens Søn.” Der blev da sva-
ret paa Kongesønnens Begne: „Det første Aar, da
Drengen kom til Kong Inge, tog han imod ham som sin
virkelige Frænde, og han havde aldrig nogen Tvivl om,
at han jo var Kong Hakons Søn. Det samme gjorde
ogsaa Hakon Jarl, og bestandig medens baade Kongen
og Jarlen levede, viste de ved deres Opførsel imod ham,
at han var deres virkelige Frænde; denne Indvending
maa da rejse sig fra deres Planer og Anslag og gamle
Fjendskab, som ville nedtrykke Kongesønnen her i Norge,
og fremdrage andre, som ingen Ret have til Riget.” Der-
paa tilbode Kongens Frænder og nærmeste Bekjendtere,
at de heller med Glæde vilde bære Jern for Kongesønnen,
end at han skulde miste sin Fædrearv. Hermed oplø-
stes Thinget.

Inga Kongesmoder fastede til Jernbyrd.

14. Da gif Inga Kongesmoder til Peterkirke, og
fastede der til Jernbyrd, som Skik er; og medens dette
varede, stortede det ikke paa Nattestøvnere, som Jarlen
holdt med Korsbrødrene og andre Gejstlige, som vare den

udvalgte Konge imod. Og da Jernet skulde bæres, blev det hemmelig skaffet tilside. Nogle af Korsbødrene sagde, at de torde ikke lade Jerubyrden gaae for sig, førend Erkebiskoppen kom. Da Hirdstyrerne og Virkebenerne saae, hvorledes det gik til, saa vedbleve de ikke desmindre deres begyndte Foretagende, sendte Mænd rundt om over hele Threndelag, og stævuede Drething efter Maauebs Frist. De lode ogsaa en Mand hver Dag følge med den udvalgte Konge, og lode ham sidde i Højsædet hos Jarlen, hvad enten han syntes derom, eller ej.

Brev fra Leensmandene i Gulethingslag og den udvalgte Biskop Havard.

15. Paa denne Tid kom Ravmanden Dagfinn Bonde sendesfra, og havde et Brev med fra Havard, som da var udvalgt til Biskop i Bergen, og andre lærde Mænd. Det var af følgende Indhold: „Vi have spurgt vor Herre Kong Juges bedelige Afgang, og er den indtruffen længe før vi enffede det; saa have vi ogsaa hert omtale, at det endnu svæver i Uvisshed, hvo der skal komme i hans Sted som Konge; og undre vi os, at saa forstandige Mænd, som I, kunne være saa tvivlraadige om det, som forekommer os maa være alle klart og tydeligt. Vi erklære derfor, at ingen vide vi berettiget til at bære Kongenavn, uden Hakon, Kong Hakons Sen, thi hans Æt har bestandig hersket over Norge, Mand efter Mand. Nu skulle I vide vor oprigtige Villie i denne Sag, at vi ikke ville tjene nogen anden Konge, end ham, og os selv og alt hvad vi eje ville vi vove for hans Skyld, at forsvare ham og hans Fædreearv, men hvilken anden I maatte vælge til Konge ville vi være imod, baade Krigsfolket og alle

andre, som bygge og boe i Gulethingslag. Hvis I Thrender ville fremdrage een eller anden Mand, som er eders Frænde eller Fostbroder, og ere Kongeslægten noget paa-
rerende, saaledes at hver skulde understøtte sine Frænder og Fostbrodre, da skulle vi snart faae en stor Mængde Nærsfonger; men vi tænkte, at om ogsaa nogle vare tvivlraadige om Kongevalget, saa vilde dog Threnderne være trofaste, og saa haabe vi endnu hvad saa den ene eller den anden siger. Dagfinn Voude og Roar Kongesfrænde og de andre Mænd, som bringe dette vort Brev, kunne sige eder vor endelige Villie i denne Sag."

Dagfinns Tale.

16. Da Brevet var oplæst, stod Dagfinn Voude op, talte udførlig overensstemmende med dets Indhold, og endte saaledes: „Hvis ikke Hakon," sagde han, „snart bliver taget til Konge, saa ville vi Virkebener følge ham til Bergen; dette Errende er os overdraget af alle Gulethingsmænd." Dette modtog Virkebenerne med lydeligt Bifald, ligesom det forrige, og sagde, at kun dette skulde have Fremgang, hvad saa denne eller hiin sagde. Saaledes endte Mødet, og der blev sendt Thingbud rundt om til alle Herreder.

Kong Hakons Regjerings Begyndelse.

17. Den Dag da Thinget blev sat, kom der en stor Mængde Bønder fra Herrederne, som sædvanligt er, naar Konge skal vælges. Efter gammel Skik blev hele Folket blæst til Møde paa Dren. Derpaa bleve nogle Mænd sendte til Korsbrodrene, at man skulde udbære Kong Olaf den helliges Skrin; men da de kom hen til

Kirken, var den i Laas, og Klokkerne sagde, at Korsbredrene havde sat Vandstraf for hver den, som bred Kirken op eller bar Skrinet ud. Da dette spurgtes paa Thinget, gav man desuagtet Hakon Kongenavn efter ret gammel Viis; det var en Mand, ved Navn Skervald fra Gauslerdal, som gjorde det; man tildeemte ham da ogsaa hele Landet og Folket. Alle Threnderne lovede ham Lydighed og Trofskab, ligesaa fuldt som om han havde svoret dem, og de ham. Dermed oplestes Thinget. Den næste Dag blev der blæst til Hirdstævne; did kom Leensmændene og hele Hirden, og man aslagde da Ed baade til Kong Hakon og Skule Jarl, og deres Sværdtag skete, hver med den Værdighed han havde haft hos Kong Inge.

Udolf's og Gilif's Trætte.

18. Strax derpaa gjorde Kong Hakon og Skule Jarl sig færdige at drage til Bergen; de havde begge eet Skib paa tyve Roerbænke, men Gilif Kapalin ferte Sunden. Jarlens Frænde Udolf havde et tredie Skib paa atten Roerbænke. Men da man havde lagt ud fra Byen, blev Jarlen tilbage, og Kongen sejlede videre med Skibet. Det blæste ikke meget, og de lagde til ved Hattehammer. Der kom Gilif og Udolf i Trætte om Lejet; den første havde mange Mænd med sig, og Gjøsterne vilde trænge Udolf bort fra Lejet, hvor han var kommet først; først sloges de med Klarer og Forker, derpaa grebe de paa begge Sider til deres Vaaben, og der blev en hæftig Strid en Stund, da de laae jævnsides. Da Kongens Skib sejlede ind, saae de, at man paa hine Skibe havde dragne Sværd, hvorfore Kongen raabte til Etyrmanden, at han skulde styre lige ind imellem begge Skibene, og lade roe det bedste

man kunde, for at man snarest muligt kunde faae dem stilt ad. Da Kongeskibet nu led ind imellem Skibene, kunde de ikke længer gjere hinanden Skade; dog vare der mange saarede paa begge Skibe. Derpaa led Kongen dem falde paa Land, og forsligede dem; da kom Jarlen inde fra Byen, og de sejlede derpaa ud af Fjorden; de fik god Vind til Bergen, og lagde om Rsteuen til ved Segrenæs. Om Morgen en i Daguingen kom Dagfinn Bonde til dem fra Byen, og berettede, at der var kommet Brev fra Korsbredrene i Nideros til den udvalgte Biskop og Korsbredrene i Bergen, at de ikke skulde bevise Kong Hakon nogen kongelig Ære. Derved, sagde Dagfinn, vare de komne i Forlegenhed, thi de frygtede for Erkebiskoppens og Korsbredrenes Vrede, og paa den anden Side vilde de gjerne vise Kongen Lybighed og al den Hæder de kunde. Jarlen svarede kort derpaa, og sagde, der laae ikke stor Magt paa hvad de gjorde. Dagfinn sagde: „Hvis de ville bære sig ad her saaledes som de begyndte i Throndhjem, saa vil der ikke blive noget tilbage af den Hæder, som tilkommer Kongen.“ Da sagde Kongen: „Dagfinn Bonde! Drag ind til Byen, og forkynd Korsbredrene, at jeg venter de vise sig som Landets gjæveste Mænd, og hvis ikke, da skulle de snart erfare om vi finde Behag eller Mishag deri.“ Dagfinn roede da ind til Byen, og forkyndte Korsbredrene Kongens Ord, samt hvad Jarlen havde sagt.

Om Kongen og Korsbredrene.

19. Korsbredrene svarede, at de gjerne vilde vise Kongen al Hæder, og sagde, at de ikke vilde tiltjebe sig Erkebiskoppens og Korsbredrenes Venkab i Throndhjem med Tabet af Kongens. Kongen roede ind til Byen, og

der blev ringet med alle Byens Klokker, og Gejslighedens gif ham hejtidelig imøde. Tidhen bleve da stævne de alle Leensmænd og Hirdstyrere, som vare i Gulethingslag, til at møde Dagen for Sæljamændenes Feste, og komme mandstærke til Byen. Imedens man biede efter dem, bleve Kongen og Jarlen i Byen; Kongen var ung, og som et Barn gav han sig mere af med Leg end med Landets Styrelse, men Jarlen holdt hele denne Tid Raadslagninger med sine Mænd, og sendte Breve baade syds og nordpaa i Landet. Deres Indhold var de fleste ubekjendt, og kun faa fik Kongen at see. Da bleve ogsaa nogle Mænd sendte ester i Vigen til Vaglernes Konge Philipus, og Jarlen tilbød ham Venstabs og Forbund. Men da Kongens Benner klagede over slikt for ham, og sagde, at det var underligt at sege Venstabs der, hvor der altid havde viist sig Fjendskab, svarede Kongen, at Jarlen var saa forstandig en Mand, at han nok kunde vælge sine Benner; „mig,” sagde han, „tænker jeg ikke det vil skade, at han har mange Benner, han kan derfor nok holde vort indgaaede Fordrag, og jeg agter paa min Side heller ikke først at bryde det.”

Skule Jarls Brevsending vester over Havet.

20. Skule Jarl lod Brev sende vester over Havet til Jon Jarl paa Orkeneerne med Kongens Indsegl for; men Kongen vidste ikke deraf eller hvad der stod i Brevet. Den Mand, som drog med Brevet var een af Gjesterne ved Navn Josteen Themb; og da man var kommen under Sejl, blev man opmærksom derpaa paa Skibet, og sendte nogle Mænd ind til Kongens Raadgivere, Ivar Bødde og Dagfinn Bonde, for at lade dem vide, at Kon-

gens Segl var for det Brev, som var sendt med Josteen. Ivar gif da til Kongen, og spurgte ham, om han vidste noget om det Brev, hvortil Kongen svarede Nej; Ivar meente da, at det var bedst Kongen saae det Brev, som med hans Segl sendtes til andre Lande. Kong Hakon sendte da nogle Mænd til Herdlovær efter Brevet; men da Jarlen erfarede det, skikkede han Sendebud paa et andet Stib, som sejlede hurtigere, og sik fat paa Brevet, førend Kongens Mænd kom did; og saasnart de vare komne ind til Byen, lod Jarlen blæse til Hirdstævne, og beklagede sig over Ivar Bode og andre Kongens Raadgivere, at de vilde sætte Splid imellem Kongen og ham og satte Mistro til hans Foretagender. Da sagde Gregorius Jonsen, en Frænde af Jarlen og endnu ikke nogen synderlig Ven af Kongen, til Ivar Bode: „Jeg var i Samtale med de Mænd, som først svore Kong Hakon og Jarlen Trostøb, og de haabede, at alle skulde være som een Mand; men nu vil denne Præst forstyrre Enigheden imellem os Virkebener, hvilket aldrig skal lykkes ham. Lader os nu gribe og revse ham først, saa at andre kan see sig i Spejl derpaa.“ Derpaa sprang en stor Mængde af Jarlens Frænder og Venner op, og sagde, de skulde rive Præsten levende ihjel. Ivar stod op, og bad om Tilladelse at tale, men kunde ikke komme til Orde; hvorpaa Kongens Venner løb frem for ham, og forsvarede ham, saa at han ikke kom til nogen Meen, og der blev megen Forstyrrelse i Hirden. Derpaa stod Kongen op og sagde: „Endnu forstaaer jeg ikke ret at holde Tale, men derom vil jeg dog bede eder, at I vil here paa min Fosterfader Ivar, og derpaa svare hvad eder synes.“ Og Noar Kongensfrænde sagde, at saa burde det være.

Ivar Boddes Tale.

21. Derpaa talte Ivar Præst saaledes: „Det er alle gamle Virkebenere vitterligt, at jeg kom til Kong Sverre Foraaret ser Slaget paa Stridsø; jeg levede i god Anseelse hos ham, og tjente ham saa, at han meddeelte mig mange af sine Hemmeligheder, og selv naar han havde sine fornemste Raadgivere hos sig, blev jeg ikke udelukt fra deres Raad; saa vilde han ikke have handlet, hvis han i nogen Ting havde fundet mig som en falsk eller svigefuld Mand. Saaledes gjorde ogsaa hans Søn Kong Hakon, og paa samme Maade handlede Kong Guttorm; men efter at Kong Inge og Hakon Jarl havde overtaget Regjeringen, vedbleve de dermed, ja de brugte mig endog ofte, meget imod Willie, til at opsætte Breve, og jeg frygtede bestandig for, at mine Uvenner deraf skulde finde nogen Anledning til at bringe mig i Ulykke, thi det gif den Gang, som nu, at der manglede ikke paa Uvindsmand, som vilde min Fordjerv; jeg kræver derfor alle, som her ere, til Vidne, at aldrig blev jeg endnu overbevist om noget, hvorved jeg kunde synes falsk imod min Herre. Men jeg veed nok, hvori min Brede bestaaer: Denne vor Konge er endnu et Barn, og behøver gode Raad og hengivne Mænd i sin Nærhed, thi de staae ham nær nok, som gjerne vilde drage dem fra ham, som ere ham hulde og troe, for at de da egenmægtigen kunne styre hans Anliggender saaledes som de selv ville. Hvis nu denne min Forsæelse, at jeg bad Kongen see det Brev, som med hans Segl blev sendt til andre Lande, er saa stor, at jeg derfor fortjener at rives levende ihjel, som du, Gregorius Jousen, siger, og du, Povel Flida, saa vil jeg heller forlade Kongsgaarden, for ikke at sætte

Eplid imellem Kongen og Jarlen; Gud give da, at der ingen andre blive tilbage, end de, der ere begge hulde og hengivne, og som kun raade til, at hver maa beholde den Hæder, hvortil han er sedt og baaren." Dette Mæde endtes til Misfornøjelse for Kongens Mænd.

Om Skiftet imellem Kong Hakon og Skule Jarl.

22. Kong Hakon modtog Regjeringen saaledes, at han fik ikke mere Lesere af sin Fædrearv, end et Spænde og en Guldring, men Skule Jarl havde allerede taget alt det Lesere, som Kong Inge havde ejet og hvad han havde faaet efter Kong Hakon og Kong Everre. En Dag før Thinget holdtes, kom Kongen og Jarlen sammen med deres Raadgivere; Kongens Raadgivere forlangte da, at Jarlen skulde sværge Kongen Troskabsed efter gammel Skik, men det vidde Jarlen ikke, før end han vidste hvad han fik derfor, og han begjerede strax Halvdelen af Norge og Halvdelen af alle dets Skatlande. Kongens Raadgivere tilbode ham Trediedelen af Norge, men intet af Skatlandene; men Jarlens Mænd svarede, at han i det mindste maatte have en Trediedeel af Norge og af Skatlandene; ellers vilde han vende sin Styrke didhen, hvor han kunde vente at faae hvad han ønskede. Nu iudsaae Kongens Raadgivere nok, at han ikke vilde være stærk nok til at modstaae baade Skule Jarl og Baglernes Konge Philipus, som den Gang havde Vigen og Oplandene med en betydelig Magt; de skrede derfor til den Beslutning, at tilsiige Jarlen en Trediedeel af Norge og af Skatlandene.

Dagfinns Tale.

23. Næste Dag efter blev blæst til Thingstævne ude paa Kristkirkegaard; didhen bares den hellige Sumivas Skrin og mange andre Helligdomme. Da rejste Sigurd af Dnarheim sig paa alle Gulethingsmændenes Vegne, og hilste Kongen og Jarlen i en udførlig og sirlig Tale. Derpaa holdt Dagfinn Bonde en Tale, i hvilken han blandt andet sagde, at om end de i Throndhjem holdt den hellige Kong Olafs Skrin indelukket, saa var dette dog hverken Bændernes Raad eller Villie; men nu skulde alle Gulethingsmændene, baade Lærd og Læg, glædeligen bevise Kong Hakon at den Hæder de kunde.

Om Kongens Ed.

24. Derefter rejste Steengrim Etryll sig, en velstallende og forstandig Mand, og han gav Hakon Kongenavn. Derpaa aflagde Kongen Ed, at ville overholde Landets Lov; men Jarlen havde i Forvejen indrettet Eden efter sit Tykke, og sejet det til, at Kongen skulde holde alle de Fordrag, som vare sluttede imellem dem; Jarlen svor, at han skulde styre Landsfolket efter Loven, og være Kong Hakon huld og tro, saalænge denne holdt de imellem dem sluttede Fordrag. Derpaa stode Leensmændene op, Gregorius Jonsen, Povel Flida, Brynjolf Knudsen, Gaut Jonsen, Arne Storfa, og andre Hirdstyrere, og aflagde Ed til Kongen; hvorpaa Bønderne svore, og Thinget saaledes endtes.

Om gode Aar i Landet.

25. Da Hakon blev tagen til Konge, var der gode Aaringer i Landet. Den Sommer var saa frugtbar, at

Frugttræerne rundt om i Landet bare to Gange Frugt,
og Sefuglene lagde to Gange Æg; saa kvad Olaf Hvi-
dessaal:

Gode Folk i samme Sommer
Fryded sig ved herligst Gæde,
Tvende Gange Træet Frugter
Gav, og Æg de vilde Fugle.

Saa kvad Sturle i Hakons Kvæde:

Klart og viste
Dobbelt Blomstring
Ubildtræet
I een Sommer,
Og i varme
Baar Æg lagde
Vilde Fugle
Tvende Gange.

Da vor Hersker
Konges Navn
Ærefjær
Harde taget;
Og hans Lykke
Harved sig
Snart til højest
Hæders Tinde.

Vist man skued
Slabningen selv
Fryde sig
Ved Fyrstens Ære;
Hav og Floder
Festlig blante

Skjent den vide
Jord omfrandsed.

Om Baglekongens Brev.

26. Kort efter kom der Mænd æsten fra Bigen fra Baglernes Konge Philippus med Brev til Skule Jarl, af det Indhold, at Philippus forlangte Halvdelen af Norge med Skule Jarl og Virkebenerne; i andet Fald vilde han rejse en Ufredsflot imod dem; men Kongen blev slet ikke omtalt i dette Brev. Jarlen gav de Mænd, som bragde Brevet, det Svar, efter Overlæg med Hirdstyrerne, at Philippus skulde i tolv Maaneder beholde den Deel af Landet, som han allerede havde inde, men næste Sommer skulde de holde et Møde, hvor der da skulde holdes Stævne imellem alle Biskopper og Landets forstandigste Mænd. Sendebudene droge nu igjen tilbage med dette Brev.

Baglekongen Philippi Død.

27. Sigurd Kongesfrænde, som af Virkebenerne var sat til at varetage Bigen, drog denne Sommer til Jerusalem. Følgende Virkebenernes Befalingsmænd bleve da tilbage i Bigen: Lodin Povelson, Halvard Bratte, Gaard Brimsteen, Karl Svange. De vare i bestandig Frygt, da Baglerne hver Dag truede dem med Overfald. Men endnu førend Sendebudene kom tilbage med Jarlens Brev, blev Baglernes Konge Philippus syg i Teusberg; derpaa blev han ført ind til Leberne; han laac en kort Tid, førend han døde. Baglerne holdt hans Død skjult, men Lodin Povelson fik Efterretning derom, og sendte i største Hast nogle Mænd nordpaa paa en Skude under Befaling af Gunnar Banemand. Han var kun tre Dage

undervejs til Bergen; han havde Breve med sig til Kongen og Jarlen, som indeholdt Efterretning om Philippi Død, samt Begjering fra de Virkebener, som vare i Bisen, at Kongen og Jarlen vilde skynde sig hid senderpaa, da Baglerne overalt saae sig om efter en ny Konge, og ligeledes havde sendt Mænd til Danmark, hvor de havde spurgt at der opholdt sig en Sigurd, som skulde være Erling Steenvægs Søn; „men dersom J,” saa hed det i Brevet, „skynde eder snart hid esterpaa, saa ville J kunne saae Baglernes Parti oplest.”

Om Kongens og Jarlens Rejse.

28. Saasnart Kongen og Jarlen havde læst Brevene, beredte de sig paa det hurtigste til Afrejse, og havde en fyrretyve Skibe, næsten alle store. Kongen og Jarlen vare begge paa eet Skib, nemlig Dgnebranden, som var paa fem og tyve Rum. De sejlede esterpaa efter den første Mariemesse, og havde god Ver. Baglerne vare ester i Fjorden, da Kongen med sin Flaade kom til Bisen; følgende vare deres Høvdinge: Andreas, Broder til Kong Philippus, Regnvald Halkelsen, Kong Magnuses Søstersøn, og Arubjern Jonsen; desuden vare der mange andre anseete Mænd hos Baglerne. Biskop Nikolai tilligemed nogle andre Befalingsmænd havde lagt sig nordpaa i Svinesund; men da Kong Hakon og Skule Jarl sejlede ester i Bisen, saa roede Biskop Nikolai imod dem, og de medtes inde ved Grosjenæs. Da blev der sluttet Stilstand imellem Virkebenerne og Baglerne. Derpaa kom de andre Bagler endnu længer estenfra, Hr. Andreas og Regnvald og mange andre; de lagde til med deres Skibe ved Gunnarsbæ, og gif saa op til Byen. De sauledes

i Mariekirken i Tønsberg, hvor mange Ting bleve forhandlede imellem dem og Kongen og Jarlen. - Vaglerne tilbode ogsaa at blive Jarlens haandgangne Mænd, imod at beholde deres forrige Værdigheder, men forlangte tillige at beholde de Dele af Landet, de tilforn havde haft, og yttrede, at de ikke ret kunde troe Virkebenerne for deres gamle Stridighedens Skyld. Udfaldet paa deres Underhandling blev endelig, at Vaglerne den Winter skulde beholde Halvdelen af alle de Sjøfæler, som Philippus tilforn havde haft; men begge Parter skulde sende uogle Mænd nordpaa til Erkebiskoppen, som da næste Sommer skulde mæggle Forlig imellem dem. Paa Virkebenernes Vegne affendtes Gregorius Jonsen og Dagfinn Bonde, men paa Vaglernes Endride Bekel og Grunde Skatmester. Kong Hakon og Eskule Jarl indsatte Befalingsmænd i de Sjøfæler, som vare faldne i deres Lod. Derpaa blev stævnet til Haugething, hvor Hakon blev tagen til Konge. Derefter lode Kongen og Jarlen den største Deel af Hæren gaae tilbage nordpaa, men selv drog de efter over Fjorden, og holdt Vorgething; derfra til Bætteherred til Etosn, hvor de ligeledes holdt Thing, derfra til Hornborething, og saa efter til Elvebakke. Paa alle disse Thing fik Hakon Kongenavn og Indvaanerne udredte godvillig fuld Alminding, og desforuden Gaver over hele Vigen ovenfor. De opholdt sig i Kongehelle en stor Deel af Høsten.

Om Fru Kristines Giftermaal.

29. Den Sommer de vare i Vigen blev Fru Kristine, Hakon Galins Enke, gift efter i Getland. Hun ægtede Uffel Lavmand, en Sen af Magnus Minnestjald, og Brodersen af Virger Jarl. Høst ham opfædtes der

Junker Knud, Hakon Jarls og Fru Kristines Sen. Om Høsten da Kong Hakon og Jarlen vare i Kongehelle, sendte de Brev op til Lavmanden i Getland, at han skulde sende dem Junker Knud; de vilde bevise ham al sømmelig Hæder. Der blev aftalt et Meede imellem dem, til hvilket Jarlen indfandt sig, men ikke Lavmanden, thi han troede ikke ret Virkebenerne. Derefter drog Kong Hakon og Jarlen til Tønsberg, og derfra nord i Landet.

Om Roar Kongesfrænde.

30. Denne Sommer da Kongen og Jarlen vare i Vigen, sejsede Roar Kongesfrænde ud til Jorsaleheim; han havde et stort og smukt Skib. En anden Mand, ved Navn Erlend Thorbergsen, drog med ham, og havde et andet Skib, hvilket Borgerne (i Tønsberg) havde ladet bygge paa deres egen Bekostning. Det Skib, som tilherte Roar, kom til Ngerøborg, men Borgernes Skib kom lige til Garmar¹, og begge gjorde en lykkelig Rejse.

Om Leensmændene.

31. Ferend Kong Hakon og Skule Jarl sejsede fra Tønsberg, stævnedes de alle Leensmændene fra Vigen til sig, og paalagde dem strengelig at passe vel paa, at Baglerne ikke affædkom nogen Ufred. Derpaa sejsede de nordpaa, og kom syv Dage fer Jul til Bergen, hvor de bleve liggende om Vinteren; om Julen bestiftede de to Leensmænd, Jon Staal og Ivar Ref. De fleste havde da godt Haab om, at det vilde staae vel til imellem Kongen og Jarlen.

¹) Darmat (Damiette).

Regnvald paa Folden dræbes.

32. Baglerne deelte de Eysfeler i Opplandene og Bigen, som de havde faaet til deres Lod om Høsten. Regnvald fik Eysfelet paa Folden og i Dølo, men han havde forhen haft Eysfelet paa Romerige. Indbyggerne her ansaae ham for vel streng, men han behøvede ogsaa meget, da han havde en stor Trop. Men da Indbyggerne i Folden hørte dette, knurrede de, og sagde, at han ikke vilde blive dem god, naar han var saa streng mod hine. Regnvald drog ud i Haugevåg, og stævnedes Faldungerne til Thing, som Eysfelmændene have for Skif; men da Thingbudstikken bragdes til Bygden, forandrede Venderne den til en Krigsbudstikke, og stævnedes alle vaabenbygtige Mænd sammen; Venderne indfandt sig paa Thinget i fuld Rustning. Regnvald drog til Thinget med saa Mænd; men strax da han vilde tale noget, raabte Venderne imod ham, og bade ham tie, nogle traf deres Sværd, og trængte ind paa ham. Regnvald vilde da drage sig tilbage, men Venderne forfulgte ham; de dræbte ham, og saarede nogle, men alle hans Mænd segte ombord og sejlede bort. Faldungerne droge hjem, og Regnvalds Lig blev fært til Dølo.

Slittingernes Begyndelse.

33. Den Sommer, da Kong Hakon og Jarlen vare i Bigen, opholdt der sig en Præst hos Regnvald, ved Navn Benedikt, sædvanlig kaldt Bene. Han lod sig forlyde med, at han var en Sen af Magnus Erlingsen; Bene havde sin Slægt efterpaa i Marker; han holdt meget af Leg og Lystighed; Regnvald havde ham hos sig mere som Nar, end som Frænde. Da Regnvald var falden,

drog Vene over til Marfer, samlede der Folk til sig, og forandrede nu sit Navn, og kaldte sig Magnus efter sin Fader; der samlede da mange Folk til ham, og den Mand, der i Begyndelsen mest understøttede ham, var Harald paa Raffestad, hvis Lejrepræst han havde været. Den Flok, som fulgte Vene, var meget fattig; de havde kun faa Klæder og daarlige Vaaben; man kaldte dem Slittingerne. De strejffede mest om i Skovene og ubeboede Egne, kom sjelden til Herrederne, og vare slemme med at øve Ran og Tyveri. Om Vinteren sloge sig endnu til ham Thorbjorn fra Limaland og hans Broder Helge, hvilke baade vare af anseelig Slægt og rige, og da strømmede ogsaa mange Bønder og Bøndersønner til dem. De meente alle, at deres Høvding Vene virkelig var en Søn af Kong Magnus, saaledes som han selv foregav, og de fore viede om i Bygderne med Ran og Tyveri og dreve andet Uvæsen. Beglignerne vare i Vigen om Vinteren, og toge vare paa Byen; deres Anførere vare Pr. Andreas og Arnbjorn Jonsen.

Om Slaget imellem Baglerne og Slittingerne ved Gunnarsbø.

34. I Fasten fik Baglerne Nys om, at Slittingerne havde faaet sig Skibe, og agtede sig til Byen. De gjorde da alt færdigt til Byens Forsvar, og kort efter kom Slittingerne med deres Skibe estenfra over Fjorden til Tensberg, lagde ind ved Skeljagrund, og gik op for Gunnarsbø. Baglerne fik Efterretning om dem, og lode hele Hæren bevæbnet blæse sammen oppe paa Hauge. Men da det begyndte at blive mørkt, begav en Deel af Hæren sig ovenfor Thomaskirke, og sov der om Natten. Vene sendte

nogle Mænd hen til Arnbjern Jonsen, og lod ham sige, at han ventede ikke af ham, at han vilde stride mod en Broder til Erling Steenvæg, som han før havde tjent. Arnbjern svarede saa: „Deri har Vene Ret, at det semer sig slet for mig at stride med Erlings Broder, og det vil jeg ikke gjere, naar jeg spørger med Sandhed, at det er hans Broder, men jeg tænker, at denne Vene hører til en anden Slægt; forkynder Slittingerne, at hvis de anfalder Byen, ville vi Bagler komme imod dem og holde Slag med dem.“ Med denne Bæstend vendte Sendebudene tilbage til Vene. Noget før Dag bleve Baglerne vaer, at Slittingerne vare paa Gunnarsbæ, og havde henved fem hundrede Mand; da lode Baglerne blæse, og gif op paa Hauge, og havde tre hundrede Mand. De mødtes paa Marken ved Gunnarsbæ, hvor der holdtes et haardt Slag; der faldt nogle paa begge Sider, dog langt flere Slittinger, end Bagler; Vene var til Hest, og ikke med i Slaget; Arnbjern blev saaret; han fik et Stik i Halsen nedenfor Dret; Hr. Andreas blev ogsaa saaret i Rinden; men da han fik Saaret, kastede han sit Skjold, og greb (han var en særdeles stærk Mand) med sin venstre Haand fat i Gjendernes Skjolde, og drog dem fra dem, men hug med sin højre Haand hver Mand ihjel med sit Sværd Skarde, som var et udmærket Sværd. Arnbjern gif da drabelig frem, og segte hen mod Slittingernes Banner. Der faldt Thorbjorn fra Lunaland og hans Broder Helge og over et hundrede og fyrrethve Mand, men alle de andre, som vare tilbage af Slittingerne, flyede. Vene undkom sig til liden Vre. Thorbjorns og hans Broder Helges Lig bleve førte til Kirke, men alle de andre Lig af Slittingernes Hær bleve begravede i Dybse paa det

Sted, hvor de vare faldne. Efter dette Nederlag vendte Venne sig efter til Skovene, og samlede Folk til sig til et nyt Forsøg. Hr. Andreas og Arnbjern skreve til Kong Hakon og Skule Jarl, og bade dem skynde sig til Vigen, og mældte, at Venes Hær vorte meget.

Mester Stefners Fald.

35. Om Foraaret efter Paasse kom Slittungerne ned fra Landet til Oslo. Ivar i Vig havde den Gang Oslosydsel i Bestyrelse for Kong Hakon og Jarlen. Ivar, Birkebenerne, Borgerne og Biskoppens Mænd drog imod Slittungerne; de mødtes ved Fryssa, og skjede paa hinanden over Naen; der faldt een af Biskoppens Mænd, Mester Stefner, og nogle faa andre, men mange bleve saarede, og Borgerne flygtede, men Slittungerne leb ind i Byen, og ruede meget; de toge et Langskib, som tilherte Biskoppen, og nogle andre Skibe, sejsede saa ud ad Fjorden, og saa sender i Vigen, og ruede hvor de kom frem. Men da de kom sender forbi Elvebakke, lagde de ind i den estre Arm af Naen. Uffel Lavmand var den Gang i Ljodhuus; han fik Efterretning om Slittungernes Færd, at de plyndrede rundt om; han lod da nogle Skuder bemande, og roede ud af Naen, og agtede at standse deres Plyndringer; han tænkte ogsaa, at der ikke vilde mangle ham paa Folk fra Herrederne, hvis han skulde behøve dem; med ham var ogsaa Junfer Knud. De laae ved Land ude i Naen, da det blev sagt dem, at der roede Langskibe op ad Naen, hvorpaa Lavmanden lod Junfer Knud sætte i Land, og han leb til Skoven. Der paa leb Slittungernes Skibe imod dem, Lavmanden og hans Mænd toge Flugten op paa Land, men Slittungerne

bemægtigede sig hans Skibe, Landtelt, Messeklæder og mange andre kostbare Ting, sejlede derpaa ud, og sender til Halland, og evede megen Vold.

Hvorledes Birkebenerne toge Slittingernes Skibe.

36. De Birkebener, der vare i Vigen, spurgte hvad Slittingerne havde for, gif ombord paa sine Skibe, og sejlede senderpaa, for at oplede dem. Der vare følgende Hovedsmænd: Guttorm Gunnesen, Lodin Povelsen, Lodin Gunnesen, Halvard Bratte, Ivar Udvig, Karl Svange; der vare ogsaa Baglerne Andreas og Arnbjorn. Da de kom sender i Vigen, spurgte de, at Slittingerne vare sejlede til Halland; de droge da senderpaa efter dem, og fandt dem i Vardefjord. Slittingerne mærkede ikke noget, ferend Skibene sejlede udenfor Havnen; de toge da Flugten op paa Land; Birkebenerne bemægtigede sig deres Skibe med alt hvad der var paa, men fik ikke nogen af Mandstabet.

Hr. Andreasens Død.

37. Hr. Andreas blev syg og sengeliggende kort efter; det Saar, han havde faaet ved Gunnarsbøe, bred op paa ny, og begyndte at svulne og bolne. Da han mærkede, at det snart vilde være forbi med ham, lod han skrive et Brev til Skule Jarl, og lod det affende; deri vare Yttringer af det Venstøb, de fer havde baaret for hinanden; han sendte ogsaa Jarlen Svardet Starde og et guldbeslaaet Skjold. Kort efter døde Hr. Andreas; hans Lig blev fert til Oslo, og begravet i Halvardskirke. Der var stor Sorg over hans Død.

Om Sæmund Jonson, hvorledes han øvede Ufred imod de Norske.

38. Den Viinter, da Slittingerne vare i Vigen, sad Kong Hakon i Bergen; det var den første Viinter i hans Regjeringstid. Sommeren fer hændtes det paa Jøland, at Sæmund Jonson i Odde øvede Ufred mod nogle Norske paa Dre; han drog imod dem med fem hundrede Mand, og fratog dem tre Hundrede Vadmel. Som Grund foregav han, at hans Sen Povel havde sat til Viinteren fer udenfor Stad; da satte ogsaa Nslak Hauksen til med en ser eller syv Skibe; og dette skete, efter hvad Sæmund meente at have spurgt, fordi Bergens Mænd ved deres Drillerier havde faaet ham til at drage nordpaa, hvortil han ellers ikke havde lyst. Desuden øvede Indbyggerne paa Odde megen anden Ufred imod de Norske.

Kongens og Erkebiskoppens Samtale.

39. Kong Hakon og Skule Jarl beredte sig til om Vaaren at rejse til Thronhjem, og kom til Byen en halv Maaned fer Paaste. Der blev ikke ringet ved deres Ankomst, og heller ikke vilde Erkebiskoppen lade nogen Procession anstille for at tage imod Kongen. Men skjendt de traf saamen, viste han dog ingen Beulighed mod Kongen, hvorimod Jarlen og Erkebiskoppen ofte kom sammen, og imellem dem herskede meget venstabelig Omgang; naar Jarlen var i Kristkirke, vistes ham ogsaa Hæder som Herding. Palmesøndag vare de begge, baade Kongen og Jarlen, i Kristkirke, og sade i Højsædet, men der blev ikke viist Kongen nogen Hæder. Og da de bleve ferte til Alteret, for at ofre, vilde Erkebiskoppen ikke

tage imod Kongens Offer, hvorfor denne lagde det paa Alteret, og gif tilbage til sit Sæde. Virkebenerne tyktes, at der tilsejedes dem og Kongen Vanære; kort efter holdt de Stævne i Erkebispergaarden, og Kongen spurgte Erkebiskoppen, hvad han saggav ham for, siden han ikke vilde vise ham kongelig Hæder. Erkebiskoppen svarede saaledes: „Det er noget som ikke jeg allene, men alle vi Biskopper have besluttet, og endnu andre flere; og Grunden dertil er, at vi have hørt det Rygte, at det er tvivlsomt, om du er en Kongesøn eller ej.” Kongen svarede: „Dette kan man ikke tilskrive alle Biskopperne og nogle faa af mine Mænd, men det er kommet fra dem, som gjerne vilde nedtrykke mig og selv tilegne sig min Fædrenærv.” „Saasnart vi ere overbeviste om det,” sagde Erkebiskoppen, „hvorom vi nu ere i Tvivl, skulle vi vise dig al den Hæder, vi kunne.” Skule Jarl stod hos og tav. Dette Stævnenøde endte saaledes, at Sommeren efter skulde Kong Hakon og Skule Jarl, Erkebiskoppen, Lydbiskopperne, Leenmand og Lavmand, og de mest udvalgte Mænd komme sammen i Bergen, og da skulde man afgjøre denne Sag efter bedste Skjennende. Dagfinn Bonde var da Kongen nærmest i alle Raadslagninger. Erkebiskoppen bad Dagfinn, at han skulde komme hemmelig til ham, og sagde da: „Gud veed, at jeg gjerne vilde være Kongens Ven, og aldrig vilde disse Ting være bragte paa Tale, som nu ere det, naar det havde staaet til mig; men nu maa du raade Kongen, at han skal finde sig deri og bære det taalmodig for Guds Skyl; jeg aner, at det vil blive ham mest til Hæder, men dem til Vanære, som herved tænke at nedtrykke ham.”

Raadslagning om Kongens Renselse.

40. Kong Hakon og Jarlen opholdt sig i Throndhjem om Foraaret, men da Sommeren kom, gjorde de sig færdige til at rejse derfra, og droge til Bergen efter Bestemmelsen. Men da de kom til Byen, rejste der sig Tvødragt imellem dem om mange Ting, og Virkebenerne deelte sig i adskillige Partier; det gik da som ellers, at den fik flest Folk, som havde mest Penge. Kongens Mænd vogtede neje paa ham, og lode hver Dag tolv væbnede Mænd over det sædvanlige Antal følge med ham; Andreas Skjaldbarband og Begard Beradal droge med deres Tropper om Natten ud til Kongsgaarden, og sov der. Den paa Sommeren kom Erkebiskoppen og alle de andre Biskopper til Bergen, Erkebiskop Gnttorm, Biskop Nikolai, Biskop Henrik af Stavanger, Biskop Ivar af Hammer, Bjarne Biskop af Orkenerne og mange andre Gejstlige, Leensmændene og alle de andre, som vare tilfagte til dette Møde. Biskopperne vare ofte i Samtale med Jarlen, men kun sjelden med Kongen.

Tale om Jernbyrd.

41. En Dag, da Kongen var i Samtale med sit Raad, kom Erkebiskoppens og Jarlens Sendebud, Biskop Savard af Bergen og Mester Bjarne fra Throndhjem, og bragde ham følgende Budskab: „Erkebiskoppen og Eskule Jarl anmode eder om, Herre! at den Jernbyrd, som fra eders Side blev tilbuden det Foraar, I blev valgt til Riget, nu maa gaae for sig, for at deres Forgivende, som endnu have nogen Tvivl om eders Fædres neherkomst, maa blive til intet. Hvis I nu ville lade det stee, og Gud giver eder et godt Vidnesbyrd i denne-

Sag, saa ville de hævde eder som deres saunde Konge og vise eder al kongelig Ære." Kongen svarede: "Jeg veed ikke, om det er værd for mig, at ljebe eders Æresbeviisninger under saa haarde Betingelser." Men Leenmændene og Kongens Raadgivere vare af meget forskjellige Meininger om denne Sag. Morgenen derefter mødtes de alle, Kongen og Jarlen og Erkebiskoppen og andre Hovdinge, og talte herom. Dagfinn Bonde sagde da: "Det vil man neppe finde Exempel paa, at Bendersønner og Torsperes Sønner nautastede have forelagt en Gnevoldskongeslige haarde Vilkaar, og villet tvinge ham til Jernbyrd, efter at han allerede er bleven valgt til Konge over hele Landet, og alle Mænd have svoret ham Trostabsed. Og det tænker jeg vil tykkes os ligesaa godt, ikke at bære andet Jern end koldt Staal imod dem, som ere hans Uvenner, og lade Gud dele imellem ham og hans Fjender, saaledes som han delte imellem Kong Everre og hans Modstandere."

Om Kong Hakons Tale.

42. Derpaa sagde Kongen: "Det er sandt, Dagfinn Bonde, at det for mangen Konge vilde tykkes et haardt Vilkaar, at han nu skulde underkaste sig Jernbyrd, efter at han allerede havde modtaget Riget; men da jeg tilbed dette fra min Side, blev det aldeles afflaaet, og det var de selv samme, der voldte det den Gang, og som velde det nu; de viste mig da samme Velvillie, som de nu vise. Det er ogsaa vitterligt for alle Mænd, som den Gang vare hos Kong Inge, da jeg og min Moder første Gang kom til ham i Trondhjem, og ligesaa da, hun kom til Hakon Jarl, at hun paa sin Side tilbed denne samme

Jernbyrd, hvis der var nogen Tvivl om min Fedsel, men da vilde de paa ingen Maade here noget derom: og Hakon Jarl sagde ofte i manges Paaher, at han og hans Broder sade inde med min Fædrearv. Desnagtet skulle vi ikke ansee det for noget haardt Vilkaar, og jeg vil lade denne Jernbyrd gaae for sig til Hæder for mine Undersaatter. Og det endnu af den Grund, at mange kunde tænke, at vi undslog os derfor, fordi vi selv nærede nogen Tvivl om vor Fædreherkomst. Og hvad der for det tredie maa bevæge mig dertil, er min Tillid til den Dommer, hvem denne Sag overgives, som aldrig skilte nogen ved sin Ret, og ingen Frygt bærer for at sige Sandhed; frimodig underkaster jeg mig derfor hans retsferdige Dom."

Kongens Moder faster til Jernbyrd.

43. Efter dette Stævnemøde gif Kongens Moder til Kirke, og fastede til Jernbyrd; med hende fastede Sigurd Kongesfrænde, Dagfinn Bonde, Andreas Skjalbarband og endnu andre flere, og tolv Mænd vare satte til at holde Vagt udenfor Kirken, at ingen skulde komme til at gjere nogen Forsang. Skule Jarl var i de Dage meget venligere imod Kongen, end ellers, men Grunden dertil vidste man ikke.

Om Sigars Kænker.

44. Der var hos Jarlen en Mand, der hed Sigaar, en forstandig og dannet Mand, som syntes at være Kongen meget hengiven. Han var kommen fra Brabant. Han gif om Onsdagen, ferend Jernbyrden skulde gaae for sig, til Dagfinn Bonde, og sagde: „Jeg veed, at J

ere meget bekymrede for eders Sag, men da jeg vil Kongen vel, saa skal jeg lære eder et Kunststykke, som ikke skal være til Skade; jeg kjender en vis Urt, naar jeg med den guider Kongens Moder's Haand, saa skal hun tryk kunne bære dette Jern og være uskadt." Dagfinn Bonde svarede: „Gud leuue dig for din gode Villie, du er en forstandig Mand; men hvor vorer da denne Urt, som har saadan en Kraft i sig?" Sigard svarede: „Denne Urt vorer paa dit og paa hver Mand's Huus i Bergen." Dagfinn svarede: „Hverken Salve eller anden Lægedom skulle vi anvende hertil, uden den, som Jesus Kristus af sin Mistandhed vil foruude os; men pak du dig herfra med din Skvalder, og du skal times en Ulykke, hvis du oftere kommer dermed." Dagfinn Bonde bad ogsaa Kongens Moder om, at hun ikke skulde troe Sigard, naar han kom til hende, og sagde, at han var vis paa, han foer med Rænker og Svig.

Kongens Moder Inger bærer Jern.

45. Paa den bestemte Dag efter Primsang bar Kongens Moder Jern, og det gik til paa bedste Maade. Nærværende vare Kongen og Erkebiskoppen og andre Landets Hovdinger, ogsaa Jarlen af Orkenerne. Men den Dag, da Bindet skulde tages af Haanden, blev det sagt Kongen, at nogle af Jarlens Mænd vilde indfinde sig hemmelig bevæbne, og Kongen befalede derfor Jon Staal, Guttorm Gunnesen, Begard Beradal og Vaard Brimsteen, at de skulde lade deres Underhavende og Gjæsterne bevæbne sig, og være ude ved Kristkirke, medens Bindet blev taget af. Paa den bestemte Dag kom Kongen og Erkebiskoppen, Jarlen og andre Hovdinger alle til Krist-

kirke. Og da Kongens Moders Haand blev lest, da viste Gud af sin Misfandhed her et mærkeligt Jerntegn, i det hun var ganske uskadt; alle sagde, at hendes Haand var nu meget smukkere, end før hun bar Jernet, og det maatte baade Venner og Fjender sande.

Forlig imellem Kongen og Skule Jarl.

46. Derpaa holdtes Meder om Forlig imellem Kongen og Jarlen; om Tøndagen blev der holdt Thing paa Kristkirkegaard, hvor alle Høvdinge vare tilstede; da bekendtgjorde Erkebiskoppen, at Kongens Moder havde baaret Jern og havde rensset sig, og erklærede hver Mand skyldig i Band, som yttrede nogen Tvivl derom; derpaa bekendtgjorde han ogsaa det fornyede Forlig imellem Kongen og Jarlen. Derpaa gjorde Kongen og Jarlen sig færdige til deres Afreise med en stor Hær, thi der var kommet Brev estenfra fra Birkebenerne og Baglerne, at Vene og Slittingerne forstærkedes meget, samlede en stor Deel Udaadsmænd til sig og evede megen Ufred. Kongen og Jarlen fik god Berøst derpaa; da de kom til Tønsberg, fik de at vide, at Slittingerne vare i Oslo, og at de ingen Efterretning havde om Birkebenernes Ankomst. De vilde da strax sejle til Oslo, thi det var god Vind; der blev strax blæst til at gaae ombord, og nogle Skibe lagde ud. Provst Jofrey i Tønsberg gif da til Kongen og Jarlen, og sagde, at han fra Biskop Nikolai havde faaet den Efterretning, at Slittingerne agtede sig ud der til Byen. Nogle Birkebener meente, at dette kun var et Paasund af Biskoppen, for at standse deres Tog. Provsten og Borgene bade Kongen, ikke saa hastig at forlade Byen, de bide derfor den Dag over, og sendte nogle Mænd ud til

Hest; disse medte nogle, der vare komne lige fra Dølo, og bragde den Efterretning tilbage, at det var ikke andet, end opdigtet Snak og Underfundighed af Biskoppen.

Elittingerne flygte for Kongen.

47. Ivar Udvig og Nøbjørn Koy saae den Gang ved Hovede; de havde Døloshøsel af Kongen; de havde udsendt en let Skude, for at indhente Efterretning om Kongens og Jarlens Rejse, og lode Kongen vide, at Elittingerne vare i Dølo, og havde ingen Underretning faaet om Kongens og Jarlens Tog. Da Kongen og Jarlen fik dette at vide, fremskyndte de deres Rejse; Vinden var god. Da de kom til Hovede, kom Ivar der til dem med tre Skibe, og sagde, at Elittingerne vare i Dølo, og sloge sig der til Ro; derpaa led man Sejlene falde paa Kongens Skib, og de andre Skibe fik Befaling, at alle skulde sejle jævnsides og saaledes styre mod Byen. Derpaa sejlede de saa stærkt de kunde; men de Skibe, som vare de langsomste Sejlere, brugte baade Sejl og Rorer. Elittingerne havde Vagt oppe i Halsvards Kirkeetaarn, og de saae Skibene, som sejlede udenfor forbi Næsodden. Vene skyndte sig da ud af Byen. Men da Virkebenene kom ind forbi Hovede, saae de Elittingerne; der blev da i største Hast lagt til Bryggerne baade nord og sender, og de led op i Byen; men alle Elittingerne vare da allerede ude af Byen. Nogle af Virkebenernes Tropper forfulgte dem heelt nordpaa til Frysia, men fik dog ikke fat paa nogen af dem denne Gang.

Baglerne gaae Kongen tilhaande.

48. Der laae mange af Baglerne i Biskoppens Kastel, og holdt sig der indsluttede, uden at forene sig hverken med Slittungerne eller Birkebenerne. Men saasuart Kong Hakon kom op til Kastelet, gif de ned, og tilbede ham deres Tjeneste. Biskop Nikolai var der i Byen; han sendte strax en Vaad ned til Kongesibet, og led Kongens Moder Jaga hente til sin Gaard, hvor han viste hende al Hæder; han teede sig venlig imod Birkebenerne. Næste Morgen led han Kongen modtage med højtidelig Procession og al Ære. Derefter bleve Breve skrevue til Arnbjern Jonsen og alle Beglengerne, hvilke da kom til Oslo, gif Kong Hakon og Jarlen tilhaande, og aflagde Mavuet paa det Parti, som de hidtil havde fulgt. Følgende vare de af Baglernes Høvdinge, som gif Kongen tilhaande: Arnbjern Jonsen, Gumbjern Jonsbroder, Simon Ko, Gisten Roesen, Gudolf paa Blakkestad, Gudride Bekel, Finn Kalfsen, Gilis Kember og Thorer Amundesen.

Der blev sat efter Slittungerne.

49. Nu spurgte Kong Hakon, at Slittungerne vare oppe i Djeru; Kongen led da tretten Skibe drage op i Seen, hvortil han brugte mange Folk og Høvdingerne Guttorm, Olaf Mok, Gumbjern og Harald Stangeshja. Slittungerne fik Nyd om deres Ankomsf, og flyede strax op paa Marker. Men Birkebenerne gif ombord paa deres Skibe, strax da de kom til Seen, og nogle af dem vendte igjen tilbage til Byen til Kongen. Der holdtes da store Drickeslag i Byen, og foresaldt adskilligt Mærkeligt.

Om Gunnolf og Gilif.

50. Kong Hakon havde en Morbroder, ved Navn Gunnolf, der viste siden Forstand, naar han havde drukket. En Aften medte han en brav Mand, ved Navn Sire Gilif, en dannet og sædelig Mand, en god Ven af Jarlen og hans Raadgiver; Gunnolf trak sit Sværd, og hug til Gilif, og havde nær hugget den hejre Gaand af ham. Dette blev hurtigt meldt til Jarlen. De havde eet Skib, baade Kongen og Jarlen, og denne kaldte strax paa sine Mænd, og befalede dem at væbue sig, men Gunnolf tyede ud paa Kongens Skib til Hirdmændene, som dannede en Skjoldborg omkring ham og forsvarede ham. Skibene laae rundt omkring ved Kongens Brygge, og saasuart de herte Vaabenbraget paa Kongeskibet, grebe de til Vaaben. Jarlen vilde gaae frem mod Gunnolf, men Hirdmændene vogtede ham, og da Jarlen saae, at han paa den Maade intet kunde udrette, vendte han med sine Mænd tilbage til Torrummet. Men da Hirdmændene saae, at han med fuldvæbuede Mænd gif derhen, saa frygte de for at han vilde mod Kongen, og alle løb da tilbage til denne; da vendte Jarlen sig med sine Mænd op efter Skibsbryggerne; nærmest laae Asolf Jarlsfrændes, Thord Drasles og Thorsinn den Dudes Skibe, og da de kom med deres Mænd op paa Bryggen til Jarlen, spurgte han, hvad man skulde gjere? han vilde hævne Gilif, sagde han. Der var en Mand, Reidulf, Vaarbs Broder, den samme, som hjalp Kong Inge, da han svemmede over Maen Nid, da Slaget stod i Throndhjem; han var ingen Ven af Kongen, og sagde til Jarlen: „Elig Færd vil vi faae mere af, og næste Gang gjælder det maaskee dig,

Herre! Det er bedst, at vi forebygge det, træffe deres Skibe til os, og dræbe Kongen og alle dem, som ville forsvare ham." Ulsolf svarede: „Det er for stor Hævn for en Saand." Mange sagde, at de vilde intet Ridsingsværk ege med Kongen, thi han var uskyldig i den Sag.

Begard saares.

51. Da kom ogsaa Dagfinn Bonde, Guttorm Gunnensen, Begard Veradal og Andreas Skjalbarband med deres Undergivne i stor Mængde op paa Bryggen, og begave sig strax ombord paa Kongeskibet. Da Jarlen saae det, vendte han sig mod Begard, og gav ham med sit Sværd et Stik i Rinden. Begard drejede sig, saa at Sværdet, i det det gik ud af Rinden, gjorde ham saar. Derpaa gik Jarlen til Gilif, og var der en Stund. Men da Arnbjern og de andre mærkede Tummelen, begave de sig til Kongen, og sagde, at de vilde fælde ham. Da kom Jarlen ud paa Skibet meget vred; Kongen rejste sig, for at gaae ham imøde, og tilbød baade Jarlen og ligeledes Gilif Bod for sin Frænde Gunnolf, men Jarlen agtede ikke synderlig derpaa. Da sagde Dagfinn Bonde: „Hvis I, Herre Jarl, ikke vil tilstaae alle Mand Fred for denne Sag i Nat, saa kunne I ikke begge være paa samme Skib, Kongen og I, og Kongen skal da drage med os." Kongen svarede: „Ingenlunde vil jeg flye fra mit Skib eller mine Folk i Nat." Hirdmændene sagde, at de vilde være hvor Kongen var. Jarlen blev da mere estergiven, og sagde, at alt dette skulde blive fredeligt indtil om Morgenent, men stærke Vagter havde de udstillet paa begge Sider.

Om Begard.

52. Om Morgenen efter Formæsse gif Kongen til Gilif, og tilbød ham Bød for Gunnolf. Gilif var villig til at modtage den, og gav Forsikring om Fred, indtil man saae, hvorledes det gif med hans Sag. Kongen lod da blæse til Hirdstævne, og berettede Sagen. Man var af meget forskjellige Meninger derom. Begard forestillede Hirdmændene, hvilken Vancere han uskyldig havde maattet lide, og sagde, at han ikke vilde fere Klage derover, hvis nogen semmelig Fyldestgjærelse blev ham tilbudt. Leensmændene og Hirdmændene sagde, at de vilde paa ingen Maade lade det blive upaatakt. Endelig kom det saa vidt, at Jarlen overlod Sagen til gode Mænds-Kjendelse; der blev tilkjendt Begard en Sum Penge, som han estergav Jarlen, men denne var bednagtet misfornøjet, og fattebe meget Gjendskab mod Begard, som vi herefter skulle fortælle mere om.

Om Gaut Tonsen.

53. Kong Hakon og Skule Jarl indsatte Eyselmænd overalt i Opplandene, og da man der kunde frygte meget for Ufred, saa valgte de dertil de dygtigste Mænd. Over Hadeland satte de Gunnbjørn Jons Broder og Thorgeir Biskopsmand; over Romerige Harald Stangefylja og Thorvalde Ugurson; over Hedemarken Olaf Mof og Frederik Klasse; og i Gudbranddalenene Endride Bekel og Vaard Hale. Kong Hakon og Skule Jarl drog til Tunsberg, men sendte Mænd til Bergen, for at forkynde, at de agtede at blive om Vinteren i Tonsberg. Kongen satte paa sin Side Dagfinn Bonde, og Jarlen Grunde Skatmester til at berede til Julegilde. De drog til Vigen

og efter til Elven, for at anstille Undersegelser om gamle og nye Sager, Kongen vedkommende; derpaa drog de til Tensberg, og sad der om Julen. Den samme Hest vendte Gaut Jonsen tilbage fra sin paatænkte Jorsalfærd; Kongen modtog ham vel, og gav ham det halve Elvesydsel, og han var hos Kongen om Vinteren.

Om Kong Hakons Hirdmand.

54. Dette var Kong Hakons andet Regjeringsaar. Da beskikkede han Guttorm Gunnesen og Povel Bogeskalm til Leensmænd. Samme Vinter brændte Byen Nideros. Disse vare den Gang Kongens Raadgivere: Martin Kongsfrænde, Gunne Eobinsen, Guttorm hans Sen, Dagfinn Bonde, Vaard Bristeen; Kongen var da femten Aar gammel. Disse Mænd talte med Arubjern Jonsen og hans Broder Gunbjern, samt Povel Bogeskalm, og sagde: „Det tyktes os at være meget farligt for Kongen, saaledes som det nu gaaer til, at Jarlen har Tilfyn baade med ham selv og med Riget, thi der ere mange som sætte Duld imellem dem, og ikke altid ere Kongens troe Mænd tilstede; vi vilde derfor gjerne see til at faae et fast Venfskab stiftet imellem dem.” Og dette meente de kunde skee, naar Kongen bejsede til Jarlens Datter, Fru Margrete; thi da, sagde de, vilde de blive fuldkommen gode Venner, og Jarlen vilde da elske Kongen som sin Sen. De foresloge ogsaa dette for Kongen, som i Begyndelsen ikke ret vilde indlade sig derpaa, men var dog tilfreds dermed, hvis Venfskabet imellem dem derved kunde befæstes; „men hvad det angaaer,” sagde han, „saa frygter jeg det vil blive ved det Gamle;” imidlertid bad han dem serge for den Sag. Derpaa, forestillede de Jarlen det, som syntes godt derom,

men henviste dem til hendes Moder og Fruen selv. Men disse endte Sagen saaledes, at Kongen fæstede Jomfru Margrete, og man gjorde sig da gode Forhaabninger om deres Venfskab.

Snorre Sturleson omtales.

55. Om Hesten fer kom Snorre Sturlesen ude fra Island; da kom ogsaa Serle og Grimar med den store Kuar, som de havde været med paa Vestmannæerne, og de bragte da den Tidende, at de havde ombragt en ansæelig Mand, Drm Jonsen, Broder til Sæmund i Odde, samt hans Søn og Præst, for den Bold, som Sæmund havde tilføjet Østmændene; men heri var dog Drm uskyltig, thi han havde altid tilligemed ham givet Veder.

Fru Margrete formæles med Kong Hakon.

56. Kong Hakon og Skule Jarl drog om Foraaet fra Lensberg til Bergen, og sad der om Sommeren. Da kom Jon Staal til Bergen med det Skib, han havde ladet bygge for Kongen paa fem og tyve Roerbænke; dette Skib havde Kongen længe efter. Henimod Mariemæsse drog Kongen og Jarlen nord i Landet, ledsagede af mange og gode Mænd fra Gulethingslag. Mikkelsdag blev Jomfru Margrete formælet med Kongen, og der var semmeligt tilberedt dertil i Hallen. Den Vinter blev Kongen og Jarlen i Throndhjem, og alting stod vel til imellem dem. Dette var den tredie Vinter i hans Regjering; da fik Vegard Veradal og Andreas Skjaldbarband, som vare Kongen særdeles hengivne, Eysfel i det nordligste Thinglav.

Ribbungernes Begyndelse.

57. Efter at Vaglerne havde sluttet Forlig med Kong Hakon, som fer er skrevet, blev intet Eysfel forenget Gudolf paa Blakkestad, thi han var ilde liidt af Bendinger der hvor han fer havde haft Eysfel. Da Gudolf saae, at han ingen Forfremmelse fik af Virkebenerne, sad han stille hen. Men denne Vinter, som vi nys omtalte, sendte Gudolf sin Sen Gilif Krone, samt Erik Paane og Jon Red, til Halland, for at opsoge Drengen Sigurd, som udgaves for en Sen af Erling Steenvæg. De fandt ham, viste ham megen Ære, og der samlede strax Folk til ham; Gudolf var da hans vigtigste Raadgiver; men Erling Rinnstav hans Bannerdrager, og følgende hans Hovedmænd: Sunnolf Hauksen, Thorleif Brud, Erling Ring, Helge paa Solbjerg, Gaute Gotsmer, Gaase under Fjeldet, og Grimar Evange. De havde mange og skjøne Folk, og kaldtes Ribbunger.

Om Ivar Udvig og Gudolf.

58. Noget fer havde Ivar Udvig og Gudolf indgaact edeligt Broderskab. Ivar havde den vestre Deel af Oslos Eysfel, opholdt sig i Eysfelet, og ventede sig intet andet end Godt. Gudolf samlede hemmelig Folk, drog mod Ivar om Natten til Hovede, kom usforvarende paa ham, og jog ham fra sit Skib; der faldt mange raske Mænd og gamle Virkebener, Emed Sleppa og Halvard Rut. Ivar undkom paa en Baad, og hans Følk frelste sig i Kirken. Gudolf bemærgtigede sig Skibene, alle Baabene og meget andet.

Om Jarlens Anslag mod Island.

59. Denne Vinter vare Kongen og Jarlen i Throuds hjem, men ved Begyndelsen af Foraaret drog de til Bergen, og opholdt sig der en stor Deel af Sommeren. Jarlen lod sig da forlyde med, at han vilde sende en Hær til Island; Thorvald Gissursens Sen Bjern havde den Gang slæbt en norsk Mand ud af Kirken i Midfjord, og ladet ham dræbe; og det skulde være til Hævn for Orm Tonsen, som havde været gift med hans Datter Halveig. Skule Jarl vilde udruste mange Skibe til dette Tog, men man havde ikke synderlig Lyst til denne Rejse. Da kvad Jarlens Skjald Gudmund Oddsen:

Slig mig, du milde Konning!

Hvor jeg i denne Sommer

(Dig ter jeg, Gjæve! spørge)

Skal Krigsibrætter prøve.

Til Kamp sig Jorden ruster,

Mit Fædreland at hærge,

Mød det i denne Fejde

Gj semmer mig at drage.

Snorre Sturlesen og de andre Islændere, som den Gang vare i Norge, bade Dagfinn Bonde udvirke hos Kongen, at dette Foretagende maatte gaac tilbage. Det kom saa vidt, at der blev holdt et Møde, paa hvilket Kongen sagde til Jarlen: „Det Foretagende, som her i Sommer har været bragt paa Bane, om at sende en Hær til Island, forekommer ikke Raadet vel overlagt; thi deels vil det være vaanskeligt at angribe dette Land, deels er det blevet bebygget herfra, vore Færender og Forsædre have fristnet Landet, og ydet det's Lubbyggere megen Under-

skettelse. De fleste have heller ingen Brede begaaet imod os, skjendt nogle enkelte have evet Dndt imod vore Undersaatter, men bliver Landet hærget, saa vil det blive til Skade for alle. Nu vil jeg bede eder, Herre, at I for mine Forestillingers Skyld vil lade dette Forehavende fare." Dette anbefalede ogsaa mange andre, og Jarlen opgav da sin Beslutning. Men Snorre blev sendt ud til Island, forat skaffe de norste Kjemænd Sikkerhed; Kong Hakon gav ham Leenmands Navn; og da bragde Jarlen det ferste Gang paa Bane, at Snorre skulde bringe Landet under Kongen. Men om Høsten da Snorre kom ud, bleve selve Sænderlændingerne uenige, og om Foraaret efter bræbte Lept i Skarde Bjern Thorvaldsen paa Bredebolstad. Denne Sommer sendte Snorre sin Sen Jon over til Jarlen efter den imellem dem trufne Aftale; hos sine Landsmænd udrettebde Snorre imidlertid ikke noget, og gjorde sig ogsaa kun liden Umage derfor, men Kjemændene havde dog den Tid her ude paa Landet god Fred og Sikkerhed.

Brev fra Bigen til Kongen og Jarlen.

60. Om Sommeren efter, da Kong Hakon opholdt sig i Bergen, kom der Brev fra Leenmændene estensfra Bigen, at Kongen og Jarlen maatte skynde sig derhen, da Ribbungernes Parti tiltog meget. De gjorde sig strar særbdige til Afreise, men fik dog ferst ved Mikkelsmæssetredive Skibe ndrusebde. Disse vare Leenmænd: Povel Bogestalm, Jon Staal, Ivar Nes. De fik haardt Vejr udenfor Jæderen, og laae derpaa i Lyger en halv Maaueb; da gif baade Drif og Levnetsmidler op, og de vare uebte til at slagte af Indvaanernes Kvæg der i Bygden;

Hæren knurrede, og mange bleve kjede af det lange Leje. Der blev da besluttet, at man skulde dele Hæren; Kongen vendte tilbage til Bergen med de store Skibe, men Jarlen drog ester i Vigen med de mindre Skibe, og han havde de fleste Folk. Det blev ogsaa aftalt, da de skiltes ad, at Jarlen skulde hæve Landskyld og Leding over hele Vigen, og bringe dem tilbage med til Julegilde og til Sold for Hæren. Da Kong Hakon kom til Giknudesund, traf han der Biskop Henrik, og de afhandlede mange Ting med hinanden, og stadfæstede deres Venstabs, og siden den Tid var Biskop Henrik Kong Hakon særdeles hengiven. Kongen drog derpaa til Bergen, og havde kun lidet Forsraad ombord til at hjælpe sig med, og hvor han kom frem, var der intet. Han lod da Dagfinn Bonde kalde til sig, og bad ham lave til Julegilde; der blev da store Laan optagne, og Breve om Udbud sendte om til alle Eyselmændene, hvilket dog kun lidet nyttede, da Eyselmændene ikke frygtede Kongen meget, og altid, naar han forlangte noget af dem, svarede, at han maatte henvende sig andensleeds.

Om Skule Jarl.

61. Nu er at fortælle om Skule Jarl: Han kom for Modvinds Skyld seent til Vigen, og hvor han kom frem der, udbød han Leding og al Kongens Landskyld; han tog saa meget som han kunde faae, vendte atter tilbage nordpaa, og drog fem Dage fer Juul fra Tønsberg; han fik god Ver, og kom til Bergen den fjerde Aften i Julen. Han og Kongen bleve der sammen Julen over, og levede i den bedste Forstaaelse. Dette var den fjerde Vinter af Kong Hakons Regjering. Men imod Enden af

Vinteren kom der Bud estensfra, at Ribbungernes Magt tiltog meget, og at de evede mange Voldsomheder. Bøene og Elftingerne vare da komne til Ribbungerne; Bøene var Hovedsmand i Hæren, og højere Værdighed vilde Sigurd ikke tilstaae ham.

Om Kong Hakons Leding.

62. I Begyndelsen af Foraaret fattede Kongen og Jarlen den Beslutning, at Jarlen skulde drage nordpaa til Throndhjem, samle Tropper der, og derpaa drage landvejs ned i Vigen imod Ribbungerne, men Kongen skulde sejle med Flaaden esterpaa, og der skulde de mødes. Da Jarlen kom til Throndhjem, stævneede han Leensmændene, Gregorius Jonsen, Povet Bogessalm og Peter Povelsen til sig; de drog derpaa op i Landet efter Vestemessen, og Jarlen havde en stjen og talrig Hær. Han drog den lige Vej, indtil han kom senderpaa til Hammer i Hedemarken, hvor alle Birkebenernes Eyselsmænd fra Opplandene indfandt sig hos ham. Han fik da Gfsterretning om, at Ribbungerne havde fort fer været i Dølo, og der taget to Skibe, som tilherte Biskoppen, og overalt samlede de Skibe saammen, og agtede at drage til Lensberg imod Arubjern Jonsen og de Leensmænd, som vare paa Bjergget. Da Jarlen spurgte dette, fremskyndte han sin Rejse til Dølo tilligemed Leensmændene.

Om Kongen og Ribbungerne.

63. Nu er at fortælle om Kong Hakon, at han om Sommeren, som fer var besluttet, sejlede bort, og havde en stor Hær. Med ham vare Gaut Jonsen, Jon Staal og Dagfinn Bønde. Da de kom til Vigen, sejlede de til

Grindholmsund; da laae Ribbungerne ester i Fjorden ved Barna, og havde mange Skibe og en stor Hær. Da vare Arnbjern Jonsen og de andre Leensmænd i Tensberg ganske færdige, og agtede at lægge mod Ribbungerne; men da de kom ud forbi Skeljasteensgrund, kom et Ferselsstib til dem, hvis Besætning berettede Arnbjern, at Kong Hakon var kommen nordensfra, og laae i Grindholmsund med mange Skibe. Derover bleve de meget glade, og vendte strax om med deres Flaade forbi Emerbjerg, for at møde Kongen og bringe ham Gsterretuing om Ribbungerues Tog.

Om Kong Hakon.

64. Saasnart Kong Hakon fik Kundskab om Ribbungerne, bleve Tjelbingerne tagne af Skibene, og de roede strax sender ud af Sundet. Gant og Dagfinn vilde strax lade roe ind i Fjorden om Natten, men Arnbjern og Vigverjerne vilde bie til henimod Dag; de roede da ind uuder Jarlës, og bleve liggende der om Natten. Tidlig paa Natten kom en Skude estensfra, bemandet med Halvard Brattes Trop, som var bleven forfulgt af Ribbungerne; disse roede da estensfra mod Ruge, og agtede at anfalbe Leensmændene i Vigen, thi de havde kun faa og smaae Skibe, Ribbungerne derimod havde fyrrretyve Skibe; men at Kongen var kommen nordensfra, vidste de ikke noget af. Follene bleve da kaldte sammen fra Skibene; Dagfinn Bonde talte til dem, og forkyndte dem Kongens Beslutning, at alle Mand skulde ligge uden Tjelbinger om Natten i deres fulde Rustning, thi det var at formode, at Ribbungerne vilde komme der om Natten med deres Flaade.

Lodin kom til Kongen med Beretning om Ribbungerne.

65. Lodin Gunneseu sejsede ud med tre Skuder for at spejde; man vaagnebe fer Dag, og gjorde sig strax rede; Lodin kom tilbage, da det begyndte at dages, og havde frataget Ribbungerne en Skude, som de bragde til Kongen. De fortalte ogsaa adskilligt om Ribbungernes Maner, og at de havde spurgt, at Skule Jarl var kommen til Vigen til Oslo, hvorfor Ribbungerne ikke torde drage derhen.

Om Modet.

66. Derpaa besluttede Kongen, at Smaaskibene skulde sejle foran, men Langskibene følge strax efter; Masterne skulde være rejste paa dem, og Ribbungerne vilde da troe, at det altsammen var Smaaskibe og Ferselsfarstejer. Det skete, og de roede da af alle Kræfter ind i Fjorden. Da de nu kom senderpaa henimod Verne, saae de, at Ribbungerne kom roende esteusfra lige imod dem, og Virkebenerne tænkte da det vilde komme til et Slag. Det var stille Vejr og smukt Solskin; paa de store Skibe traaf to Mand een Nare, saa de vare ikke langt tilbage fra Skuderne; Kongeskibet var det største, men mange af de andre vare dog langsommere, end det. Kongen bad Sigurd Skjalge at roe frem, og sagde, at saa sevnig roede aldrig de gamle Virkebener, naar slikt forestod. Derpaa roede Skuderne raskere til. Ribbungerne tænkte, at det var ikke andet end Ferselskibe der kom dem imøde, og stærkede lige imod dem. Men da de begyndte at skyde paa dem fra Smaaskuderne, som sejsede dem nærmest, saae

Ribbungerne, at Vejrfaerne glindsede paa de store Skibe, i det Solen skinnede paa dem. De formodede da, at der maatte være flere med Virkebenerne, end blot Leendmænd; de drejede derfor af, og vilde sege ind efter Fjorden; men da Kongen saae det, stævnedes han i Vejen for dem, saa at de ikke kunde komme dertil; de søgte da til Land ad den nærmeste Vej, forlode Skibene paa et Sted, som hedder Tolund, og hug Bogspydene af. Virkebenerne løb efter dem, men der var en Bro imellem dem, hvilken Ribbungerne afbrede; saaledes undkom de, nogle af dem faldt, men mange bleve saarede. Saa kvad Sturla Thordsen:

Til Børn den frække Konning
 Mod Ost sin Flaade ledte,
 Den Gulbuddeler voldte
 Ribbungers tunge Skjæbne;
 Han malte Skjolde klevet,
 Fortøret, og til Straanden
 Utrættet Vikingsskare
 Af Skibene forfulgte.

Om Biskop Nikolai og Jarlen.

67. Skule Jarl var i Oslo, som fer er skrevet; han bad Biskop Nikolai laane sig Skibet Skeggan, men Biskoppen vilde ikke, og truede dem meget haardt, hvis de tog den hellige Halvards Skibe. Da svarede Jarlen: „Det er ikke længe siden, at Sigurd Ribbung tog dine to Skibe, og du bandsætter ham ikke for det, vi ville derfor dristigen tage disse Skibe; men hvis du bandsætter os, fordi vi tage dine Skibe til Landets Forsvar, imedens du derimod saae igjennem Fingre med hine, der allerede vare

bandsatte for deres Udaads Skyld, da skal det Vand komme dig og dine Tjenere dyrt at staae." Derpaa laante Biskoppen Jarlen Skibene med de udstaarne Hoveder og alt Tilbehoer; Gregorius Jonsen tog Stokkebusen, Povel Bogestavn Haasejebusen; de andre Udsendinger toge alle de sterre Skibe i Vyen, lode oprejse Forskandøninger paa dem fra Stavn til Stavn, og sejlede derpaa saa hurtig som muligt ud af Fjorden. Da de kom ud til Solund, leb der en Bønde ud paa Næsset, som raabte til dem og sagde, at Virkebenerne og Ribbungerne sloges ude paa Fjorden, „og jeg tænker," sagde han, „at Virkebenerne trænge til Udsætning, thi de have både færre og mindre Skibe." Bønden sagde saaledes, thi han vidste ikke at Kongen var med dem. Jarlen havde heller ikke hert noget om Kongen. Derpaa grebe to Mand fat paa hver Klare, og de roede af alle Kræfter; og de roede just forbi Stavn paa samme Tid som Ribbungerne forlode deres Skibe. Kongen sendte derpaa en Skude Jarlen imøde, og lod ham sige, hvorledes det gik, samt at de ikke skulde roe mere end efter deres Magelighed, hvorpaa Jarlens Mænd gave sig bedre Stunder. Kongens Mænd toge Ribbungernes Skibe og meget Bytte, og Krigsfolkene deelte det imellem sig. Derpaa mødtes Kongen og Jarlen, og modtog hinanden venlig.

Om Ribbungerne og Virkebenerne.

68. Da Ribbungerne vare drevne paa Flugt, segte de efterpaa op ad Landet; men da Kongen og Jarlen fik det at vide, vendte de ind ad Dølsfjord, og sejlede om Nstenen til Haugsvig, og om Morgenen ind til Hovede; Kongen og den største Deel af Hæren lagde til der, men

følgende Hovedsmænd lagde strax til Byen: Povel Voges skalm, Asolf Kongeskrænde, Kolbeen Katteryg, Hakon Kaaviis og næsten alle Eysfelmændene i Dplandene. Om Aftenen kom der Esterretning til Kongen og Jarlen, at Ribbungerne om Natten vilde anfælde Byen. Kongen sendte sin Luurvend til Byen, og lod alle Mand blæse ud af Byen, men de gave kun liden Agt derpaa, og bleve der alligevel, men nogle lagde ud for Anker. Om Morgen i Dagbrækningen kom Sigurd Ribbung til Byen med sin Hær; de løb ned igjennem Gaden til Bryggen, jøge nogle ud i Seen, og saarede andre. Ferend Virkebenerne kunde faae deres Skibe lagte ud fra Bryggen, bleve mange haardt saarede af Fjendernes Skud. Hakon Kaaviis var gaaet op i Byen, og han sprang i Vandet, men blev stødt i Foden, og derpaa truffen op paa et Skib; fire af Virkebenerne bleve dræbte. De Virkebener, som vare paa Skibene, rustede sig, og lagde til Bryggen; men da Ribbungerne saae det, traf de sig tilbage op igjennem Gaden, og saa nordpaa udaf Byen, og Virkebenerne forfulgte dem.

Om Virkebenerne, og hvorledes Ribbungerne flyede.

69. Kong Hakon laae ved Hoveds, samt Jarlen med Hæren, og da de hørte, at der blev blæst i Byen, rustede hele Hæren sig, og de roede til Byen; de største Skibe, Kongestibet og Bussjerne, bleve da sidst færdige. Da sagde Dgmund Bannerdrager til Kongen: „Herre, nu kunne vi see, hvorledes Ribbungerne lede nordpaa ud af Byen, saa denne Gang faae vi intet der at gjere; nu er det bedst, at vi vende over til Gjuulaude, og gaae

der i Land, og saa efter over Ugershage imod Fryfja, og møde dem der ved Broen; vi ville da faae mere udrettet, om Gud vil." Kongen gav dette sit Bifald, og kaldte paa de nærmest liggende Skibe. Men Barne-Peter og de andre, som ikke kunde komme saa let afsted, sagde, at de vare ikke i Stand til at fætte efter Vikingerne, hvilket ogsaa mange andre meente, hvorpaa alle Skibene styrede imod Bryggen; de Skibe, som sejlede først fra Den, kom først til Bryggen, og de løb strax paa Land, og i samme Øjeblik kom tre af Ribbungernes Afdelinger til Byen; men da de og hine Mænd fra Skuderne mødtes, troede Ribbungerne, at det var deres Mænd, og spurgte dem, hvor deres Konge Sigurd var; da mærkede Virkebenerne, at det var Ribbunger, og hug strax ind paa dem; Ribbungerne trak sig tilbage nordpaa op ad Gaden, men nogle ud paa Ugrene; der faldt firfjendstyve Mand af Ribbungerne. Virkebenerne fulgte efter dem nordpaa til den Na, som hedder Fad, og de skjede paa hverandre en Stund; Ribbungerne toge da Flugten, men Virkebenerne vendte sig til Oslo. Saa kvad Sturla:

Kort derefter

Kongens Mænd

Ukrede ved

Oslo Bye.

Der for Staalets

Sværser flygted

Voldsmands Hær

Paa Bildstier.

Og fremdeles kvad han følgende:

Sjæludøkket Herders Fyrste

Til Slag, paa ny, sig rustet,

Oprererskaren skulde
 For maugen Udaad bede;
 Da faldt vor Konges Tjender,
 Til sorte Ravens Bytte,
 Og saa af Sejerherren
 Udsprede, nogle flyede.

Om Skule Jarl.

70. Kong Hakon og Jarlen gjorde sig færdige til at forlade Byen, efterat de først havde indsat Sysselmænd i Oplandene. De sejlede ud til Hængsvig, og holdt der Stævne af Hirdmændene; Jarlen sagde, at han vilde drage til Oplandene, for at hævne Regnvald, som de havde dræbt uskyldig, og brænde deres Bygd. Kongen svarede: „Ingen Grund har jeg til at tage Hævn for Regnvald, thi hans Frænder have snarere søgt at nedtrykke, end at hæve mine Slægtninge, men eftersom de dræbte ham uden Brøde, saa har jeg intet imod, at I farer med Krigsfolk hen og straffer dem.“ Jarlen drog da op tilligemed Regnvalds Farbroder Gregorius Jonsen, samt mange Birkebener og de fleste, som før havde været Beglinger; de brændte Bygden rundt om, men Venderne satte sig ikke til Modværge. Derpaa droge Birkebenerne tilbage til deres Skibe; da blev selgende kvædet:

Vel Regnvalds Død blev hævnet,
 Da Stridsmænd hærgeð Kysten
 Ved østlig Fjord, og Drotten
 Ved Brand lod Huse svinde;
 Det er ej Skreut, at Skule
 Lod Skræk paa Gølden herste,

Thi Euen lystig tærte
Den usle Bondes Baaning.

Kong Hakon og Skule drog til Bergen.

71. Derpaa sejsede Kongen og Jarlen ud til Jarlse, og gjorde sig særdirge derfra, for at drage til Bergen. Lodin Pevelsen blev tilbage paa Bjerget, Guttorm Sunnesen paa Grænland og Eyselmændene ester ved Elven. Arnbjørn Jousen og Lodin Sunnesen drog nordpaa med Kongen; de laae nogle Nætter i Hornboresund, og toge ud derfra om Aftenen, og vare meget drukne. Om Natten fik de et haardt Vejr og stærk Regn imod dem; de sejsede da ind for at komme i Havn, men vidste ikke hvor de vare; om Morgenen i Dagingen kom de ind i Tregesund. De løb paa Skjær, og brede Roret; siden havde de en lykkelig Sejslads til Bergen. Da vare Dronning Margrete og hendes Moder, Fru Ragnhild, og Sigrid, Jarlens Søster, der siden blev Abbedisse paa Rein, komne nordensfra. De drog derpaa nordensfra, og da fik Lodin Sunnesen Jarlens Søster Ingeborg. Deres Bryllup holdtes da i Kongsgaarden.

Begard Beradals Drab.

72. Paa denne Tid kom Begard Beradals Trop fra Helgeland; de bragde den Esterretning med sig, at Andreas Skjaldeband havde ladet Kongens bedste Ven og Maag Begard dræbe. Kongen spurgte, hvad Marsagen dertil havde været; de svarede, at han ikke havde tillagt ham nogen Bræde; de vare nordpaa paa Sinn, Andreas laae paa et Sted, som hedder Havn, men Begard noget ovenfor i Bygden; Begard kom til Havn, og bed Au-

breas til Bords, hvilken Indbydelse Andreas modtog; hvorpaa Begard sendte sine Svende hjem for at berede til Maaltidet. Andreas bad Begard gaae hen til det Huus, hvori Finnestatten var, for at see at den ikke kom noget til. Begard gif hen til Huset; der var en Gjæl sunken ned; han tog sin Staalhue af, og saae ind, men i det samme sprang to af Andreases Svende, Botolf Lim, og endnu en anden, Dösur-Gnid, til, og gave ham Vane-saar. Denne Gjerning mishagede Kongen meget, da ham tyktes derved at have mistet to af sine mest hengivne Mænd; dog mærkede han ret vel, fra hvem dette rejste sig. Det kunde ogsaa nok skjones af Jarlens Ord, at han enskede dette Drab maatte blive hævnnet paa Andreas.

Andreas fik Fred.

73. Kongen spurgte nu sine Venner til Raads om denne Sag; dem syntes, at Kongen skulde berøve Andreas sin Værdighed, men lade ham beholde Livet, skjendt han havde fortjent at miste det. Kort efter kom Andreas til Byen med et Skib paa tyve Roerbænke; han fortred hejligen denne Gjerning, og indsaae nu, hvilke Snarer der havde været stillede for ham. Kongen fratog ham Sydsfelet, men gav ham i øvrigt Fred; Kongen overdrog derpaa Ivar Udvig Sydsfelet, men Jarlen gav Andreas om Vinteren en Forlening i sit eget Navn.

Henved halvfemsindstyve Ribbunger dræbes.

74. Ud paa Hesten gif Arnbjern Jousen, Halvard Bratte, Lodin Sunnesen og andre fra Vigen til Kongen, og sagde at de havde spurgt, at Ribbungerne forstærkede

sig meget i Vigen. Da Kongen og Jarlen herte dette, gjorde de sig hastig færbige til at drage bort; Kongen tog det Skib paa tyve Rum, som Ivar Nef havde ladet bygge, men Jarlen tog Biskoppens Skib. Da de kom ester ud for Agde, spurgte de, at nogle af Ribbungernes Tropper vare komne estenfra til et Sted der i Nærheden. De sendte da nogle lette Skuder ud, for at opsege Ribbungerne; af dièse faldt nogle, og de andre undskyede. Virkebenerne toge der en Deel godt Kvæg, bragde det paa Ferselskibe, og vilde saa sejle ud til de andre Skibe; de sejlede paa en Klippe, saa eet af Ferselskibene forgik med mange brave Mænd; iblandt andre Slitande, en gammel Virkebener fra Hjaltland. Kongen og Jarlen sejlede den Dag forbi Grenmar, og ind for Næs, og havde en meget stærk Storm; det var et svært og hvast Vejr, der blev est baade agter og for, og de vare i megen Fare. Kongens, Jarlens og Arubjærns Skibe vare de eneste, som kunde arbejde sig frem; alle de andre drejede af fra Vejen for at komme i Havn. De lagde til ved Ryge, og spurgte, at Sigurd og Vene og Ribbungerne vare oppe paa Romerige med en stor Hær, men nogle af deres Tropper vare sender i Vigen. Men da Hæren kom til Kongen, fattede de den Beslutning, at Jarlen skulde drage sender i Vigen, for at opsege Ribbungerne; Kongen derimod blev tilbage i Lensberg med sin Hær. Der var en Mand, ved Navn Gunnar Nafesen, en gammel Begling og en stor Uven af Virkebenerne; han havde gaaet Kong Hakon tilhaande den Gang Beglingerne overgave sig. Men da han ikke fik uogen Værdighed af Kongen, som han ønskede, saa løb han over til Ribbungerne, tog strax Leen af dem, fik en stor Flok,

og ingen aurrettede mere Skade, end han. Jarlen sejelede ester, og spurgte, at Gunnar var i Vætteherred, og fik Nys om hvor han var tilligemed to andre Udfelinger af Ribbungerne. Og paa den mærkeste Tid af Natten overfaldt Jarlen med sine Folk Gunnar paa et Sted, som hedder Ublidsfæter. Virkebenerne omringede strax Gaarden, kun nogle ganske faa Mand kom ind, og bleve strax dræbte, men Gunnar og hans Mænd beredte sig vel til Modstand; han havde en stor Trop. Amunde Ufaf var Jarlens Bannerdrager, han blev truffen af en Piiil i Struben, og dede strax deraf. Det blev en haard Kamp, thi Ribbungerne forsvarede sig vel og mandig. Endelig faldt Gunnar Nafesen med halvfemsindstyve Mand. Saa kvad Snorre Sturlesen:

Vældig Kriger voldte Gjenden
 Tit i Elaget blodig Pande —
 Hift til østlig Kyst ved Fjorden,
 Han guldprydet Snekke ferte;
 Saa med Vaaben Riuges Giver
 Novertroppen kjef forjaged,
 Og med skarpe Klunge fleved
 Kjæmpers Hoved flux i Striden.

Hæderlysten han i Kampen
 Standsed ej ved Folk at mede,
 Fulgt af gyldent Banner ilede
 Han foran, mens Pile regned;
 Threnders Dersfer Riget freded,
 Ribbungtroppen Ded han sendte,
 Gunnar faldt og grusomt Ulven
 Fæsted Kleer i Mandens Hoved.

Ribbungerne hærge i Dplandene.

75. Derpaa vendte Jarlen sig nordpaa til Tensberg, hvor han fandt Kong Hakon. Da blev der taget den Bestemmelse, at Jarlen skulde blive tilbage i Vigen, men Kongen drog til Bergen, hvor han kom fer Junl, og han blev der om Vinteren; dette var den femte Vinter i Kong Hakons Regjeringstid. Kort efter at Kongen og Jarlen havde skiltet ad, spurgte Jarlen, at Gudolf Blaf var i Osloherred, og havde en stor Trop. Han opholdt sig om Dagen i Byen, men var om Natten paa forstjellige Steder. Jarlen tog nogle Skuder, og sejlede ind til Hoveede; han spurgte da, at Gudolf var paa Fors i Munfegaarden kort fra Byen; Jarlen overfaldt Gudolf i Dagsbrækningen, de omringede Gaarden, og Jarlen beredte alting til Angreb; der faldt halvfjerdsindstyve Mand af Ribbungerne, men Gudolf undkom. Jarlen gjorde idelige Anfald mod Ribbungerne, og dræbte adskillige af dem om Vinteren; saa kvad Snorre:

Med Vaaben ædel Hertug
 De Ransmænds Trop udrydded;
 Højt Klungen klang, Uvinden
 Af falden Val sig mætted;
 Da mange misted Livet,
 Det tapper Fyrste voldte,
 Thi fæle Ran, i Brede,
 Saa revste Hærens Ferer.

Indbyggerne i Sadeland og Hedemarken havde forenet sig imod Ribbungerne, siden disse opstode, og begge havde saa mandig forsvaret dette Fylke, at Ribbungerne ikke der kunde faae nogen Magt. Gunbjern og Thorgeir Biskops

mand havde da Sysselen paa Habeland og Thottu. Sigurd Ribbung havde givet Bergdor og Gisten Eng Syssel paa Habeland paa sine Vegne. Ribbungerne traf Eskibe fra Drafu op i Tyre og saa op i Rand; men da Virkebenernes Sysselmænd spurgte det, droge de imod dem tilligemed Venderne, og de mødtes paa det Sted, som hedder Leua, hvor der strax begyndte et Slag imellem dem; Ribbungerne havde i Begyndelsen Overmagten, men siden vendte Mandefaldet sig over paa deres Side, og der faldt vel to hundrede Mand, men Sigurd flyede. Virkebenerne bemægtigede sig der alle deres Eskibe. Derefter stilledes Venderne ad til alle Sider, og tænkte ikke paa at bevogte deres Bygder. Da Sigurd Ribbung spurgte dette, drog han op paa Hedemarken, overfaldt usformodentlig Jon Kur paa Gaarden Hluune, og dræbte ham der. Derefter sluttede de Forlig, og Venderne maatte betale svære Bøder. Sigurd lod da en Volig indrette for sig paa Den Fordung i Thyre, tog Gæster af Venderne, og indsatte Sysselmænd i Habeland. Mange af Theleboerne, samt Verdelerne, gif da Sigurd tilhaande. Da Indbyggerne i Habeland spurgte den Ulykke, som havde ramt dem i Habeland, saa påsebe de bedre paa deres Bygder, saa at Ribbungerne der ikke kunde faae nogen Fremgang, ja Venderne forfulgte dem endog op paa Romerige, og gjorde dem megen Afbræk. Herefter holdtes der mange Skærmysler imellem Virkebenerne og Ribbungerne, i hvilke snart det ene, snart det andet Parti havde Overhaand. Om Foraaret efter Kyndelmesse spurgte Jarlen, at Ribbungerne vare i den vestlige Deel af Oslosyssel med nogle Troppeafdelinger; Jarlen affendte Eric Siriz med hans Trepper og Harald Stangefylja, for at oplede Ribbun-

gerne; de traf disse ved Evans, og holdt Slag med dem, hvilket skete med en saadan Hæstighed, at Bannerdragerne medtes, og Virkebenerne fik Ribbungernes Bannerdrager, der hed Herbjern, til Fange; men Aste, som havde været Sigurds Bannerdrager, og en stor Trop af Ribbungerne faldt. Derpaa flyede Ribbungerne, men Virkebenerne drog ud til Jarlen, og havde Herbjern med sig; siden blev han Skule Jarls Bannerdrager.

Kong Hakon sejlede i en stærk Storm forbi Stad.

76. Om Foraaret i Fasten gjorde Kong Hakon sig færdig for at sejle til Throndhjem tilligemed Dagfinn Bonde, Vaard Brimsteen og Hakon Raaviis; Kongen havde fire Skibe; om Paasten laae han i Leergula, og sejlede derfra fjerde Dag i Paasten forbi Stad i et svært Udvejr; tre Dage efter sejlede han ind forbi. Udenæns i en saa stærk Storm, at alle Sejlene gik overbord, og Skibene dreve hid og did under Nærsæt. Kongen saae ingen anden Udvej, end at holde ind ad Naen, men det var Flod, da de kom derind, og de kunde ikke komme til at gjere Skibet fast for Stremmen. Det drev da paa Grund ud for Bakke, hvorpaa alt Folket kom ud fra Byen, fik et Loug kastet over paa Kongeskibet, og med Ned og nappe fik det flot.

Kong Hakons og Erkebiskoppens Samtale.

77. Erkebiskop Guttorm var da i Byen; han modtog Kongen i alle Maader som semmeligt, og de holdt ofte Samtaler med hinanden. Kongen spurgte Erkebiskoppen en Gang, hvorfor han yttrede saa meget Uvenskab

imod ham, medens han endnu var et Barn. Erkebiskoppen svarede, at det var mere en Følge af andre Mænds Tidskydelse, end nogen Uvillie fra hans Side; og nu fik Kongen den sande Sammenhæng at vide. Erkebiskoppen lovede derpaa, at han næste Sommer skulde komme til Bergen, og da vise Kongen al den Ære han kunde. Kong Hakon satte Gumbjern Jonsen til at varetage hele Threndelagen for den Uroligheds Skyld, som da herskede i Op-landene. Ud paa Vaaren gjorde Kongen sig færdisg til at drage nordenfra, sejlede til Bergen, og blev der om Sommeren.

Slag imellem Ribbunger og Virkebener i Mjosen.

78. Skule Jarl Iaae i Tensberg, men Arnbjern Jonsen var ester i Fjorden, og forsvarede der Landet. Ribbungerne vare oppe i Landet, og havde en stor Magt; de havde faaet mange Skibe op i Seen. Virkebenernes Sysselemænd Iaae i Mjosen med mange Folk under Anførsel af Harald Staugesylja, Olaf Mok, Frederik Klasse og Thorgeir Bisfopsmænd. Ribbungerne kom med deres Skibe op i Mjosen, og segte efter Virkebenerne rundt om i Seen; de traf dem ved Kornholmene, og der holdtes et Slag; Ribbungerne havde flere Folk, og anfaldt meget hæftig, men Virkebenerne toge mandig imod dem, og det endte med, at Virkebenerne fik Sejer, men Ribbungerne flyede. Der faldt henimod to hundrede af Ribbungerne og Hovedsmændene Styr Præst, Ornolf fra Folevold, Audunn Ostense og Thorbjern Ring; af Virkebenerne faldt ikke ret mange. Sigurd flyede da op paa Thotn, og stæv- nede derfra til Fjelds. Arnbjern Jonsen spurgte, at

Vene Skindkuiv var paa Romerige med en stor Trop, og evede der mange Voldsomheder. Arnbjern sendte Helge Flesthun imod ham tillige med de dygtigste Mænd; de traf Vene ved Djeran, og han løb ombord paa et Skib. De fik Skibet standsat, og anfaldt ham, men han sprang i Vandet, og skjulte sig hist og her under Skibet. Det varede længe, ferend de fandt ham, men endelig lykkedes det dem, og Vene endte der sit Liv med liden Besremmelse.

Biskop Gudmund kom fra Jöland, og fortalte Kong Hakon om Slaget paa Grimse.

79. Kong Hakon laae i Bergen om Sommeren, og havde alle Leensmænd hos sig nordenfra Landet og Gulethingslag; men da han fik Efterretning om Ufreden i Opplandene, gjorde han sig færdig til at drage efter i Visgen. Nærvæd Mariemesse kom Gregorius Jonsens Sendebud fra Throndhjem, og sagde, at Ribbungerne vare komne nord over Fjeldet, og agtede sig til Throndhjem, de droge nordpaa lige til Sognedal til den Gaard, som Ivar i Verudal ejede, og aurrede megen Skade; Mændene bade derfor Kongen at skynde sig nordpaa. Kongen lod strax blæse til Hirdstævne, fortalte denne Tidende, og bekjendtgjorde, at han vilde drage nordpaa, og alle vare villige til at følge ham. Kongen sendte ogsaa Mænd og Breve efter Gregorius Jonsen og Ivar Nes, som strax gjorde sig færdige til at drage efter ham. Om Torsdagen sejlede Kongen nordpaa med tredive Skibe; da han sejlede over Sogne, medte han den Knar, som var kommen fra Jöland; ombord paa denne var Biskop Gudmund, der fortalte Kongen meget Nyt fra Jöland. Det Foraar

havde Sighvat Sturlesen og Biskoppens Mænd holdt et Slag paa Grimse, men om Vinteren før var Tume bleven dræbt i Holum af Biskoppens Mænd. Kongen agtede at sejle nordpaa over Akrefresund. Der spurgte han, at Ribbungerne vare komne nord over Fjeldet med en stor Hær, og aurrettede megen Skade hvor de kom frem, de droge frem lige til Sognebal. Men da Bønderne i Gauerdal spurgte dette, udsendte de en Budstikke, og overalt samlede man sig imod dem. Da Ribbungerne erfarede dette, vendte de tilbage ester over Fjeldet, og Sendebudene sagde til Kongen, at det var rimeligt de vilde komme ned i Romødalen. Kongen sejlede nordpaa til Leergula, thi han formodede, at de vilde komme ned paa Møre, og han biede der, indtil han fik Underretning om, at Ribbungerne havde begivet sig til Østerdalene.

Kong Hakon laae i Bergen.

80. Kong Hakon vendte tilbage senderpaa, og kom før Mikkelsmesse til Bergen, hvorpaa han gav Leensmændene Orlov, men lavede til selv at tage Vinterophold der. Han havde Sommeren før udbudet Leding over begge Halvdelene af Agdesfylke, men Skule Jarl havde allerede oppebaaret næsten al Ledingen, saa Kongen fik noget af den nordre Halvdeel, men intet af den søndre. Kongen kaldte sine Raadgivere til sig, og sagde dem dette; de meente alle, at Jarlen vilde udvide sin Trediedeel af Norge for meget, naar han vilde have hele Vigen og Opplandene og alt Landet nord til Rygjiefylke, da derimod Kong Sverres Broder Erik Jarl og Vaglekongen Philipus havde ladet sig neje med den Trediedeel imellem Evisnesund og Rygjebit, og paa den Maade havde hine for-

dums Høvdinge deelt Riget imellem sig. Kongen sendte derpaa Mænd til Jarlen med et Brev, og lod ham vide, at han ikke længer vilde finde sig i dette Landeskifte, og hvis Jarlen blev ved dermed, saa vilde han faae med andre Fjender at gjere end med Ribbungerne alleene.

Krigstog til Bjarmeland.

81. Denne Sommer gjorde Andreas Skjalbarbaud og Ivar Udvig med fire Skibe et Krigstog til Bjarmeland. Anledningen til dette Tog var, at Andreas fra Sjemælingerne, Sveud Sigurdsen, Dgmund fra Spanheim og mange andre havde nogle Kar fer gjort en Handelsrejse til Bjarmeland med to Skibe; Andreas og Sveud vendte tilbage om Hesten, men Helge Vograugssen og hans Skibsfolk bleve tilbage imidlertid. Dgmund var ogsaa bleven tilbage, og drog om Hesten efter til Senderdalerige med sine Evende og Varer; men Haalejerne kom i Uenighed med Bjarmernes Konge, og om Vinteren oversalbt Bjarmerne dem, og dræbte alt Skibsmandskabet. Da Dgmund erfarede dette, drog han efter til Holmgaard, og derfra videre efterpaa ud til Havet, og standsede ikke fereud han kom til Jerusalem; derfra drog han tilbage til Norge, og denne hans Rejse blev meget berømt. Andreas og Ivar droge til Bjarmeland, og øvede der meget Hærværk med Drab og Ran, og fik et stort Bytte af Graaskind og brændt Sælv. Men da de sejlede tilbage, kom de i Malstrommen nord for Stremnæsken; tre Skibe kom lykkelig derfra, men det, som Ivar var paa, fik Sejslet fuldt af Vand og hældede derved til Siden, saa at Seen gik ind i det, og det kantrede. En Mand, ved Navn Jøgrim, hjalp Ivar op paa Kjelen, paa hvilken

endnu en tredie, som hed Helge, reddede sig. Fra Thorsbergs Skib satte de en Baad ud, som mistede Forstavnen, men Jogram fik dog Ivar over i Baaden; men nu sagde Jogram, at han saae ikke noget til sin Stalbroder Thorssteen, han kastede sig derpaa igjen ud i Malstrommen, hvor han omkom tilligemed alle de andre, der vare paa Skibet, undtagen de to, Ivar og den anden Mand; der forgik ogsaa meget Gode. Andreas drog om Hesten til Helgeland; og dette var den sidste Rejse, der foretoges til Bjarmeland.

Tobbesømnernes Drab.

82. Nu er at fortælle om Skule Jarl, at han laae i Vigen, og havde der en stor Hær, som kostede meget. Arnbjærn var ester i Gjorden, og forsvarede der Landet, saa at Ribbungerne ikke kunde holde sig der. Eyselmændene vare da endnu oppe ved Mjosen med en anseelig Magt, men Ribbungerne strejsede adspredte omkring, og kom hist og her frem. De droge da op paa Sabeland, og Sigurd tog sit Ede paa Den Jordung i Rand. Da Skule Jarl spurgte dette, gjorde han sig rede til at drage ind i Drasn; han havde et stort Skib paa sex og tyve Rum og mange smaae Skibe; han havde før ladet sine Skibe drage op i Tyre og dervfra i Rand. Men da Jarlen kom i Drammensfjord, hvor de skulde trække Skibene op ad den ydre Strem, kom Ribbungerne, og skjede en Stund paa dem, hvorved Skibet blev løst. Det endte med, at Ribbungerne flyede heelt ester til Marker, men Jarlen drog til Tonsberg, og kort efter ester i Vigen, forat opsege dem. Tobbesømnernes havde Glyslys i Leen af Ribbungerne; Jarlen sendte Simon Ro, Thord Drasle og Thorsfinn den Onde

imod dem; de traf Tobbefennerne ved Less, og dræbte dem. Ribbungerne havde en stor Magt ester i Fjorden, saa det var ikke under fjorten hundrede Mand, der havde gaaet Sigurd tilhaande. I Borgelyssel vare af Ribbungerne Herjolf Dyutel og Grif Dregel. De havde meget at bestille med Urabjern Jonsen, men Ribbungerne kom gjerne tilfört. Jarlen opholdt sig tre Nar i Vigen, i hvilken Tid der foresaldt mange Skarmysler imellem Ribbunger og Virkebener, som her ikke ere opskrevne.

Skule Jarl dræbte Ribbungerne.

83. Skule Jarl sad for det meste i Tønsberg. Kort efter fik Jarlen Efterretning om Ribbungerne, og sendte da atter Mænd imod dem; han befalede, at hver to Sengenamerader skulde kaste Lod om, hvem der skulde med. Thorer Glik og Jatgeir Skjald vare Sovekamerader, og Lodden traf Jatgeir. De fandt Ribbungerne paa et Eted, som hedder Kurfjeld, og holdt Slag med dem; nogle af Ribbungerne faldt, men andre flyede, og Virkebenerne vendte tilbage til Jarlen. Thorer spurgte sin Kamerad Jatgeir, hvorledes det var gaaet; han svarede med følgende Verse:

Selv paa Kurfjeldet saae jeg,
 I Ansigt red, hvorledes
 Et Vuunders Væk optæede; —
 Fjærn var den store Thorer;
 Mens der mod Ribbung hæren
 Vi kjæmped, han, til Lykke,
 I Tønsberg laa, og medig
 Hos Bjergets Mo sig hvilte.

Jarlen gjorde sig megen Umage for at edelcægge Ribbun-
gerne, og sendte bestandig Folf ud imod dem, hvor han
spurgte at de vare. Om Hesten sendte han Bud til Bis-
kop Nikolai, at han skulde optænke noget til at Ribbun-
gernes Parti kunde blive edelagt, og Biskoppen fik Gud-
elsø Frille, Mase Blod, til at opmuntre Ribbingerne at
de skulde indgaae Forlig med Jarlen.

Om Sigurd Ribbungs Forlig med Jarlen.

84. Om Sommeren lod Sigurd Ribbung nogle Mænd
underhaanden forhøre, hvad Forlig Jarlen vilde tilstaae
ham, hvis han vilde ophøre med alle Fjendtligheder mod
Birkebenerne. Da dette blev forebragt Jarlen, optog
han det vel, og vilde vide, hvad Sigurd forlangte. Si-
gurd kom da frem med hvad han havde tænkt paa, og
forlangte Trediedelen af Norge, samt at Jarlen skulde
give ham sin Datter til Ægte. Men da Jarlen herte
dette, svarede han saaledes: „Det staaer i Kong Hakons
Magt, hvad han vil afstaae Sigurd af Landet, men hvad
mig angaaer, da agter jeg ikke at gifte min Datter bort
til Skovs, ikke heller vil jeg afstaae noget af min Tre-
diedeel af Landet; men det vil jeg love ham, hvis han
vil begive sig hid til mig, at han og alle hans Mænd
skulle have Fred; jeg skal ogsaa serge for, at han kan faae
sikkert Lejde til Kongen, med hvem han da selv kan un-
derhandle; og vil Kongen da vise ham nogen Ære, skal
jeg ikke være derimod.” Da dette forebragdes Ribbun-
gerne, forekom dette Vilkaar dem haardere, end de havde
ventet. Men estedi de fra alle Sider vare saa haardt
trængte, at de ingensteds kunde være i Sikkerhed, saa
begav Sigurd sig efter erholdt Lejde i Skule Jarls Bold,

uebslagde sit Kongenavn, og gav ligeledes Flokken i Jarlens Vold, og betingede sig kun Jarlens Venstaa og Afbesaa hos Kongen; Jarlen modtog ham da sammelig. Denne Sejer holdtes for at være den herligste, Jarlen havde vundet, da han uden Sværdsdrag havde gjort Ende paa et saa stærkt Parti, som Ribbungerne vare. Der herskede da Fred over hele Norge. Denne Vaar, da Sigurd var hos Jarlen, drog denne til Danmark med tretten Skibe, og da han kom til Kjøbenhavn, havde Grev Henrik taget Danekongen Valdemar til Fange; Jarlen vendte da tilbage, da han spurgte denne Tidende.

Der bestemmes Hovdingestævne.

85. Kong Hakon laae i Bergen denne Winter; det var den sjette i hans Regjering. Om Foraaret gif Sendebud imellem ham og Skule Jarl, og der blev aftalt, at der om Sommeren skulde holdes en Sammenkomst af Hovdingerne i Bergen, hvorhen Landets ypperste Mænd skulde komme, thi der herskede da god Fred, men der fremkom dog mange Forbringer paa Kongens Fædreearv af de Mænd, som vilde have Deel i Regjeringen. Men eftersom Kongen var ung, og andre forhen havde i lang Tid haft hans Fædreearv inde, saa vare der mangfoldige, som vakkede imellem hvem de skulde tjene; nogle vilde gjerne tilintetgjere Kongecætten og Kong Everres Afkom formedelsst det gamle Fjendskab de havde baaret til ham, og dette var for det meste af Stormændene; Almenen derimod var vel fundet mod Kong Hakon baade nord og sender i Landet.

Om Kongen og Biskopperne og Leensmændene.

86. Stævnemødet begyndte Et. Olaf Afsten. Kongen var allerede i Bergen, og Havarð Biskop af Stavanger, Serkver Biskop af Færeerne, samt følgende lærde Mænd: Nikolai Erkebøgn, Sigurd Abbed; samt Leensmændene Povel Glida, Peter hans Sen, Brynjolf Knudsen, Jon Staal, Gaut paa Mel, Ivar Ref. Desuden vare der Jon Jarl af Orkneerne, Bjarne Biskop og Gregorius Kik fra Hjaltland; ligeledes Lavmændene fra Gulethingsslag Dagfinn Bonde og Amunde Remba. Fra Thronelagen kom følgende: Guttorm Erkebiskop, Svend Prior af Elgeseter, Nøsgaut Abbed af Holm, Sigurd Abbed af Totra, Mester Bjarne, Peter fra Husfstad, Gisten Hmudfoged; følgende Leensmænd: Gregorius Jonsen, Povel Bogeskalm, Nøolf fra Østeraat; følgende Lavmænd: Gunnar Grynbag, Bjarne Mordsen, Thorsteen Nømundsen; østen fra Bigen kom Skule Jarl, Arnbjern Jonsen, Lodin Gunnesen, Lodin Povelssen, Simon No, Gisten Lavmand, Thord Skolle; fra Dplandene vare følgende Lavmænd: Saxe fra Hauge, Thord Gudmundsen, og Syselmændene: Halvard Bratte, Sunbjern Jonsbroder, Kolbjern den Rebe, Harald Besete. Der fortælles, at de fleste af disse havde viist og raadet Skule Jarl, at han var ret Arving til Norge efter Kong Inge. Desuden kom Nikolai Biskop af Oslo, Askatim Abbed af Hovede, Orm Abbed af Tensberg, Provstierne Ivar Gærling fra Oslo, Jofrey fra Tensberg, Amunde fra Grænland, Olaf fra Kongehelle, Thorgeir Erkebøgn fra Dplandene, Mester Thorgeir; Vaard Provst, og Syselmændene.

dene Olaf Mot, Harald Stangefylja, Alslak, Thorgeir Biskopsmand, Saxard i Sundbo, Frederik Klasse, Gudride Vefel, Gúlf Rif.

Erfarne Mænd, som den Gang vare i Bergen, have sagt, at der i deres Dage aldrig har fundet en Sammenkomst Eted i Bergen af mere udvalgte Mænd. Herdingerne holdt idelige Møder. Følgende vare Kongens Raadsgivere: Martin i Kinjarvig, Sigurd fra Duarheim, Aftel Kapalin, som siden blev Biskop, og Ivar Bodde. Diøse bragde Bud fra Kongen til Erkebiskoppen, at de skulde samles i Træhallen tilligemed alle andre Herdinger, Leensmand og Lavmand. Dette Møde skulde holdes Sendagen efter Mariemesse den første. Og da de vare forsamlede i Hallen, og havde siddet en Stund, sagde Kongen: „Hr. Erkebiskop! Det er bitterligt for eder, saavel som for de andre Biskopper og fleste gode Mænd, som her ere samlede, at her ere nogle, som gjere Fordring paa Norges Rige, men dette troede jeg var min Fædrearv, og at jeg var ret Edelmand til Norge. Men efterdi dette Møde nu er foranstaltet, saa ber det eder, Herre, at undersøge denne Sags sande Bestaenhed, thi I er bestiftet til Herding baade af Gud og Menneffene, og eder tilkommer det at være Voldgiftsmand imellem Mænd, og ingen at frygte i det I fremstille hvad sandt er, da I tilfulde kjende de Fordringer, som gjeres paa dette Rige.”

Erkebiskoppens Tale.

87. Erkebiskoppen svarede: „Det er i Sandhed saa, Herre Konge, at det er vor Pligt efter Gvne at demme hvad Ret er imellem Mænd. Vi have hørt mange Mænds Paastande, som gjere Fordring paa Norges Rige,

og Grundene til deres Andragende ere os bekjendte, men vi ønske at here dem endnu en Gang, forat vi derpaa kunne demme i Sagen, saaledes som Gud indgiver os og med de gode Mænds Raad, som her ere forsamlede. Vi bede og byde derfor i Guds Navn, at hver Mand skal sige hvad han erkjender for Sandhed i denne Sag. I, Kong Hakon, har nu Riget inde, og saa sige alle eders Venner, at I er Arving til Norge efter eders Fader og hele eders Fædreneslægt, hvilken har hersket over dette Rige Mand efter Mand, uden at noget Kvindelid er kommet derimellem; og jeg haaber, at de fleste ville samtykke, at I farer med Sandhed. Skule Jarl er kommen estenfra med mange gode Mænd, og han paastaar at være Arving efter sin Broder Kong Inge; og dette have vi hert mange af hans Venner sande med ham. Fremdeles er hidkommen Kong Inges Sen Guttorm, som gjer Fordring paa Norge efter sin Fader. Ligeledes er med Jarlen kommen Sigurd Ribbung, en Sen af Erling Steenvæg, og han gjer Fordring paa Norge efter Kong Magnus, som han kalder sin Farsfader. Endelig ere her komne Mænd esten fra Gotland fra Junker Rind, Hakon Jarls Sen, hvilke paa hans Vegne andrage, hvad alle vide er sandt, at han er ægtefødt Arving baade efter Jarlen og efter Kong Inge, i Følge det Fordrag, som blev sluttet imellem dem paa Drething; her fremlægges nu det Brev, med begge Bredrenes, Thorer Erkebiskops og andre Biskoppers Indsegl, som indeholder, at den ægtefødt Arving, som nogen af dem maatte efterlade sig, skal tage Arv efter dem begge. Men skjøndt vi vide, hvem vi i denne Sag ville staae bi, saa ville vi dog here flere Mænds Betænkning."

Skule Jarls Tale.

88. Skule Jarl talte saaledes: „Det er vist, Hr. Erkebiskop, at jeg er Kong Inges Broder, sedt af samme Fader og ægtefædt og hans rette Arving efter den hellige Kong Olafs Lov.” Kong Hakon svarede: „Du er vistnok Arving efter Kong Inge til al den Arv, som lovligen tilfaldt eder efter eders Fader, men ikke til Norges Rige, thi Kong Inge var kun bestillet til at varetage denne min Fædrearv paa mine Begne.” Jarlen svarede: „Jeg er med Rette at anses som Arving til alle hans Rettigheder.” Kongen svarede: „Det skal du nu erfare, om han arvede Norge efter min Fader, eller om han blev sat til at varetage Riget med gode Mænds Raad.” Men da Erkebiskoppen mærkede, at det vilde komme til nogen Ordverling imellem dem, saa bad han dem holde inde med denne Samtale, og begges Venner yttrede deres Meninger.

Jon Staals Tale.

89. Derpaa stod Jon Staal op, og sagde: „Det tænkte ikke vi gamle Birkebener, da vi udgjede vort Blod og taalte megen Meede med Kong Everre, at vi nogensinde skulde behøve at tale i denne Aledning, thi alle strede vi den Gang kun forat sikre ham og hans Afkom deres Fædrearv; dog er det ikke underligt, at Skule Jarl fremkommer med sliq en Paastand, thi vi have hert, at der ere de Lavmænd herinde, som med rene Ord have forsikret Jarlen, at han var ret Arving til Norge efter Kong Inge; og hermed mener jeg dig, Amunde Remba, og Eisten Roefen, I som sidde her paa Bænken.” Amunde sprang op, og svarede: „Hvor var du den Gang, da

jeg sagde dette til dig, eller viis mig den Mand, som jeg har sagt det til." Gisten nægtede ligeledes at have sagt noget saadant. Arnbjern Jonsen sagde da: „Maaskee vore Lavmænd have sagt dette, saa at Njeden har mere talt af dem, end den hellige Kong Olafs Lov; maaskee ogsaa Ekjent og Gave have gjort sit dertil."

Kong Hakons Tale til Gunnar.

90. Kong Hakon sagde: „Dette er ikke den rette Maade at fremsere Beviser i denne Sag. Vi ville først here den Lavmand, som ber at være den første, ham fra Threndelagen, hvor Kongevalget skeer med Rette; han er ogsaa den ældste Lavmand i Landet, thi han modtog sit Embede i Kong Sverres og Erkebiskop Gistens Dage. Heller ikke har nogen kunnet beskylde ham for nogen Falsk eller Svig eller nogen Uretfærdighed, og alle ere enige i at ansee ham for den forstandigste Mand i Landet. Da vi altsaa nu henvende os til dig, Gunnar Bonde, saa sig nu i alles Paaher hvad du holder for Ret for Gud angaaende samtlige vore Paastande paa Norge."

Lavmanden Gunnar Bondes Kjendelse.

91 Det varede noget ferend Gunnar tog til Orde, og sagde: „I opfordrer mig, Herre Konge, til at afgjøre imellem Hovdinge, hvo af eder der har Ret til Norge; dette er en svær Byrde for en ringe Bondesøn, at stifte saa stort et Herredomme, at frakjende den ene og tilkjende den anden det. Jeg feler, at det gaaer mig som det vel vil gaar flere, at jeg sjælvende og bange vover mig dertil; thi da Kong Sverre overdrog mig dette Embede, bed han mig at demme imellem Vender og ej

imellem Høvdinge, allermindst naar de Paagjældende selv here derpaa. Nys herte jeg, at Lavmændene nægtede hvad man beskylde dem for, og eftersom de fleste beje sig for Magten, saa vil jeg ikke lægge den Byrde paa mig at afgjere denne Sag. Efterdi nu de fleste af os Bønderseener have for liden Indsigt og Kundskab til at afhandle saa vigtige Sager, maaſkee ogsaa nogle for Bønderseers Skyld hælde til een af Siderne, -saa ville vi lade den demme, som veed hvad sandt er og som sandt siger, hvo der end herer derpaa, Sej eller Ringe, og som ikke frygter for at mishage nogen; og det er den hellige Kong Olafs Lovbog, som efter hans Anordning blev givet for hele Norge, og som alle Norges Konger, som Ret ville, have samtykket. Skal jeg da, saavidt jeg dertil har Gyne, forkynde hvad den lærer mig, saa erklærer jeg, at Kong Hakon er ene ret Arving til Norge af alle dem, som i Dag have gjort Fordring derpaa; og om end baade Kong Inge og Hakon Jarl endnu begge regjerede i denne Dag, saa vilde jeg vedblive min Erklæring, at hverken Skule Jarl efter sin Broder Kong Inge, eller Junker Knud efter sin Fader Hakon, eller Guttorm efter sin Fader Kong Inge, have nogen retmæssig Fordring paa Norge, saalænge Kong Hakon lever; men Erling Steenvægs Søn hverken vil eller kan jeg forkynde nogen Lov; det maae Indbyggerne i Bispen giere, som have hævet ham og hans Fader i Bejret, de maae vide, hvor han skal sege sin Fædrearv. Og hermed slutter jeg for denne Sinds min Tale."

Om Dagfinn Bonde.

92. Derpaa bad Kongen Dagfinn Bonde, Lavmand i Gulethingslag, at forkynde hvad han ansaae for

Sandhed for Gud. Dagfinn talte saaledes: „Jeg kom ung i Kong Sverres Tjeneste, og var med ham i nogle Slag, blandt andre i det, han holdt i Florevaag med Væggerne, og det paa Jonsvold imod Baglerne, og før han gik i Slaget, gjorde han denne Ven: Gud og den hellige Marie og den hellige Kong Olaf holde sin Haand over os, og Gud forvunde mig Sejer, saa sandt jeg har Ret paa min Side, i det jeg værger om min Fædrearv, og mine Modstandere have Uret. Og efterdi han og hans Afkom ere retmæssige Arvinger til Kongedømmet, saa erklærer jeg i Medhold af Loven og saaledes som jeg vil forsvare for Gud, at Kong Hakon er ret Arving til Norge, og ingen af de andre, som nu gjere Fordring derpaa. Og til dette Lovsagn fejrer jeg endnu, at jeg vil stride for ham, ja lade Livet for ham, om fornødent gøres.” Denne Tale roste de fleste meget.

Om Amunde Remba.

93. Kong Hakon sagde til Amunde Remba, Lavmanden fra Ryggjefylke: „Efterdi man har sagt, Amunde Bende, at du har ladet dig forlyde med, at jeg ikke havde Ret til Norge, saa siig nu hvad du veed sandest for Gud at være.” Amunde svarede: „For mange skjønne Gaver maa jeg takke Skule Jarl, og ofte har jeg været saa vel beboert af ham, at jeg ikke kan beskrive det; men aldrig har jeg saaledes druffet Vid og Dyrigtighed bort, at jeg derfor skulde svigte Retssæffenhed og Sandhed; thi det veed jeg for Gud, at Kong Hakon er retmæssig Arving efter sin Fader, og sedt og baaren til Norge efter sin Fædresneslægt; men det har jeg ofte sagt, at Skule Jarl er ret og lovlig Arving efter sin Broder Kong Inge, og

sedt og baaren til den Krv, der tilfaldt ham med Rette. Men nu har jeg noget at sige til nogle af eder Biskopper og til nogle af eder Leensmænd; kommer nu frem med de store Ord I talte, naar vi alle sad hos Jarlen i Herlighed og Glæde, og modtoges skjenne Gaver af ham; I besidde jo Værdigheder med megen Vælde, og kunne derfor uden Sky sige Sandheden; thi I have oftere og med større Overtalelser, end Amundes Lovsagn, egget Skule Jarl til at gjere Fordring paa Norge, og for længe siden vilde han have yppet Ufred, hvis I havde raadet; men Gud give, at der maa herske god Forstaaelse imellem Kongen og Jarlen, og mere kan jeg nu ikke tilføje denne Gang; men derom vil jeg bede Gud, at hver den, som har givet værre Raad i denne Sag, end Amunde Remba, havde nu et Horn i Hovedet, kun ikke som en Bispehue." Urnbjern Jonsen sagde da til Gisten Roesen: „Gisten, min Fostbroder og Sovokamerad, vi ere begge gamle Beglinger, og have begge længe været i Herberge sammen, lader os nu frit forkynde hvad vi altid have sagt til Jarlen." Gisten svarede: „Jeg tænker, at mange af os have sagt de Ord til Jarlen, som alle ikke nu ville staae ved; men det veed jeg for vist, at jeg aldrig hverken til dig eller ham har sagt, at Kong Hakon ikke var ret Arving til Norge."

Hvad Thord Skolle sagde.

94. Derpaa bad Kongen Thord Skolle forkynde hvad Lov var i denne Sag. Han havde Lovsagn efter fra Evinesund. Thord sagde: „Ikke kaldes jeg Lavmand for nogen særdeles Kundskab til Loven, men ofte har jeg afgjort Sager imellem ringe Bønder; om Kongernes De-

Iemaal veed jeg derimod lidet at sige, og mindst tænkte jeg at det skulde blive min Forretning, at demme imellem dem. Men min Fader Thord kaldtes Lavmand, og han sagde mig, at hans Fader havde sagt til ham, og saaledes ogsaa vore Forsædre, at alle Nordmænd stedse skulde følge Kongens Sen, saalænge han var til, samt at det aldrig skulde gaae dem godt, som satte sig imod ham."

Saxe Lavmands Udsagn.

95. Derefter bad Kongen Saxe paa Hauge at sige hvad Lov var; han var fra Hedemarken. Saxe talte saaledes: „Jeg var hos Kong Hakon, denne Konges Fader, og herte alle sige, baade Biskopper og hele Mmuen, da Kongen var død, at de gierne vilde tjene hans Sen, hvis han havde nogen; og jeg siger intet andet Lovsagn, end at han er ret Arving til hele Norge efter sin Fader."

Thorer's Udsagn.

96. Da bad Kongen Thorer Lavmand at forkynde sin Lovsagn. Han var fra sendre Opplandene. Thorer sagde: „Om jeg end var saa vidløs eller ilbesindet, at jeg vilde sige andet, end disse Mænd allerede have sagt, saa vilde mine Ord dog ikke have nogen Vægt; men nu kan jeg vidne for Gud, at jeg aldrig har sagt andet herom, og det forkynder jeg end for Gud, at Kong Hakon besidder hele Norge som ret Arv, og dertil fejrer jeg, at alle vi Norges Mænd skulle følge Kongens Sen-saalænge han er til, thi da gaaer det Norge godt, hvorledes det end siden gaaer."

Erkebiskop Guttorms Tale.

97. Da Lavmændene havde endt deres Taler, sagde Erkebiskop Guttorm: „Nu have vi hørt vore Lavmænds

Mening, og skjendt disse have hver taget Tingen paa sin Maade, saa have de dog alle været enige om det, som vi allerede vidste var saudt, og det samtykke vi gjerne, at Kong Hakon er ene ret Arving til hele Norge af dem, som nu leve; men dog ville vi, at den Unerdning og det Forlig, som er sluttet imellem Kong Hakon og Skufe Jarl om Landets Deling, skal staae ved Magt, thi det er den bedste Maade at vedligeholde Freden, at de ere Venner indbyrdes; ligeledes bede vi Kongen om, at han vil vise sin Frænde Guttorm al mulig Gunst; men om Sigurd Ribbung have vi ikke noget at sige." Derpaa holdt Gunnar Grynbag og Dagfinn Bonde hver sin Tale, som især gif ud paa at virke til Forlig og god Forstaaelse imellem Kongen og Jarlen; og hermed endte dette Møde.

Kongens og Jarlens Samtale om Landets Deling.

98. Derpaa kom Kongen og Jarlen hver Dag sammen, og talte om deres Sager. Og da man nu skulde tale om Landets Deling i Trediedele, vilde Jarlen have den sydligste Trediedeel heelt nordpaa til Saltfyr, men Kongen sagde, at det var en større Deel, end man hidtil havde haft Exempel paa, hvis han fik fra Ryggjebit og øster til Landegrændsen, men han vilde dog tilstaae ham det for Freds og Venstabs Skyld. De stilledes da ad for den Gang. Derpaa gif Leensmændene, Andreas Jonsen, Robin Gunnesen og Sydselmændene fra Bigen til Kongen, og bade ham, at han skulde selv beholde Landet østerpaa, og anvise Jarlen noget i Thrændelagen. Biskop Nicolai

bad ligeledes om det samme, og lovede Kongen, at han i alle Dele skulde være hans Ven, baade hemmelig og aabenbare. Derpaa talte Kongen og Jarlen sammen; Kongen sagde, at han nu vilde drage ester i Vigen, men Jarlen skulde drage nordpaa til Throndhjem. Men da man nu forhandlede om dette Valg, sagde Kongen, at Landet skulde deles i tre Dele, og den nordligste Deel skulde regnes fra Norden af til Sundner, men Jarlen vilde, at den skulde gaae lige til Sognse, og da maugede der ham kun ti Skibsreder i at have det halve Land. Kongen afflog det. Da bad Erkebiskoppen tilligemed Jarlen, at Deleue imellem dem maatte bestemmes efter Grændserne imellem Erkebispedømmet og Bergens Bispedømme. Og dette blev stadfæstet efter Erkebiskoppens Raad. Da Delingen saaledes var afgjort, blev et Brev udstædt med Kongens, Erkebiskoppens, Jarlens og Lydbiskoppernes Indsegl, at denne Deling skulde holdes urykkelig, og hvis der overgik Kongens Rige Krig, skulde Jarlen være forpligtet til at drage saavel ester som nordpaa, naar Kongen behøvede det. Derpaa gjorde Biskopperne og Leensmændene sig færdige til at rejse hjem. Kongen tog de Mænd, som han ansaae for at være sig mest hengivne, med sig norden fra Landet, og ansatte dem ester i Vigen; og Jarlen havde ligeledes sine Venner hos sig. Kongen tog Guldbringen, som var det største af hans Skibe, og sendte det forud esterpaa; hans Morsbrøder Bjern og Olaf Ingasen havde Befalingen derover; men Kongen gjorde sig noget senere færdig, og bad Sigurd Ribbung følge sig ester i Vigen, hvilket denne lovede.

Om Skule Jarl og Sigurd Ribbning.

99. Men da Jarlen erfarede dette, forestillede han Sigurd, at han dog ikke skulde være altfor sikker, hvorpaa Sigurd drog med Jarlen nordpaa i Landet. Kong Hakon sagde til Jarlen, serend de skiltes ad: „Eiden I, Jarl, vil have Sigurd med eder, saa serger anstændig for ham, og see til, at han ingen Uro afstedkommer.“ Dette lovede Jarlen. Jarlen drog nu nordpaa i Landet med sine Leenmænd og Krigsfolk, men Kongen drog efter i Vigen, og kom til Lensberg paa første Søndag adventus domini; der toge alle vel imod ham. Biskop Nikolai var forud i Lensberg, og tog hæderlig imod Kongen, og gav ham mange Foræringer, men Kongen tilstod ham den nordlige Deel af Dølo Eysel og gav ham et Skib paa femten Rum med alt Tilbehoer. Biskoppen drog fra Lensberg tre Dage før Jul, og laae i Leveerne Juledag. Da sendte Kongen Provst Jofrey og Dagfinn Bonde til ham, for at indbyde ham til sig om Julen, men Biskoppen sejsede tredie Juledag ind til Dølo, thi da fik han god Ber, men talkede dog Kongen for sin Indbydelse. I Julen bestiftede Kong Hakon Halvard Bratte og Simon Ko til Leenmænd. Dette var hans Regjerings syvende Vinter.

Erkebiskop Guttorms Død.

100. Kong Hakon drog henimod Paaste ind til Dølo, og opholdt sig der en meget lang Tid af Vaaren i Thorleif Spages Gaard; thi Kongsgaarden var da endnu ikke opbygget, efterat den var afbrændt. Da kom nogle Mænd nordensfra fra Korsbredrene og Jarlen med Breve, og forkyndte Erkebiskop Guttorms Død, samt at

de i hans Sted havde valgt Abbed Sigurd fra Tetra; han var den Gang udenlands. De bade Kongen give sit Samtykke dertil, og at skrive med ham til Paven. Kongen ændrede det ikke, men baade han og Biskoppen skrev Breve til Paven, som vare imod Sigurd, hvorimod de bade, at Peter paa Husestad, som den Gang blev sendt med Jarlens og Kongsbrethrenes Breve til Paven forat anbefale Sigurd, maatte blive Erkebiskop, og ved Guds Bistand blev han det ogsaa.

Kongens Brev til Barmeland.

101. Efter i Barmeland havde Sigurd Ribbung opholdt sig længe, den Gang han stred med Birkebenerne, og havde der anrettet megen Udelæggelse paa Kong Hakons Rige. Kongen sendte Brev did, og stærkede mere end tyve af de mægtigste Mænd til sig. Bærmerne overgav alt i Kongens Bold, men denne paalagde dem svære Veder, hvilke han dog af Naade estergav dem; men Ed aflagde de til Kongen, at de skulde være ham hulde og troe og aldrig lade hans Gjender trives i deres Land. Kong Hakon gjorde sig særdiv til om Foraaret at drage fra Oslo til Tensberg; paa Trinitatis Dag, da han bevægede sine Folk, opstod der et Klammeri i Byen imellem Hirdfolkene, Gæsterne og Hunskarlene, og der faldt fem Mand, men mange bleve saarede; Kongen kom der i stor Fare, førend han fik dem skilt ad. Derpaa drog Kongen til Bergen; her kom vestenfra Gillekrift og Ottar Snækkelsen og mauge fra Sydereerne til ham med mange Breve og Bænder fra deres Land. Da kom ogsaa Jon Jarl fra Orkenerne, og forligede sig med Kongen om de Sager, som vare dem imellem; han satte sin Sen Harald til Gisfel, og blev om Sommeren hos Kongen.

Arne Hirdmands Drab.

102. Denne Sommer drog Skule Jarl til Helge-land, og kom til Rjebstævnet paa Vaage; Sigurd Ribbung var med ham. Ivar Udvig var Jarlens Stavnsgjemmer; han lagde til i Kirkevaag. Om Morgen, da Jarlen vaagne, var hele Mandskabet paa hans Skib foran Masten borte, og han spurgte, hvor de vare. Man sagde ham, at de vare tagne til Stævne møder ude i Vaage, og de fleste vare bevæbne. Jarlen sprang op i bare Linned med sit Sværd, og de andre, der vare blevne tilbage paa Skibet, fulgte ham. Da Jarlen kom ud til Vaage, erfarede man, at Vaard Glef og Thord Præst, Grik Vagges Sen, havde dræbt Hirdmanden Arne, Povel Bogeskalns Søstersen, fordi han uden given Anledning havde dræbt deres Stalbroder Audgrim. Jarlen blev ilde tilmode herved. Men Ivar havde forenet sig med dem, og paataget sig Forsvaret for Hirdmændene; Povel Vonde var kommen ud om Natten, og var meget misfornejet; om Morgen, da Thinget blev holdt, tilbød Ivar Bod for Drabene, men Povel svarede og sagde, at Ivar skulde heller have serget bedre for sin Sejlads, da han rejste fra Bjarmeland, saa at ikke de braveste Vendersenner satte til, end stille sig i Spidsen for dem, som dræbte Kongens og Jarlens Hird og deres egne Stalbrodre; og han sagde, at han ingen Bod vilde tage imod af ham, hvormed Thinget endtes.

Sigurd Ribbungs Undvigelse.

103. Da Skule Jarl havde endt sine Værender i Helgeland, styrede han nordensfra. Da han kom til Nideros, vare der komne heumelige Breve fra Bjarmeland

til Sigurd Ribbung fra nogle af de Børmere, der forhen havde svoret Kong Hakon Trofksabsed, og fra dem, som før havde tjent Sigurd, at han skulde see til at komme bort fra Jarlen, og komme over til dem. Erling Rumsstav, som før havde været Sigurds Bannerdrager, var nu hans Raadgiver. De oplagde nu det Raad med hinanden, at de om Morgenen tidlig Dagen før Madsdag skaffede sig nogle Korkapper hos Klerkene, og gik saaledes ud over Markerne, ud over Steenbjerg, og saa op paa Gauleraas, hvor de skjulte sig en Stund. Da Gudstjenesten var ude i Byen, blev det meldt Jarlen, at Sigurd var borte; Jarlen sendte da Mænd ud allevegne fra Byen, for at opsege ham, baade paa Skibe og til Hest, men han fandtes ikke. Jarlen lod en Islænder, som havde været hos Sigurd, nemlig Andreas Thorsteensen, en Brodersen til Sæmund i Odde, gribe, og sagde, at han maatte vide noget om hvor han var, men han vilde ikke tilstaae noget, og Jarlen lod ham hænge. Jarlen faggav ogsaa den Klerk, ved Navn Vaard, som havde laant dem Kapperne. Biskop Gudmund var den Gang i Byen, og han talte Jarlen meget haardt til, fordi han havde ladet Andreas henrette, thi denne havde bestandig været hos Biskoppen. Jarlen skrev et Brev til Kongen, og lod ham vide, at Sigurd var leben bort, med det Forsæt at begynde Ufred; hvorpaa Kongen sendte Breve efter til Vigen, og bad dem tage sig i Agt.

Om Sigurd Ribbung og Olaf Mof Kongesfrænde.

104. Sigurd Ribbung drog efter over Fjeldet, og kom ned i Østerdalene; der mødte en stor Deel af hans Mænd

ham efter hvad der forhen var overlagt, og han samlede et Parti; de droge saa efter til Bærmeland, hvor mange Folk strømmede til ham, samt følgende Høvdinge: Thord Nistmand, Erik Late og hans Søn Thord, Halvard Svade, Thorbjærn Krig; de vare i alt tolv Høvdinge, som havde mange Mænd med sig. Ligeledes kom til ham Harald fra Skotun, Alf Styrsen og hans Broder Gjarsdar, samt Amunde paa Folevold med mange Folk. Bærmernerne toge imod alle dem, der kom did, og foregebe hans Styrke anseelig. Derpaa droge Sigurd og hans Mænd ind i Norge, og kom frem i Romerige. De overfaldt uventet Kongens Frænde, Olaf Mok, i Staun paa Gaarden Lyrin, hvor han var til Bryllup, og omringede Hufene; Olaf havde en stor Trop og mange raske Mænd hos sig; Ribbungerne tilbode Olaf allene Fred, men ingen af de andre, men han svarede, at han ikke vilde modtage den, med mindre alle hans Kamerader fik den; dette lovede de rigtig nok, men da Olaf gif ud, grebe de ham, men dræbte alle hans Mænd, som gif ud. Der faldt tresindstyve Mand og tyve af Kong Hakons Hirdmand. Saa kvad Sturla:

Nys voldsom Stridsopvækker
 Fra Throndhjem flygted og fra
 Bor Konges Svoger, gjerne
 Han Herfer styrte vilde;
 Med Baaben Erlings Slægtning
 Dplandes Bygder hærgeð,
 Og tunge Slag modtog
 Dets Mænd af Ribbungsfloken.

Ribbungerne tvang Olaf til at sværge dem en Ed, at han aldrig vilde være dem imod, ellers vilde de dræbe

ham; han svor Edeu, men sagde dog, at han ikke kunde gjere det med god Samvittighed. Estrax da han var bleven fri, samlede der Mænd til ham, saa han fik sig en stor og god Trop, med hvilken han drog imod Ribbungerne, og dræbte nogle af dem, men da Ribbungerne havde Frænder i hvert Huus paa Romerige, saa fik de snart at vide, hvor han var, og overrumplede ham. Slap slap ud, men faldt kort fra Husene; de dræbte de fleste af den Trop, han paa ny havde samlet.

Om Frederik Klasse.

105. Disse Mænd havde da Eysel i Hedemarken paa Kong Hakons Vegne: Ivar fra Eledjehof og Frederik Klasse. Iubbyggerne paa Hedemarken udviste megen Manddom; de udsendte Krigsbudstikke, udnævnte Mænd af hver Trething til at holde Vagt baade Nat og Dag, og vedtoge over hele Hedemarken, at den skulde holdes for en Forræder mod Land og Konge, som ikke strax var rede, naar Neden krævede det. De havde hundrede Mand af hver Trething til at bevogte Bygderne. Ribbungerne kom heller aldrig frem der, men derimod gjorde Venderne Strejftogte fra deres Bygder mod Ribbungerne ester i Værmeland og ud paa Romerige, og skaffede dem mangen varm Dag.

Om Kong Hakon.

106. Kong Hakon og Skule Jarl havde aftalt imellem sig, at den samme Vinter skulde Kongen holde sit Bryllup i Bergen, hvor de da skulde medes. Kongen gjorde saa i Forvejen i Følge Aftalen Anstalter først til Julgildet, saa til Bryllupsgildet, men om Hesten drog

han efter i Vigen, og fik et haardt Vejr, da han sejlede fra Rotte udenfor Jæderen; ved Solens Nedgang kom han til Sæleerne, de havde stærkt Stormvejr, men hans Skib Fredsbryderen kom dog ikke noget til. Saasnart Kongen var kommen i Havn, roede han i en Jolle de andre Skibe imøde; Hakon Raaviis kom først, og Kongen anviste ham Havn, han havde mistet de fleste af sine Skjolde ved Forstavnen, og Skibet var blevet meget læk. Kongen biede i Sundet til alle Skibene vare komne. Om Morgenen sejlede han til Hornbøresund, hvor der allerede laae nogle Ferselskibe, som berettede ham, at Ribbungerne vare komne esten fra Værmeland med mange Folk, og havde dræbt Olaf Mok, hvis Død Kongen beklagede meget. Thi Olaf var en brav Mand og Kongens Frænde, i det Olafs Farmoder var Kong Harald Gille's Datter; Olafs Farfader hed Ole den Darge, og var Leendmand paa Romerige. Derpaa drog Kongen til Lensberg, hvor Arnbjern Jonsen og Simon Ro kom til ham; Kongen meddeelte dem sit Forsæt, at han agtede sig nord til Bergen, saasnart han blev færdig, men de sagde, han maatte ingensinde drage bort formedelsi den Ufred der var. De overlagde da, at Kongen skulde sende Dagfinn Bonde og Hakon Raaviis nordpaa, forat forkynde, hvad der forhindrede hans Ufsejse; ligeledes skrev han Breve til den svenske Konge, og mindede ham om, hvilken Skade der var ham tilføjet af Værmerne, og bad ham ikke lade hans Gjender faae Understøttelse i hans Rige, thi den Forening, sagde han, havde fundet Sted imellem de forrige Konger, at begge skulde fordrive den andens Gjender fra deres Rige.

Om Kongen og Uffel.

107. Kong Hakon sejlede efter til Kongehelle, men alle Ribbuuger, som da vare i Vigen, undsflyede op paa Marker; der var da roligt i Vigen, imedens Kongen var der. Da kom Uffel Lavmand, der var gift med Junker Knuds Moder Kristine, til ham; Kongen indbed sin Frænde Knud til sig, og lovede, at vise ham megen Gunst, hvis han vilde være hos ham; Lavmanden optog denne Indbydelse vel, men fremkom dog med saadanne Betingelser, som Kongen næppe kunde indgaac. De talte meget om den Ufred, som Ribbuugerne aastedkom; Kongen sagde, at han havde sendt to Breve til den svenske Konge, men intet Svar faaet; Lavmanden bad ham skrive tredje Gang, han vilde da være tilstede, naar Brevet blev læst, og tilseje hvad ham syntes passende. Kong Hakon lod da Brevet skrive saaledes, at den svenske Konge Erik for Enden af Maret skulde have fordrevet hans Fjender fra sit Rige, ellers vilde han ufejlsbarlig selv hævne den ham tilføjede Skade. Lavmanden lovede at bringe Kongen sikker Bistand for Maret's Udgang; der holdtes et anseeligt Gjæstebud for ham i to Dage; derpaa skiltes de ad, og Kongen drog til Tensberg, kom der syv Dage før Jul, og stævneede Leensmændene fra Romerige og Sabeland til sig; der kom da mange Krigsfolk til Kongen.

Om Kong Hakons Beslutning.

108. Kong Hakon helligholdt Julen med megen Pragt; der kom jævnlig Mænd til ham, som klagede over Ran og Tyveri, der var tilføjet dem af Ribbuugerne, Bærmerne og Indbyggerne i Marker. Om Julen kom der Brev fra den svenske Konge, af hvis Indhold Hakon

saae, at han kun lidet agtede at raade Bod paa den Klæmpe Kongen havde klaget over. Derfor beklædte Kongen, at han strax efter Jul vilde rykke imod Værmerne og Ribbungerne, for at hæve den Skade de havde tilføjet ham. Han sendte da Bud til Arubjern Jonsen, at han skulde møde ham ved Eideskov; men Simon Ko og Vaard Brimsteen og Salvard Bratte skulde møde ham paa Marker. Han holdt jævnlig Thing med sine Mænd, og befalede dem at have deres Vaaben i Stand; ligeledes sendte han Mænd til Fjorden, at de skulde have Heste tilrede for ham; men Luddbyggerne paa Vestfold bragde ham to hundrede Heste, hvilke de forærede ham som et Beviis paa deres Hengivenhed.

Om Kong Hakon.

109. Kong Hakon drog fra Lensberg tre Dage efter Jul; selgende Anførere vare med ham: Nikolai Povelsen, Gunbjern Vonde og Harald Stangeshlja. Men Kongen satte Olaf Ingasen, Gisten Roesen, Dmund Brynjolffsen og to hundrede raske Mænd af dem, som vare sværest bevæbnede, til at blive tilbage paa Vjerget. Kong Hakon sejlede fra Byen udenstjærs paa en Skude; det var den ottende Vinter i hans Regjeringstid; da han kom til Hauksvig, kom der Skydsheste til ham, og han red der op paa Landet med alle sine Folk; og da han kom henimod Egebergsskov, kom de, som vare dragne til Lands, ham imøde tilligemed mange Borgere fra Dølo. Da holdt Kongen Samtale med sine Folk, og sagde, han vilde blive to Dage i Dølo, og befalede sine Mænd til den Tid at være færdige. Biskop Nikolai var i Byen, han havde spurgt, at Kongen agtede sig til Værmeland.

Der var kommen en Præst derfra, som hed Jon; til ham sagde Biskoppen, at Kong Hakon med hele Norges Magt agtede sig til Værmeland, og vilde lade Kvinder og Værn brænde, men alle Præster skulde bindes til Stiger og hudslettes. Præsten rejste nu hurtig bort, og fortalte dette hvor han kom; han drog i to Dage fra Norge til Værmeland. Kongen sendte Harald Etangefylja til Byen, og lod sige, at han vilde være i Bispegaarden, imedens han opholdt sig i Byen. Biskoppen svarede, at Kalve og Ulve passede kun daarlig sammen, imidlertid red han dog Kongen imøde, og indbød ham med al Hæder. Men Kongen tog ind i sin Eysfelmænd Halvarðs Gaard. Kongen talte adskilligt med Dagfinn Bonde, iblandt andet hvad Beslutning han havde taget med Hensyn til sin Een Sigurd, hvis han ikke skulde komme tilbage, eftersom han den Gang ingen anden Een havde; han og Kongens Datter Cecilia vare Værn af Raunga den Unge. Dagfinn Bonde vendte da strax tilbage, men da han kom estenfor Næs, nedtes han af Drivis til at vende ind til Fastlandet, hvor Ribbungerne paa de fleste Steder vare med store Troppesafdelinger, og en stor Mængde Tyske laae med deres Rogger i Sandefjord. Da de fik Eftersretning om Dagfinn, toge de imod ham, behandlede ham vel, og lagde hans Skib imellem deres Rogger. Isaf i Væ, der havde Eysfel i Cogn, havde været hos Kongen om Julen og faaet Orlov til at fare nordest; han kom ogsaa ind i Drivisen, og tog ligesledes sin Tilflugt til Tyskerne, som modtog ham vel. Han og Dagfinn biede der, indtil Isen mindskedes, og drog derpaa til Bergen.

Falsk Krigsbrygte.

110. Kong Hakon drog fra Oslo om Mandagen; han drog op paa Romerige, og var om Natten hos Gunnars paa Berg, men Krigsfolket var rundt omkring i Bygden. Den næste Nat var han oppe ved Elven hos Kolbeen paa Fyre, og henved Midnat kom der Mænd til ham af Hestvagten, som sagde, at der var Ufred forhaanden. Kongen klædte sig i en Hast paa, og nogle Mænd løb ud; det var klart Maaneskin, saa man kunde see vidt omkring; Kongen vilde ikke lade blæse Alarm, da man intet Fjendsligt kunde blive vaer, men han sendte dog Mænd ud til Hest til alle Sider, for at holde Vagt. Der vare nogle Mænd komne ridende fra Sabeland; dem var det Hestevagten havde ansæet for Fjender. Om Morgenen ved Kongen med sin Hær østeraa langsmed Naen til Gaarden Næs, som var en stor Gaard med Kirke; der kom hans Eyselmænd fra Hedemarken til ham, Frederik Klasse og Ivar fra Skedjehof med halvandet hundrede vel udrustede Mand. Dagen efter drog Kongen øst til Elven, og var paa Gaarden Strem, men Hæren laae der omkring; der berettede man ham, at Bærmerne havde samlet en stor Skare Folk og faaet Østerretning om hans Tog; hvorpaa Kongen kaldte alle Hovdingerne til sig, og der udsattes Vagter, og udsendtes Spejdere. Klemens fra Holm drog hen til det første Vagthold med firfjendstyve Mand, alle Ridende, en halv Mil fra Kongen. Det næste Vagthold var nærmere, og bestod af tredive Mand, og dernæst vare stillede syv Mand i en saadan Afstand, at man kunde see til Gaarden. Den næste Dag drog Kongen til Bygden Vinger, to Mil derfra, og her

blev han om Natten, thi han tænkte, at Uffendinge fra Værmerne her skulde komme til ham. Den samme Nften overrumplede Ribbungerne nogle af Kongens Tropper, og dræbte nogle Mænd for ham.

Kong Hakons Tale.

111. Kong Hakon kaldte sine Hævdinger til sig, og anordnede hvorledes Toget skulde gaae for sig ind i Værmeland; thi efter hvad man herte derfra, saa vilde man finde Modstand baade af Landets egen Hær og af Ribbungerne. Der vare ogsaa nogle, som fraraadte at giere et Tog ind i en anden Konges Rige, og som sagde, at der var en stor Hær i Værmeland, og hvis den svenske Konge greb til Modværge, saa kunde dette have farlige Følger. Kong Hakon talte da saaledes til Hæren: „Det er ikke Overmod, som driver mig til dette Tog, men om end baade Ribbunger og Værmer stille sig imod os, saa frygter jeg ikke for deres Modstand, thi vi stride for vort Guds og vor Frihed; men stiller selve den svenske Konge sig imod os, saa ville vi enten snart forliges, eller det maa gaae med vort Møde, som Gud vil. Men vissefelig skulle vi hævne den Skade, som er tilføjet os fra Sverrig, uden nogen Anledning fra vor Side.“ Toget blev nu anordnet at skulle gaae for sig paa følgende Maade: Kongens Banner skulde drage først, med firfjendstyve Mand, Skutelsvende og Hirdmænd, velbevæbnede og alle ridende, og med hver Hest fulgte en Evend til Fods. Spejderne skulde drage foran, hver med to Heste; efter dem fulgte to hundrede Mand; derpaa de fra Dylandene paa Slæder, og de udgjorde sex hundrede Mand; efter dem red Nikolai Povelsen og Harald Stangefylja med tre

hundrede ridende Mand, hvorpaa kom alt Mandskabet ude fra Sekanterne paa Slæder, over otte hundrede Mand; Toget sluttedes af Lodin Povelsen og Erling Lydhorn, Harald Befete, Gunnolf Hvide og Guttorm Erleudsen med fem hundrede Mand. Der var gjort den Anordning, at Rytterne skulde drage foran og efter dem de paa Slæderne, og naar de traf paa Fjender, skulde Rytterne værges sig, medens de paa Slæderne toge deres Vaaben; og begge Hobe af dem, som fore paa Slæder, skulde hjælpe hinanden, hvis een af dem blev anfaldet, baade de, som droge foran, og de, som fulgte efter. Kong Hakon havde i Bærmeland fem hundrede og tyve Mand. Hæren syntes dog formedelst Slæderne langt større, end den var, og skjendt Isen, de droge over, var to Mil lang, saa var dog den forreste Deel af Hæren paa den anden Side af Isen, ferend den bagerste endnu var kommen paa den.

Hvorledes Kongen kom til Bærmeland.

112. Om Aftenen da Hævingerne forlode Kongen, befalede han, at hele Mandskabet skulde holde Maaltid ved Midnat; derpaa lod Kongen blæse til Opbrud, og hele Hæren satte sig i Bevægelse i den forhen bestemte Orden; det blæste noget, og var meget koldt. Genimod Dag sendte Kongen nogle Mænd forud midt ind i Skoven, hvor der var et stort Herberge ved Kirken, og han befalede dem her i Gaarden at tænde en stor Ild. Det var lige i Dagbrækningen at Kongen kom til Ilden, og man varmede sig der en Stund, thi de fleste vare noget forfrosne; Kongen tog derfra med hele Hæren endnu ferend det blev ganske lyst. Gideskov er tolv Mil lang, og der

er en Kirke midt i Skoven, Bejen der er god og jævn, saalænge Iseu ligger. Da Kongen kom ud af Skoven ind i Bærmeclaud, mødte hans Spejdere ham med den Efterretning, at der vare ingen Tropper samlede imod dem i Landet, men alle Indbyggerne vare flygtede for Kongen bort fra Bygden op i Skovegnene; ligesledes vare alle Ribbungerne borte. Hæren drog da hen til nogle Gaarde, som hedde Morastir, som ligge nærmest i Landet herfra; der vare alle Folk hjemme, og Kongen bekendtgjorde derfor, at han vilde behandle Venderne fredelig, hvis de vilde give sig i hans Bold og overlade deres Sag til hans Naade.

Howledes Kongens Mænd streedes.

113. Kongen opholdt sig der nogen Stund, og gav alle Indbyggerne Fred; men Hestefodret gif der op. Kongen kom om Aftenen til den Bygd, som hedder Gidar, og var om Natten paa Gaarden Medalba, som tilherte Odd Grifsen; det var Fredagen før Septuagesima. Kongen havde mange af Hedvingerne tilbords hos sig om Aftenen, thi han havde ført en Deel Vint med sig nordensfra, som ikke kunde føres videre for Frostens Skyld. Det tilbrog sig da om Natten, at alle Glasferne bleve kastede ud i Gaarden, og over en tredie Deel af hver var frusnen; Kjeresvendene toge dem til sig, og brede dem itu, toge derpaa og smeltede Iisstumperne, og nogle spiste de som de vare; heraf bleve de saa drufue, at de kom op at slaaes om Natten, og fjorten Mand bleve saarede, men mange kom til Skade. Om Morgenen fik Kongen dem strax bragte til Ro; Sydselmændene vilde have dem afstraffede, men Kongen tilgav dem.

Bygden ødelægges for Kongen.

114. Om Leverdagen kom alle Hærdingerne til Kongen, og Hæren var meget utaalmobig, og vilde afbrænde Bygden, men Kongen udsatte det til næste Morgen, da han tænkte, at Bønderne skulde komme til ham og bede om Naade; da de imidlertid mærkede, at der ikke blev noget af, saa gave de sig til at opbrænde Bygden, hvor de kom frem; men Ljubbyggerne havde saa ganske og aldeles forladt Bygden, at der fandtes ikke en Mand paa nogen Gaard. Saa kvad Sturla:

Landforræderiet
 Mod Alherstere
 Østen for Skove
 Gj blev straffet ringe,
 Da læsladt
 Fyrsten havde
 Lundes Opsluger
 Mæt af Lemmer.

Hvert Hus opslugte
 Med hedest Gab
 Træers Fortærer
 I Bærners Bygd,
 Og rædsom glubst
 Bidiehunden
 Gjennem Gaardsport
 Løbende foer.

Saa siger Olaf Hvidestjald:

Kampstormes Vækker! Bærners
 Forræderi du straffed

Da, Konge! du bed Flammen
 I deres Huse rase;
 Til Venders Kval antændtes
 Den vældig høje Lue,
 Saa tapper Kriger Ilden
 Du evet Ewig lod revse.

I Nærheden af en Es kom der en gammel Kjerling løsbende ud, og spurgte: „Hvor er Nordmændenes Konge?“ Man sagde hende det; hun gik dristig frem for ham, og bad om at man vilde lade være at brænde hendes Datters Gaard, da hun havde torbet blive hjemme; Kongen lovede hende det, og kaldte een af Gjæsterne, ved Navn Jon Dmage, og tre andre til sig, og befalede dem at passe paa Gaarden, at den ikke blev brændt, fordi denne Kone var den eneste af Værmerne, som vilde bede ham om Naade; og sagde, at flere Bygder vilde være blevne forstaaede, dersom nogen var kommen til ham forat bede om Naade.

Om Braader, som vare huggede for Kongen.

115. Derefter kom nogle Mænd til Kongen, og beredte ham, at Værmerne havde sældet Træer for ham fort fra den Kirke, som hedder Nykirke. Kongen sendte da et hundrede Mand Ryttere og Bueskytter forud; men da disse kom til Braaden, vare der kun faa Mænd tilstede ved den, hvilke strax flygtede bort; Braaden blev da hugget sender med Vulerer, og Kongen lod imidlertid Bagter udstille, at ingen skulde overrumple dem. De, som rede først over Braaden med Kongen, kom hurtig frem, og siden ledte man i Ro og Mag Hestene over den. Det blev forkyndt dem, som kom sidst, at Kongen var

kommen over Braaden, og stred med Værmerne; den hele Hob styrtede da frem imod Braaden, og der blev en stor Tummel, da Slæderne breedes itu. Men da Kongen hørte Allarmen, troede hans Folk, at det var Fjender, og vendte paa det hurtigste tilbage; der var da nær affteds kommet en Ulykke, ferend man kjendte hinanden; de drog derpaa til Bygden Murik ude i Landet.

Om Krigsrygte.

116. Kongen kom did med sine medfølgende Folk tidlig paa Aftenerne; og da han var afflædt, blev der blæst i Lurene, og forkyndet, at Værmerne vare komne, og sloges med de Tropper, som var bagefter i Skoven. Kongen sprang op tilligemed den Deel af Hæren, som var fulgt med ham, og de rede hen mod Skoven; men der mødte den anden Del af Hæren dem, og de havde ikke mærket noget til Fjender; de, som havde udspredt dette Rygte, havde derfor nær maattet undgjelde det med Livet. Folkene søgte da efter Bestemmelsen til Voderne. Fer Dag kom der sex Mand fra den Bygd, som hedder Straud, med en ved Navn Geir i Spidsen; de bade Kongen om Raade, og gave sig ganske i hans Vold. Kongen tilstod dem Raade og Fred, og angav dem det Mærke over alle de Byer eller Gaarde, som vare i Bygden, at de skulde tage en stor Stang, binde et hvidt Klæde ved den, og rejse den op paa det højeste Huus i Byen; derpaa skulde alle kjende de Byer, som var tilstaaet Raade. I denne Bygd vare der ikke flere end fjorten Byer, imidlertid gjorde flere Mænd det samme Mærke, og fik alle Raade.

Om Kongens Tog i Værmeland.

117. Derpaa rykkede Kong Hakon med hele Hæren frem i Værmeland, og Bygderne bleve brændte hvor de droge frem, men ingensteds var der nogen hjemme. De droge heelt ud til Bygden Gladethors, og brændte der. Medens Kongen var her paa Gaarden Knoll, kom Vænderne til ham, bade i Indbyggernes Navn om Raade, og gave sig ganske i Kongens Vold; og eftersom Ribbungerne ikke havde været der ude i Landet, tog Kongen imod Forslig, og lod sig give otte Gisler, som maatte følge hjem med ham. Kong Hakon vendte derpaa tilbage hjemad, og var om Natten paa Strand hos Bonden Gisl, i hvilken Egn der ikke blev brændt. Værmerne sige, at en hellig Mand, ved Navn Thorgeir, er der begravet. Kongen drog derfra om Morgenen, og da blev brændt, hvor de droge frem, thi der kom ingen forat bede om Raade. Næste Nat var Kongen paa Sorvik ved Kjelen, og de droge om Morgenen hen til Bygden Solmedale; men paa Vejen derhen havde Indbyggerne samlet sig imod dem rundt omkring i Bjergklosterne og det tykkeste af Skovene, og man skjød paa hinanden en Stund; derpaa sprang Nordmændene af Hestene og løb ind i Stoven efter dem, men Værmerne toge Flugten, og maatte lide en haardere Medfart, end de andre; der ingen Modstand havde gjort; der blev saa reent afbrændt, at der ikke blev Hytte tilbage. Denne Bygd havde været besat af Ribbungerne, og de fleste af Vænderne havde gaaet Sigurd tilhaande. Saa kvad Sturla:

Mod Himlen flagred Flammen,

I temret Sal den raste

Den Skovens Plage Folket
 Heel vidt da tyktes sværme.
 Meenederist Almue
 Af Kongen blev udryddet,
 I Værners Land, da Helten
 Rødfarved' fleben Klinge.

Da Kongen rykkede mod Vester-Holmedal, kom baade Præster og Bønder ham imøde, og bade om Raade. Kongen bekjendtgjorde da, at man skulde here op med at brænde under Fortabelse af Liv eller Lemmer. Om Natten var han i Vester-Holmedal hos en Præst, som besværede godt, men ikke kunde give andet at drikke end Vasse; overhovedet fik de ingensteds Vi at drikke i Værmeland, men Sjæd manglede der ikke paa, da Kvæget ingensteds var drevet bort. Næste Morgen drog Kongen vester til Skoven, kom midt paa Dagen ind i sit Rige, og var om Natten i Borgeshjæl paa Folkesberg; der havde han nok af alt hvad han kunde ønske.

Om Arnbjørn Jonson.

118. Arnbjørn Jonson havde fire hundrede Mand, og agtede efter Aftale at møde Kongen ved Eideskov, men da kom der en Hær af Ribbungerne, og han vendte strax tilbage efter dem; men de toge den nærmeste Vej ud til Dølo. Da de kom der, vare der ingen Virkebener i Byen, hvorfor de ikke tovede der, men vendte sig vesterpaa til Tønsberg. Arnbjørn kom om Aftenen til Dølo, som Ribbungerne vare dragne bort om Morgenens fer. Biskop Nikolai var Arnbjørns Fosterfader og gode Ven, han opholdt ham om Dagen hos sig, og foregav, at han vilde give ham gode Raad; men de fleste mene, at han

gjorde det, forat Ribbungerne kunde komme saa meget desto længer bort. Arnbjærn blev sidste færdig fra Byen, thi hans Folk vare meget drukne, og han drog kun et kort Stykke den Nat, medens Ribbungerne derpaa skyndte sig det bedste de kunde. Da de kom ud til Lier, var der en Bonde fra Lensberg, som hed Reidulf Guldfrop. Da han fik Nyse om Ribbungerne, drog han hurtig ud til Lensberg, og der blev strax blæst Uarm i Byen. Olaf laac med halvtredie hundrede Mand paa Bjerget; men man vilde næppe sætte Lid til Reidulfs Ord, og agtede kun lidet derpaa. Povelsmessfeasten kom Ribbungerne til Byen. Gisten Koesen reddede sig med Red og næppe op paa Bjerget, og da han var kommen op i Kleven, fældte de Kongens Skutelsvend ved Navn Runolf; der faldt ogsaa Grim den Hvide, og endnu flere af Kongens Mænd bleve dræbte hist og her i Byen; fjorten Mand faldt der. En af Hirdmændene, Ketil Staur, og en af Gjæsterne, Gilif Dverg, vare oppe paa en Koftsal, og forsvarede sig der hele Natten saa mandig, at der næppe findes Exempel paa, at to Mænd have værget sig saa tappert, som de. Men Ribbungerne reve Huset ned over dem, og stak dem ind med Spyd; de faldt da begge med megen Hæder.

Ribbungerne opbrændte Skibene og toge Ledingen.

119. Om Natten da Ribbungerne havde ransaget Byen, begave de sig nord under Bjerget, og opbrændte der Kongens Skibe, et paa tyve Roerbænke og Forligbryderen, og i det hele brændte de der sexten Skibe, og dræbte to uskyldige Kjemænd. Strax i Dagbrækningen drog de bort og vesterpaa til Golden, optog Kongens

Leding hvor de kunde faae den, og plyndrede Bønder og Kjøbmænd hvor de kom frem. Om Dagen ved Middags-tid kom Urnbjærn til Byen, og man sagde ham da, at han vilde ikke faae fat paa nogen af Ribbungerne for deene Gang; hvorpaa han vendte tilbage til Valdisholm med hele sin Hær.

Om Simon Ko.

120. Simon Ko og Halvard Bratte vare efter Kongens Befaling dragne op paa Marker med sex hundrede Mand; da de kom der, var Kongen dragen nordpaa, og de vendte da tilbage. Kong Hakon tog den nærmeste Vej fra Folkesberg til Oslo; om Natten var han i Bygden Leerheimskov, men om Morgenen drog han ud til Oslo, hvor han holdt Stævne med Høvdingerne; der kom da Mænd til ham fra Tønsberg, og forkyndte ham hvad der var foresaldet. Paa Stævnet sagde Kongen: „Jeg har hert, at Ribbungerne agte sig op paa Hedemarken imod de Tropper, som Bønderne der have samlet imod dem; nu vil jeg dele Hæren i tre Dele; Lodin Sunnesen og Gunbjærn og Dplændingerne skulle tage den ene Trediedeel, og drage op paa Romerige efter Ribbungerne, hvis de ere dragne til Hedemarken eller derfra esterpaa, men have de ikke været i Hadeland, skulle de vende sig vester til Njesskov imod dem og ud ad Hadeland; jeg derimod vil tage til Haledal og den nærmeste Vej til Hadeland, hvorhen følgende Høvdinge skulle følge mig: Nikolai Povelsen, Harald Stangefylja og Frederik Elasse; men Grif Lydhorn og Klemet fra Holm, Harald Befetesen og nogle, som ere udnævnte dertil fra

Folden, skulle drage til Lensberg og ikke længer, med mindre de spørge noget til Ribbungerne.

Om de udsendte Spejdere.

121. De Udsendte, som droge op i Landet, spurgte, at Ribbungerne ikke havde ladet sig see der, hvorfor de vendte sig vesterpaa igjennem Neskov; her havde de en meget besværlig Vej, og maatte om Natten ligge under aaben Himmel. Da de vare komne ud af Skoven, toge Sydselmændene Vejen op paa Hedemarken, men Lavmændene og Gumbjern den nærmeste Vej ud imod Kongen. Da denne kom til Hakadal, medte nogle Spejdere ham, som berettede, at Ribbungerne vare dragne fra Vestfold op paa Ringerige, men siden vidste de ikke, hvor de havde begivet sig hen. Kongen lod alle Hævdingerne befale, at de skulde holde sig færdige til om Morgenen tidlig; hvilket skete. Kongen kom tidlig til Opdalen; da han var kommen til Habeland, erfarede han, at Ribbungerne vare ikke komne her forbi, hvorpaa han vendte tilbage, ud ad Bygden; om Natten var han paa det Sted, som hedder Grattagref, og sendte Ogmund Olmodsen selvtolvte ud paa Spejleri; de vare forsynede med gode Heste. Om Aftenen, da man lavede Maden til, sagde den, som sad paa Vagt ved Tagvinduet, at de udsendte Spejdere vendte tilbage til Gaarden, og at der var Ufred forhaanden. De, som først leeb efter deres Vaaben, havde slaaet Deren i Vaas, saa det varede noget, før de andre kunde komme ud; der laae megen Sne, og Kongen befalede sine Mænd at gaae hen paa en nærliggende Hede, og træde sig en banet Vej, indtil Tropperne, som laae omkring i Bygden, kunde komme til ham. Da kom Ogmund

til Kongen, og sagde, at han havde medt Ribbungerne paa deres Fart, men hvor mandstærke de vare vidste han ikke. Kongen talte Spejderne haardt til, fordi de havde taget Flugten, ferend de behøvede det, saa at de ikke kunde bringe nogen tilforladelig Efterretning. Der bleve da sendte nogle andre paasideligere Spejdere med Dgmund. Han sagde, ferend han forlod Kongen: „Gud lade mig komme saaledes tilbage, at jeg har lært at kjende enhver Ribbung, eller de have lært at kjende mig.”

Ribbungerne drage fra Vestfold.

122. Da Ribbungerne droge fra Vestfold, foer de op i Oplandene og kom ind i Romerige, og stærvede saa imod Virkebenerne; men ingen af dem havde saact Nys om Hnuanden, ferend de nylig omtalte Spejdere. Ribbungernes Spejdere vendte ogsaa tilbage, og sagde, at de havde seet nogle bevæbnede Mænd, men de vidste ikke hvor mange de vare. Sigurd var paa Gaarden Suttaug, hvor han ved Erling Rumsstav, der med sex Mand sendtes paa Spejleri, erfarede, at Kong Hakon var paa Hadesland; hvorpaa han lod sende Bud til Bygden, forat samle sine Folk; de vare paa en Hej, og havde en daarlig Hytte. Han sendte fem af de bedst bekjendte Mænd paa Spejleri, og disse medte i Dagbrækningen Dgmund og hans Medfølgere paa Gaarden Tasnager; der ved Kirkegaarden fandt alle Ribbungernes Spejdere.

Om Kong Hakon og Dgmund.

123. Kong Hakon rykkede Kloften tre om Morgenen fra Gaarden med hele Hæren; han medte da Dgmund, og spurgte ham, om han vidste noget til Ribbungerne?

Ogmund svarede, at Ribbungernes Spejdere ventede paa ham der ved Kirkegaarden, hvorpaa Kongen roste ham, at han havde gjort sine Sager godt. Virkebenerne glædede sig nu til, at de snart skulde have en Dyst med Ribbungerne, thi de vidste nejagtig, hvor de havde været om Natten, og skyndte sig da af alle Kræfter. Men Ribbungerne vare dragne affted om Natten, og havde vendt sig ned til Seen Thyre, og vare allerede borte, da Kongen kom der hvor de havde været. Virkebenerne forfulgte nu deres Spøk alt hvad de kunde. Men da de kom til Seen, drog Ribbungerne over Isen vesterpaa til Dalene. Kongen rykkede efter dem, thi der var ikke langt imellem dem. Der laae dyb Sne, og Bejen var saa smal, at der ikke kunde ride mere end to ved Siden af hinanden. De bagerste Ribbuuger havde kastet Klæder og Baaben paa Isen; de vare vel bekjendte i Dalene, og segte først derhen, hvor Uferet var sterst og Bejen trangest. Og da de kom op paa en høj Bakke, saaledes at de kunde see Virkebenerne paa Isen, holdt de Raad, om de skulde drage op paa Thelemarken eller op i Haddingedalen, og saa til Valders, og derom bleve de enige, thi da meente de at kunne vende sig nordpaa til Sogn imod Havet eller esterpaa til Østerdalene; de drog affted alt hvad de kunde.

Om Kong Hakons Tog.

124. Kong Hakon lod Hæren standse, da han kom til Enden af Seen, og mønstrede den, og han havde da kun to hundrede Mand foruden Evendene. Han holdt Raadslagning med sine Mænd, af hvilke de fleste fraraadte at drage længer, da Hestene vare saa ubmattede. Kongen

drog da over Modheim den nærmeste Vej til Tønsberg. Man bad ham om at lade sine halv opbrændte Skibe istandsætte, og derpaa at sejle nordpaa i Landet, forat drage Forstærkning til sig. Medens Kongen var i Tønsberg, kom der Brev nordensfra fra Skule Jarl, hvori denne beklagede sig over, at Kongen ikke efter Løfte var kommen til Bergen om Julen, da han derimod efter deres Aftale var dragen did nordensfra, eftersom Kongen skulde holde sit Bryllup der efter Julen. Jarlen tilsejede, at han vilde oppebie Kongen indtil Paaske, men hvis han da ikke kom, Jaa vilde han ansee det som et Benstabsbrud, og han vilde da ogsaa betænke sig paa, om han vilde holde de indgaaede Forpligtelser eller ej. Alle Kongens Beener bade ham om at holde sit Løfte; og derfor blev der ikke noget af hans Tog op i Landet. I Vigen lagde sig da Isen saa stærkt, at ingen kunde mindes Mage dertil; selv ikke fra de højest Fjelde kunde man see aaben Es, men derimod saae man mange Skibe, baade Rogger og andre, indefrosne i Isen; og om Vaaren forgik mange Skibe, som man aldrig mere herte noget til.

Om Gaute Præst.

125. Kong Hakon sendte Gaute Præst efter til Bøtteherred, forat indtræve Leding; han red den nærmeste Vej efter over Fjorden. Jaa Dage efter kom han ridende tilbage med tre hundrede Heste; det var syv Dage efter Midfaste, og da laae Isen endnu fast over hele Fjorden. Kongen lod da foranstalte, at de forbrændte Skibe bleve istandsatte; det Skib, som kaldtes Dren, stod i Skibsstadet nærmest under Vjerget ved Danekleven; dette havde Virkebenerne bevaret saa vel, at det ikke blev brændt,

thi dette Skibsstade er saa vel beliggende, at Skibet der fra Vjerget af godt kan beskyttes mod Ilden.

Om Ribbungerne.

126. Da Sigurd Ribbung havde spurgt, at Kongen havde Sæde paa Vjerget, stævuede han alle sine Ffolk til sig; Venderne paa Hedemarken havde ogsaa samlet sig, og passede vel paa, des mere segte Ribbungerne at overrumpse dem. Men efterat Kong Hakon havde fordrevet Ribbungerne fra Ringerige, herte man i nogen Tid ikke til dem; Venderne stiltes derfor ad, men holdt dog Vagt ved Bygderne. Der siges, at nogle vare saa utroe imod Venderne og Kongen saa lidet hengivne, at de hemmelig sendte Bud til Ribbungerne, hvorpaa disse med hele deres Hær drog fra Romerige, og kom op paa Hedemarken i Bygden Skann efter Midnat; denne Bygd var besat med Kirker og gode Gaarde. Men i det Djæblig Vagterne bleve det vaer, ringede de med Stormkloffen i Sognets Hovedkirke¹⁾; da Ribbungerne imidlertid vare komne midt ind i Bygden, saa var det vausfeligt at faae Ffolk samlet, thi de dræbte alle, som vilde tye til Samlingsstedet; de brændte ogsaa to store Gaarde (Kaaftad og Hverfne²⁾), hvor to af Kongens Mænd boede, som havde mest at sige hos Venderne. Da Venderne nu saae det brænde, tyede nogle derhen, andre til Samlingsstedet, og Ribbungerne rede om i Bygden, og dræbte hvem de traf paa. Men hvor Sysselmændene vare og hvor nogle havde forsamlet sig, derfra red man hen til de Steder, hvor der vare flest Ribbunger samlede. En rask Mand, ved Navn

¹⁾ cfl. i Hovedkirken paa Stange. ²⁾ cfl. Dtteftad og Hvervin.

Jon Sandhavre, som bar Vendernes Banner, red saa hæstig frem, at han, og flere med ham, faldt, ferend Hærene stødte sammen. Da Venderne saae deres Mænds Fald, vendte de sig paa Flugt, og hver sørgede for sig. Ribbungerne satte efter de Flygtende, og dræbte saa mange de kunde, men saasnart Eysfelmændene kom længer nordpaa i Bygden, udsendte de Krigsbudstikke til en ny Kamp; men da gif det, som Ordsproget lyder: Vanskeligt er det Flygtning at standse. En to eller tre Gange samlede rigtig nok Venderne, men strax naar de saae Ribbungerne samle sig og hvor mandstærke de vare, saa toge de Flugten; Ribbungerne bleve da saa meget desto dristigere, som de mærkede at Venderne bleve ræddere. Derpaa søgte Virkebenerne at sørgede for sig selv, men Biskop Halvard drog til Ribbungerne, og tog imod Fred paa Vendernes Begne. Kongens Mænd drog vester over Fjeldet, og ud over Thott til Tensberg. Ivar fra Skedjehof og Thorgeir Biskopsmand berettede Kongen hvad der var forefaldet, hvorover denne blev meget misfornøjet. De bade ham om at drage op paa Hedemarken imod Ribbungerne, men det gif ligesom før, at hine andre Mænd fraraadte Kongen det, og bade ham drage nordpaa efter den imellem ham og Jarlen trufne Aftale.

Om Ribbungerne.

127. Ribbungerne bemægtigede sig de faldne Mænds Gods, men paalagde Venderne svære Beder, og sluttede Forlig med dem. De vendte sig derpaa ind i Bigen, og fore meget dristig frem; nogle Afdelinger kom Byen saa nær, at de vare kun en Miil derfra. Da Kongen erfarede dette, udnævnte han ni Troppaafdelinger til at fare

fra Byen imod Ribbungerne, hvilke droge ud under fælgende Anførere: Gumbjern, Harald Staugehysja, Ivar fra Skebjehof, Guttorm Erlingsen, Isak i Væ. De traf Ribbungerne i Døloherred paa Gaarden Anglose; der holdtes et Slag, i hvilket Virkebenerne sejrede; Nikolai Reidars Broder, en anseelig Mand blandt Ribbungerne, faldt tilligemed hundrede Mand. Efter den Tid torde Ribbungerne ikke komme Tønsberg By saa nær, som før.

Kong Hakons Bryllup.

128. Torsdagen efter i Paastenge lod Kongen sine Skibe bringe tvært over Næsfet udenfor Skeljasteen, og derpaa i Hundsfund; der laae endnu fast Is, men i Havet og alle Sundene udenfor var Isen toet. Efter Paastenge sejlede Kong Hakon til Bergen, og var sex Dage undervejs. Jarlen var der allerede, og modtog Kongen vel. Nu blev der gjort Anstalter til Kong Hakons og Jomfru Margretes Bryllup, til hvilket Leensmændene og de anseeligste Bønder over hele Gulethingslag bleve indbudue; der kom ogsaa mange Gejslige. Brylluppet stod paa Trinitatis Dag, og holdtes i fem Dage med et prægtigt Gjestebud. Kongen beværtede alle Mandfolkene i Gulhallen, men Dronningen var i Sommerhallen med alle Kvinderne; Klostermændene med fem Abbeder i Epidseu vare i en særegen Stue.

Om Kong Hakons Vagt.

129. Før Brylluppet havde Kongen sendt firsindstyve Mand op paa Valders under Anførsel af Olaf Standeyk, Gunnar Sam og Klemet den Lange. Dette skete, forat de skulde holde Vagt, saalænge Brylluppet

varede, at Ribbungerne ikke skulde giere noget Ufsald. Men da de kom op paa Balderø, vare der allerede nogle af Ribbungernes Troppeafdelinger; disse gif Virkebenerne strax imod, og holdt Slag med dem. Der faldt mange Ribbunger og to af deres Formænd, af hvilke den ene hed Ulf Stygner, den anden Thorer Pæla; begge havde været blandt de værste Kantsmænd. Derefter drog Virkebenerne ind i Gudbrandsdalene, og det kom endnu til Skjærmyssler imellem dem og Ribbungerne; Virkebenerne gif sædvanlig af med Sejeren, men mistede dog een af deres Formænd, Gunnar Sam.

Hvorledes Jon Staal kom til Kongen.

130. Kong Hakon og Skule Jarl opholdt sig længe om Sommeren i Bergen. Kongen lod da udskrive Leding, baade af Folk og Levnetsmidler, over hele Gulethingslag, hvorpaa han gjorde sig særdig til at drage ester i Vigen med tredive Skibe, men Skule Jarl vendte tilbage til Throndhjem. Der var forud gjort den Aftale, at Jarlen, strax naar han kom nordpaa, skulde drage landvejs til Mjeseu, og der møde Kongen; men den, som kom først, skulde sørge for at skaffe Skibe tilveje. Da Kong Hakon sejsede udenfor Læderen, kom der en Bussé fra England, paa hvilken Jon Staal var ombord; han havde gjort en Balsfart til den hellige Erkebiskop Thomases Grav. De sejsede nær til Kongestibet; Kongen spurgte efter Erkebiskoppen, men de sagde, han var i England og særdig til at drage til Norge; Kongen spurgte fremdeles, hvem der var bleven Erkebiskop, hvortil Jon svarede: „Sam som I enskede, Peter paa Husfestad;” Kongen takkede Gud derfor. Om Aftenen da Kongen lagde i Havn,

sendte han Breve Erkebiskoppen imøde til de Steder, hvor han maatte lande, at han skulde være Gud og ligeledes ham velkommen. Da Kongen sejlede forbi Lindesnes, kom Frederik Classe ham imøde, og sagde ham, at Ribbungerne vare der rundt omkring i Bygderne, og øvede meget Ondt baade mod Kongen og Bønderne. Kongen styrede da ind i Sundene, og sendte nogle lette Skibe ind til Marnedal imod Ribbungerne, de dræbte nogle af dem, drog derpaa længer østerpaa, og fangede hift og her nogle af Ribbungerne; men da Kongen søgte ind i Vigen, blev det forkyndet ham, at Ribbungerne vare øster paa Næs og i Sken; en Mand, ved Navn Grimar Svange, holdt just da sit Bryllup. Men da Kongen spurgte dette, steg han paa en Skude, og sejlede mod Ribbungerne, men de fik Nys derom, og forlode Byen om Natten. Kongen kom i Dagbrækningen, og da han forsejlede dem, styrede han igjen ud ad Fjorden, sejlede ind i Vigen, øster ad Grindholmesundene og derfra ind til Oslo. Korsmesse-aften kom han ind til Næsodde med sexten Skibe; der deelte han Flaaden; syv Skuder roede ud under Trælsbjerg under Anførsel af Ivar fra Skedjehof; de gik paa Land, og laae om Natten i Elvineegg; men om Morgenens i Dagbrækningen roede Kongen ind til Byen. Ribbungerne vare i Byen, og søgte op i Landet, saasnart de bleve vaer, at Skuderne roede til Bryggen; Ivar kom dem imøde udenfor Byen, saa Ribbungerne søgte strax igjen tilbage til denne; da var Kongen kommen op paa Bryggen, og søgte da strax op i Byen. Der skete kun liden Modstand; af Ribbungerne faldt over tyve Mand, men alle de andre frelste sig i Kirkerne; om Morgenens gav Kongen dem Fred. Saa siger Sturka:

I Oslo Ransmænds Tvinger,
 Gav Ribbungers Hærskare
 En Aften, rig paa Rædsler
 Af Krigs- Uvejrets Trængsel.

Strax om Aftenen drog Kongen fra Byen til Lensberg den nærmeste Vej.

Erkebiskop Peter kommer i Land.

131. Da Erkebiskop Peder kom i Land, sendte han det Brev til Kongen, som Paven havde givet ham med, og hvori han anbefalede ham til Kongen; desuden bad Erkebiskoppen i sit Brev om Kongens Venstabs, og forstyrede ham om sin oprigtige Hengivenhed. Paa denne Tid kom der ogsaa Breve til Kongen fra Skule Jarl og Korsbrodrene i Nideros, af Indhold, at Bedrageren Peter var nu kommen i Land, og at han havde kjøbt sig Erkebispensavnet for den hellige Kong Olafs Penge, og de bade Kongen at lade ham gribe som en anden Bedrager imod den hellige Kirke. Selve disse Breve sendte Kongen til Erkebiskoppen tilligemed sit eget, hvori han bed Erkebiskoppen komme til sig eller at biev efter ham i Kongegaarden; Kongen lovede derhos selv at ledsage ham til hans Erkesæde. Da Kongen kom til Lensberg, kom nogle store Skibe til ham, som han ser havde affendt; ombord paa dem vare Dronningen og Kongens Moder; da kom ogsaa Leensmændene og Eysfelmændene fra Bispen til ham; han skyndte sig da ind til Oslo. Da kom der en dansk Præst til Kongen med Brev fra Sigurd Ribbung, som bed Kongen til at holde et Slag med sig ved Drammensfjord; men man meente, at Kongen ikke kunde sejle did med de store Skibe for Strømmens Skyld.

Da sagde Præsten: „Hau gjer eder ogsaa det Tilbud, at I skal sejle ind til Oslo og gaac uordpaa til Leira; han vil da komme did, og stride med eder; da have begge lige lang Vej at drage.” Dette tog Kongen med Glæde imod, men da drejede Præsten om, og sagde, at Ribbungerne fandt det var ligesaa bekveint, at Kongen ryfke op til Eid, og at de der medte hinauden og strede paa Eidsvold. Kongen svarede: „Meget længere Vej have da vi Virkebener, som først ere sejlede paa vore Skibe fra Bergen, og siden skulle ride dem otte Miil inøde, medens de kun have tre Miil til Sees over Vandet; men vil Sigurd mede os der, saa skyd dig, Præst, og forkynd Ribbungerne, at de skulle faae Kong Hakons Bannier at see paa Eidsvold, saasnart Gud under Lejlighed dertil.” Derpaa droge Virkebenerne saa hurtigt som muligt ind til Oslo.

Om Skule Jarls Tog.

132. Skule Jarl drog i Følge den med Kongen truene Aftale op i Landet tilligemed Gregorius Jousen, Povel Bogeskalm, demnes Sen Nikolai og Peter i Giske. Jarlen havde en talrig og smuk Hær; havde ladet mange Skibeslem slaae, som bleve ferte paa Heste; ligeledes havde han mange Lemmermænd med sig, og drog meget hastig frem, indtil han kom i Søndre Gudbrandsdalene. Da sendte han halvandet hundrede Mand forud, anførte af Kolbeen Katteryg og Ivar Udvig; de kom til Hamner midt paa Dagen; Sigurd Ribbung var der i Bad, og reddede sig med Nød og næppe paa sit Skib; nogle Mænd af dem faldt; han roede da ud paa Seen, raabte til Virkebenerne, og spurgte, hvo der var Anfører for de

Folk, som vare komne nordeu fra. Ivar svarede: „Skule Jarl anferer dem.“ Derefter roede Sigurd hen til Den, hvor hans Mænd vare, og sendte Erling Numstav til Jarlen; han blev vel modtagen; derefter holdt Skule Jarl og Sigurd en Sammenkomst med saa Mænd, og talte nogen Tid sammen. Jarlen tog siden Biskoppens Skibe og alle de andre han kunde faae; ogsaa lod han fem Skibe bygge, større end nogen der hidtil vare byggede i Dplandene, men som dog bleve gjorte med altfor megen Hast.

Om Kongen og Birkebenerne.

133. Da Skule Jarl drog fra Tensberg, sendte han en Graamunk med Brev til Kong Hakon; han traf Kongen paa Gjorden, da han sejlede ind til Dølo, og sagde, at Jarlen var draget op i Landet, og bad Kongen fremskynde sin Rejse forat mede ham, samt at Jarlen vilde serge for, at der ikke skulde mangle paa Skibe. Biskop Nikolai var i Dølo, og lod sig forlyde med, at han vilde see at fiste Forlig imellem Ribbungerne og Birkebenerne; der fandtes ogsaa nogle Breve, af hvilke Kongen troede at mærke, at Biskoppen ikke viste ham fuldkommen den Trost, han havde lovet ham; men Biskoppen bad Kongen tilgive sig disse Sager. Derpaa drog Kongen op i Landet tilligemed alle Leensmændene og det lettest bevæbnede Mandskab, men Halvard Bratte blev tilbage med nogle Troppeafdelinger, forat bevogte Skibene, og sagde med disse ud til Elgjæns. Kongen var den første Nat hos Gunnar paa Berg, men den anden hos Amunde Lavmand, og blev vel beværtet. Om Morgenen droge Birkebenerne op til Eid, hvor Spejderne kom

til dem, og sagde, at Ribbungerne nok ventede dem paa Tidsvold.

Om Kong Hakon og Sigurd Ribbung.

134. Kong Hakon holdt ved en Bro Samtale med sine Mænd, og sagde, at Ribbungerne agtede den Dag at holde et Slag med ham; derover bleve alle Virkebener meget glade, at de kunde træffes jo fer jo heller, og man drog da afsted saa hurtig, som muligt. Og da de kom op til Kirken, løb hele Hæren ned ad Bakken til Naen, thi de haabede der at forefinde Ribbungerne i Følge deres Udfordring til Kong Hakon. Men Ribbungerne holdt dette Stævne med, som de fer havde holdt andre, saa at der var ingen af dem kommen did imod Virkebenerne. Kongen vendte da atter tilbage til Byen, fordeelte sin Hær om i Gaardene, og var selv i Præstegaarden. Han sendte da Spejdere med nogle Bønder op forbi Seen, for at forhøde Jarlen, at Kongen var kommen, og bede ham at sende Kongen Skibe imede saa hurtig som muligt. Kort efter kom Sendebud fra Jarlen, som sagde Kongen, at med dem vare Sigurd Ribbungs Hirdmænd, Erling Rinnstav og Alf Styrsen, som forlangte Lejde af Virkebenerne til en Underhandling. Kongen yttrede, at han havde intet at afgjøre med Ribbungerne, men Sendebudene sagde, at dette var Jarlens Anslag, for paa den Maade at opholde Ribbungernes Foretagender, thi Skibene var endnu ikke færdige, og vilde først blive det om fire Dage, da skulde de alle være satte i Vandet og fuldfærdige. Kongen tillod da, at Ribbungernes Sendebud maatte have Lejde til at tale med ham. De fremførte deres Værende, og sagde, at Sigurd Ribbung tibed

Forslig, og bad om en Deling af Landet. Kongen svarede saaledes: „Mere kostede det min Farfader Kong Everre, og større Besværligheder maatte han udholde end vi hidtil, ferend han fik Norges Rige vundet fra sine Fjender, og efterat han havde faaet Enemagten havde han endnu mange Modstandere, men aldrig vilde han besvemme sig til nogen Deling, og bad Gud dese efter sin Miskundhed. Forkynder nu ogsaa eders Høvding Sigurd, at intet andet Landeskifte vil finde Sted imellem os, end som Gud vil skifte; heller ikke vide vi, om Sigurd virkelig er en Sen af Erling Steenvæg, men det vide vi med Sandhed, at denne var ikke Kong Magnuses Sen, og det var ikke uden Falskhed han foer med. Dette vide ogsaa de, som sidde herhos, I Arubjern Jousen og I Guubjern og I Simon Ko.” Arubjern vilde ikke indlade sig herpaa, men Simon Ko sagde: „Det er ikke nogen bedre bekjendt, end mig, at vi ikke tjente den Erling, som vi saae paa Steenborgen i Bispinge, men dog tyktes det mig en god Mand, medens jeg var hos ham.” Deres efter verlede Simon Ko og Ribbingerne uogle Ord. Ribbingerne bade da om, at der maatte være Etstilstand om Winteren, og at de maatte beholde Oplandene til Sikkerhed; men det afflog Kongen; saa forlangte de at beholde Hedemarken og Romerige til Foraaret; Kongen svarede: „Naar I saae Lov til at sidde der i Fred, saa ville I drage mangen Tyv og Udaadsmand til eder, som I pleje; og da vil det falde endnu vaanskeligere, at drive eder bort, end nu.” Sendebudene drog da til deres Skib, men Kongen lod Jarlen deres Samtale mælde, og lod ham sige, at han paa ingen Maade kunde opholde sig længer paa Gidsvold, end i otte Dage, og paa den niende

Dag maatte han drage bort; det var den næste Dag efter Allehelgens Messse.

Om Skule Jarl og Ribbungerne.

135. Jarlen sendte da Nikolai Povelsen til Kongen, og lod ham sige, at Skibene vare færdige, men man ansaae dem ikke for tætte nok. Ligeledes bad han Kongen sende sig nogle Tropper; Kongen sendte ham otte Udde-linger under Anførsel af Ivar fra Skedjehof og Sare Bladspyd. Kongen bad derimod Jarlen sende sig nogle Skibe, som vare i brugbar Stand. Da Nikolai kom til Jarlen, havde denne ladet Skibene sætte i Vandet, men de vare saa løffe, at man næppe kunde faae dem este, og til Krig vare de aldeles ubrugbare. Ribbungerne havde da forladt Ven med deres Skibe, og fore omkring hid og did i Mundingerne af Naerne og Fjordene; da Jarlen spurgte det, sejlede han nordpaa til Ringesager, hvor nogle af Skibene bleve ophuggede, men Jarlen selv vendte sig nordpaa til Throndhjem med hele Hæren, og der kom intet Budskab til Kongen fra ham for denne Gang.

Om Kong Hakon og Ribbungerne.

136. Kong Hakon biede paa Gidsbold efter Aftalen med Jarlen; derpaa drog han bort med hele sin Hær, og agtede sig ud til sine Skibe. Da han kom paa Romerige, sagde man ham, at Ribbungerne vare med deres Skibe dragne ud over Thotn og saa ud over Hadeland, og agtede at bringe deres Skibe til Søerne i Ringerige. Nu vendte Kongen ud over Hakedal, og saa til Hadeland, men den stærste Deel af Hæren begav sig ud til Skibene;

nogle af dem vidste ikke, at Kongen havde vendt om, andre havde ikke Mod og Mand's Hjerte til at følge ham. Den første Nat var Kongen i Hakedal, men Dagen efter spiste han paa Gullyn¹ i Hadeland; der blev det sagt ham, at nogle af Ribbungernes Troppesdelinger trak deres Skibe igjennem Bygden; han sendte da Ivar Nef forud med nogle Folk, men drog selv laugsommere, og kom i Bygden Brandaby; der kom nogle Mænd ham imøde, og berettede, at Ivar var bleven slaaet i Skoven Kjelveg, og mange af hans Folk faldne. Kort efter kom Ivar, og sagde, at han havde redet østeraa i Skoven i nogen Tid; „men da,” sagde han, „kom der en stor Deel af Ribbungerne, og overrumplede os saa hastig, at vi næppe kunde komme til at bruge vore Vaaben, thi Skoven var tyk; vore Mænd segte da ind i Skoven, og reddede sig som de kunde, men jeg og nogle andre fik vore Heste vendte, og rede igjen tilbage hertil.”

Om Kong Hakon.

137. Kong Hakon holdt med sine Folk paa en Høj den Dag, og af femten hundrede Mand vare da ikke mere end tre hundrede tilbage. Og opad Dagen kom de, som vare drevne paa Flugt, fra Skoven; derfor biede Kongen der om Dagen. Da forkyudte man ham, at Sigurd Ribbung var paa Vejen imod dem med sin Hær, hvorforsø Kongen lod sine Folk blive samlede om Natten. Kongens Hirdmand, Thorbjern Grom, ankom med nogle Mænd ved Solens Nedgang, alle nedplyndrede og nogle saarede af Ribbungerne. Om Morgenen sendte Kongen et halv-

¹) eller Giste.

hundrede Mand til Hest paa Spejderi imod Ribbungerne, hvilke kom tilbage om Middagen, og berettede, at Sigurd med hele sin Hær havde begivet sig mod Habeland; Kongen fandt det da ikke tjenligt at forfølge ham op til Seen, da han ingen Skibe havde; han vendte derfor tilbage til Oslo med sin Hær.

Biskop Nikolais Død.

138. Biskop Nikolai var den Gang meget syg; han sendte Bud til Kongen, og bad ham komme til sig; Kongen havde da fundet nogle Breve, som syntes ham at vise, at Biskoppen ikke var ham tro, og han bebrejdede ham det; men Biskoppen tilstod, og bad Kongen tilgive sig. Dette, svarede denne, at han gjerne vilde gjere for Guds Skyld; han kunde ogsaa nok mærke, at det var paa det sidste med Biskoppen, og biede derfor der, indtil Gud kaldte ham fra denne Verden. Kong Hakon fulgte hans Lig til Jorden, og lod hans Begravelse anstille med al tilbørlig Hæder, thi Biskop Nikolai var en af de anseeligste Mænd og overgik næsten alle i Norge i store Anslage; han nedstammede fra de fornemste Slægter i Sverrig og Danmark, og havde ligeledes en god Æt i Landet selv; og endssjendt han ikke havde været nogen Ven af Birkesbenerne, sagde dog Hakon, at fast ingen havde været Biskop Nikolais Lige i Vid og Anseelse.

Kong Hakon i Kongehelle.

139. Kong Hakon drog fra Tensberg, og gav da Dagstun Bønde, Gant paa Mel og andre Mænd fra det Throndhjemiske Hjemlov; selv beredte han sig til at drage nordensfra ester til Elven. Dronningen og Kongens Mo-

der droge op paa Vjerget, hvor Gumbjern ferte Befalingsgen, medens Kongen var esterpaa. Da Kongen var i Kongshele, kom Ufel Lavmand og Fru Kristine til ham; Lavmanden sagde, at Kong Erik og alle Svenske ferte svære Klagemaal over det Tog Kongen havde gjort til Værmland. Svortil Kongen svarede, at det var Lavmanden bekjendt, hvor ofte han havde bedet de Svenskes Konge, at jage de Ransmænd bort fra sit Rige, som hver Dag plyndrede i Norge. Dette tilstod Lavmanden var ham vitterligt nok, men den svenske Konge, sagde han, var endnu meget barnagtig og havde ingen paalidelige Raadgivere. Lavmanden var til Gjæstebud hos Kongen, og de viste hinanden al semmelig Opmærksomhed. Den Gang vare der mange Vagler hos Kongen, Robin Gunnesen, Simon Ko, Halvard Bratte. Kongen morede det ubertiden at gjeffe dem med, at de ikke havde tjent nogen ret Kongesen den Gang de vare hos Erling Steenvæg. Mange andre toge Deel i dette Drilleri; men Lavmanden herte til, og sagde til Kongen: „Tillader I, Herre, os Gæter, at tage Deel i Nordmændenes Speg?“ Kongen svarede Ja. „Saa vilde jeg da,” vedblev Lavmanden, „ikke med mit Vidende sige Usandhed, og det er ubekjendt, om den Erling, som Vaglerne tjente, var en Sen af Kong Magnus, men det veed jeg og kan jeg vidne for Gud, at han var ikke den Erling, der sad i Taarnet hos os paa Bisinds, og om ham holde vi for at han var Kong Magnuses Sen, og derfor tænker jeg, at den, I tjente, maa have været en Bedrager, der tiltog sig hans Navn; men det er noget, som du maa vide Bested om, Simon Ko.” Simon svarede: „Det veed jeg og kan jeg vidne for Gud, at dette er mig vel bekjendt,

thi jeg sad i Taarnet hos Erling, og han var ikke den samme, som den anden Erling; men vi tjente denne, fordi vi vilde have en Anseer, hvem det saa var, forat kunne byde Virkebenerne Spidsen." Kongen krævede da alle de Tilstedeværende til Vidne paa, hvorledes Simon tilstod, med hvilken Evig de havde faret, saavel som alle de, der siden tjente denne Erlings Afkom.

Kong Hakon drog til Bergen.

140. Kong Hakon og Lavmanden skiltes med megen Kjærlighed, og gave hinanden sømmelige Gaver. Da bed Kongen sin Frænde Knud at komme til sig i Norge, og lovede ham megen Hæder for hans Faders og deres Slægtskabs Skyld; men hans Moder fraraadte det. Derpaa drog Kongen til Lensberg, hvor han kom Juleaften, og om Julen blev han paa Vjerget; det var den niende Vinter i hans Regjering. Efter Julen drog han til Bergen, forat samle Folk; thi Ribbungerne forstærkede sig da meget i Vigen og Dplandene. Han lod Gunbjern blive tilbage paa Vjerget med hundrede Mand. Kongen sejlede heelt udenskjærs, thi alle Sundene vare tillagte med Is; han laae otte Dage ved Hvol. Der kom Gunbjern til ham, og berettede, at de Mand, han havde udnævnt dertil, vilde ikke blive liggende paa Vjerget; hvorpaa Kongen landvejs begav sig tilbage til Byen, og truede dem med haard Straf, hvis de overgave Vjerget. Siden vendte han tilbage til sine Skibe. I Lensberg tildrog det sig, at man skulde rejse en Mast paa Kongeskibet, og da den var rejst, faldt den forud efter Stavnen; Kongen stod under Masten, da den begyndte at falde, men en Mand greb ham i Bæltet, og rev ham ud imod Rælis-

gen; det var et stort Guds Under, at ingen kom til Skade, da mange stode under den; men Grauden til Ulykken var, at Rummet, hvori Masten skulde rejses, var tilfrenset.

Kong Hakon sejlede forbi Jæderen.

141. Da Kong Hakon sejlede igjennem Situndesund, vilde han lægge til Land; men hans Folk modsatte sig, og meente, at de endnu den Dag kunde naae forbi Jæderen. Kongen havde ingen Lyst til at sejle, og sagde, at han havde dremt, der vilde tilstede dem en Ulykke, førend han kom til Bergen. Imidlertid sejlede de dog forbi Jæderen med god Ver, og kom om Aftenen til Rot. Om Morgenen, da de gik under Sejl, i alt fire Langskibe, blæste en stærk Sydostvind; og da de vare komne forbi Eysund, tiltog Stormen saa meget, at Tovene paa Kongeskibet næppe kunde holde; Seglet kastedes frem paa Ankerhagen, blev revet i Stykker, saa det faldt ned paa Skibet, og dette drev ind paa Skjærene. Man gjorde da store Lyster, thi ingen ventede at komme derafra med Livet, og det var et Guds Under, at de naaede Havn, skjendt med Red og næppe. Vaaden var brudt itu, Sejlet var senderrevet, og næsten alting havde faaet nogen Skade. Kongen sejlede derpaa til Bergen, stævne de Leenemændene fra Gulethingslag til sig, og gav dem tilkjende, at han igjen vilde gjøre et Tog efter til Vigen, men de forestillede, at Bønderne ikke saa hurtig kunde udrede Leding af Levnetsmidler og Folk, hvorfor Kongen biede der ud paa Foraaret.

Sigurd Ribbung's Forsøg paa Forlig.

142. Sigurd Ribbung laae i Opplandene med en betydelig Hær. Han sendte Breve nordpaa til Skule Jarl og Erkebiskop Peter af følgende Indhold: Han bad dem om at stifte Forlig imellem ham og Kong Hakon; han begjærede Landets Deling, og at der maatte bestemmes et Forligelsesmøde imellem Ribbungerne og Virkebenerne. Men da han havde sendt Brevene bort, stævuede han hele sin Hær til sig, og drog ud i Vigen meget mandstærk. Da de Virkebener, som vare i Vigen, spurgte dette, trestiede de sig ikke til at kunne forsvare deres Eysler imod Ribbungerne, og droge alle nordpaa til Kongen; han modtog dem vel, og de fortalte ham alt hvad der var forefaldet. Kongen gav dem otte velbemandede Skibe, hvorpaa de atter vendte tilbage esterpaa med alle deres Folk. Da Sigurd's Breve kom til Throndhjem, sendte Erkebiskoppen og Jarlen Breve esterpaa, thi de tænkte at Kongen var i Vigen. I disse Breve stod, at Kong Hakon skulde tage mod det af Sigurd Ribbung tilbudte Forlig, og Erkebiskoppen truede hver den med Vand, som yppede nogen Ufred, førend Forligelsesmødet var forseglet. Disse Breve traf Leensmændene ester ved Ugde; de bleve overbragte af en Korsbroder fra Nideros og en anden fra Dølo, samt nogle af Jarlens Mænd. Da Leensmændene havde hert Brevenes Indhold, droge Sendebudene nordpaa til Kongen, men Leensmændene ind i Vigen. Da de kom til Jarlås, havde de den bedste Medber til Dølo, men der vare Ribbungerne, og Virkebenerne kunde der have vundet den herligste Sejer, men de sagde, at de vilde ikke udsætte sig for Erkebiskoppens Vand og Jarlens

Breve. De, som befalede paa de otte Etibe, Kongen havde sendt dem med, vilde have anfaldet Ribbungerne, om de end skulde gjere det ene, men Leensmændene forhindrede dem derfra.

Om Brevverlingen.

143. Da Brevene kom til Kong Hakon, var han misfornejet dermed, og sagde, at han ikke saa hastig vilde bekvemme sig til denne Deling af Landet. Han sendte siden nogle Mænd med Breve nordpaa til Erkebiskoppen og Jarlen, af følgende Indhold: „J skreve os til, og truede os haardt, hvis vi ikke vilde slutte Forlig med Ribbungerne, og love Sigurd vor Fædreens; men det tykkes os et ubilligt Forlangende, at vi skulle love at dele Landet med en Mand, som ikke i Felge sin Fødsel har nogen Ret til Norge. Det gaaer vel nu, som J skrev til os i Hest, Herre Erkebiskop, den Gang J kom i Land, at ingen af eder ere hinandens Venner, Korsbredrene og J alle tilsammen; og det vil sandes, som det hedder for et gammelt Ord, at Lige sege Lige, og Riddinger følges ad; det seer man nu paa eder og eders Stalbredre, men hvor det end gaaer, da skal Gud dele imellem os, og ikke Biskopper.“ Erling Lydhorn var den Gang hos Kongen; han var noget i Slægt med Erkebiskoppen, og da han herte dette, svarede han Kongen saaledes: „Det er ikke saa underligt, om vor Frænde Erkebiskoppen farer noget med Falskhed, thi det er noget, som følger med os af Standaleættten, at vi ere just ikke for meget at stole paa.“

Kongen erfarede Sigurd Ribbungs Død.

144. Ud paa Vaaren udbed Kongen en stor Leding, og berebte sig til at drage ester i Vigen. Paa denne Tid kom nogle Mænd fra Jarlen med Brev, og sagde, at Jarlen var falden i en haard Sygdom, som saae farlig ud, men ved Guds Hjælp var han dog nu i Bedring. Da Kong Hakon en Søndag red fra Bergen op til Alrekstad, som han plejede, kom en af Ribbungerne stærkt lebende imod ham; han havde en Runekvæle i Haanden, som en Ribbung sendte Kongen, og hvori han lod ham vide, at Ribbungernes Konge Sigurd var død, og han bad Kongen hurtig at gjere Anstalter for, at Knud ikke skulde komme til at sætte sig i Spidsen for Partiet. Kongen sendte strax Brev esterpaa til sin Frænde Knud, og gjorde ham gode Tilbud, som tilforn. Kongen fremskyndte da ogsaa sin Rejse esterpaa, og kom ester Seljamændenes Fæst til Vigen.

Om Knud Kongesfrænde.

145. Sigurd Ribbung døde i Dølo, men hans Mænd skjulte hans Død, ferte hans Lig op i Landet, og foregave, at han var syg. Da sendte de Harald fra Lanstun, Alf Styrsen og Erling Rummstav ester til Gøtland til Nskel Lavmand og Fru Kristine, og bade om, at Junker Knud maatte stilles i Spidsen for Partiet, og sagde, at Landet vilde staae ham aabent, hvis han vilde komme. Fru Kristine sæstede Lid til deres Forestillinger, og lod Ribbungerne faae Junker Knud med sig; med ham fulgte mange Hobe af Gøter og Beboerne af Markar.

Om Kong Knud og Birkebenerne.

146. Da Knud kom til Romerige, lod han sig autage til Konge, og der fremmede da en svær Mængde Folk til ham, som det hedder hos Sturla:

Gud fik en Flok den Kjætte,
 Som Fred ej slutte vilde,
 I raske, dede Herdings
 Sted blev han dens Anfører;
 Knud voved sig at rejse
 Fjendsk mod den tappre Konning,
 Ophidsset af de Geter
 Til Landet at forraade.

Leensmændene og Birkebenerne, som vare i Vigen, tænkte ikke at der efter Sigurds Død vilde opstaae nogen Usfred paa ny. Men da de herte hvad der nu var skeet, samlede de Folk, hver i sit Eysfel. Ingen af Venderne i Vigen vilde tjene under nogen fremmed Hær. Knud drog til Dølo, og lod sig der give Kongenavn; den Gang havde Guttorm Erlendsen og Klemet fra Holm Dølo-sysfel; de vare i deres Eysfel i Tier. Venderne stæv- nede Thing, og udnævnte Folk fra Bygderne til at drage til Dølo imod Ribbuugerne. Følgende vare Vendernes Anførere: Steenred Præst, Thorbjørn Elode og Grif Ig- narbakke; den sidste bar Vendernes Banner. Men da Ribbuugerne erfarede dette, droge de imod dem, og de mødtes vestenfor Uger paa nogle Enge, hvor der holdtes et skarpt Elag imellem Geterne og Nordmændene. Ven- derne standsede noget, da de stode sammen, og de vilde ikke ret frem; men da Birkebenerne saae det, sprang de af deres Heste, og gif djærvt imod Fjenden. Ribbun-

gerne anfaldt dem rask, thi de havde en tapper Høvding, og fældte strax i Begyndelsen Bundernes Bannerdrager Grik Ignarbakke. Da nu Bunderne saae, at Virkebenene strede djærvelig, sprang de af deres Heste, og fulgte dem med megen Mandighed. Kort efter toge Ribbungerne Flugten, og der faldt en stor Deel af deres bedste Folk og næsten alle Geternes Høvdinge. Knud undkom til Hest med tre Ribbunger; han sprængte over en Bro, men der styrtede hans Hest, saa han med Nød og uøppe undkom, og drog op i Landet. Ribbungerne havde da den største Deel af Oplandene i deres Magt, og alle Skibene i Seerne, baade i Njeseu og andre Steder. De indsatte ogsaa der Sydselmænd overalt, thi der vare ingen Virkebenene i Oplandene.

Om en Bonde.

147. Kong Hakon seilede sender til Vigen; han havde Skibet Dragen, og seilede foran alle de andre Skibe; han lagde til ved Kræerne. Derpaa gif han paa en Baad, og roede over til Gaarden, hvor han spurgte om Nyt. Bonden svarede: „Den Nyhed, jeg fortæller eder, vil I synes godt om, men jeg meget ilde; jeg havde to Senner hos Ribbungerne, og de ere nu begge døde;” hvorpaa han fortalte Kongen den hele Tildragelse med Slaget paa Nger. Kongen oppebiede sine Skibe, og seilede derpaa ind til Oslo; hvorpaa han stævuede Leensmændene til sig fra Vigen, og drog til Oplandene, og lod tre og tredive Skibe trække over Land fra Byen. Men efter at Knud var flygtet, holdt Bunderne sig samlede, og påseede vel paa, og biede saaledes efter Kongen. Arnbjern Jonsen og Simon Ro lode tretten Skibe trække fra

Elven. Kong Hakon var to Dage paa Bejen; han kom over det fjerste Tid op til Stavnbjerg; det var to lange Mil de maatte trække Skibene gjennem Moser og Skove, ferend de kom til Eeen; der mødte ham Urnbjorn Jonsen, Simon Ko og Lodin Gunnesen; derpaa traf de dem over et miselaugt Tid, ferend de kom til Elven. Virkebeuene droge temmelig ufredelig frem; og Kongen Hakon maatte here nogen Dabdel, fordi han straffede saa lidet; han lod da en Gjaest dræbe, som havde været en af de værste; siden talte ingen mere om Vold der var øvet. Om Morgenen da Kongen kom til Tidet, sendte han nogle lette Skibe i Forvejen, og de fangede sex af Ribbungernes Spejdere oppe i Mosen, og dræbte dem. Om Aftenen drog Kongen til Eeen med alle sine Mænd; han havde ingen sikker Efterretning om, hvor Ribbungerne vare; derfor indrettede han det saaledes, at han roede selv langs med Vesterlandet; de paa Kongeskibet saae et af Ribbungernes Skibe komme roende, Folkene lagde strax til Land, men Kongen tog Skibet. Derpaa holdt han Samtale med sine Folk, og befalede dem, at de ikke skulde dræbe hans Grænde Knud, om de end havde Lejlighed dertil, for hans Gader Hakon Jarks Skuld. Da det var bleven lyst om Morgenen, saae Virkebenerne Ribbungernes Skibe komme stærkt roende imod sig, og tænkte, at de vilde slaaes, thi de havde langt større Skibe, end Virkebeuene. Men saasnart Ribbungerne saae Kongen komme, lagde de til Land, og flyede til Bygden Huu, men Kongen tog alle deres Skibe, samt Levnetsmidler og meget Bytte. Derpaa drog Kongen ester til Hammer, hvor der laae mange saarede Ribbunger af dem, som havde været med i Slaget paa Uger, hvilke alle Kongen

gav Fred. Derefter stævuede Kongen Venderne til sig, og forbandt sig med dem imod Ribbungerne. Knud var flygtet op paa Habeland, hvorhen Kongen sendte Mænd til ham, nemlig Gndleif fra Aft, hans Frænde, samt sin Staller og en Mand ved Navn Arnthor, og gjorde ham endnu gode Tilbud, hvis han vilde slutte Forlig; men da Ribbungerne fik det at vide, passede de paa, at Knud ikke kunde komme bort, hvilket da Sendebudene berettede Kongen. Derefter beskikkede Kongen alting i Opplandene, lod alle Skibene blive i Mjosen, og satte Mænd til at bevogte dem, men han selv gjorde sig særdig til at drage til Bergen, forat møde Erkebiskoppen og Jarlen, thi han spurgte, at de vare komne nordensfra. Kongen sendte sin Bannerdrager Thorstein Heimnes derhen i Forvejen, for at mælde, at de skulde oppebie ham. Thorsteen var ni Dage undervejs; men Erkebiskoppen og Jarlen bleve enige om, at den første skulde vende tilbage til Throndhjem, men Jarlen oppebie Kongen. Kong Hakon holdt Thing i Oslo og Lensberg, og alle Venderne forenede sig med ham imod Ribbungerne. Derpaa drog han nordpaa, og Thorstein Heimnes kom ham imøde i Portyria, og mældte, at Erkebiskoppen havde lovet at oppebie Kongen, ferend han og Jarlen taltes ved, men derpaa havde han begivet sig nordpaa; ligeledes mældte han, at der vare komne mange Mænd vestensfra over Havet, som vilde tale med Kongen, og bad ham derfor stynde sig. Da Kongen kom til Bergen, traf han der Skule Jarl, Jon Jarl fra Orkenerne, Biskop Simon fra Sydereerne og Abbeden fra Den hin Hellige. Kongen afgjorde efter Overlæg med Jarlen først deres Anliggender.

Knud forsøger sin Magt.

148. Knud flyede vesterpaa til Dalene, da han maatte forlade Skibene i Mjeseen; han spurgte, at Venderne havde samlet sig imod ham paa Hedemarken og Hadeland, hvorpaa han vendte sig nordpaa til Gudbrandsdalene, og derfra til Barmeland; her forstærkede han sig atter, og drog derpaa igjen ind i Norge. Han rykkede ind i Arnbjærns Sjøens Eysel, i Landskaberne Staum og Heggen, og øvede der meget Hærværk, og da Venderne vilde forsvare deres Ejendomme, faldt mangen brav Mand af dem. Arnbjærn sendte da Brev til Kongen, og bad ham skynde sig til Vigen, og lod ham vide, at Ribbungernes Magt meget foregedes. Og saasuart Kongen erfarede dette, drog han ester i Landet, men Jarlen nordpaa til Throndhjem. Da Kongen kom til Lensberg, lod han Erling Lydhorn blive tilbage der paa Bjerget, forat lave til Julegilde, men selv drog han til Oslo. Der mødte Eyselmændene fra Hadeland ham, og berettede, at Ribbungerne havde trukket Skibe gennem Eidsflov op i Mjeseen, hvor Kongens Eyselmænd, hans Frænde Guttorm Fjont og Arne paa Hole, befandt sig paa Ven, forat bevogte Skibene; Ribbungerne havde overrumplet dem; Guttorm havde de sældet i Huset; men Arne var kommen ud, og faldt paa Marken tilligemed deres Mandskab. Derpaa havde Ribbungerne bemærget sig alle Skibene i Mjeseen og i de andre Eeer, men da Venderne spurgte det, opgave de Bygden, og modtoges Fred af Ribbungerne, saa at disse nu havde Opplandene inde lige indtil Os. I Oslo var den Gang mere end to hundrede Mand af Vender og Borgere. Kongen holdt

derpaa Samtale med Krigsfolkene, og Bønderne sagde, at de siden Slaget paa Uger havde holdt med Virkebønderne; „vi bede eder derfor, Herre,” sagde de, „at I vil blive her i Vinter og forsvare vore Ejendomme; vi ville da efter Julen udrede eder fuld Alminding, og hvis I endda skulde mangle noget, ville vi give eder Halvdelen af vort Kvæg og af vore Fødemidler; men dersom I ikke vil forblive her, saa ville vi tage imod Fred af Ribbungerne.” Kongen takkede dem for deres Tilbud, og sagde, at han vilde give dem Vædd, naar han havde talt med sine Mænd; men da han talte derom med sit Raad, fraraadte alle at sætte saa megen Lid til Bønderne og at blive i Oslo; og forestillede ham, hvor ilde det var gaaet Evert, da Bønderne drog imod ham til Oslo. Kongen svarede da Bønderne, at han vilde tage Sæde paa Ugeret, men han vilde lade sine Leensmænd blive tilbage, forat bevogte deres Ejendomme. Bønderne holdt atter Samtale med hverandre, og tilbode at give Kongen de bedste Bønder af hvert Kirkesogn til Gisle, hvis han havde nogen Mistillid til dem; Kongen holdt da igjen Raadslagning med sine Mænd, men de bade ham alle, at han ikke skulde troe Bønderne. Da erklærede Kongen, at han ikke vilde bryde sig om nogen Mands Raad, men han vilde blive hos Bønderne, siden de gjorde ham saa gode Tilbud, og vilde vove Liv og Gods for ham. Kongen tog sit Sæde i Hakonsgaarden, men var om Julen i Biskops-gaarden; hvad der behøvedes til Gildet led han hente fra Tensberg og Bergen; dette var den tiende Vinter i hans Regjering. Arnbjørn Jonsen laae om Vinteren paa Valdesholm forat bevogte Landet og spejde.

Kong Hakons Fredstilbud.

149. Hr. Ruud drog efter til Gethland, og laae der det meste af Vinteren, men nogle Tropper af Ribbungerne lod han blive tilbage i Mjosen, og de samlede Skibe til sig overalt fra Opplandene. Om Vinteren sendte Kong Hakon hemmelig nogle Mænd med Breve ind i Ribbungernes Hær til Høvdingerne og mange andre, og bed dem Fred, hvis de vilde komme til ham. Erling Runstav, en rask Mand, var den første, som tog derind, og da han begav sig til Kongen, fik han Fred paa hæderlige Vilkaar. Kongen sendte nogle Troppesdelinger under Erling Runstavs Anførsel til Soler, forat oplede Ribbungerne; fyrretyve Mand af disse bleve fælede. Nu ansaae Kongen Erling for en tro Mand, og sagde, han havde tilkjæmpet sig Leenmands Ret. Derpaa foretoges et andet Tog landvejs efter i Vigen til Hest under Anførsel af Simon Ro med tre hundrede Mand; de kom efter til Vefja, hvor der vare mange af Ribbungerne, hvilke dog fik Nys om Virkebenernes Ankomst, og strax flygte; imidlertid fik dog Virkebenerne hist og her fat paa deres Mænd; Sigurd vendte tilbage til Kongen. Om Sommeren efter Sigurd Ribbungs Død, skilte Gudolf fra Blakkestad sig fra Ribbungernes Parti, og drog hjem til sin Gaard; han søgte sin Tilflugt i Kirken ved Gaarden, som var et fast Sted; han havde evet mange Voldsomheder der i Bygderne, imedens han var hos Ribbungerne. Der var en Bonde, ved Navn Otryg, som han havde slaaet meget og frataget en god Hest; denne Bonde havde to Sønner, Asolf og Gudleif, som fik sig en Flok samlet, og droge ind Gudolf. De toge og satte

Stiger til Kirken, hug Taget itu over ham, og kom saaledes ind og dræbte ham; hans Død blev kun lidet beklaget.

Gesandtskab.

150. Samme Efteraar sendte Skule Jarl et Gesandt-
skab til Kong Valdemar, nemlig Kolbeen Katteryg og
Grunde Skatmester. Da de om Vinteren drog hjem,
maatte de formeldes at blive liggende i Marstrand. Knud
var den Gang i Ljodhus; og da han spurgte dette, toge
Ribbungerne nogle lette Skibe, drog imod dem, og over-
rumplede dem; der laae mange Kjemænd i Havnen,
men ingen vilde hjælpe dem; de forsvarede sig vel og man-
dig, men faldt begge med næsten hele deres Følge. Da
Kong Hakon erfarede dette, lod han ise fra Oslo lige
ud forbi Slidholmene, hvilket fuldførtes paa to Dage.
Derpaa bleve mange lette Skibe sendte ester til Ljodhus,
under Anførsel af Lodin Gunnesen, Simon Sko, Hal-
vard Bratte, Gunbjern, og Olaf Ingasen; men da de
kom derhen, var Knud borte med hele sin Hær, paa
nogle faa Mænd nær, som vare blevne tilbage under
Anførsel af Bjern Varke. De laae i Kastellet nordensfor
Byen, hvilket Virkebenerne belejrede; det blev snart over-
givet, men Besætningen fik Fred. Virkebenerne gjorde
der meget Bytte, men satte Id paa Kastellet, og paa-
lagde de Bønder svære Bøder, som havde holdt med Knud.
Derpaa vendte de tilbage til Kongen. Saa kvad Sturla:

Viis lod de Norstes Herster

Ledeses Slot nedbryde

Ost paa, hvor tappre Fyrster

Imod hverandre strede;

Jeg veed at vældigst Konning,
 Som Geter vente maatte,
 Vred deres Nan har straffet,
 Som vel forskyldt de havde.

Om Kongen og Knud.

151. Ribbungerne traf deres Styrke sammen i Op-
 laudene, og vare mandstærke i Njesen. Da lod Kong
 Hakon nogle Skibe drage fra Dølo op i Elven under
 Anførsel af Ivar fra Skedjehof og Sare Bladspyd, hvilke
 varede sig vel paa Skibene. De fleste Ribbunger vare
 dragne bort fra Njesen imod Knud. Kongen drog fra
 Dølo op til Gidsvold, og holdt Thing med Bønderne; de
 forbandt sig da med ham paa ny. Kongen vendte sig
 derfra til Romerige, og saa ester over Elven, thi man
 havde sagt ham, at Knud lod Skibe drage fra Helles-
 fjord, og agtede sig op paa Marker, og derfra til Elven.
 Men da Kongen kom til Bygden Heggan, herte han,
 at det altsammen var usandt, hvorfor han vendte tilbage
 til Dølo; det var fjorten Dage før Paaske. Da Knud
 herte, at Kongen havde vendt om, lod han Skibe drage
 fra Hellesfjord ad en Vej, hvor der aldrig før var truk-
 ket Skibe, og fik dem op paa Marker, og saa nordpaa
 i Elven, overrumplede Virkebenerne, og jog dem fra
 deres Skibe ud til Dølo.

Om Skibenes Trækning.

152. Men da Kongen spurgte dette, lod han fem
 og tredive Skibe trække fra Dølo, og fulgte selv med.
 Han sendte Bud til Arubjern Jonsen og andre Leens-
 mænd, at de skulde drage Skibe op i Elven; de traf

Kongen i Dieren. Da fik de Efterretning om Harald fra Lauftun og mange andre Ribbinger, som vare i Bygden Slaun. Kongen sendte nogle Troppesbefalinger indod dem, og de mødtes i en Skov, hvor det kom til Slag; Ribbingerne flyede efter et Tab af halvtresindstyve Mand, men Virkebenerne drog til Kongen. Kongen lod nu Skibene drage til Naen Kiuna, og derfra over et Eid af en Miils Længde, ferend de kom til Elven. Da sagde man ham, at Ribbingerne vare dragne efter fra Elven; hvorpaa Virkebenerne satte efter dem, og drog Skibene over Fundeid, og kom til Gaarden Fala; der fik han at vide, at Ribbingerne vare efter paa Vinger. Kongen forlod da Skibene med de fleste af sine Folk, men lod Gunnar Bonde og Sare Bladspyd blive tilbage, forat bevogte dem; det var Søndag. Om Morgenen i Dagbrækningen kom Kongen til Kirken i Vinger; der var en Bonde, ved Navn Gunnar, en Ven af Kongen, som sagde ham, at Ribbingerne laae der paa den anden Side af Vandet, og roede hver Dag over Vandet til Gudstjenesten. Da befalede Kongen sine Mænd, at de skulde skjule sig i en Skov ovenfor Gaarden, men da Solen begyndte at skinne, saae Ribbingerne Krigsfolket ligge i Skoven, og vendte med deres Skibe tilbage ad den Kant de vare komne; Virkebenerne skyndte sig da efter dem, thi de frygtede for, at Ribbingerne skulde tage deres Skibe. De overrumplede Amunde paa Folevold; nogle bleve dræbte, andre drevne ud i Vandet, og alle mistede deres Vaaben. Om Morgenen da Virkebenerne løb frem, forekom Flokken Ribbingerne større, end den var; da løb Harald fra Lauftun ud paa Nabrædden, og spurgte, hvem der var Anfører for dem? Harald Stans

gefylja svarede: „Vi skulde nok kjende hinanden, Frænde! Vi ere her af samme Kuld og Sysselmænd fra Dplandsene.” Harald svarede: „Sjelden have I saa mange og saa vel udrustede Folk; hvor er Kong Hakon?” „Han er her,” sagde Harald. Den anden svarede: „Hvorfor vilde han paatage sig den Besværlighed at forfølge os Ribbinger heelt øster til Marker?” „Jeg tænker,” svarede Harald, „at han mere har gjort det af Nødvendighed end for Fornøielse, forat faae saadan en Oprørsflot, som eders, dreven ud af Landet.” Begge Parter skyndte sig derpaa det bedste de kunde; de stjode over paa hinanden der hvor Naen var smallest. Da viste Gud, som ellers, sin store Naade mod Kong Hakon; thi de, som vare gaaede til Skoven, begave sig derhen, hvor Kongen havde anviist dem; og fandt der en Trop af Ribbingerne, hvilke de dræbte alle; nu bleve de vaer, at Ribbingernes Hovedstyrke var paa denne Side af Naen, de satte derfor over Naen, mødte Kongen, og begge bleve meget glade ved hverandre. Men saasnart Ribbingerne saae, at Kongen naaede sine Skibe, toge de Vejen tilbage øster paa; men der gif en stærk Strøm og laae store Stene i Naen, baade der, hvor Kongen naaede sine Skibe, og der, hvor Ribbingerne vare komne hen; begge Parter gif paa Land, og traf deres Skibe, nogle styrede dem med Vaadshager, men saasnart et Loy gif itü paa et Skib, kom dette strax paa Grund. Da de kom hen til det Sted, hvor Naen var smallest, hvilede begge Parter sig, og Kongen agtede at holde Maaltid; men Ribbingerne stjode, saa der blev intet af Maaltidet, og begge Parter skyndte sig det bedste de kunde. Ribbingerne drog til Kirkebyen, og stjældte meget paa Virkebenerne. Kon-

gen bad dem holde inde med den Daarskab, og bie til hans Skibe kom, da kunde de skifte andet imellem sig endblotte Ord. Dette, sagde Ribbungerne, vilde de gjerne.

Om Kong Hakon.

153. Da fjorten Skibe vare komne til Kongen, udruste han dem paa det bedste; og medens Kongen gjorde dette, lagde Ribbungerne deres Skibe efter ved Kirken, og traf dem op over en lille Dværaa til Seen Bingsø, der strækker sig lige til Gidesskov. Virkebenerne roede over Naen, og da de vare komne midt ud paa den, saae de, at Ribbungerne havde fyldt imod dem, og skjede hæftig paa dem; de tænkte, at Ribbungerne skulde oppbie dem, thi de havde en fast Stilling paa Nabrædden, som var tre Skydstaster høj, og Grunden var saa blød, at den ene Fod stod fast, indtil man fik den anden sat ned; det var derfor meget farligt at angribe dem der, men Virkebenerne roede dog djærvt frem. Saasnart imidlertid Skibene løb mod Land, flyede Ribbungerne; Virkebenerne gik op i Land, og tænkte, de skulde oppbie dem højere oppe; men da de kom op paa Nabrædden, vare Ribbungerne ingensteds at see. Kong Hakon vendte da tilbage til sine Skibe, og drog uesterpaa langs ad Seerne, hvor Ribbungerne flygtede med deres Skibe, og begge Parter roede alt hvad de kunde. Kongen drog til Lands uesterpaa langsmed Seen; men da Ribbungerne kom til Guden af Seen, sprang de i Land fra deres Skibe. Kongen overfaldt dem, og fældte uogle af dem, men tog alle deres Skibe. Det var om Mandagen i Gangdagene. Kongen bad nu sine Mænd holde Maal-

tid, thi de havde ikke spist siden Leverdagen. Her fik Kongen at vide, at Knud var taget den korteste Vej lige ud til Marker; hvorpaa han vendte tilbage nordpaa, og saa op paa Hedemarken, og Ekibene trak de over Fundeidet, og saa ind i Mjesen. Biskop Halvard var den Gang i Hammer, og Kongen var hos ham Kristi Himmelfarts Dag, og blev vel beværtet. Kongen bestilte derpaa alting overalt i Oplandene, og satte Mænd til at vogte Ekibene. Siden drog han til Gidsvold og derfra til Dølo, hvor han blev fjorten Dage, ferend han lovede sig til at drage ester til Elven.

Brev sendes til Kongen.

154. Da Kong Hakon var færdig til at drage ester til Landegrændsen, kom der Breve fra Knud, Fru Kristine og Lavmanden, hvori de bade om Lejde for Knud til Kongen; og lovede, at han skulde indfinde sig hos denne, naar han kom esterpaa. De bade tillige om, at dette maatte holdes hemmelig, at Ribbungerne ikke skulde faae det at vide, thi de vilde dræbe Knud, hvis han ikke gjorde hvad de vilde have. Kongen glædede sig ved Modtagelsen heraf, og skrev tilbage, og lovede sin Frænde Knud Fred og Hæder, hvis han vilde begive sig til ham. Da nu Kong Hakon kom til Elven, blev det sagt ham, at Ribbungerne vare oppe i Bæneren; han sendte da nogle Mænd til Fru Kristine, forat faae at vide, om Knud vilde holde sit Løfte; men hun svarede, at hun vilde selv komme til Kongen, forat mægle Fred hos ham for sin Sen Knud. Hos Kongen vare den Gang Biskop Orm og mange Leensmænd, som Kongen vilde have nærværende ved dette Forligsmøde, og han biede i Kongehelle en halv

Maaend; daglig kom der Mænd fra Fru Kristine, som sagde, at nu og atter nu vilde Knud komme til Kongen.

Knuds Svig.

155. Hr. Knud fandt nu paa et Paasund, som hans Fader ikke vilde have benyttet sig af: han lod nogle Skibe trække ester over Gidskov, hvor der aldrig havde været trukket Skibe fer, og kom usforvarende paa Kongens Mænd i Vermaa lige for Gidsvold. Der befandt sig Ivar fra Eskedjehof, Jon Killing, Erling Rumsstav, Thorgeir Biskopsmaag, Andreas den Hvide og mange Virkebener; men Venderne havde samlet sig paa Gidsvold; da fik Virkebenerne Efterretning om Ribbungerne. Virkebenerne havde store Skibe, og da de medtes, begyndte en meget skarp Træfning, som gik saa uheldig for Virkebenerne, at de nær havde taget Flugten. Da kom Jon Killing og Erling Rumsstav dem til Udsetning med en Jagt, hvorpaa Ribbungerne lede et stort Mandetab, og begave sig paa Flugten suarere end man havde ventet. Knud sprang i Vandet, og undkom med Ned og næppe. Der faldt mange ypperlige Mænd paa Ribbungernes Side, men af Virkebenerne bleve mange saarede. Ivar Bonde fik et Saar i Foden, hvoraf han siden bestandig haltede. Virkebenerne bemægtigede sig alle deres Skibe. Efter den Tid bleve Venderne meget dristige imod Ribbungerne, saa at de jævnlig anfaldt dem og dræbte mange af dem.

Ribbungernes Parti opløst.

156. Da nu Ribbungerne trængtes paa alle Kanter, sendte de nogle Mænd til Virkebenerne i Opslandene, og vilde slutte Forsig. Virkebenerne vare tilbøjelige der-

til, og de stillede hinanden Gisler. Alle Ribbungernes Gisler sendte Birkebenerne til Kongen, ledsagede af Klemet fra Holm og Guttorm Erlingsen; de fandt Kongen i Horuboresund, og berettede ham, hvorledes alt stod til; Kongen modtog Gislerne vel, og sejlede om Dagen til Uevige. Han sendte paa ny nogle Mænd til Knud, og lovede alle Ribbungerne Fred, hvis de vilde komme til ham. Derefter drog Kongen til Oslo. Kort efter kom Harald fra Lanstun til Kongen, assendt af Knud, forat slutte fuldkommen Forlig og Fred med Birkebenerne. Kong Hakon holdt da Hirdstævne, og talte saaledes: „Næsten alle er det vitterligt, hvilken Tægen og Besværlighed vi have haft for Ribbungernes Skyld, og hvor megen Skade vi have lidt ved brave Mænds Fald, skjendt de, som vel er, have mistet endnu flere end vi. Nu begjere de Fred af os, men hvis vi skulle tilstaae dem denne, saa skulle de, som Skik er imellem brave Høvdinge, være frie for alle Fordringer fra vor Side for det Døde, de have tilsejet os; ellers bør vi ikke love dem nogen Fred, men forfølge dem af al Magt, thi deres Styrke er nu brudt. Og til dette sidste er jeg heller ikke utilbøjelig; men I skulle dog raade herfor.” Birkebenerne svarede, at de heller vilde tilgive Ribbungerne hvad Tab de havde lidt paa Mænd og Gods, end forfølge dem paa ny. Kongen sendte da Bud efter Knud og alle de andre Ribbunger, Gisten Roeseu, Guttorm Erlingsen og Frederik Skasse; de fandt dem oppe i Djeren, og de begave sig til Oslo i Kongens Vold tilligemed en Mængde af Ribbungernes fortrinligste Folk. Derpaa tog Kongen alle Opplandene i Besiddelse. Men de Ribbunger, som ikke ventede at erholde Fred, flygtede fra Norge over til Mar-

fer. De valgte en, ved Navn Magnus Bladstak, til deres Anfører, og gave ham Kongenavn. Da Kong Sagen erfarede dette, sendte han Harald fra Laustun hen forat gribe Magnus, men saasnart denne fik Esters retning om Harald, som han ikke ventede sig noget Godt af, drog han hen og dræbte ham. Kongen havde ogsaa skrevet efter til Værmeland, at enten skulde Vænderne der jage denne Oprørsflod bort fra deres Bygder, eller Kongen vilde komme og hjemsege dem med Brand, der ikke skulde give den forrige noget efter. Da Vænderne saae Kongens Brev samlede de sig, og droge imod Magnus, fangede og hængte ham tilligemed nogle andre Mænd. Og dermed ender Begivenhederne med Ribbingerne.

Om Ivar Grette.

157. Kong Hakon gjorde sig færdig til at drage fra Oslo til Bergen; han gav sin Frænde Knud to Langskibe og hvad han ellers behøvede. Da Kongen kom til Sæleerne, var Skule Jarl der med mange og store Skibe; han vilde have sejlet til Danmark, men da de her medtes, vendte Jarlen tilbage med Kongen til Bergen. De boede begge i Kongsgaarden, omgiffes meget venstabelig, og besøgte hver Dag hinanden, forat forneje sig; der holdtes store Drifkegilder i Byen, og Leensmændene havde stort Følge med sig. Povel Vogeskalm havde en Sen, ved Navn Ivar Grette; han dræbte om Aftenen efter Aftensang en gammel Virkebener, og gav til Grund, at hans Sen havde været med ved Arne Herjedals Mord; denne Sen hed Grif Vagge, og Mordet, der sigtedes til, var det der var skeet i Vaage. Men da Pirdmændene bemærkede Grifs Drab, grebe alle haandgangue

Mænd til deres Vaaben. Efterretningen derom kom til Povel og hans Sen Nikolai, som det gjorde ondt, at denne Gjerning var skeet, hvorved en uskyldig Mand var bleven dræbt; de segte ind i Nikolai Kirkefaarn, og satte sig der i Forsvarsstand. Hirdmændene gik til Kirken, og vilde bryde den op; da blev det forkyndt Kongen, hos hvem Skule Jarl just var til Gæstebud, og de gik strax til Nikolai Kirke. Da havde Hirdmændene grebet Povels Frænde, Ivar Nef, og vilde dræbe ham. Kongen tog strax Ivar i sin Beskyttelse, og forbad Hirdmændene at anfælde Kirken. Og om Morgenens efter holdt han Hirdstævne, og tilkjendegav sin Villie, at Nikolai ikke skulde undgaae for denne Gjerning, som var skeet imod hans Vidende og Villie, hvorpaa Nikolai begav sig ud af Kirken og under Kongens Beskyttelse. Men Broderen Ivar fik han sat over til Munkeliv, hvor han blev, til han forlod Landet. Der foresaldt adskillige andre Træster formedelt Drukkenstab; men imellem Kongen og Jarlen stod alting vel til.

Olaf Hakonson fødes.

158. Skule Jarl bad Kongen om Orlov til at drage til Danmark til Kong Valdemar, og han vilde ride fra Thronhjem efter i Vigen. Kongen gav ham Tilladelse dertil, hvorpaa Jarlen gjorde sig færdig til at drage nordpaa i Landet. Hr. Knud levede vel holden hos Kongen; han bejlede til Jarlens Datter, Jomfru Ingerid, og fæstede hende med Kongens Samtykke; han besluttede at drage bort med Jarlen, og holdt sit Bryllup ferend Kongen og Jarlen stiltes ad. Paa samme Tid

blev Kong Hakons Sen, Olaf, fedt. Jarlen rejste til Thronhjem, og stilledes hjærlig fra Kongen.

Sire Thorer vælges til Erkebiskop.

159. Erkebiskop Peter var ved Hesten forud paa Dionysii Dag, og i hans Sted var Sire Thorer den Threndste bleven valgt, og var rejst indenlands. I dette Aar deede Pave Honorius, og Pave Gregorius kom i hans Sted. Kong Hakon opholdt sig den Vinter i Bergen, og det var den ellefte Vinter i hans Regjering. Om Foraaret i Fasten beredte han sig til en Rejse ester i Vigen, og kom til Tønsberg ester Paaske. Derfra drog han ind til Oslo, hvor han traf Skule Jarl, Hr. Knud, Gregorius Jonsen, Alfolf Jarlsfrænde og mange andre af Jarlens Venner, som vare rejste med ham fra Thronhjem.

Olaf Hvides Drab.

160. Da Kongen og Jarlen havde været nogle faa Dage i Byen, kom den nyviede Erkebiskop Thorer dertil fra Rom. Kongen sendte ham nogle Mænd imøde ud til Hovede, og Erkebiskoppen drog ind i Kongsgaarden. Men efterfom Kongen havde til Skibs fert Overfledighed af Levnetsmidler med sig nordensfra, men Jarlen kun havde lidet, saa var denne sædvanlig hos Kongen om Aftenen. Kongen opholdt sig i Gaarden Digerfkytning, men Jarlen i Skarhælen. Det hændte sig en Aften, at en Mand, ved Navn Roe Halkelsen, af Jarlens Felge dræbte en af Kongens haandgangne Mænd, Olaf Hvide; hvorefter Roe led ind i den Gaard, hvor Kongen og Jarlen var, gav sig i Kongens Vold, og

sagde hvad han havde gjort. Kongen svarede: „Eiden du har givet dig mig i Vold, saa skal du nu faae Fred af os.“ Strax efter led Hirdmændenes Lur, og de haandgaagne Mænd, som vare i Byen, løb sammen til den Gaard, hvor Jarlens Mænd vare, samt følgende Leensmænd: Arubjern Jonsen, Simon Ro, Lodin Gunesen, Gumbjern Bonde. Da Kongen og Jarlen spurgte dette, bad denne Kongen at sørge for, at Ulykken ikke skulde blive saa stor, som det tegnede til. Kongen stod strax op, og bad Jarlen vente efter sig. Da han kom til Gaardens Port, var der en saadan Trængsel af Beværnede, at han ikke kunde komme frem, han maatte derfor stige over deres Skuldre, og kom saaledes til Jarlens Mænd; ved hans Ankomst standsedes Tummelen, og Kongen stævned dem alle til sig paa Halvards Kirkegaard. Derpaa forlod Kongen Gaarden, og alle de Beværnede fulgte ham nordpaa til Pale, thi alle Virkesbenerne vilde anfælde Jarlens Mænd. Gudelig tilveje bragde Kongen Stilstand, som skulde vare Natten over til Sagen kunde blive undersegt. Om Morgenen førte Kongen Roe til Halvards Kirke, og bad ham nu vogte sig selv; men Kongen gif hen til Jarlen, og de fornejebede sig i hinandens Selskab.

Gregorius Jonsens Død.

161. Derpaa drog Skule Jarl, tilligemed Hr. Knud, Gregorius Jonsen og Jarlens Frænde Ulfolf til en Sammenkomst med Danekongen, som de traf i Kjøbenhavn; han modtog Jarlen vel. De underhandlede adskilligt hemeelig, og han forblev en Tid hos den danske Konge vel beværtet; ved Afskeden gav Kongen ham mange gode

Foræring og forlænde ham med det halve Halland. Jarlen rejste tilbage til Norge, og da han kom til Tensberg, var Kongen rejst til Bergen. Hr. Knud og Gregorius ønskede at drage til Kongen, hvortil de fik Orlov. De gik derpaa begge paa eet Skib, men da de kom ved Enden af Hvarfsnæs, sejlede de paa et Skjær, og Gregorius med nogle Mænd tilfattede Livet. Han var den anseeligste af Leensmændene, af den ypperste Byrd i Norge og een af de sidste af den berømmelige Leensmænds Æt paa Sendmer, som kaldtes Blindheimslægten. Hr. Knud frelste med Nød og næppe Livet, og mange Kostbarheder forgik der. Derpaa drog de til Bergen, og Kongen modtog dem hæderlig. Skule Jarl opholdt sig om Hesten i Bigen; og ud paa denne drog han til Throudhjem, hvor han blev om Vinteren.

Om Jon Karls Sendebud.

162. Denne Sommer kom der Sendebud fra Jon Jarl paa Orkenerne med mange gode Gaver, som Jarlen sendte Kong Hakon. Men om Hesten sendte Kongen Jarlen et godt Langskib og mange andre Foræring. Kong Hakon opholdt sig denne Vinter i Bergen; det var den tolvte Vinter i hans Regjering. Der herskede da god Fred i Landet og god Forstaaelse imellem Kongen og Jarlen. Om Vinteren sendte Erkebiskop Thorer Bud til alle Biskopper i Norge, at de skulde komme til ham i Throudhjem om Sommeren. Denne Sommer spurgtes der megen Ufred vester over Havet paa Sydererne.

Om Mein Jarl.

163. I Skotland var der en Jarl, ved Navn Mein, en Sen af Holland Jarl af Galvei; han var

een af den Tids sterste Krigere, og havde en stor Hær og en Mængde Skibe; han hærgede paa Sydereerne og Irland, og evede meget Hærværk rundt om i Vesterlandene. Den Gang var Olaf Gudredsen Konge paa Man, og forsvarede mandig dette Rige imod Jarlen, og viste megen Trofasthed mod Kong Hakon. Men Kongerne paa Sydereerne, som vare af Sumarlidesæt, vare meget utroie imod Kong Hakon; de vare Duggal Skænk og hans Broder Dungal, Fader til Jon, som siden blev Konge; de vare Sønnen af Sumarlides Søen Duggal. En Mand ved Navn Ospaf havde været længe hos Virkebenerne, da blev det bekjendt, at han var en Søen af Duggal og deres Broder. Desuden havde de endnu en Broder¹⁾, ved Navn Sumarlide, der ligeledes var Konge paa Sydereerne.

Om Andreas Skjaldband.

164. Kong Hakon drog om Hesten efter til Vigen til Oslo. Kongens Frænde, Andreas Skjaldband, gjorde sig denne Vinter færdig til sin Jorsalfrejse; han red om Vinteren til Halland, tog derfra til Sjælland, saa til Hvidsand, og derpaa ad Jorsalfarernes sædvanlige Vej, og gik ombord paa en Dromund; siden har man aldrig hørt noget til ham. Kong Hakon skrev til Keiser Frederik og andre sine Venner udenlands, at de skulde lade ham efterspørge, men det hjalp ikke. Hans Kone Ingeborg blev tilbage med deres Søen Peter, og da Andreas blev borte, gjorde Ingeborg bekjendt, at Skule Jarl var Fader til Peter; Jarlen vedgik det, tog Peter til sig, og viste ham megen Kjærlighed.

¹⁾ eller Frænde.

Uspak fit Kongenavn.

165. Denne Vinter tilbragde Kong Hakon i Dølo, og det var den trettende i hans Regjering. Mod Enden af Vinteren holdt Kongen Thing i Byen, paa hvilket han gav Uspak Kongenavn; han blev kaldt Uspak fra Syderøerne. Kongen bekendtgjorde tillige, at han om Sommeren vilde give ham en Hær med vester over Havet. Den Dag, da Thinget holdtes, kom Kong Hakons Frænde, Magnus Brose, en Sen af Knud Jarl og Sonnenen af Birger Brose, fra Sverrig. Han var gift med Sigrid, en Datter af den svenske Konge Knud; deres Sen hed ogsaa Knud. Kong Hakon tog hæderlig mod Magnus, der blev nogen Tid hos Kongen, og de stiles meget kjærlig ad. Om Foraaret dede Erkebiskop Thorer i Throndhjem paa Paaskedag, i hvis Sted Sigurd Sine blev valgt, og rejste samme Sommer udenlands.

Kongen sendte en Hær vester over Havet.

166. Om Foraaret rejste Kong Hakon til Bergen, hvor han lod den Hær udruste, der skulde følge med Kong Uspak vester over Havet. Til dette Tog gav Skule Jarl ogsaa nogle Folk og fælgende Skibsbefalingsmænd: Sigurd Sepel, Sigurd Smed og Povel Valkesen; men af Kongen sendtes Thormod Thingstavn, Serk Sygnetjufe, Olver Ilteit, Sveinung Svarte og Povel Gaas; de havde elleve Skibe fra Norge. Men da de vare færdige, kom Olaf Svarte, Konge paa Man, og forkyndte, at der var megen Ufred paa Nerne; han sagde ligeledes, at han var flygtet fra Man, fordi Alein Jarl havde draget en stor Hær sammen, og vilde anfælde de Norske; lige-

som han ogsaa berettede, hvilke Trussler Jarlen lod falde mod de Norske, saant at han sagde, at det var ikke vanskeligere at komme over Havet til Norge, end fra Norge til Skotland, og heller ikke besværligere at laube der for en Krigshær; men det blev ved Ord. Kong Olaf var fire Dage i Byen, seerend han drog tilbage; han drog paa Skib med Povel Valkesen til Orkneerne, hvorpaa Jon Jarl gav ham det Skib Oren. Da de forlode Orkneerne, havde de tyve Skibe. Da den unge Konges Sen, Povel Valke, og Ottar Snæfoll herte dette, droge de senderpaa til Skib, og traf i Vestfjord Thorkel Thormudsen, og holdt Slag med ham; Thorkel og hans to Søuner faldt, men hans Sen Thormud undkom ved at springe i et Kar, som svemmede ved Siden af Skibet, og det drev med ham til Skotland nordensfor Hattestot. Der- efter droge Valke med de andre til Kong Ospal.

Om de Norske og Sydereboerne.

167. Siden samlede hele Flaaden i Glesund; der vare ogsaa Kong Ospals tvende Bredre, Duggal og Dunggad, samt den tredie Høvding deres Frænde Sumarlide, og de havde mange Folk. De bede Nordmændene til Gilde, og beværte dem med meget stærk Vin, men Nordmændene bleve advarede om at tage sig i Agt; de vilde derfor ikke drage til Gilde, og de samlede deres Folk paa begge Sider, thi de troede ikke ret hinanden. Dunggad sov paa sin Broder Ospals Skib. Kort efter aufaldt de Norske Sydereboerne, og dræbte Sumarlide med adskillige af hans Mænd; Duggal fangede de, og satte ham i Vold og Jern; af de Norske faldt kun faa. Ospal var ikke med herved, men da han erfarede det, fik

han sin Broder Duggad af Bejen, og tog sin anden Broder Duggal i sin Forvaring. De samlede Folk og Skibe fra Verne, fik i alt firhundredstyve Skibe, og sejsede sender forbi Satirekmule og ind til Bot; der laae nogle Skotter i et Kastel, hvor een af Skotterne var Stevard. Nordmændene indsluttede Kastellet, og gjorde et tappert Angreb, men Skotterne forsvarede sig vel, og hældte kogende Veg og Bly ned paa dem; mange af Nordmændene faldt, og mange bleve saarede. Nordmændene gjorde sig Stormflage af Temmer, og gave sig til at hugge paa Muren; den var af blød Steen, og gav derfor efter. En Kjertesvend, ved Navn Slage Skitrad, stjed Stevarden ihjel, just som denne sprang op paa Muren. Tre Dage strede de med Besætningen, førend de fik Vorgen indtaget; de bemægtigede sig meget Bytte, og fangede en skotsk Ridder, der løskøbte sig for tre hundrede brændte Mark. Alf Nordmændene faldt Sveinung Svarte, og heved tre hundrede Mand i alt af dem og af Sydereboerne. De fik siden en stærk Storm, og mistede tre Skibe med Besætning og alt. Nu spurgte de, at Klein Jarl var efter paa Næs, og havde samlet halvandet hundrede Skibe, forat drage imod dem. De sejsede da nordpaa under Satire, laae der nogen Tid, og gjorde adskillige Gange Landgang. Der faldt Kong Ospak i en Sygdom, af hvilken han kort efter dede, og hans Død blev meget beklaget af hans Mænd. Derpaa blev Kong Olaf Hoveding over hele Hæren. Siden sejsede de over under Kjømændseerne, og laae der en Deel af Vinteren. De sejsede derpaa til Man, hvor der var samlet en Hær imod dem under Anferfel af Thorkel Njalsen. Manboerne vilde ikke stride mod Kong Olaf, og adspalttede Thorkels Hær,

hvorpaa Nordmændene toge ham til Fange, og ferte ham en Tidlang med sig i Lænker. Sigurd Sepel og Sigurd Smed vare ham behjælpelige til hans Flugt, hvilket nogle af deres Mænd optog meget ilde. I Begyndelsen af Foraaret sejlede Nordmændene bort fra Man, men Kong Olaf blev der tilbage; de sejlede nordpaa under Satire, og gik der paa Land, men Skotterne kom imod dem, og strede med dem, dog ikke i noget ordentligt Slag, men løb til og fra; der faldt mange paa begge Sider. Da Nordmændene kom ned til deres Skibe, havde Skotterne dræbt alle deres Svende, som vare paa Land forat lave Mad. Nordmændene gjorde adskillige Gange Landgang paa Satire, og sejlede derfra nord til Verne; da de kom til Ljodhus, foresandt de der Thormud Thorkelsen; han forjog de fra Verne, dræbte nogle af hans Mænd, bemægtigede sig alt hans Gods, og toge hans Kone til Fange; saa sejlede de nordpaa til Orkenøerne, men Povel Valkesou blev tilbage paa Syderøerne, og blev sældet nogle Uger efter af Kong Rognvalds Sen, Gubrand Svarte. De fleste Nordmænd sejlede strax til Norge, og havde paa dette Tog forhærvet Kong Hakon megen Ansæelse paa Vesterhavet, hvorfor Kongen takkede dem.

Erkebiskop Sigurds Hjemkomst.

168. Kong Hakon havde tilbragt denne Vinter i Bergen; det var den fjortende i hans Regjering. Samme Høst kom Erkebiskop Sigurd hjem fra sin Jubbielse, og begav sig til sit Erkebispesæde. Paa Orkenøerne var af Nordmændene Olver Alteit bleven tilbage; han var Kong Hakons Hirdmand og en meget ustyrlig Mand. Han drog til Hanef den Uge, som den Gang havde Syselet

der paa Verne paa Kongens Begne; han var Kong Hakons Skutelsvend. De vare tre Brødre, Hanef den Unge, Kolbeen og Andreas; Hanef havde en stor Tropic med sig, og var vanskeligt at komme tilrette med.

Om Snæfoll.

169. En Mand der paa Verne hed Snæfoll Gunnesen; hans Moder Ragnhild var en Datter af Eric Slagbrell og Ingegerd, Rognvald Jarl den Helliges Datter. Snæfoll gjorde Forbring paa nogle Gaarde der paa Verne, som Rognvalds Ulfom havde ejet, men som Jarlen havde i Besiddelse. Denne gjorde mange Vanskeligheder med at overlade ham Gaardene, men Snæfoll blev ved med sine Klager; Jarlen blev da vred, og spurgte, om han vilde gjere ligesom hans Morbroder Harald, og gjere Forbring paa Orkenerne imod ham; men han skulde nok vide at forsvare sit Rige, ligesom hans Fader havde gjort imod den andens Morbroder. Snæfoll svarede: „Jeg tænker, det bliver kun lidet du vil unde mig af Orkenerne, naar du ikke engang vil tilstaae mig det, som tilkommer mig med fuld Ret.“ Jon Jarl blev da meget forbitret paa Snæfoll, der tilsidst foregav, at han ikke kunde være sikker for Jarlen, men drog til Hanef, og forbandt sig med ham og hans Tropic.

Om Hanef.

170. Jarlen og Hanef droge om Hesten over til Katanæs, toge begge til Thorsaa, og havde hver sit Herberge. Begge havde ligeledes et stort Følge, og det kom til Strid imellem deres Folk, naar de mødtes drukne om Ufstenen. En Ufsten sad Hanef med sine Folk og

drak, og de vare meget muntre, da kom en Mand lebende ind til Haneſ, og ſagde: „Tager eder vel i Ngt, Haneſ og I andre, thi Jarlen vil uden Tvivl overfalde eder i Nat, og lade det gaae paa Liv og Død, og han har iugen god Tro til eder, hvis I blive længe her ſammen.”

Son Jarls Drab.

171. Saaſnart Haneſ herte dette, ſagde han til ſin Broder Kolbeen og til Snæfoll, at det var der Rimelig-
hed i, og de ſkulde ikke være de ſidſte til at forekomme
det; de bade nu deres Folk væbne ſig, men diſe vare
ſaa drukne, at de alle fandt det var vel betænkt. Da
de havde væbnet ſig, gik de til det Herberge, hvor Jarlen
ſov, og anfaldt ſtrax dem, der kom dem imøde; men da
Jarlen mærkede der var Gjender, ſegte han ned i en
Kjelder, hvor han vilde ſkjule ſig, men de ſporede ham
op; Snæfoll, Sumarlide Kolſſen, Olver Alteit, Thorkel
og Raſn og endnu flere af deres Folk løb ſtrax ned i
Kjeldereren; Snæfoll fandt Jarlen ved en Tende, og de
gave ham ſtrax Banesaar. Der faldt ogsaa uogle af Ha-
neſs Folk; Jarlen havde ſaaet ni Saar. Efter denne
Gjerning drog Haneſ med de andre fra Katanaes; de
droge til Viget, og lagde ſig i det Kaſtel, ſom Kolbeen
Ruga havde ladet bygge, og forſhynede ſig med tilſtrække-
lige Fødemidler. Men da Jarlens Venner ſpurgte dette,
ſamlede de en ſtor Mængde Folk, droge ud til Viget, og
belejrede Kaſtellet, hvilket dog var vanſkeligt at angribe.
Da ſamlede ogsaa Haneſs Frænder ſig, Kolbeen i Reine-
dal og mange andre, og ſegte at ſiſte Forlig imellem
dem. Det endte ogsaa med, at der tilſtodes dem Fred;
om Vinteren ſkulde de blive paa Orkenſerne, men næſte

Sommer drage til Norge til Kong Hakon, som skulde demme i den hele Sag. De samlede Hære stiftes da ad, og alting stod rosligt til om Vinteren. Sommeren efter drog Hanef og hans Kamerader til Norge, og paa et andet Skib vare Jarlens Frænder og Venner.

Om Orkenoboerne.

172. Denne Vinter opholdt Kongen sig i Bergen, og det var den femtende Vinter i hans Regjering, men om Foraaret var han taget i Forretninger til Bigen, og var ikke kommen tilbage, da Hanef og hans Felge kom til Bergen; de toge ind i Mura-Povels Gaard. Kort efter kom Skule Jarl nordensfra og Kongen østensfra tilligemed Hr. Knud. Der blev da blæst til Hirdstævne for alle haandgangue Mænd, og da Hanef med sine Kamerader kom til Medet, toge Skutelsvendene Brødrene Hanef og Kolbeen og Snæfoll og Rolf Killings Sønner Sunarlide og Andreas, og ferte dem op til Borgen, hvor de bleve satte i Forvaring; men Olver Julteit og de andre, som havde været med ved Jarlens Drab, bleve ferte ud til Tokeholm. En Gjæst ved Navn Bjern, som havde været med dem ved Drabet, var paa Vefsen til Medet kommen til Mariekirke, da just Mæssen begyndte. Han sagde: „Det er bedre, jeg gaaer i Mæsse, end til Hirdstævnet;” hvorpaa han gif ind i Kirken; og ferend Mæssen var ude, sagde man ham, at Olver og de andre vare dræbte¹, saa hans Liv frelstes ved at han gif i Kirke. Jarlens Maag, Sigvalde Skjalgsen, var den ivrigste Eftermaalsmand angaaende Jarlens Drab; han

¹) eller: grebne.

greb Thorkel Svarte, og førte ham henad Gaden, og da de kom forbi den Gaard, hvor Skule Jarl var, stod Jarlen ved Vinduet, og raabte til ham: „Sigvalde, lad ikke Thorkel dræbe, med mindre han er særdeles skyldig.“ Sigvalde svarede: „Han er saa meget skyldigere end andre, som han anfaldt Jarlen da han var død.“ Thorkel kom ud til Holmen med Olver, og der bleve fem Mænd halshuggede, Rasi og Olver og Thorkel og to andre, som havde været med ved Jon Jarls Drab.

Skibes Forliis.

173. Den samme Hest droge Orkeneboerne hjem, og alle de anseeligste Mænd fra Verne vare paa eet Skib, hvilket forgik med alle dem, som vare ombord, et Tab som mange først seent have forvundet. Skule Jarl drog om Hesten til Throudhjem tilligemed Hanef og Kolbeen samt Snæfoll; Hanef og hans Broder vare om Vinteren hos Povel Vogeskalm paa Dynjenæs. Om Foraaret rejste Hanef til Kongen, og fik Lov til at drage hjem; men han blev af Storm drevet tilbage til Hernar, hvor han blev syg og døde; hans Broder Kolbeen døde i Throudhjem kort efter. Snæfoll var længe efter hos Skule Jarl og Kong Hakon.

Uenighed imellem Kong Hakon og Skule Jarl.

174. Om Efteraaret da Kongen og Jarlen havde skilt sig ad i Bergen, blev Kong Hakons Een Hakon født Mortensdag om Natten; Vinteren efter blev Kong Hakon i Bergen, og dette var den firtende Vinter i hans Regjering. Denne Vinter rejste der sig megen Tvist og Uenighed imellem Kong Hakon og Skule Jarl, hvilket især

rejste sig af Leensmændenes Ord. Skule Jarl havde denne Vinter megen Skibsbygning for, og foretog sig adskilligt andet, som hans Uvener fattede Mistanke til, og ublagde som Utrofskab mod Kongen. Den Gang var Jarlens Datter Fru Ingerid død, som Hr. Knud havde tilægte, og dermed var deres Venfskab ude. Hr. Knud havde den Gang det halve Rygjefylke og det halve Sogn, og han ansaae dette Leen for mindre, end han kunde enste sig. Han og Leensmændene forestillede Kongen, at det Landestifte, som var skeet i Bergen, var ikke lige, og at det var suarere en Halydeel, end en Trediedeel af Landet, som Skule Jarl havde faaet. Denne Vinter sendte Erkebiskop Sigurd Bud til alle Bistopperne i Norge, og stævne dem til et Møde med sig i Bergen næste Sommer.

Kong Hakons Budfskab.

175. Kong Hakon drog om Foraaret efter til Vigen; han sendte Bud til Skule Jarl, at han om Sommeren skulde komme til Bergen, forat de kunde afgjere den Tvist der var imellem dem. Men da Kongen kom efter til Vigen, stævne han alle Leensmænd og Sydselmænd, som vare i Vigen, til sig, og beordrede dem til at følge med ham til Bergen. Følgende Leensmænd vare da hos han: Arubjern Jonsen, Simon Ro, Lodin Sunnesen og Guubjern Bonde; og da han kom til Gulesthingslag, stævne han ligeledes alle Leensmænd til sig med stort Felge. Fra Vigen havde han mange og smukke Folk. Da han kom tilbage til Bergen, lagde han Langskibene langsmed Bryggen inde i selve Byen.

Om Povel Vogestalm.

176. Skule Jarl var i Throndhjem om Sommeren; om Foraaret lod han et stort Skib rejse ude paa Dren; det hed Langfredag, og var meget større end andre Skibe, hvorfors der kun blev gjort lidet ved det den Sommer. Ud paa Sommeren gjorde Jarlen sig færdig til at rejse; han blev silde færdig, og havde fem og tyve Skibe, for det meste store. Følgende Leensmænd vare med ham: hans Maag Alf, hans Frænde Alfolf, Povel Vogestalm og hans Sen Nikolai, Vaard Bratte og Gilif fra Vold; der vare ogsaa mange Eysfelmænd. Det var langt ud paa Hesten, da Jarlen kom. Han sendte Povel Vogestalm forud til Kongen. Da han kom til Bergen, irettesatte Leensmændene ham haardt, og sagde, at det var underligt, at han og andre Leensmænd, som vare komne nordpaa, holdt med Jarlen imod Kongen, og de bade dem forlade Jarlen og begive sig til Kongen. Men Povel svarede, at han havde ikke været imod Kongen, fordi han fulgte med Jarlen, naar Kongen sendte ham Bud. „Men saa troer jeg,” sagde han, „at de fleste Leensmænd, som ere komne nordens fra, ikke have i Sindet at forlade Jarlen for eders haarde Tiltales Skyld.” Siden drog Povel til Kongen, og deres Samtale var meget fredelig; hvorpaa han vendte tilbage til Jarlen, og fortalte ham om alle de Anstalter i Byen, og at Skibene laae saa tæt ved Bryggen, at det næppe var muligt at lægge til. Jarlen indrettede sin Sestads til Byen saaledes, at han lod sit Skib sejle først, derpaa de to største, saa tre, saa fire, og saa fremdeles flere, saalænge der var nogen, en Anordning,

som var meget smuk at see. Jarlen lagde til ved Nordnes ud for Munkeliv ved Haakarlestrand, men havde et saa daarligt Veje der, at nogle Skibe kom til Skade for dem. Saa kvad Olaf Hvidefjald:

Kongen, Threunders Drot ugunstig,
 Vidt omkring til Leensmænd sendte
 Bud, men nordensfra en Flaade
 Flej med Jarlen og hans Kæmper;
 Leensmænd fik ej lidt at syse,
 Lange Klager frem de bare;
 Kongen holdt da Havnen spærret,
 Haakarlestrand lod Jarlen gjæste.

Kongens og Jarlens Sammenkomst.

177. Da Jarlen havde været en kort Tid i Byen, holdt han et Møde med Kongen i Sakristiet ved Kristkirken, og Kongen gjorde ham mange Vebredelser og Bessylninger. Derpaa blev der sat Thing paa Kristkirkegaard, hvor der blev sat en Stol for Kongen; rundt omkring ham sad hans Leensmænd og Raadgivere; hans Frænde Gunnar stod bag Kongens Stol. Erkebiskop Sigurd var paa Thinget, samt alle indenlandske Eybiskopper og Hr. Ruud. Siden kom Skule Jarl paa Thinget med alle sine Mænd. De saae, at der var ikke tiltænkt Jarlen nogen Plads paa den Stol, hvor Kongen sad; hans Mænd satte derfor en anden Stol for ham. Derpaa fremsførte Kongen mange Besspørginger over Jarlen, og holdt en smuk Tale. Derefter talte Leensmændene, og tillagde ham hver megen Brøde. Og da de vare færdige, stod Jarlen op og sagde: „Jeg kan en Vise:

Orn sad paa Klippe,
 Det gaaer alt ud i et,
 Orn sad paa Klippe;

og en anden:

Orn sad paa Klippe;

saaledes gaaer det ogsaa her i Dag, hver har holdt en Tale paa sin Maade, men alle gaae de ud paa at beskynde mig." Derpaa holdt han en lang og smuk Tale, hvori han fralagde sig alle de Vesslydninger, man havde gjort imod ham, og tilstod, at han var pligtig at tjene Kongen og give efter for ham, men han maatte tilkjendegive Leenemændene sin store Misfornejelse med deres Bagvaskelse og Dretuderi. Derpaa sagde Gunnar Kongens Frænde: "Og forekommer du ferst da at vise Kongen den skyldige Tjeneste, naar du aflægger din Hæders bragt, og falder Kongen til Fode, og giver hele din Sag i hans Vold og Raade." Jarlen svarede: "Jeg har lært at tjene Herdinger, da du foretog dig andet, Gunnar!" Derpaa stod Kongen op, og bad alle dem følge sig, som vilde tjene ham; hvorpaa han forlod Thinget, ledsaget af hele Almue; men Jarlen drog ned til sine Skibe tilligemed de Folk, som vare komne med ham nordfra. Derefter lagde Erkebiskoppen og andre Biskopper sig derimellem, og fik stiftet Forlig til Kongens Tilfredshed, og Jarlen gav sin Forpligtelse dertil. Saa kvad Olaf Hvidehjalb:

Thing de unge Fyrster satte,
 Jarlen Kongen hurtig svared,
 Herfer ægged ham til Kampen,
 Herlig Væbling svart anflaget;

Han, som Daad og Hæder ynder,
 Staal med Blod i Orlog farver,
 Kongen selv lod Sagen demme,
 Saa forligt hans Gunst erobred.

Der herskede da ubvortes en god Forstaaelse imellem dem, og de vare til Gjæst hos hinanden; men der var aldrig siden fuldkommen Tillid imellem dem.

Kongens Datter Kristine fødes.

178. Skule Jarl drog til Throndhjem om Høsten, men Kongen blev i Bergen Julen over, og dette var den syttende Vinter i hans Regjering. Denne Vinter blev Kong Hakons Datter, Fru Kristine, født efter Jul. Henimod Fasten drog Kong Hakon til Sogn, og derfra op i Landet; men da han kom til Opplandene, opstod der en Tvist imellem ham og Povel Biskop i Hammer; Kongen gjorde Fordring paa den *D* i Mjosen, som hedder den Hellige *D*, hvilken Inge, som Baglerne havde taget til Kouge, havde givet til Bispestedet i Hammer, men Birkebenerne holdt ham for en Bedrager, og sagde, at han hed Thorgils Tuestid, og var en Dansker. Nu meente Kongen, at han havde ingen Magt til at give hans Fædrearv bort, men Biskoppen afflog recnt ud at give Slip paa Den. Kong Hakon drog til Lensberg, og var der om Foraaret. Biskop Povel skrev til Erkebiskoppen og Skule Jarl, og søgte Raad hos dem i denne Sag; og efter Underhandlingerne med dem endtes det dermed, at Biskop Povel gjorde sig særdisg til at rejse bort, og drog først til Gotland, derfra til Danmark, saa til Saxland, og fortsatte sin Rejse til Paven's Gaard.

Junga Kongemoders Død.

179. Om Foraaret, medens Kongen opholdt sig i Lensberg, lod han Steenmuren omkring Bjerget sætte i god Stand, lod en Kongsgaard opføre, og et stort Skib bygge, som hed Dlafsfuden. Kongen drog om Sommeren til Bergen. Da kom Skule Jarl nordenfra, og de vare begge sammen. Men skjendt de omgikkes venlig, satte dog Dretudere Splid imellem dem, saa at det stundum var nær ved at komme til aabenbar Strid, hvilket man siden saae Prever paa. Kong Hakons Moder, Fru Junga, var hos ham, og han viste hende megen Kjærlighed; hun blev syg om Vinteren, og dede fer Julefaste; dette var den attende Vinter i Kong Hakons Regering.

Om Islænderne og Forlig.

180. Haakarlehesten kom Sturla Eighvatsen ude fra Island, og drog strax om Vinteren ud til Paven. Han kom tilbage den samme Hest, og fandt Kong Hakon i Lensberg, hvor han havde Sturla til Gæstebud hos sig, og afhandlede meget med ham. Kongen var misfornejet med hvad Sturla fortalte ham om Urolighederne paa Island, og spurgte, om det kunde være saa vanskeligt at bringe Landet under Gueherredømme, og sagde, at da vilde der herske bedre Fred, naar een havde mest at sige. Sturla svarede, at det vilde ikke have stor Vanskelighed, naar een med nogen ret Magt vilde give sig i Færd dermed. Kongen spurgte, om han vilde paatage sig at fremme den Sag; han svarede, at han med Kongens Understøttelse vilde forsøge derpaa, og hvis det lykkes, haabede han af Kongen at faae saadanne Belsen-

ninger, som han maatte finde ham værdig til. Kongen bad ham ikke ved Manddrab at vinde Landet, men at lade vedkommende Mænd gribe og fere til Norge, eller paa anden Maade see at faae deres Besiddelser i sin Magt. Om Sommeren efter rejste Sturla til Island, og var hos sin Fader om Vinteren paa Grund. Men imedens han var udenlands, havde hans Sessendebarn, Drækja Snorresen, øvet megen Ufred paa hans Gjendomme. Næste Foraar, da Sturla havde været en Vinter paa Island, drog han og hans Fader meget mandstærke mod Snorre i Reykjholt, og forlangte at han skulde give Veder for de af Drækja evede Boldsomheder. Snorre vilde ikke samle Folk imod sin Broder; Thord Sturlason lagde sig derimellem, men kunde ikke faae dem forligte; Snorre begav sig derfor bort, men Sturla tog Reykjholt i Besiddelse tilligemed alle Snorres Gjendomme. Derpaa drog Sturla til Vestfjordene imod Drækja, og de sluttede et Forlig, som det lod til, hvilket dog kun varede kort; alle deres Handeler behøve ikke her at fortælles, men Enden derpaa blev, at Drækja drog udenlands den Sommer efter Biskop Magnuses Raad. Derefter drog Sturla mod Thorleif i Garde og stred med ham paa Bø i Borgfjord; han overvandt Thorleif, som derpaa drog udenlands Sommeren efter Drækja. Samme Gang drog ogsaa Snorre Sturlasen og Thord Rakale og Olaf Thordsen Hvidefjald, en Sen af Thord Sturlasen, udenlands. Nu yppede Sturla Ufred med Gisfur Thorvaldsen og Kolbeen Arnorsen den Unge, og hvorledes det gik med deres Handel skal siden blive fortalt.

Kongen skrev til Jarlen.

181. Kong Hakon laae den Vinter i Oslo, som fer er fortalt; der rejste sig den Gang megen Strid imellem ham og Skule Jarl, formædelsft de samme Mænds Dretuberi, som vare vante til at sætte Splid imellem dem. Kong Hakon skrev til Jarlen, og satte ham Stærne at komme til sig i Bergen, forat tale om deres Mellemværende; da dette Bud kom til Jarlen, holdt han Raad med sine Venner, om han skulde begive sig til dette Mede eller ej; han erindrede dem om, hvor haardt Leensmændene Haakarlehest havde gaaet ham paa Klingen, og at man havde sagt ham, at de ikke vilde fare lempeligere nu; „og hertil,” vedblev han, „kommer endnu en Omstændighed, som I kender, og som gjer mig endnu mindre tilbøjelig til denne Rejse, end forrige Gang; thi Haakarlehesten, da vi mødtes i Bergen, vare Arnbjern Jonsen, Gregorius og Hr. Andreas med os, og bleve da Kongens haandgangne Mænd, og svore ham allene Hirdmandsbed, isteden for at de forhen alle havde svoret os begge Troskab; det samme gjorde ogsaa Jon Staals Sen Brynjolf, og mange andre have afslagt den samme Ed; og derfor har jeg mindre Tillid til disse, end til dem, som ere Venner af os begge og begges Edsvorne.” Endnu flere Grunde anserte Jarlen, hvorfor han vilde undslaae sig for denne Rejse; men da flere af hans Venner opmuntrede ham dertil, saa blev dog endelig den Beslutning taget, at han beredte sig til Rejsen, men han blev meget sildt færdig; han havde tyve Skibe. Derpaa sejsede han sender til Mere, og laae længe i Steenvaag. Kong Hakon gjorde sig færdig fra Vigen,

og havde mange Folk og mange Leensmænd; han lod da Olafsjuben sætte frem, et stort og smukt Skib paa to og tredive Rum. Da han kom til Gulethingslag, udbød han Folk af alle Fylkerne der. Klemet fra Holm sendte han til Throndhjem, forat forkynde, at Kongen vilde komme did, hvis Jarlen ikke kom nordensfra. Ud paa Hesten sejlede Kong Hakon fra Bergen nordpaa med fyrretyve Skibe, alle store. Mange Leensmænd vare med ham: Arubjorn Jonsen, Lobin Sunnesen, Simon Ro, Halvard Bratte, Erit Etill, Ivar Nef, Gaut fra Mel, Nikolai Povelsen, Peter i Gisse og mange andre anseelige Mænd; han havde ogsaa mange og smukke Folk. Skule Jarl laae, som nys blev sagt, i Steensvaag; der kom Povel Bogestalm til ham, og sagde, at Kongen havde samlet en stor Hær, og agtede sig til Throndhjem. Jarlen holdt da Raad med sine Folk, om han skulde drage Kongen imøde eller vende tilbage til Throndhjem. De fleste raadte til det første, men nogle meente, han skulde tage til Throndhjem til sine Fostrebredre, og der oppebie Kongen. Det blev ogsaa besluttet saa, at Jarlen vendte tilbage til Nideros, og lod udskrive Heste, forat drage op i Landet; men Povel og flere fra raadte denne Rejse, og meente, at endnu vilde alt løbe vel af, naar han og Kongen mødtes. Der blev da besluttet, at Povel skulde drage sender paa Mære forat møde Kongen; han traf Kongens Flaade ved Solffel, men fik ikke talt med Kongen selv, da han just var sejsfærdig. De sejlede da alle samlede til Throndhjem, og da de kom til Leerauger, kom Povel til Kongen, som tog vel imod hans Andragende, og meente, at det vilde gaae godt, naar han og Jarlen samlede.

Om Kong Hakons Budskab til Skule.

182. Den Nat da Kongen var i Leeranger, var Skule Jarl paa Medalhuns, og red derfra til Orkedal, forat tage sender over Fjeldet. Han havde da mange og smukke Folk; men da han var kommen op til Orkuebro, stiftes mange af hans haandgangne Mænd og Bener fra ham, Andott Skafalok, Elju-Bjarne, Reidar Dyu og mange andre brave Mænd, som forhen kaldtes hans Rjæmper. Den Gang blev følgende kvædet:

Præl blev Skules Hofmænds Vre,
 Fulde Kander de ej svigted,
 Idelig de Danske druffe,
 Fjeld og Skov ej tit besegte;
 Da til Krig de drage maatte,
 Savn og Hunger slemt dem plaged,
 Eder de mod Inges Broder
 Vred', og ham at selge nægted.

Olaf Hvidehjald siger:

Snue Folk blandt Fyrster spredte
 Tvedragts Sæd, de spaade: Jarlen
 Løfter snart mod Kongen bryder;
 Begges Fjender Misgunst næred.
 Opbragt Konning drog med Flaaden
 Senden fra; da Jarlens Ræmper
 Esvigted ham; saa han mod Østen
 Over Fjeldet drog med sine.

Kongen sendte Mænd til Jarlen.

183. Da Kong Hakon kom til Thronbhjem, spurgte han, at Jarlen var redden bort, hvorpaa han efter sine

Benner's Raad sendte Mænd efter ham, Povel Boges skalm og Ivar Ref, hvilke traf Jarlen i Opdalen, og sagde, at Kongen vilde have han skulde vende tilbage, at de skulde forlige sig med hinanden, og begge blive i Thronhjem om Vinteren. Jarlen forebragde atter dette for sine Benner, af hvilke de fleste skyndede til, at han skulde vende tilbage; men andre fandt, at han kunde ikke være bekjendt, saa hurtig at forandre sin Beslutning. Jarlen svarede: „Jeg seer, at det vilde være raadeligere at vende tilbage, men dog maae de raade, som ville drage senderpaa.“ Derpaa begav han sig sender over Fjeldet. Da Kongens Eysfelmænd i Oplandene spurgte, at Jarlen var kommen nordensfra, toge de alle Skibene i Njeseu, og elleve Hverdinger gif ombord paa dem; deres Formænd vare: Gregorius Jonsen, Hr. Andreas, Havard fra Sundbo, Nlak Emerstak, Jon Killing, Anunde fra Folevold, Dag fra Gros, Odd Grifsen, Sare Bladspyd, og de havde stærke Troppeafdelinger. Skule, Jarl drog til Hammerfjebing paa Hedemarken, og opholdt sig der nogen Tid med alle sine Mænd.

Om Erkebiskop Sigurd og Kong Hakon.

184. Da nu Povel Boges skalm og Ivar Ref kom tilbage til Kongen, og fortalte om Jarlens Rejse, holdt Kongen Samtale med Erkebiskop Sigurd og sine Raadgivere, og spurgte dem til Raads hvad der nu var at gjøre; han fandt det betænkeligt, at Jarlen med en stor Hær var dragen over Fjeldet til de Landsfaber, som tilhørte Kongen allene. Erkebiskoppen bad Kongen sørge for, at Freden kunde vedligeholdes. Kongen affendte da Abbed Bjern fra Solu, Ivar fra Stebjehof, Wilmund

Pilt og flere Mænd, forat de skulde forkynde Jarlen, at han Vinteren over maatte have Trediedelen af alle Eyslerne paa Dplandene og i Vigen, forat Freden kunde vare ved. Abbeden og hans Ledfagere kom til Hedemarken, og sendte Bud til Eyselmændene, forat bekjendtgjøre dem Kongens Befaling og bad dem ikke at bryde Freden, førend de fik at vide, hvorledes Jarlen vilde optage deres Budskab. Men da Abbeden og de andre kom til Hammer, havde Jarlen sendt sin Skutelsvend, Nikolai fra Mors, op paa Hedemarken, forat indkræve alle Afgifter til Kongen. Eyselmændene havde faaet Nys herom, og vilde have standset Nikolai, saa hvis Abbeden var kommen to Dage sildigere, vilde det have været ude med Freden imellem Jarlen og Kongen. Men da Abbeden traf Jarlen, og meddeelte ham Kongens Tilbud, samtykkede han deri, og lovede derimod at forholde sig fredelig. Derpaa vendte Abbeden tilbage, men nogle af hans Ledfagere droge ud i Vigen i Kongens Tjende. Skule Jarl besatte derpaa Trediedelen af alle Eysler i Dplandene og Vigen; i Vorgeslyssel indsatte han Arne Rosa og Finu Knutt; derpaa drog han ud til Oslo, og derfra til Lensberg, hvorhen Kongens Mænd, som vare rejste med Abbeden, allerede vare komne.

Om Kong Hakons Sendebud.

185. Da Kong Hakon havde sendt Bjørn Abbed fra Nideros seuder over Fjeldet, lod han Arnbjørn Jonson og alle Leuensmændene fra Vigen drage hjem, og befalede dem at forsvare Landet, hvis Jarlen skulde vække nogen Ufred i Vigen. De kom noget sildigere til Vigen end Jarlen, og lagde sig i Grindholmsund, men Jarlen

var i Tensberg; han vilde da sende de Mænd til dem, som Kongen havde sendt nordenfra med Abbeden, og bad dem stævne Leensmændene til sig til Tensberg, men de sagde, at Kongen havde bestemt, at Erik Stilt skulde opsege Jarlen, og han drog med Kongens Breve, men ingen af de andre Leensmænd. Da Leensmændene nu spurgte, at Jarlen foer fredelig, skildtes de ad, og droge hver til sit Syssel, og Erik drog med Brevene til Jarlen. Da Arnbjern kom hjem til Baldesholm, sendte han Bud til de Sysselmænd, som Jarlen havde indsat, befalede dem at drage bort, og sagde, at han ikke vilde dese Vorgesysse med nogen, førend han havde Kongens Ord derfor. Men saasnart Jarlens Sysselmænd fik dette at vide, droge de hen til Jarlen, og forkyndte ham Arnbjerns Budskab. Kongens Sendebud, som vare i Tensberg, toge uden Jarlens Vidende meget Gods bort fra Laurentii Kirke, hvilket var Kongens Ejendom, og bragde det til Throndhjem; Julen kom de til Nideros, og fortalte Kongen hvad Nyt de havde hørt fra Vigen: de af Kongens Benner, som vare komne derfra, havde fortalt, at mange skyndede Jarlen til at bryde med Kongen, og at han ikke længer skulde lade sig forjage fra sin Ejendom og Odel, saa det var meget uvisst, om Freden vilde vare Vinteren over. Skule Jarl drog efter Julen ester til Elven, og opholdt sig en lang Tid i Kongehelle. Der gif mange ham tilhaande: Alf fra Leifastad, Thorgils Slydra, Besete den Unge og hans Broder Högaut. Disse Mænd kaldte Virkebenerne Varbelger. Alf havde forhen været Arnbjerns Huuskarl. De skyndede Jarlen meget til Ufred, og at han ikke skulde lade Kongen raade over hans Broderarv; Jarlen gav, hvilket

siden viste sig, altfor meget efter for deres Forestillinger. Kong Hakon var om Julen i Throndhjem; det var den nittende Vinter i hans Regjering. Erkebiskoppen bad atter Kongen, at han, forat vedligeholde Freden, thi man herte kun flette Tidender fra Varbelgerne i Bigen, skulde sende et Budskab til Jarlen; Bjern Abbed og Vilsmund Pift bleve da affendte. Ligeledes stiftede Kong Hakon Bud til Munan Biskopsen og Sysselmændene paa Dplandene, at de alle skulde drage til Arnbjern Jonsen og forene sig med ham, indtil man fik Udsaldet at vide af Abbedens Budskab til Jarlen. Abbeden traf Jarlen i Kongehelle om Fasten i Vaaren, og fremserte sit Errende; begges Venner understøttede ham, og Jarlen kom da paa mildere Tanker, men ferend de kom, saae det svært ud til at han vilde begynde Ufred.

Forsøg paa at forlige Kongen og Jarlen.

186. Skule Jarl drog fra Kongehelle om Vaaren; han havde forud sendt Bud til Arnbjern Jonsen, at han skulde komme til ham paa Gidévold. Arnbjern, Erik Stilt, Munan Biskopsen og mange andre Sysselmænd fra Dplandene kom til Thinget med trehundrede Mand, alle vel bevæbnede. De kom ferend Jarlen, og lejrede sig ude ved Kirkegaarden; Arnbjern sagde, at de før skulde stride med Jarlen, end give deres Samtykke til noget, som ej kunde hugge dem. Skule Jarl kom paa Thinget med halvsjerde hundrede Mand, men ikke saa vel bevæbnede; Jarlen havde en hvid Filthat paa, og sad paa en smuk Hest. I Forvejen havde Arnbjern aftalt med sine Mænd, at han allene skulde svare paa alle Jarlens Fordringer. Kort efter Thingets Begyndelse tog Jarlen

saaledes til Orde: „Hvorfor, Arnbjærn! jeg du mine Eysfelmænd fra den Trediedeel af Vorgesysfel, som Kongen havde overladt mig for i Vinter?“ „Fordi,“ sagde Arnbjærn, „jeg havde fast besluttet ikke at astræde nogen det Leen, Kongen havde betroet mig, førend jeg havde Visshed for, at han vilde fratage mig det.“ Jarlen svarede: „Har du ikke engang fer taget Forkening af mig, Arnbjærn, og da lovede du os alt Godt, hvorledes du end saa har endt.“ „Jo,“ sagde Arnbjærn. „Deugelig,“ vedblev Jarlen, „var Hakon Konge ligesaa vel som nu, skjendt han nu har flere Mar paa Vagen, og jeg agter nu hans Ord ligesaa højt som den Gang med Hensyn til de Leen, han tilbeler mig; og skjendt du er noget mere, end andre Mænd i Norge, saa finder jeg det dog dumdriftigt af eder alle at forholde mig det, som Kongen tilstaaer mig.“ Arnbjærn svarede: „Vist er det, at ingen Leensmand skal fratage mig det, som Kongen har givet mig, og for ingen Mand i Norge agter jeg at beje min Hals, uden for Kong Hakon, end ikke for den hvide Hat, som vi nu see her paa Thinget.“ Da tog Bjærn Abbed Ordet, og sagde, at han bragde Kongens Brev med sig, hvilket de ene to skulde here oplæse, og bad dem gaae ind i Kirken, hvor de talte sammen. Abbeden forkyndte her de Budskaber han bragde Arnbjærn og andre Anserere, og sagde, at det var Kongens Villie, at alle skulde bidrage sit til Forlig imellem ham og hans Svigerfader, samt at det virkelig forholdt sig saa, at Kongen havde overladt Jarlen Trediebelen af alle Eysler i Vigen og Oplandene om Vinteren. Arnbjærn begyndte da at tale lempeligere, og Jarlen tog Trediebelen af Vorgesysfel i Besiddelse, hvorpaa han begav sig nordpaa i Vigen;

men Abbeden rejste til Trondhjem med Tilbud af Forlig. Der blev da bestemt, at Kongen og Jarlen skulde mødes om Sommeren i Bergen, og stille hinanden Gisler til denne Sammenkomst.

Forlig imellem Kong Hakon og Skule Jarl.

187. Skule Jarl var i Vigen om Foraaret; da gik fremdeles mange Mænd ham tilhaande, og han samlede mange Folk, forsynede sig ligeledes med Skibe, og tog mange fra Bønderne uden deres Tilladelse. Han holdt Borgething paa Margretemesse; da tog han ogsaa Arnbjerns Skib, og vilde have det nordpaa med sig, men Arnbjern havde i Forvejen ladet bore Huller paa det og Indholsterne hugge i Stykker, saa det blev strax fuldt af Vand, da det kom ud, og maatte strax sættes op. Paa denne Tid kom fra Kong Hakon hans Sen Sigurd og Ingemund Pus, der bleve stillede Jarlen til Gisler, og i Forvejen vare Jarlens Frænde Ulf og Jatgeir Skjald i samme Egenskab komne til Kongen. Da Jarlen var færdig, sejlede han til Bergen, og lagde ind i Kongshavnen. Der begyndtes da Underhandlinger. Jarlen sagde, at han ikke vilde lægge ind til Byen, uden han fik Sikkerhed for, at hans Sen Peter efter hans Død skulde erholde den Deel, som han nu havde af Norge; men da dette blev forebragt Kongen, afflog han det reent ud, og sagde, at aldrig skulde nogen af hans Uffom arve Norge, uden hvo der stammede fra hans Datter Dronning Margrete. Derefter toge nogle andre Mænd tilligemed Erkebiskoppen sig af Underhandlingerne; Jarlen lagde ind til Byen, og de bleve efter gode Mænds Raad forligte; begge skulde forblive sammen om Vinteren

i Bergen, og hosde Bord sammen, saaledes at Jarlen skulde udrede Omkostningerne hver tredie Dag. Den Vinter stod da alting vel til imellem dem, som ellers naar de vare sammen; thi da fertes der mindre legnagtig Sladser imellem dem, og de kunde strax undersøge Sandheden. Denne Sommer kom Drækja Suorresen fra Island, og fortalte om al den Bold, som hans Frænde Sturla der havde øvet, saa at Kongen fandt, at han havde gaaet strængere til Værks, end han havde raadet ham til.

Forlig imellem Biskop Povel og Kongen.

188. Det var den tyvende Vinter i Kong Hakons Regjeringstid, da han og Jarlen vare sammen i Bergen. Om Foraaret beredte de sig til at drage til Thronhjem, og sejlede forbi Stad Usteneu før Søndagen Charitatis, men fik saa stærk Modvind, at de maatte lægge til i Anger. Men om Søndagen sejlede Jarlen fra Silb, og fik saa stærk Ber, at han lagde til uord ved Søndolfsstad; Paaften tilbragde han paa Reine, og baade Kongen og Jarlen vare om Foraaret sammen i Kjebstaden (Nideros). Da blev der efter Erkebiskop Sigurds Raad sendt Bud til Biskop Povel i Hammer, at han skulde komme til Kong Hakon forat handle om Forlig, og da han kom did, holdtes der Meder angaaende hans Sag med Kongen; det gik noget langsomt med Forliget, og Biskoppen viste sig altid modvilligere paa de Meder, hvor Jarlen var med; men endelig forligedes de saaledes, at Kongen fik Den imod at give Bispesædet andre Ejendomme isteden efter hans eget Godtbefindende og som Biskoppen var fornøjet med.

Der blev fat Splid imellem Kongen og Jarlen.

189. Om Foraaret tilbrog sig i Throudhjem en ubetydelig Hændelse imellem Kongen og Jarlen, hvoraf man kunde see, hvor megen Umage man gjorde sig forat spille deres gode Forstaaelse. Det hængte saaledes sammen: Kongens Frænde Gunnar var hos Kongen; han havde haft en Trætte med Jarlens Gjæster, som meente, at han havde behandlet dem for haardt. Kort efter drog Gunnar ud paa Næs, og vilde til sit Syssel, som Kongen havde givet ham. Om Natten da Gunnar var rejst bort, forkyndte man Kongen, at han var bleven dræbt, at nemlig Jarlen havde sendt Gjæster efter ham, og ladet ham dræbe. Kongen lod strax sin Luursvend falde, og klædte sig paa, alle hans Mænd løb efter deres Vaaben, gik ud i Gaarden, og opsatte Vamneret. Jarlen sov i et andet Herberge kort derfra; han vaagnede ved Allarmen, sprang op, og gik ud paa Evalen; da saae han Dronningen staae ude i Gaarden, og spurgte hende, hvad det Opleb skulde betyde? Hun fortalte ham hvad det var, men Jarlen bad hende være rolig, da der ikke var noget om. Kort efter fik man Visshed om, at det ikke var andet, end nogle flette Mænds legnagtige Paasund.

Ekule blev Hertug.

190. Det samme Foraar holdt Kongen Drething, hvortil der kom en stor Mængde, og paa dette Thing gav han Ekule Hertugs Navn. Dette Hædersnavn havde ingen før baaret i Norge, som Olaf Hvidehjald kvad:

Mellem Svogre mægled smilde

Mænd, og snart de Gister verked,

Vel forligtes djærve Drotter,
 Da kun Sammen talt de havde;
 Norges Hersker, hej af Stamme,
 Hertugs Navn sin Dronnings Fader
 Lod med herligst Hæder pryde,
 Fryded ham med rige Gaver.

Med dette Hædersnavn gav Kongen Hertugen mange anseelige Gaver, og der begyndte da paa ny at herske Venstabs imellem ham og hans Svigerfader.

Om Kejsserens Sendebud til Norges Konge.

191. Da Kong Hakon og Hertug Skule regjerede i Norge, var Frederik, Frederiks Sen¹ rommerst Kejsser; han var en anseelig Hovding, og mange Hovdinger fra andre Laude bejlede til hans Venstabs. Kejsseren sendte Mænd til Kong Hakon og Hertug Skule, længe før den Tid her omtales. Formanden for dem hed Vilhelm. De overbragde Kongen og Hertugen mange Presenter, hvorimod disse igjen sendte Kejsseren andre Ting, som vare Sjeldenheder for ham og i hans Rige holdtes for Kostbarheder. Fra den Tid af stete der Sendefærd imellem Kejsseren og Kongen. Fra Kongens Side rejste først Gudleif fra Aft, som traf Kejsseren paa Sicilien, og blev vel modtaget. Derefter blev Nikolai Povelsen afsendt, som var længe i Kejsserens Gaard, og fik hæderlige Gaver af ham; ingen af Nordmændene blev den Gang saa vel modtaget, som han. Noget senere afsendtes Kongens Fræude Roe og Vaard, en Sen af Isak fra Bø, den sidste paa Hertugens Vegne, men dem tyktes ikke, at Roe fremstillede Kong Hakons og Hertugens

¹) Sonneson.

Sag med Forstand eller Ret. Derpaa rejste en anden Mand som Bud imellem Kejseren og Kongen, ved Navn Henrik; han var født i Norge, men tyst af Ret, og kaldtes Henrik Sendemand. Herved stiftedes et nye Bendskab imellem Kejseren og Kong Hakon.

Om Vaard.

192. Om Foraaret efter da Kong Hakon og Hertug Skule opholdt sig i Trondhjem, havde Vaard Isaks Broder og Hakon Due Syssel paa Hedemarken paa Hertugens Vegne, thi Landet var deelt saaledes, at han havde Trebiedelen af alle Sysslerne i Norge. Da hændtes den Udaad, at Vaard voldtog en Kone, som var ægteviet til Thord, en Sen af Frederik Klasse, der alle sine Dage havde været Kong Hakons Ven, og i denne Handling havde Hakon Due været Raadgiver og Medviser. Dette spurgte Kong Hakon og Hertug Skule nord til Trondhjem, og vare, som man kan tænke, meget fortrydelige derover, især yttrede Hertugen sig meget heftigt derom.

Baard Isaks Broders Drab.

193. Kong Hakon og Hertug Skule gjorde sig færdige til at rejse til Bergen om Sommeren; før end de rejste, sendte Kongen Jon Provstesen med nogle Mænd efterpaa over Land. Da Kongen og Hertugen vare færdige, rejste de til Bergen. Men før end de kom derhen, havde Borgerne holdt et Slag med Tyskerne i Bergen, dræbt nogle, jaget andre ud i Vandet, og mange vare saarede; Grunden dertil var, at Tyskerne havde lagt deres Kogger ved Bergens Brygge paa Steder, hvor Borgerne ikke vilde taale det, og edelsagt nogle Skibe,

som laae der i Forvejen. Da Kongen og Hertugen kom did, fik de denne Urolighed stillet. Jon Provstesen drog op i Landet, og da han kom til Hedemarken, traf han Vaard Isaks Broder i Een Mjeseu, hvor han laae paa sit Ekib; de toge ham til Fange, og dræbte ham, og drog derpaa ester i Vigen. Den samme Sommer dræbte Thord Frederiksen Hakon Due i Lensberg fornedelst den Udaad han og Vaard havde begaaet. Tidende herom kom til Kongen og Hertugen, som var misfornejt derved, og man meente, at Hertugen tog sig disse Mænds Død meget nær.

Om Kongen og Hertugen.

194. Ud paa Foraaret gjorde Kongen og Hertugen sig færdige til at rejse fra Bergen ester i Vigen, og indbrettebe til Vintersæde i Oslo. De holdt begge Jul sammen om Vinteren; det var den een og tyvende i Kong Hakons Regjering. Men ester Julen holdt de hver sin Huusholdning; dog kom de jævnlig sammen om Aftenen forat drikke. Denne Sommer kom følgende Mænd fra Island: Snorre Sturlasen, Thord Rakale, Thorleif fra Garde og Olaf Hvidehjald; de bleve om Vinteren i Throndhjem. Skule Jarl berebte sig til at rejse til Throndhjem om Foraaret, og tog afsted strax i Fasten; han og hans Svigersen toge da hjærlig Afsted med hinanden, og aftalte, at de om Sommeren skulde træffes i Bergen, thi de indsaae, at det stod bedst til imellem dem, naar de vare sammen. Hertugen kom til Throndhjem fer Paaste, og blev der ud paa Sommeren. Hertug Skule kom i Uenighed med sin Frænde Asolf fra Østeraat angaaende Gjendomsretten til denne Gaard, thi Hertug

gens Søster Abbedissen Fru Sigrid, som havde været gift med Jon fra Østeraat, gjorde Paastand derpaa som sin Tilgave, men Asolf fordrede den som sin Kones, Vaugeid Jons Datters, Fædrearv. Herom blev der holdt mange Møder, og de bleve dog ikke enige. Asolf tilbød sig at udlægge andre Besiddelser til Klosteret paa Reine, og det afflog Hertugen rigtig nok ikke, men fra den Tid af var det dog ude med deres Venstabs, og Asolf søgte nu at vinde Kong Hakons Gunst. Kongen sad om Vinteren i Tønsberg; da blev hans Sen Magnus født, og han blev døbt Korsmeesedag. Derpaa drog han til Bergen, og blev der. Da kom ogsaa Hertug Skule fra Throndhjem, og de vare begge sammen, og alting stod ret godt imellem dem, dog ikke som da deres Venstabs var paa det højeste. Hertugen gjorde sig særdis til at rejse tilbage i Begyndelsen af Vinteren, men blev ikke særdis før end Mortensdag. Der var en Mand ved Navn Roald, Broder til Asolf Stryk, han var falden i Kongens Unnaade for øvet Bold, og Kongen vilde have ham ud af Landet; han var den Gang i Bergen, og opholdt sig bestandig i en Kirke. En anden Mand hed Sigurd Kærer, han havde begaaet Drab i Helgeland, og øvet anden Udaad; han opholdt sig i Kristkirke, thi han torde ikke gaae ud for Kongen og hans Mænd. Hertugen gif ud forbi Kristkirke, før end han lagde ud af Byen; da gif Sigurd ud af Kirken og ud paa Hertugens Ekib, og sejsede med ham; det samme gjorde ogsaa Roald, og de vare siden begge hos ham. Da Hertugen kom til Throndhjem, klagede hans Mænd meget over, at Kong Hakons Leensmænd havde gjort sig al Umage for at sætte Splid imellem ham og Hertugen, og derfor bestyldte de især Gaut

Jonsen. En Dag spurgte Hertugen Snorre Sturlason for Speg: „Siger I ikke, at han, som hidsede de gamle Konger imod hinanden, hed med et andet Navn Gaut?” „Jo, Herre!” svarede Snorre. „Digt nu en Vise derom, og lad os høre hvorledes denne ligner hiin.” Da kvad Snorre følgende:

Gaut før med Gaab om Bytte,
 Som Trolddom, Ring opægged
 Mod Hildetaud til Kampen,
 Saa Fejden Odin stifted;
 For længe Kongen hylde
 Uvenskab, men dog burde
 Sin Ufredsstifter ikke
 Nu Sværdets Dom fremfalde.

Der blev da meget talt, som viste sjeendtligt Sind imod Kongens Venner.

Kongens Budskab til Hertugen.

195. Kong Hakon laae denne Vinter i Bergen; det var den to og tyvende i hans Regjering. Han sendte om Vinteren Bud til Hertugen, at denne næste Sommer skulde komme til ham i Bergen med lette Skibe. Islænderne, som vare hos Hertugen, bad han tillige om ikke at drage hjem, førend de havde faaet Bessed af Kongen angaaende de Trender han vilde give dem med; thi om Hesten før havde man spurgt, at Kolbeen den Uge og Gissur havde strebet med Sturlungerne i Skagefjord, og at disse vare faldne. Kong Hakon drog om Foraaret efter i Bigen, og opholdt sig længe i Tonsberg. Da spurgte han, at Hertugen havde givet Snorre Sturlason, Drakja og Thorleif Tilladelse til at sejle til Island, og

Kaffet dem et Skib, hvoraf han ejede Halvparten og Gubleik af Skattestad den anden Halvpart. Saasnart Kongen fik dette at vide, sendte han strax Brev nordpaa, og forbed deres Udrejse; Brevet kom til dem, da de laae sejlsfærdige, saa de rejste tværtimod Kongens Forsbud. Kort efter erfarede Kongen af Bjern Abbed, som Hertugen havde affendt, at denne lavede sig til at sejle fra Throndhjem, og havde faaet Langfredag og Holmsbusjen og Strindekollen og mange andre store Skibe i Vandet; og Hertugen agtede at underlægge sig mere end Kongen havde bestemt. Kong Hakon sendte da Bud til sine Leuismænd, Arubjern Jonsen og andre, og samlede en stor Hær. Han beredte sig derpaa til at drage til Bergen. Hertug Skule sejlede fra Throndhjem med tyve Skibe, hvoraf de fleste vare store. Han selv ferte Langfredag, som var paa sex og tredive Rum og et meget smukt Skib. Han havde ogsaa en skjen og vel rustet Hær. Saa kvad Olaf Hvidestjald:

Nu herlig Hertugs Svette
 Fra Havn paa Seen glider,
 Af Havets Heste Velger
 Har ingen bedre plejet.

Om Sommeren kom Hertugen til Bergen, og laae i Florevaag med sin Hær; da spurgte han, at Kong Hakon beredte sig til at drage østfra med mange Folk, og at han vilde have fyrretyve Skibe. Hertugen holdt nu Meder med sine Mænd, om han skulde oppebie Kongen eller vende tilbage; de frygtede for, at Kongen ikke vilde synes godt om deres Foretagender, hvorfor det blev besluttet, at de ikke skulde oppebie Kongen, og de vendte da tilbage med hele Hæren.

Kongen kom til Bergen.

196. Kong Hakon kom til Bergen kort efter at Hertugen var sejlet bort, og traf der Erkebiskop Sigurd; det teguede da ikke godt med Freden, og Erkebiskoppen bad Kongen endnu at gjere noget, forat den kunde vare ved. Det blev da bestemt, at Erkebiskoppen skulde paa- byde Stilstand Vinteren over, hvortil han tog Kongens Fuldmagt, og skrev strax til Hertugen, og bad ham ikke at bryde Freden, ferend de havde haft et Meede. Om Hesten drog Erkebiskoppen i Forretning sender paa Mere. Da Kong Hakon havde opholdt sig nogen Tid i Bergen, gav han sine Leenmænd og Sysselmænd Hjemlov. Føl- gende droge nordpaa til deres Sysler: Erkebiskop Sigurds Sen Peter, Asolf fra Østeraat, Peter fra Giske, Ogs- mund Krækebans, Arne Blaf, hvilke herefter endnu ville blive omtalte.

Hertug Skules Udbud.

197. Hertugen drog til Nideros, og var omtrent tre Uger paa Vejen; han lod alle sine store Skibe sætte op. Der samlede da snart en stor Mængde Folk til ham, som han havde stævnet til sig oppe fra Landet, saavel som esten fra Vigen efter hans Budskab derom; men da det kostede ham meget at underholde saa stor en Hær, lod han Breve udgaae over hele Threndelagen, og udbød fuld Alminding, men Bønderne lode ikke til at ville finde sig i saa store Paalæg. Kong Hakon havde desuden ogsaa sendt Breve til alle Judthrenderne, at de ikke skulde lade sig paalægge større Paalæg og Udbud, end han tog af sine Undergivne. Da Hertugen nu ingen Leding fik, gjorde han færdig til at drage ind i Throndhjem, gif

selv ombord paa Skibene, men mange af hans Mænd drog afsted til Lands under Anførsel af Alf fra Teina-
stad, Besete den Lulle og hans Broder Algaut. Hertu-
gen lagde med sine Skibe til ved Bogebro, og nu maatte
Benderne betale svære Penge, nogle en Mark Guld, andre
to, og andre hele deres Boeslod.

Om Hertug Skule og Korsbrodrene.

198. Hertug Skule drog derefter ud til Nideros,
og holdt ofte Samtale med sine Mænd og Raadgivere.
Følgende Leensmænd vare med ham: Alf fra Thornberg,
Ivar fra Sundbo, Vaard Bratte, Vaard Varg, Olaf
fra Vigdeild, Erling Lydhorn, Fader Klemens og Gut-
torm fra Soderheim. Hertugen sagde til sine Mænd, at
han vilde antage Kongenavn; nogle af hans Mænd op-
muntrede ham meget dertil, og sagde, at han var ret
Arving efter sin Broder Kong Inge; han talte ogsaa
til Korsbrodrene derom, og de beviste ham af Veger, at
han ligesaa vel maatte arve Kongenavn, som Gjendøm
og Ddel. Og efter egen Uttraa og andres Overtalelser
lod han da stavue Drething, og sendte Bud til de ansee-
ligste Bender i Thronhjem. Sendagen efter Allehelgens
Fest, det var Leonards Dag, blev der ringet til Messe,
og alle Folk gik som sædvanlig op til Kirke. Da
Messen begyndte, kom Hertugens Klerk, Mester Berg,
ind i Kirken, og saae sig om, som om han skulde spejde
efter noget, og da Evangeliet var læst, kom Hertugen
i Kirken med et stort Følge; han gik strax op i Koret,
og lod Korsbrodrene kalde til sig; Messen standsede, im-
dens de talte sammen, men de kunde ikke blive enige.
Paa samme Tid herte de Lurene i Byen kalde Bender,

Kjebmænd og hele Almuen til Dretting. Gisten Syre hed den Korsbroder, som af Erkebiskoppen var beskikket til at afgjere de vanskeligste Sager. Nu bad Hertugen Korsbroderne give Tilladelse til, at den hellige Kong Olafs Etrin blev baaret ud; men de biede med Svaret, thi de mærkede nok hvad der var i Gjære. Hertugen spurgte, hvorfor de tøvede saalænge, fer de gave ham et endeligt Svar; de sagde, at den Sag kunde blive farlig for dem, og de maatte tale derom i Genrum. Da sagde Sire Gisten, at det bedste var at oppebie Erkebiskoppens Bestemmelse; men nogle af Broderne vilde, at Etrinet skulde bæres ud. Hertugen svarede: „Hvorfor vil du altid møjsætte dig min Villie og Hæder, og det som dine Brodre samtykke i?“ Derpaa gif Hertugen ud af Kirken og hen i Kongsgaarden, men Hertugens Sen Peter og Arnfinn Thjossen og mange andre Mænd bleve tilbage i Kirken; de gif hen, og vilde tage Etrinet ned. Men da Sire Gisten saae det, traadte han frem for Alteret, og sagde: „Det skulle alle Mænd vide, at vi erklære dem i Vand, som bære Etrinet ud uden Samtykke af os Korsbrodre.“ Peter svarede: „Det lader, som du vil byde os til et Mjødgilde, og Tak som byder! men tager nu Etrinet ned, og bærer det ud!“ De grebe fat paa det, men det stod fast, saa Peter maatte springe op paa Alteret, og styde til det med sine Knæ, ferend han kunde faae det af Stedet. Derpaa blev ogsaa Korset, som lignum domini var i, baaret ud, samt Kong Olafs Dre og Spyd; Formændene for deene Gjærning vare Hertugens Sen Peter og Arnfinn Thjossen, men de fleste andre vare dog noget betænkelige derved.

Hertug Skule fik Kongenavn.

199. Helligdommene bleve nu baarne ud og ned ad Gaden til Kongsgaarden, hvor Hertugen tilligemed alle de bevæbnede Hirdmænd kom dem imøde, og droge saaledes ned igjennem Byen til Drething. Amunde Remba stod op; han bed Hertugen og Hirden velkommen, og holdt en laug Tale; ubledte Hertugens Vt fra Kong Olaf den Hellige, og viste, at Hertugen var i anden Arv efter sin Broder Kong Inge, men Kong Hakon i niende Arv; men saa fandt, at dette var sandt, undtagen Hertugens Venner. Derpaa stod Hertugen selv op, og sagde, hvormegen Skam og Forhaanelse han havde maattet lide af Kongen for sin gode Villie, hvorledes han havde overladt ham Land og Undersaatter, men til Gjengjæld vilde Kongen nu stille ham ved den ham tiltænkte Trediedeel; derhos fremserte han endnu mange andre Anker imod Kongen. Da Hertugen havde endt sin Tale, stod Ivar Lavmand op, og opregnede først Hertugens Vt; derpaa endte han sin Tale med, at Hertugen allene var ret Arving til Norge, og gav ham derhos Kongenavn, Land og Undersaatter med alle Skatlande, som ligge under Norges Konge, og det Ord sluttede han med, at det tyktes ham godt at gjere. Derpaa stod Skule op, som nu kaldtes Konge, og talte nogle Ord. Derefter lagde han sin Haand paa Skrinet, og aflagde Ed, at han skulde holde Kong Olaf den Helliges Lov mod sine Undersaatter. Eiden indnævnte han Leenmænd, og lod dem sværge sig Trofskab, dernæst Skutelsvende og Hirdmænd, tilsidst Bunderne fra alle Fylker. Thinget blev nu hævet, og Skule fulgte Skrinet

hjem, men der blev ingen Procession holdt imod ham og ikke ringet med Klokkerne. To Korsbrødre gik Ekrinet imøde, og ledsagede Skule. Han beværtede den Dag sine Venner. Saa kvad Olaf Hvideffjald:

Swig da kom tilsidst for Dagen,
 Savne Fred de Store maatte,
 Fyrster, skjendt de kaldes kloge,
 Kunne Skjæbnen ikke trodse;
 Hvilken Sorg at saa de Helte
 Stred', thi begges Mod og Vælde
 Mindes stal af Mænd saa længe
 Jorden fast af Hav omkrandses.

Og fremdeles:

Rap som Hegen Hersers Styrer
 Lod, mod Ræt, sig Konge nærvne,
 Thrender styrked stolte Herster,
 Folkets svare Mod begyndte.

Sturla figer saa:

Gj er det Stryd,
 At Skule var
 Hædersmand
 Her i Livet;
 Skjendt ustadig
 Tidens Lykke
 Skjæbnens Hjul
 Mod ham vendte.

Og freudeles:

Da i Ulykkens
 Djebstik
 Helten for høj
 Hæder attraade,

Dg anseelig
 Edlingers Fiende
 Konge sig lod
 Kalde paa Dre.

Om Grim Keikan.

200. Der vare kun faa af Kong Hakons Hirdmænd i Byen, da Thinget var, og endnu færre siden. En af Kong Hakons Hirdmænd, ved Navn Grim Keikan, forlod Byen strax efter Thinget, og da han fandt sig forvisset om Hertugens Foretagende, fik han sig en Hest, og red hurtig ud, i Gaulerdal til sin Gaard; der var een af hans Kammerader, med hvem han havde forenet sig om, at hvis de mærkede der var noget Nyt paa Færde, skulde de strax begive sig til Kong Hakon; men den anden vilde nu ikke tage affæd. Ikke desmindre rejste Grim, og kom til Strymedal, drog derfra til Thingvold, hvor han traf Uolf Bonde, og fortalte ham hvad der var skeet, og bad ham tage med og beskytte sig; derpaa drog han til Urne Blaf, og bragde ham Efterretning, og derfra til Peter i Gisse.

Om Hertug Skules Sendebud.

201. Efterat Hertug Skule havde antaget Kongens navn, holdt han Raad med sine Mænd; nogle gave ham det Raad, at han strax skulde drage sendorpaa til Kongen med al den Magt han havde, saa at der ingen Efterretning kom forud, thi alle Veje vare bevogtede baade til Lands og Vand. Andre gave det Raad, at de skulde dele Hæren, og sende den ud til alle Eider, og lade Kongens Mænd dræbe hvor de traf dem; og det skete,

thi det syntes Hertugen bedst om. Følgende Høvdinge drog nordpaa til Helgeland: Algaute, Povel Fot, Sigurd Partiu; følgende drog op i Landet: Ivar fra Sunebo, Ulf fra Leifastad, Befete den Lille, Gudine Geig, Sigurd Tølesen, Sigurd Hit, Ulf Fare, Erik Guldvæg, og de havde fem hundrede Mand. Da sendte han ogsaa senderpaa imod Kongen Olaf fra Vigdeild, Guttorm fra Euderheim med Hirdmænd og Gjæster, samt en stor Deel af Hæren.

Ivar Kornes og Gunnars Drab.

202. Kong Hakon havde Esteraaret før sendt to af sine Hirdmænd, Ivar Korne og Gunnar Mirman, nordpaa til Hertugen med Breve; de stode i beggees Tjeneste, og drog idelig imellem dem. Men da de havde viist Hertugen Brevene, dvælede de en kort Tid, forend de igjen drog bort, og vare til Gjæst hos Hertugen om Dagen, hvorpaa han affærdigede dem, og gav dem hundrede Men Vadmel til Rejsseklæder. De drog saa ud til Folsku, og opholdt sig der noget paa Kongens Gaard, uden at aen nogen Fare. Men den Dag da Hertugen antog Kongenavn, sendte han sine Brevsvende ud imod dem paa en Skude under Befaling af Gaut Barbelg og Sigurd Saltfod. De kom uventendes til Folsku, og dræbte strax Mirman inde i Stuen; der faldt ogsaa flere Mænd. Ivar var ude paa Loftet, og kom ud igjennem Vinduet i blotte Skjorte og Beenklæder, og vilde tye til Kirken, men den var i Laas; han løb derfor op ad en Stige, som stod ved Kirken, og kom op paa Taget, hvor han tilbragde Natten; men de andre holdt Vagt om Kirken. Om Morgenen var Ivar meget

forkommen af Kulde, bad om Fred, men erholdt den ikke. Derpaa gik en Mand op ad Stigen, og gjennem-borede ham med et Spyd; han styrtede da ned, men hans Blod og Indvolde bleve liggende paa Kirken; det var det tredie Aar efterat Kong Hakon havde ladet denne Kirke indvie. Derpaa drog Varbelgerne senderpaa til Ljorna, hvor der vare to Brødre, der som Hirdmænd stode saavel i Kongens som Hertugens Tjeneste; de vare inde i Stuen. Varbelgerne anfaldt dem der, men de forsvarede sig vel og mandig. Varbelgerne stege op paa Stuen, og kastede Pæle derind; begge Brødrene saarede nogle af Varbelgernes Mænd, og dræbte een, ferend de selv faldt med megen Berømmelse. Varbelgerne rannede der baade Mad og Klæder, hvorpaa de vendte tilbage til Byen, og berettede Hertugen hvad de havde gjort.

Thorer og flere af Kongens Mænd dræbes.

203. Hertug Skule havde faaet Efterretning om, at Thorer fra Born, en Broder til Begard Veradal, var draget senderfra fra Kongen; Hertugen havde sat Sigurd Fjertel og Gisten paa Dre til Sysselmænd sender paa Mere, og dem befalede han at tage Thorer af Dage, hvor de kunde træffe ham. Da de drog fra Nideros, fik de Efterretning om Thorer's Rejse, og da de kom ud til Flagde, drog de hver sin Vej, saa at Gisten drog langsmed Senderlandet, men Sigurd ud til Raudebjerg. Thorer havde taget Vejen langsmed Nordlandet, og vilde tage den nærmeste Vej hjem uden at komme til Byen; Sigurd medte ham ved Raudebjerg, og Thorer, som nok tænkte, det ikke kunde uytte at bede om Fred, greb strax til Vaaben; men da alle Vaabnene vare pakkede sammen,

kunde han ikke ret komme til at gjøre Modstand; han saaldt der tilligemed en anden Hirdmand, som hed Hedin. De sloge desuden meget Thorer's Mænd, bemægtigede sig derpaa Skibet med alt hvad der var derpaa, og Thorer's Søn Thorberg, og droge saa ind til Byen; Thorberg fik ved manges Forben Fred, og var siden hos Hertugen. Erkebiskop Sigurd sejlede ind ad Throndhjem, og erfarede intet om hvad der havde tildraget sig, førend han kom til Leeranger; han fandt sig da i større Fare, end han havde tænkt paa, sendte strax Brev til Kong Hakon, forat lade ham vide hvad der var forefaldet, men drog selv ind til Byen. Hertug Skule sendte ogsaa nogle til Helgeland. Aligant drog ind ad Landet, Povel Got langsmed Kysten og Sigurd Partin paa et Skib, og de dræbte først en Mand, ved Navn Jon, siden en anden Jon Svarte i Bjærke. Derfra droge de til Tor-gar, og toge Kvæget og en Skude fra en Mand, ved Navn Jugjald; saa derfra til Breunserne, hvor de toge en anden Skude; derfra til Garheim, hvor de ranede alt fra Jon Silke, men hans Kone sendte Bud til ham ud til Vaage, og han begav sig strax til Guttorm i Bjærke, som havde Syssel der af Kong Hakon, nemlig den sydlige Deel af Helgeland, og han traf ham i Herrerne. Jon fortalte ham hvad han havde hørt, men Guttorm vilde næppe troe det, og de droge da begge to til Sandnæs. Som de sad der om Aftenen i Stuen, kom Varbelgernes Spejder derind, men de fattede Mistænke til ham, og Guttorm slog til ham med sin Dre, saa han skyndte sig bort. Derpaa flygtede de til Kirken. Ved Solnedgang kom Varbelgerne, og omringede Kirken, og bade dem komme ud, men de vilde ikke. Da truede

Varbelgerne med at de vilde sætte Id paa Kirken; men Guttorm sagde, at saavidt skulde det ikke komme. De lovede ham da den Fred, som Kong Olaf den Hellige havde lyst over den hellige Kirke, hvorpaa han gik ud; men saasnart han kom ud af Kirkeæderen, blev han strax dræbt. Jon Silke slap ud igjennem Korseæderen, men blev dræbt ude paa Marken. Varbelgerne toge der meget Gods og et Skib paa tretten Roerbænke, som havde tilhørt Guttorm. Siden drog de ud til Salpt, og dræbte Povel Dalks Senuer, Olaf Dalk og Jon Sylgia, Kong Hakons Hirdmand, og toge al deres Gjendom. Derfra drog de ud til Arneerne, hvor de dræbte Askbjern i Medalbo, Kongens Skutelsvend, og ranede alt Godsset. Siden drog de nordpaa i Salpt, hvor der boede en Hirdmand, ved Navn Ginar Præst; han var ikke hjemme, men de plyndrede der. Derfra drog de nordpaa til Leisnæs, hvor der boede nogle Mænd, som kaldtes Vollesennur, og deres Liv frelstes derved, at de samme Dag vare tagne ud til Skrofar. Samme Aften kom to af Ivar Petersens Mandskab did, Erik den Hvide og Thord Tand; de bleve begge dræbte, og en Hjebmand, som hed Jon Smædra, blev saaret. Med Vollesennernes Gjendom bare de sig saaledes ad, at de satte et Læsdragerstib ud, og ladede det med alt deres Gods, Kvæget undtaget; de toge baade Lærred og Klæde, brændt Selv smedet og usmetet og meget Gangsely. Næste Dag drog de til Samars, forat dræbe Hakon Røud; men da de spurgte, at Hakon havde faaet Nys om deres Færd, vendte de tilbage til Leisnæs, og vare der om Natten. Men saasnart Hakon fik Esters retning om Ufreden, lod han Budstikke udgaae, samlede Folk til sig, og fik syv vel bemandede Skuder samlede.

Om Morgenen i Dagningen kom de til Leernæs. Varbelgerne havde ladet en Skude med Vaaben. Hakon befalede sine Folk at roe mandig til, men saasnart Varbelgerne herte dette, sagde Povel Fot: „Lad os nu undfly, her er Mændene fra Salpten, og vil hævne Guttorm.“ Nigante var ikke kommen derhen, men laa paa den anden Side af Næsfet med det Skib paa tretten Roerbænke, og der laae ogsaa Vollesennernes Lastdragerstib. Povel leb over Næsfet, bad dem kappe Lovene, og sagde, at alle hans Kammerader vare dræbte. De toge Povel ind, og roede til Leernæs, men Hakon og hans Folk vare da allerede borte; der begyndte da Underhandlinger imellem Vollesennerne og Varbelgerne, og de betingede sig Fred; Ivar Vollesen skulde følge dem ned til Nideros, hvor de kom før Junl. Hertugen var misfornejet med, at de havde dræbt Guttorm Vonde udenfor Kirken og Jon Silke, og lod dem sætte i Jern; største Delen af Godsset, som de havde fært med sig nordensfra, tog han til sig. Ivar Vollesen sluttede Forlig med Hertugen paa Vilkaar, at han skulde betale tolv Mark Guld foruden det man havde plyndret fra ham, og saaledes løste han sit eget og sine Brødres Liv.

Om Alf fra Leifastad.

204. Alf fra Leifastad med sine Ledsagere drog efter Bestemmelsen op i Landet, og havde fem hundrede Mand. Da de kom efter over Fjeldet, dræbte de Olaf Fridasen og hans Een og en Mand ved Navn Ivar. Men de fleste af Kongens Mænd fik Efterretning om deres Ankomst, og flygtede til Kirker og Skove. Da de kom ned i Dalene, skilte Sigurd Tolosen sig fra dem, drog til Østerdalene,

og dræbte nogle Mænd, som hed Veifssønner; men nogle af Hovdingerne med Hertugens Leensmand Vaard Bratte i Epidfen drog ud til Oslo, hvor der kun vare faa af Kongens Mænd. Varbelgerne sendte Bud til Vaard, at han skulde dræbe saa mange af Kongens Mænd han kunde overkomme, men Vaard var bedre sindet, og advarede dem, saa de fleste af Kongens Mænd flygtede til Kirkerne, og skjulte sig der. Varbelgerne kom om Natten uventendes til Byen, og dræbte Sigurd Paktin, Grim Mague, Asolf og sex andre Mænd. Derpaa opholdt de sig nogen Tid i Byen, men Besete drog længer esterpaa i Vigen, og forblev der en Tid, men han dræbte dog ingen, fordi han frygtede for, at Venderne skulde samle sig imod ham. Hertugen sendte en Mand til Hr. Knud med det Indsegl, som hans Fader Hakon Jarl havde haft, samt en Gane, og tilbød ham at han skulde være hans Jarl, men Hr. Knud vilde ikke here noget derom, og bad Sendebudet drage tilbage. Da Simon Ko fik Efterretning om Besete, og Hr. Knud berettede ham, at Skule havde rejst Ufred imod Kong Hakon, saa samlede Simon Folk, og drog tilligemed Besete paa Hæll imod den anden Besete med halvtredshundstyve Mand; de traf ham paa Gaarden Solbjerg, og dræbte syv og tyve af hans Mænd, men Besete reddede sig ester paa Marker, og blev der, indtil Hertugen kom esterpaa om Vinteren.

Om Hertug Skules Mænd.

205. Nu er at fortælle om de Mænd, som vare sendte esterpaa imod Kongen, Olaf fra Vigdeild og Guttorm fra Suderheim, at de maatte bie længe ester Ver, og rundt omkring rygtedes deres Færd forud; de fik derfor

ingen Mænd i deres Magt, men rundtom bræbte de Kvæget, og evede megen Bøld. Og da de mærkede de ikke kunde sejle lige senderpaa, krydsede de om og droge ind i Fjordene, hvor de vidste Kongens Mænd vare; de kom først til Dromenæs, hvor Arne Ledrung og Gudride boede, og der nedhug de alt Kvæget; derpaa drejede de ind omkring Nærsæt sender efter Sundene, og kom til Arne Blafs, hvor de plyndrede alt hvad de kunde faae, og saa hos Dgmund Rodung og Audreas paa Ejemæling. Derfra droge de til Romsdal, og nedflog overalt Kvæget, som tilherte Kongens Mænd, men Mennesker fik de ingensteds fat paa, da de alle vare flygtede senderpaa. Da Kong Hakon og Erkebiskoppen mødtes om Hesten, indsandt sig ogsaa Hertugens Sendebud, Bjern Abbed, Jatzgeir Skjald og Sone Sit; der blev da afgjort, at der skulde vare Stilstand imellem Kongen og Hertugen den Vinter; Erkebiskoppen tillyste da Freden, og satte Bønds Straf for Overtrædelsen. Kong Hakon skrev da et Brev med Abbeden til Hertugen, og bad ham holde denne Fred, eller sende Kongen Bud, hvis han vilde bryde den. Kongen gav derpaa Leendsmændene Hjemlov, men bad dem tage sig vel i Agt, indtil man fik at see, hvorledes Freden blev holdt. De droge nordpaa uden fjærs, og ventede sig ingen Ufred, men paa een Gang vare Barbelgerne sendenfor dem, og det var da umuligt at vende tilbage. Dgmund Kræfedans skulde have Sysselet i Orknedal, han drejede ind i Eurnedal, og sønkebe der sin Skude. Arne Blaf skulde have Sysselet i Romsdal, og han vendte sig senderpaa til Kongen. Men Kongens Mænd, Sigurd Biskopsen og hans Mænd, mødte Barbelgerne paa Lyngversflo, og han undkom med Red

og næppe, og drog senderpaa til Kongen. De af Kongens Mænd, som sejlede paa Lastdragereskibe med Handelsvarer, bleve dræbte hvor man fandt dem. Peter Povelsen var kommen til Borgund, da han spurgte, at Varbelgerne laae sendensfor paa tre Skuder, og at nogle kom nordensfra inod dem. Peter havde givet de fleste af sit Mandskab Lov til at drage hjem; han havde et stort Skib paa tyve Roerbænke samt en Skude; han skyndte sig da det hurtigste han kunde senderpaa, men da han kom til Heræerne, sagde man ham, at der i Havnen laae Varbelger med tre Skuder. Da Peter kom udenfor Havnen, lod han blæse i Luur; og saasnart Varbelgerne horte det, toge de Tjeldingerne ned, og roede bort. Denne hans Handling blev bedemt paa forskjellige Maader; nogle sagde, at han lod blæse, forat advare Varbelgerne, og at han ikke vilde begynde uogen Ufred med Hertugens Mænd, hvorfor han ogsaa beholdt sin Bolig i Fred om Vinteren paa Giske. Kongens Sysfelmænd, Peter og Uolf og Arne Blak og Sigurd Biskopsen, gave sig gode Stunder, da de kom sender forbi Stad.

Kongen erholdt Underretning.

206. Kong Hakon opholdt sig i Bergen med temmelig faa Mænd, og ventede hver Dag, at der skulde komme Budskab nordensfra, men da der intet kom, frygtede han for, at det ikke maatte hænge rigtig sammen. Man raadte ham da til, at han skulde tage sig i Agt. Derpaa sendte Kongen en Skude nordpaa til Sognsø, og en anden, som kaldtes Bættu, et særdeles hurtigsejlende Fartøj, lod han hver Nat krydse ved Faldhelle; de roede hver Dag til Byen, og ud om Aftenen. En Nat mær-

fedede de, at et Skib paa otte Marer kom roende meget stærkt nordensfra langsmed Landet; de tænkte, det var en af deres Spejderfloder, og stævnedede dem indede; det var Grim Keifan; han bad dem følge sig til Kongen, og sagde, han bragde en vigtig Tidende; de lagde til ved Kongebryggen, og gik der i Land; en Trediedeel af Matten var endnu tilbage. De mældte sig ved Herberget, og sagde, de maatte tale med Kongen; han stod strax op, og flædte sig paa. Grim berettede nu Kongen, at Hertug Skule havde antaget Kongenavn, og opsagt Freden imellem dem. Kongen vilde ikke troe det. Grim sagde: Hertugen har ogsaa sendt Mænd ud til alle Sider, baade nord og sender paa og op i Landet, forat lade eders Mænd dræbe; han har sendt fjorten Skuder ind ad eder, med Leensmænd og Hirdmænd ombord; træf der for hurtig, Herre, Foranstaltninger til at sætte eder i Sikkerhed; thi de ville være her snart. Føst Tid til denne min Beretning, thi jeg red ud over Gausleraa, den Gang Hertugen med de andre vare paa Drething, siden opholdt jeg mig i Skovene i Gauslerdal, indtil jeg fik paalidelig Efterretning indhentet om hvad der var skeet, og nu har jeg været ni Dage undervejs nordensfra. Kongen spurgte efter sine Sydselmænd, som vare dragne nordpaa; Grim svarede, at han havde truffet dem alle, undtagen Thorer, og de befandt sig alle vel, hvis de kun for Fremtiden kunde vogte sig, men Thorer var draget videre frem, og han frygtede for, at det stod ilde til med ham.

Tidenden forklyndes Almuen.

207. Der vare kun faa Mænd hos Kongen, da han fik denne Efterretning; han tav nogen Tid, og sagde

derpaa: „Gud være lovet, at jeg nu veed, hvorledes jeg er faren; thi det, som nu er iværksat, har længe været i Gjære.“ Derpaa gif han til Dronningens Herberge, og bad, man skulde lukke op; Kongen gif ind i Herberget, hvor der brændte Lys; nogle Evende og Dronningens Tjenestemær sov der. Kongen gif hen til Seugen, Dronningen stod i en Silkesærk, og kastede en rød Snerekaabe over sig; hun hilste Kongen, som takkede hende venlig; hun tog en Silkepude, og bad Kongen sætte sig ned, hvilket han ikke vilde. Hun spurgte, om Kongen havde faaet nogen ny Tidende. „Liden er Tidenden,” sagde han, „der ere to Konger i Norge paa een Gang.“ „Der er kun een retmæssig Konge,” svarede hun, „og det er J, og saa lade Gud og den hellige Kong Olaf det fremdeles blive!“ Da sagde Kongen, at hendes Fader havde ladet sig give Kongenavn paa Dresthing. „Saa slemt kan det ikke være,” sagde hun, „for Guds Skyld tro ikke det, saalænge J ikke har fuldkommen Visshed derom.“ Hun brast derpaa i Graad, og kunde ikke sige mere. Kongen bad hende give sig tilfreds, og sagde, han skulde ikke lade hende undgjælde for sin Faders Brøde. Kort efter gif Kongen bort, og lod Budstikke udgaae, baade nord og sender fra Bergen, og stævnedes Leemændene did, Gaut Jonsen, Gunnar Kongsfraende, Nikolai Povelsen, Brynjolf Jonsen og Isak i Væ. Den samme Dag holdt Kongen Thing i Byen, og bekjendtgjorde denne Tidende for Almuen; han bad dem ikke være forsagte, det anede ham, at den Sag endnu vilde faae et godt Udsald. Næste Morgen holdt Kongen Vaabenthing, og mynstrede sine Folk, samt bestemte, hvorledes de skulde fordeles; at Kjemændene skulde ligge

hver i sin Skytningsstue med deres Vaaben, men Kongens Mænd i Kongsgaarden; og han lovede at serge for, at de med Guds Hjælp ikke skulde blive overrumplede af Fjenden. Derpaa lod han sine større Skibe fremsætte: Hugroen, Olafsfuden, Fitjebranden, Guldbriengen og Rygjebranden; da Hugroen blev sat ud, gik Underdelen fra, den blev derfor atter sat op, og gjort ved i god Mag. Alle de andre blev satte i Seen, og udruste paa det bedste; Kongens Langskibe laae langsmed Bryggen. Hver Dag ankom Leendmænd til Kongen, og Sydselmænd med store Troppesdelinger; de fra Bors kom med syv Skibe. Da Peter, Alfolf og Sigurd Bispepsen kom nordensfra, berettede de, at Hertug Skule havde ubdeelt alle Sydslerne nordensfor Etad.

Kong Hakon gav Varbelgerne Fred.

208. Kong Hakon sendte følgende Hevdinge nordpaa imod Varbelgerne: hans Frænde Sumar, Peter fra Giste og Alfolf Bonde med fem og tyve Skibe; Kongen befalede, at de skulde staae Kirker og Kvinder, saaledes som alle hans Forsædre havde gjort for ham. De drog derpaa nordpaa til Borgund, hvor Varbelgernes Sydselmænd vare, Olaf Raabeen, Suckoll og Andreas Skela. Der faldt nogle af Varbelgerne, ferend de kunde frelse sig ind i Kirken. Virkebenerne bemægtigede sig den Leiding, de havde samlet; men Folkene fik Lejde til at drage til Kongen. Da kvad Suckoll følgende:

Aldrig jeg skal,
Om end evig jeg lever,
Sydsel mig paa
Sendmer ndbede,

Thi mig derfra
 Fjender bragde,
 Paa Kongens Bud,
 Til Bergens Stad.

Peter og hans Lebsagere spurgte, at Hertugen med meget Mandstabs laae i Nideros, saa det vilde ikke være raadeligt at drage derhen; de vendte derfor tilbage til Bergen med Guds og Mænd, som de havde taget. Kong Hakon gav alle dem Fred, som gave sig i hans Vold. Kongen sendte Klemet fra Holm sender til Agde imod de Barbelger, som vare der; han dræbte Olaf Thorasen, en gammel Bagler. Vaard i Hestbæ havde paa Hertugens Vegne Syssel i Ryggjeshylke, og strax da han fik at vide, at Hertugen havde antaget Kongenavn, drog han til Kongen, og overgav sig i hans Vold; Kongen skjænkede ham Fred og sin Naade.

Kong Hakons Raadslagning.

209. Kong Hakon holdt jævnlig Raad med sine Mænd, hvad Beslutning man skulde tage; de, som vare komne nordpaa, skyndede til, at han med hele Hæren skulde drage nordpaa, thi de havde mistet baade Mænd og Guds ved Barbelgerne; men de, som vare fra Landet sendenfor Stad, raadte til at han skulde forholde sig rolig i den strengeste Vintertid, og den Beslutning blev taget, at Kongen blev liggende i Bergen med Hæren. Nikolai Povelsen var hos Kongen; han var den yngste af alle Leensmændene, og ansaaes for en Mand, af hvis Forstand man kunde vente sig meget; han blev syg, og bede kort efter. Dagen før Juleaften blev hans Lig bisat Natten over. Om Morgenen var Hugroen bleven istandsat, og

Kongen vilde have den sat ud før Julen; imedens der holdtes Gudstjeneste, lod Kongen Skibet gjere i Stand; Mandstabet kaldtes ved Luven ombord, og Kongen holdt en Tale, i hvilken han paa een Gang gjorde Ven for Skibet, og formanede sine Folk til Fred. Derefter gif Kongen Nikolais Lig imøde, og sang selv Takkesangen over Graven; imedens Liget blev nedsat, blev Masten rebet paa Skibet, og Redstaberne baarne ombord. Derpaa holdt Kongen Hirdstævne, og tog selv imod Hirden. Den Dag havde Kongen meget Arbejde for.

En Komet sees.

210. Dgmund Kræfedans kom til Bergen før Julen, og blev hos Kongen til den niende Dag. Kongen gav ham hundrede Mand, Hirdmænd og Gjæster, hvorpaa Dgmund drog op paa Fjeldet. Munan Biskopsen havde Syssel paa Hedemarken; han var flygtet derfra for Varselgerne ud paa Valders, og var der om Julen. Han og Dgmund droge begge sammen ud til Oslo, men fandt, at de havde kun faa Folk, hvis Hertugen skulde komme nordensfra. De droge derpaa op i Landet, og vare i Dalene. Biskop Arne havde sendt en Klerk nordpaa til Erkebiskoppen om Eстераaret, ferend Ufreden begyndte, med Breve, men da han kom derhen, lod Hertugen alle Brevene tage fra ham; men da han siden gjorde sig færdig forat rejse tilbage, bad Hertugen ham tage hans Breve med, og lod dem læse for ham; deres Indhold angif kun Pengesager med nogle Mænd i Bergen, men da Brevene skulde forsegles, lod Hertugen dem bytte om, saa at Klerken fik nogle andre Breve med sig. Disse Breve faldt i Hænderne paa Kong Hakon, og deraf fik han

Višhed om al den Ewig der var evet med ham og hans Mænd. Om Vinteren lod Kong Hakon lave til Julegilde i Bergen, og der behøvedes da meget mere, end sædvanlig; han laae der om Julen med megen Befestning; dette var den tre og tyvende Vinter i hans Regjering. Han havde sendt Bud ester i Vigen ester sin Landskylde og Leding til at udrede Solden, men der kom intet sendeufra. Paa den ottende Dag lod han sine Selvkar og Selvdiffe¹ bryde itu, og gjorde saaledes god Rede og Skjel med sine Hirdmænd. Det var ni Dage ester Jul² at Kongen gif ud om Aftenen, og det var klart Vejr; da saae han en underlig Stjerne, langt større end andre og frygtelig at see til, med noget som lignede et Skaft. Kongen lod Mester Vilhelm kalde til sig, og da denne saae Stjernen, sagde han: „Syd fri mig! det er et mærkeligt Syn; denne Stjerne kaldes en Komet, og den viser sig fer berømte Høvdingers Død eller fer store Feldtslag.“ Denne Stjerne blev seet i mange Lande om Vinteren.

Knud fik Karlsnavn.

211. Ud paa Julen talte Leensmændene om at de gjerne vilde drage nordpaa; Kongen vilde ikke indlade sig derpaa, og han maatte da høre Bebrejdelser af mange, som meente, at man ikke med Urette kaldte ham Hakon Søvn; men Kongen gav ikke Ngt derpaa, og lod som om han ikke vidste noget deraf. Men strax om Kyndelmise gjorde han sig færdig til at rejse, og stævuede hele Hæren til sig. Han havde fyrretyve Skibe, alle store

¹) Sølvtalkerløner.

²) N. Dagen ester Nytaar.

og vel udrustede. Følgende Leemænd vare med Kongen: Gaut Jonsen, Peter Povelsen, Asolf Jarlsfrænde, Gunnar Kongesfrænde og Isak i Væ. Ferend Kongen drog fra Byen, lod han Dronningen drage op i Bergen med Junker Magnus, under Tilsyn af Gudleif fra Alf, samt fyrretyve Hirdmænd og meget andet Folk. Kong Hakon havde om Vinteren sendt Breve efter i Vigen til Hr. Rumb og til Arnbjerv Jonsen, at han skulde give Rumb Jarlsnavn; siden skulde de forsvare Vigen og Op-landene imod Barbelgerne, saavel som imod Hertugen, hvis han skulde komme nordensfra,

Nogle Barbelger bleve dræbte i Throndhjem.

212. Den Gang Kong Hakon drog fra Bergen, blev det sagt ham, at Hertugen havde sendt Mænd hen til at være Sydselmænd i Sendmer og Romsdal. Da Kongen kom til Kilestrøm, udnævnte han nogle Mænd til at drage nordpaa under følgende Formænd: Arue Blaf, Gunnar Kongesfrænde, Asolf og Sigurd Biskopsen. De drog saa hastig som muligt afsted, og da de kom nordpaa til Romsdalsmunding, spurgte de, at Finn Knott var inde paa Vers med sin Trop; han havde Sydseselet der paa Hertugens Vegne; de styrede da derhen, og dræbte Finn med nogle flere Mænd. Kong Hakon havde om Vinteren ingen Efterretning faaet nordensfra om Hertugen, thi alle Veje vare saaledes bevogtede, at ingen, hvor gierne han vilde, kunde komme bort derfra; men nu da Kongen segte nordpaa, gif der det Rygte, at Skule vilde tage op i Landet, og ikke oppebie Kongen. Da Kongen drog nord forbi Knarresteid, blev det haardt Vejr og Snefog, han lagde til ved Sundolfstadb; der

lagde man ham for vist, at Hertugen var draget op i Landet. Da blev besluttet, at femten Skibe under Befaling af Alfolf fra Østeraat og Gunnar skulde sendes forud. De sejlede lige nordpaa til Byen, og da de kom der, var det merk Nat. En af Hertugens Mænd, Bergthor Ram, sejlede foran dem paa et let Skib, og bragde Efterretning til Byen. Gunnar Kongesfrænde lagde til ved Slevig, og gif der i Land; men Alfolf og en Deel af Folkene roede lige op i Naen, og gif i Land der. Men saasom der allerede var kommen Efterretning om dem, saa fik man Tid til at flygte til Kirkerne. De dræbte nogle af Varbelgerne, andre bleve saarede.

Om Hertug Skule.

213. Hertug Skule drog fra Byen om Leverdagen i Fasten om Vinteren, og var om Natten i Medalkhums; derfra drog han ud til Orkedalen. Han havde ladet Klemet Fader og Guttorm fra Soderheim blive tilbage i Byen med to hundrede Mand, forat passe paa Skibene og hele Throndelagen. Hertugen drog sender over Fjeldet med fem hundrede Mand, de mest udvalgte Folk, som vare vel forsynede med Vaaben, Klæder og Heste. Alf paa Leifastad med hans Trop var i Forvejen draget esterpaa, som før er fortalt. Munan Biskopsen og Dgmund Krækedans vare den Gang i Gndbrandsdalene, da de herte, at Hertugen var kommen fra Throndhjem; de begave sig da op paa Hedemarken. Da de kom til Ringesager, foresandt de der Alf fra Leifastad, og trængte ham saa haardt, at han og alle hans Mænd maatte løbe ind i Kirken, men Munan og Dgmund lejrede sig omkring Kirken, og bleve liggende der en stor Deel af Dagen.

Da Hertugen imidlertid var ventendes nordensfra, saa begave de sig ud til Oslo, sendte derpaa Bud til Knud Jarl og Arnbjørn Jonsen samt flere Leenemænd i Viggen, og samlede der en meget stor Hær.

Kong Hakon kom til Throndhjem.

214. Kong Hakon sejlede ind til Throndhjem, og lagde til ved Holm; da sagde man ham, at Barbelgerne vare der mandstærke i Byen, Klemet Fader og Guttorm; de vare flygtede derhen, saasnart de spurgte, at Kongen kunde ventes til Byen, og holdt sig fast inde i Kirken. Kongen vilde derfor ikke gaae i Land. De sendte Bud til Kongen, og bade om Fred, men erholdt intet Svar af ham. Kongen holdt Samtale med sine Mænd, roede derpaa ind til Byen, hvor Erkebiskop Sigurd og Korso brødrene gif ham imøde, og bøde ham velkommen, men han troede dog at mærke, at nogle sagde et og meente et andet. Kongen og Erkebiskoppen talte ofte sammen om den vigtige Sag, som nu satte hele Landet i Bevægelse; der vare nogle af Hertugens Venner, som yttrede, at Kongen og Hertugen skulde slutte Forlig, saaledes at hver skulde have sin Halvdeel af Riget, og begge bære Kongenavn. Men Kongen sagde, at han vilde ikke slutte Forlig paa saadanne Vilkaar. Hertugen havde sendt Fru Ragnhild og Fru Ragnfred samt en stor Deel af sit Løbere til Kirken i Elgesæter. Erkebiskoppen bad Kongen at unde dem Fred, og han svarede, at han vilde tilstaae det, om der end vare andre i Kirken, end disse Kvinder, og lovede ligeledes, at alle de, som laae i Kirken i Holm, skulde erholde Fred; de toge da imod Forlig, og nogle drog til Kongen, andre til deres Gaarde.

Hertugen havde forladt Thronhjem saaledes, at alle de Mænds Gaarde, som fulgte med ham, stode ledige; derfor kom der nu Mænd fra alle Bygder, de-nemlig, som skulde varetage Varbelgernes Gaarde, og bade Kongen at staae dem. Kongen svarede, at Varbelgernes Gaarde skulde blive staaende urerte til Begyndelsen af Sommeren, forat oppebie, om Gjærne maaskee vilde indgaae Forlig med ham.

Abbed Bjorn sættes i Bånd.

215. Erkebiskop Sigurd blev vred paa Abbed Bjorn i Holm om Eстераaret, da Hertugen havde antaget Kongenavn, baade for Ting, hvori han selv havde forseet sig, og saa fordi han havde været paa Raad med Hertugen i hans Foretagende; og for alt dette tilsammen satte Erkebiskoppen ham i Bånd. Abbeden blev meget misfornejt derover, og indstævnedes Erkebiskoppen for Paven. Hertugen og Abbeden plejede Raad med hinanden; Abbeden laante Peuge af Hertugen, og satte Klosteret i Holm i Pant; han drog med Hertugens Breve og Breve til andre Lande, Danmark, Tyskland, og ud til Pavens Hof; han kom om Vinteren til Dplandene, men der var Munan Biskopsen i Hammerkjebing, som havde spurgt hans Rejse; han lod derfor Abbeden gribe, fratog ham alle hans Breveskraber, og sendte ham til Bergen; der blev han i Bergen hos Dromningen, indtil Kongen kom nordenufra.

Hertug Skule sendte Breve til Sverrig.

216. Hertug Skule havde sendt Jatgeir Skjald til Dæmteland, Helsingeland og Sverrig med Breve; men da Kong Hakon erfarede det, sendte han sin Frænde

Gunnar efter ham; denne rejste meget hurtig, maatte udstaae meget paa denne Rejse, og havde kun femten Mand med sig. Han dræbte en Mand i Helsingeland, ved Navn Thorer, som havde Eysel der paa Hertugens Begne. Derpaa droge de efter Zatgeir, traf ham i Helsingeland, og fratog ham alle de Breve og Kostbarheder, som Hertugen havde sendt over til sine Venner. Zatgeir undkom med Neb og næppe. Gunnar vandt megen Hæder ved denne Rejse; han kom til Nideros, førend Kongen var færdig til at drage derfra. Da Kong Hakon var i Nideros, kom nogle Evende østenfra over Fjeldet, og sagde, at Knud Jarl og Kongens Leensmænd havde forenet sig i Dølo, og havde fem hundrede og tyve Mand, og det lod til, at de vilde vinde Sejer over Hertugen, selv om de havde endnu færre Følk. De sagde fremdeles, at Hertugen var med sin Hær paa Hedemarken den Gang de droge der igjennem, og af deres hele Beretning saac man, at det stod vel til med Birkes benernes Foretagender.

Ufred i Dplandene.

217. Da Hertug Skule var i Hedemarken, kom Besete den Lille til ham østen fra Marker. Hertugen drog fra Hammer ud til Gidsvold i den anden Uge af Laugefasten; han sendte Alf fra Leifastad i Forvejen paa Spejderi; denne medte om Ratten Knud Jarls Spejdere, og Handelen imellem dem løb saaledes af, at Knuds Mænd fik een af Alfs taget til Fange, og bragde ham til Jarlen; hos denne var der en Mand, som havde noget Udestaaende med Fangen, og dræbte ham. Da Hertugen drog fra Gidsvold, kom en dansk Præst til

ham, og sagde, at Knud Jarl havde sendt ham til Hertugen med det Budskab, at Jarlen ønskede de skulde mødes paa Leerbølden og holde Slag; at de skulde ruste sig dertil paa begge Sider som de bedst kunde og træde sig Vej, men ikke anfælde hinanden, før end dette Møde var holdt. Hertugen bad ham sige til Jarlen og de andre Virkebeener, at dette Tilbud vilde han modtage, og ikke øve nogen Gjendtligheder, før end dette Møde var forbi. Næste Dag kom Præsten til Hertugen, og sagde, at Jarlen ønskede, de skulde bestemme, hvilke Troppesdelinger der skulde rykke imod hinanden, bad Hertugen lade sit Banner komme mod Jarlens, og sagde fremdeles, at dennes Gjæster vilde have et sort Banner, hvilket Hertugens Gjæsters Mærke skulde stille sig imod, samt at Jarlen vilde indrette det saa, at Kjertesvendenes og medfølgende Udsdelingers Banner skulde være gult, imod hvilket Hertugens Kjertesvende skulde stille sig. Præsten bad Hertugen sende nogle Mænd med ham til Jarlen, forat here disse Ord af hans egen Mund, hvorpaa han sendte en Mand, ved Navn Kaare den Genhændede. Hertugen havde været om Natten i Romerige paa Gaarden Laake. Men da Præsten og Kaare vare komne et kort Stykke bort fra Hertugen hen til en liden Skov, saae de Virkebenernes Banner komme sig imøde. Præsten sagde, at Jarlen var hastigere, end han havde sagt til ham, hvorpaa han bad Kaare vende tilbage, og sige Hertugen hvad der var paa Færde, hvilket han ogsaa gjorde. Men Hertugens Hær drog da frem af Skoven til Naen Leeraa; begge Parter rykkede da imod hinanden paa Isen, og der var et Mæs, kaldet Leernaes, imellem dem. Af Hertugens Mænd vare i Epidsen Vaard Varg, hans Leens-

mand, og Vaard fra Gudrefsstad, en Søn af Thorssteen Kugab. Da de kom lige for Næsset, medte Virkebenerne dem, nemlig Arnbjørn Pose og hans Drop; Barbelgerne vilde da trække sig tilbage til deres Kamerader, men i det Vaard vendte sin Hest, styrtede den under ham, og Arnbjørn fik ham taget til Fange; Vaard fra Gudrefsstad derimod undkom, rigtig nok fik han et svært Stik af et Spyd imellem Skuldrene, men hans gode Brynje beskyttede ham, saa han ikke blev saaret. Hertugen drejede fra Naen op paa Næsset, og opstillede sine Folk; Virkebenerne gjorde det samme fra den anden Side af Naen lige imod dem. De stode en Stund paa hinanden; af Hertugens Mænd fik Jon Paris Vanesaar. Vaard Barg drog til sin Maag, Erik Stilk, og klagede for ham, at han ikke havde sine Klæder der; han bad Erik skaffe sig en Mand til at følge ham ud paa Isen, saaledes at han kunde kaste en Runefevle til sine Kamerader. Erik søjede ham; da de kom ud paa Isen, gik Vaard foran; hans Kamerader vare paa den anden Side af Naen, kjendte ham, og gik ham imøde; i det samme gav Vaard sig til at lebe bort fra Virkebenerne og over til sine Kamerader. Hertug Skule var tre Dage paa Peernæs, og kunde ikke længer skaffe Hæren Levnetsmidler der; han drog derfra Fredag Morgen tidlig i anden Uge i Langefaslen; det var den syvende idus martii, og vendte da tilbage til Laake. Da Virkebenerne mærkede, han trak sig tilbage, drog de efter ham. Da Barbelgerne kom til Laake, traadte de Sneen ned paa en Brink ved Husene, nedensfor var en Dal, men paa den anden Side en Højde; da fik de Dine paa Virkebenerne, hvorpaa Hertugen og hans Mænd gave sig til at fylke paa Brinken.

Slaget paa Laake.

218. Virkebenerne rykkede frem til Laake, og fylkede paa den anden Side ved Fjordybningen. Knud Jarl og Arubjorn bestiftede mange Troppesdelinger til at falde Barbelgerne i Ryggen; de ansattes af Eodin Gunnesen og Hakon Gris, samt Jon Provstesen, der var Anfører for Kjertesvendene, Thorer Knap bar diöses Banner, og desuden vare der mange andre Hevedsmænd. De gif bag Hertugens Fylking, saa at Gaarden var imellem dem. Da Hertugen saae dette, sendte han sine Mænd imod dette Vaghold; selgende vare de Hevvinger, som sendtes imod dem: Alf fra Thornsberg, Olaf fra Vigdeild, Alf fra Leifastad, Besete den Lille, hans Broder Algaute, og endnu flere Hevedsmænd. Da de mødtes, blev der et haardt Slag; Virkebenerne havde Vanskelighed med at anfælde, thi der laae dyb Enee, saa det var besværligt at komme frem, og Barbelgerne toge haardt imod dem. Da Jarlen og Arnsinn kunde formode, at begge Vagholdene vare komne sammen, gif de ned i Dalen med deres Folk og op paa Brinken under Hertugens Fylking. Hertugen bad sine Folk ikke at være for hidtsige, men at lade dem komme langt op, sereud de anfaldt dem, men det blev paa ingen Maade iagttaget, og Barbelgerne styrte sig strax imod Virkebenerne; men heller ikke de kunde komme frem for Eneen, saa de trak sig atter tilbage til det Sted, hvor de havde staaet fer; de mistede der een Mand.

Knud Jarl flyede.

219. Nu er at fortælle om Vagholdene: Hakon Gris gif i forreste Række af Virkebenerne, og da de kom

saummen, lede Virkebenerne et Nederslag. Hakon Gris, Jon Provstesen, Guttorm Hegg og mange andre auſeeslige Mænd ſaldt; da flyede Virkebenerne, og der ſaldt adſtillige paa Flugten. Robin Gunneseſen leeb med en Trop ind i en Krog ved Kirken. Varbelgerne gjorde Bannerne til Bytte, og bragde dem med til Hertugen. — Jarlen og Arnbjærn formodede, at deres Mænd vare blevne ſlague, hvorpaa de holdt Raad, og ſendte Gilif No med nogle Fædſtilbud til Hertugen. Men da dette Sendebud kom tilbage tilligemed de Mænd, Hertugen havde ſendt med ham, ſtode Skjoldene i den faſte Sne, men alle Fokk vare borte. Svand Jarl og Arnbjærn flyede ud til Tensberg, men andre flygtebe til Dølo og ud til Hovebe, og tyede til Kloſteret der. Paa Varbelgernes Side ſaldt Kolbeen, en Broder til Alf fra Thornberg, og nogle ſaa andre. Saa kvad Olaf Hvideſſjald:

Fyrſten drog mod Gjenders Skarer
 Da fra Nord ind Dplands Bygder;
 Lyſe Faner ſaldt paa Laake,
 Hæren med, for ſkarpe Klinger;
 Til de Threnders Egn fra Senden
 Kongen lette Skibe ferte,
 Der han brændte fjendtlig Flaade,
 From i Sind dog Mænd han ſkaaned.

Saa kvad Sturla:

Ufred voldte
 Vældigſt Kjempe
 Folket i
 Det hele Land,
 Da den Vædning
 Dſter paa

Havde Slag
 Holdt paa Laake.

Og den Kriger
 Bed til Gilde
 Ulves og
 Ornes Skarer
 Bed Vintertid,
 Valgt til Krig,
 I Kongens haardt
 Hærgede Rige.

Hertugen gav Mænd Fred.

220. Hertug Skule gav Lodin Gunneseu og de Mænd, som vare hos ham, Fred. Derefter drog han ud til Oslo, og lod sig der tage til Konge; han gav ogsaa de Mænd Fred, som laae i Klosteret paa Hovede, Povul Gaas, Gjardar Styrsen og endnu flere Hævedsmænd. Mange af Virkebenerne gif Hertugen tilhaande; han opholdt sig i nogen Tid i Oslo.

Kong Hakon i Throndhjem.

221. Kong Hakon laae i Throndhjem, som forhen er skrevet. Kongens Mænd gif jævnlig hen til Elgeseter til Fru Ragnhild og hendes Mænd. En Dag da de kom derhen, mærkede de, at alle Folk loe ad dem, ligesom de vilde have dem til Gjeft, men de vilde dog ikke gifte dem noget; de sagde til Kongen, at der maatte vist være noget foresaldet, som gottede de andre. Samme Dag kom en Gjest estensfra til Kongen, og bragde ham Efterretning om Slaget paa Laake, og at han havde mistet

mange anseelige Mænd. Kongen tyktes dette en svær Tidende, det manglede nu heller ikke paa Spot af Hertugens Mænd; de sagde, at næsten alle Kong Hakons hirdmænd havde sat Livet til i Vigen, og det var uvisst, om Jarlen kunde holde sig. Alle Kongens Mænd bleve meget forstrækkede over disse Tidender; da kvad Olaf en Visse:

De Birkebeners Skade
 Fra Ost vi kjeffe herte,
 Snart vil det Tab oprette
 Vor Drot, hvis Lykken fejer;
 Vel jeg det veed, at Jarlen
 Gj vel det gif, dog skulle
 Gj vore vævre Gjender
 Ved List sig stedse fryde.

Kong Hakons Tale.

222. Derpaa sendte Kong Hakon Bud til Leensmændene, at de det hurtigste muligt skulde gjere sig færdige til Toget. Erkebiskop Sigurd kom en Dag i Nikolskirkse til Kongen tilligemed Lambe, Prioren af Helgeseter, og Erkebiskoppen bed sig til at drage sender over Fjeldet, forat forsøge paa at bevæge Hertugen til et Forlig. Kongen svarede: „Gud lenne eder, Herre, for eders gode Villie, thi det er klart, at I enstfer vort Bedste, men have vi end lidt Tab paa vore Mænd, saa har maastee Rytet dog overdrevet det; men om det ogsaa skulde være sandt, saa sigte vi dog, i Tillid til Gud og den hellige Kong Olaf, at vor bedste Styrke i Landet er de Folk, vi selv har om os, og vi agte derfor ikke at slutte noget Forlig med Hertugen, ferend vi

mere end hidtil er sleet have forseggt hinandens Kræfter, og min Eigerfader og jeg have erfaret, om det vil gaar bedre, naar vi selv tales ved, end naar andre slaaes paa vore Vegne." Derefter kom hver Dag Barbelger til Kongen, saasom hans Frænde Jon fra Euderheim og Thorfinn fra Gyrve, og fik Fred af ham. Han lod da sege efter de Skibe, som tilherte Hertugen, og tog dem til sig, som stode ham an, men de større bleve brændte eller ophuggede.

Hakon den Unge fik Kongenavn.

223. Da Kong Hakon var ganske færdig, lod han blæse til Drething; Kong Olaf den Helliges Skrin blev baaret ud, og Korset, hvori lignum domini var; det var en Søndag fjorten Dage før Paaske. Der blev da givet Hakon den Unge Kongenavn, hvilket Ginar Emersbag gjorde, der siden blev Erkebiskop; tilstede vare Erkebiskop Sigurd og de anseeligste Mænd fra Throudelagen. Den unge Konge aslagde Ed paa den hellige Kong Olafs Skrin efter god gammel Skik. Dernæst svore alle Leenmænd og Hirdstyrere og tolv Bønder fra hvert Fylke ham Troskab. Derpaa holdt Kong Hakon den Gamle en Tale; han sagde, at Bønderne havde viist en større Opsætsighed imod ham, end han kunde vente, og som de burde vise mod deres Konge; dog tillagde han ikke dem den meste Skyld derfor, og meente, at det vilde bekomme dem ilde, enten ham eller Bønderne. Samme Dag var Erkebiskoppen til Gjestebud hos Kongen, og om Mandagen Kongen hos Erkebiskoppen, og de gave hinanden gode Foræringer.

Kong Hakons Beslutning.

224. Om Tirsdagen lagde Kongen ud til Holm; siden fik han god Vind, og kom Tirsdagen efter Palmesøndag til Hegrenæs; her holdt han Thing med sine Folk, og talte saaledes: „Vi har mærket nogen Knurren blandt vore Mænd, som ere misfornøjede med de bestandige Toge vi har været nedt til at gjere i denne Vinter; desuden ere de ogsaa blevne noget forfærdede siden vi have faaet de Tidender fra Vigem; men mange have dog udstaaet laugt større Besværligheder og Møje for deres Konge, end I, allerhelst ikke en eneste af vore Mænd har faaet en Stramme, og I har ikke seet nogen Fjende bære Vaaben paa eder; i fordoms Dage vilde man have anseet det, vi have fristet, for en ringe Besværlighed, og de gamle Virkebener vilde ikke i saa liden Fare forlade deres Konge. Nu er min Begjering til eder alle, at I ville fere eder vel op og ikke saaledes forlade os, thi liden Værelse vil det være for eder selv; ogsaa haaber jeg, at det, før en halv Maaned er omme, skal staae bedre til med vore Sager.” En gammel Bonde stod op, og svarede Kongen: „Jeg har været i tre Slag med din Farfader, Kong Everre, og naar han talte saaledes, tog ingen i Betænkning at følge ham; den være hver Mand's Ridning, som forlader sin Konge selv om Faren var større end nu.” Derpaa befalede Kongen sine Mænd at gjere sig færdige til at bryde op det snarest muligt. Strax da de kom til Bergen, lagde Kongen ind til Byen; der blev holdt Procession imod ham, og alle glædede sig ved hans Ankomst.

Hakon fik paa ny Kongenavn.

225. Derpaa lod Kongen de Breve undersøge, som Abbed Bjern førte med sig; det var Breve fra Hertugen til Paven, Keiseren og mange andre Fyrster udenlands, som han tænkte skulde mest fremme hans Sag, og de vare skrevne med saa megen Underfundighed, at man næppe skulde troe, at en saadan Herding, som han, vilde nedlade sig til saaledes at blande Sandhed og Legu. Der vare Breve derimellem, som Abbeden vel kunde have fortjent Døden for, men Kongen bevaadede ham dog, saasnart han fik alle Brevene, og Abbeden fulgte ham østerpaa. Leensmændene bade Kongen, at han skulde blive liggende i Bergen Paaften over, og give dem Hjemlov, som vare med ham, men udbyde Leding over hele Gulethingsslag af Folk og Levetømidler, og forsyne sig der med en saadan Magt, at han ikke behøvede at frygte for Hertugen. Kongen svarede: „Det tyktes mig ikke raadeligt at give dem Hjemlov, som nu ere hos os, thi vi vide ikke, om vi af Gulthingsmændene faae synderlig større Magt, end vi nu have; vi vilde ogsaa betale denne Forstærkning for dyrt, dersom vi svigte dem, som ere i Vigen, og som nu ere os hengivne, og ville vove Livet for os, hvis vi hurtig komme til dem; vor Magt der vil ogsaa blive saa meget mindre, jo tilbiger vi komme til dem; vi ville derfor drage afsted saa snart som muligt med de Folk vi kunne faae, og jeg vil drage østerpaa, selv om jeg ikke havde mere end tre Skibe, ja endog med eet Skib vil jeg fortsætte min Rejse; men dem, som ikke ville følge os, skal vi med Guds Hjælp nok engang leene efter Fortjeneste.” Han sagde ogsaa, at han

vilde lade den unge Konge faae Kongenavn paa ny, hvilket hans Mænd bifaldt. Skjerstorsdag blev der da blæst til Thing ude paa Kristkirkegaard, paa hvilket Hakon den Unge atter fik Kongenavn; han aflagde Ed efter Sædvane, hvorefter Leenismændene og Bønderne fra hele Gulethingslag, samt fra Orkenerne, Sjælland og Island svore ham Trostøb. Derpaa bekendtgjorde Kong Hakon, at de Langfredag skulde lægge ud med Skibene, og erklærede dem for Landtsforrædere, som bleve tilbage. Om Fredagen lagde han ud til Florevaag, men om Leversdagen til Grønningesund, og havde da ikke mere end ti Skibe. Der laae han Paaskedag, lod to Landtste rejse, og lod holde højtidelig Gudstjeneste. Der blæste en stærk Sendevind, og man sagde, at de aldrig vilde faae god Vind, da Kongen ikke vilde helligholde en saadan Højtid i Kjøbstaden. Men Kongen bad sine Mænd ikke at tabe Modet, alting kunde endnu blive godt.

Arnbjorn Jonsens Død.

226. Om Hertug Skule er at fortælle, at han sad i Oslo, og samlede Folk. Derpaa drog han fra Oslo ester til Baldesholm fer Palmesøndag; han sendte ogsaa nogle Skibe ester til Carpsborg, og følgende Høvdinger vare med ham: Vilhelm fra Thorgar og Thorer Njobeen. Men da Arnbjorn Jonsen erfarede dette, drog han ester over Fjorden, og medte Varbelgerne, som vare gaaede ombord, ester i Borgaa, og drev dem der op; nogle af Varbelgernes Mænd faldt, men Skibene tog Arnbjorn. Men da han i sine Dage havde haft meget Arbejde og var en alderstegen Mand, faldt han i en Sygdom, og laae lnu fort Tid, fer han døde. Hans Død blev anseet

for et stort Tab, thi der var kun een Mening om, at der paa den Tid ikke fandtes en saadan Leensmand i Norge, som han. Hertug Skule kom til Valdesholm, og laae der ikke ret længe, fereud Holmen blev overgivet; han gjorde der meget Bytte. Derefter begav han sig fer Paaaste ind til Oslo, og ingen tænkte nu paa at gjere ham Modstand. Hertugens Sen Peter havde om Paaasten en stor Trop oppe paa Hedemarken.

Kong Hakon sejlede øster til Bigen.

227. Kong Hakon laae i Grœningesund om Paaasten, som fer er skrevet. Paaastedag kom nogle Mænd paa en Skude estenfra, anførte af Gudleif Eiding, og bragde Efterretning om Arubjern Jonsens Død, samt at Jubbvaernerne i Bigen vilde snart falde fra, hvis Kongen ikke hurtig kom til dem. Unden Dag i Paaaste gif Kongen tidlig i Land med en Svend, det blæste noget fra Sydost, men han gif dog hurtig ned igjen, vakte Folkene, og befalede dem at roe over Fjorden Hardsø, hvilket skete. Kongen gif paa en Skude med nogle Mænd, og roede til Sandkedra, og hørte der Messø; da den var læst, bad han nogen gaae ud, forat see hvorledes det gif med Flaaden; de kom ind, og sagde, at man gav sig til at sejle, og da Messen var sungen, gave alle Skibene sig under Sejl; det blev da god Vær; Kongen skyndte sig alt hvad han kunde, men naaede ikke de andre fer i Saltbjarnesund, skjendt man havde rebet Sejlene paa alle Skibe, fereud han kom. De fik nu god og gunstig Vær, og sejlede til Hvitingsøerne om Aftenen. Saa kvad Sturla:

Mafterne rejfles,
 Konningens Hird
 Traf med Kraft
 Tovene da,
 Sirlige Sejl
 Svulmed i Storm,
 Hurtig Fart
 Ham de gave.

Og laugs med
 Landet mod Øst
 Takrige Suelker
 Svæve kunde,
 Guldpnydede de
 Hovdinger førte,
 Gj Drottens Flaade
 Fattedes Mænd.

Om Morgenen efter herte Kongen Mefse, og fejlede den Dag forbi Jæderen; men da de kom ud for Revet, fik de Stormvejr, og nogle tabte deres Roer. Ud for Hvin brast Roret paa Kongens Skib, faa næften hele Roersbladet gif af; der blev da med Brygger og Marer styret ind i Skjarrandesund. Om Onsdagen fejlede de til Eßjunæøerne, og lagde til der tidlig om Morgenen; der samlede sterfte Deleu af Flaaden; derfra fejlede de ind i Bigen, men da de kom til Gremmar sendenfor Den Dr, fik de Sydøstvind med stærk Storm og Merke; alle de, som ikke kunde faae vendt, lagde da atter i Havn, men Kongen lagde ind under Land i Havnen Elattensæs, hvilket var langt af den sædvanlige Vej; der erfarede han, at alle Varbelgerne vare i Dølo, og særdirge til at drage

til Tensberg, forat overfalde Virkebenerne; men Knud Jarl og Kongens Leensmænd laae ved Jarlsø, med mange Virkebener, færdige til at drage nordpaa Kongen imede; nogle vare blevne tilbage paa Bjerget. Kongen sendte da Indride Versesen med nogle flere Mænd til Tensberg, for hemmelig at lade Virkebenerne vide, at Kongen var kommen til Bigen. Man havde druffet stærkt om Aftenen paa Kongestibet, og sov længe om Morgenens. Kongen var tidlig oppe, og bad Folkene klæde sig paa, men det gik kun langsomt; da sagde Kongen: „Jeg tænker, at det gaaer hurtigere for Barbelgerne med at klæde sig paa i Dag, forat drage ud til Tensberg imod vore Kammerader.“ Virkebenerne sprang da hurtig op, og sagde, det skulde aldrig ssee, roede modig ud af Havnen, og sejlede til Malstrand. Kongen gjorde da Leste for sig og sine Folk, at alle Virkebenerne skulde faste og ikke nyde andet end Vand Aftenen før den første St. Olafs Dag, og faste den sidste eller betale femten Penge. Dette Leste holdt de godt de første tolv Maaneder, men siden gik det slettere.

Kong Hakon lagde til Dølo.

228. Derfra sejlede Kongen til Grindholmsund; der mødte Munan Biskopsen ham, og bad ham lægge hen under Jarlsø for at mede Knud Jarl og Virkebenerne. Kongen svarede: „Eiden Gud har givet os denne Ver, saa haabe vi, at det vil blive os en Ver til Sejer, vi ville nu ogsaa benytte den, og hvo, der vil, sejle efter os!“ Saa kvad Olaf Hvidehjald:

Krigen spurgtes, strax navnkundig
Koning lod sin Flaade glide

Nord fra, langs med Norges Kyster,
 Over Raa da Velger sprunget,
 Storme ruged over Havet,
 Sejl ej Kongen dog lod falde;
 Sejerber, han sagde, giv en
 Var hans Tog mod Fjenders Hære.

Derpaa sejlede de ind ad Sundet, og da de kom ud for
 Jarlsø, befalede Kongen at blæse. Men strax da de
 Virkebener, der laae ved Jarlsø, herte dette, sloge de
 Tjeldingerne ned, og sejlede Kongen imøde; denne sendte
 nogle Mænd paa en Skude ind til Tønsberg, og lod
 sig, hvem der skulde bevogte Bjerget, og hvem der skulde
 følge ham, og da han kom ind til Vedjesund, lagde han
 til der, og biede paa Jarlen og hans Mænd. Eiden
 sejlede Kongen ind ad Fjorden med den hele Flaade; som
 Sturka kvad:

Skibene hurtig
 Hovdingen ferte
 I Oslo = Fjordens
 Inderste Vig,
 Hvor Skules stolte
 Krigere sig
 Mod de Angribende
 Opstillet havde.

Vejret sagtne des da det led hen paa Dagen, og da de
 kom til Sigvaldestene, var det stille; da det begyndte at
 mærke, roede de ind forbi Næsodde. Da holdt Kong
 Hakon Samtale med sine Mænd, og anordnede Angre-
 bet, at nemlig Gumbjern Bunde, Peter Povelsen og
 Eydselmændene nordensfor Stad skulde roe vestensfor Hovede,
 og lægge til ved Gylslande, gaae imod Fryssebro, og

mede Barbelgerne, hvis de viste sig der; Knud Jarl og de fra Byen, Simon Ko og Erik Stilt skulde lægge til ved Bryggen og drille Barbelgerne, men Kongen selv og Kjernen af Hæren skulde gaae op ved Egebjergsstofv sendenfor Thrølebjerg, og saaledes komme fra denne Side imod Byen; alle skulde lige tidlig lægge til Byen, saasnart det begyndte at dages. Kongen havde Dagen før sendt Spejdere ind til Hoveds, forat indhente nejjagtig Efterretning om Barbelgerne. Da de bleve længere borte end han havde tænkt, gif han paa en Vaad, og vilde ind til Hoveds. Men da han kom midt paa Fjorden, blev det saa stærk Taage, at man næppe kunde see fra Stavn til Stavn, hvorføre han atter vendte tilbage til Flaaden. Imedens Kongen roede paa Fjorden, vare Spejderne drague forbi uden at træffe ham; man kunde da aldrig vide, hvor Kongen var, og der blev megen Uro i Hæren; derved forstyrredes den Plan, som var lagt med Hensyn til Angrebet, og de, som skulde gaae op ved Gyljande, roede ikke nord paa. Kong Hakon roede da tilbage til sine Skibe. Tilstede var ogsaa Kong Hakons Søn, den unge Kong Hakon; ham med mange brave Mænd, hans Skrifer Wilhelm, Jugemund Kolbeensen, Andreas Kept og Peter Musa, lod Kongen være ombord paa en meget letsejende Skude, kaldet Rusehette; han lod ogsaa to andre Skuder blive tilbage hos den unge Konge, og bad dem blive ved Den, og see at faae Efterretning om hvad der forefaldt i Byen; „og er det Guds Billie,” sagde Kongen, „at det faaer et slet Udfald for os, og vi blive slagne, saa bier ikke her, men drager strax til Bergen, og overgiver Gud eders Sag!” Han talte desuden meget fjærligt med den unge Konge, ferend de skiltes ad. Der-

paa lagde Kongen til ved Egebjergsfov, som fer var bestemt; efter ham styrede Kund Jarl; Kong Hakon gif der i Land med sine Folk, og ferend de fik Byen i Sigte, holdt Kongen en Tale til Hæren, saaledes som Kong Sverre plejede ferend han begyndte et Slag.

Kong Hakons Tale.

229. „De fleste,” sagde han, „ville have hert noget, og mange have noje Kundskab om Stridighederne imellem mig og Hertug Skule; de have været mange og forskjellige, skjendt det gjerne kan være gaaet her, som Ordsproget hedder, at sjelden har een Skylben, naar to trættes. Foruden alt det andet, som fer har været imellem os, har han ladet sig udnævne til Kouge, uden ferst at opsigte Freden imellem os, noget, hvortil man aldrig fer har hert Mage i Norge. Derpaa udsendte han Mænd baade nord og sender paa og op i Landet, og lod hans og mine edsvorne Mænd dræbe hvor de fandtes, og foer frem paa Nidingsviis imod dem, der gjerne vilde tjene ham ligesaa troe som os, og vare ganske uskyldige, og Kirker bestjermede dem ikke mere end Fæhuse. Oven i Kjøbet sendte han endelig tretten Skuder senderpaa imod os selv, forat lade os eller vore Seener dræbe eller indebrænde, hvis Gud havde villet tilstæde ham det. Nu har han haft saa stor Fremgang, at man næppe kjender nogen, der ved Vold og Uretsfærdighed er kommen saa vidt, især efter det Slag imellem hans og vore Mænd paa Laake; der lede vi et stort Tab, thi der saldt mange brave Mænd, som Frænder og Venner seent ville faae erstattede. Nu bede vi eder alle, at I ville vise os eders Troskab og Manddom, thi vi haabe med Guds

Hjælp, at det nu vil tage en anden Vending med os. Viser nu ved eders Udsærd, at I indsee, hvad I have at hævne og hvor uretsfærdig der er handlet imod os. Og om end Hertug Skule har et udvalgt Mandskab hos sig, saa her dog vi og vore Mænd anses for deres Overmænd i alle Henseender, baade hvad Vægt og Udsærd angaaer; desto større Vanære vil det være, om vore Fjender faae nogen Fordeel over os." Derpaa opmuntrede han sine Folk med det Eventyr Everts plejede at fortælle om Venderfæmmerne, der skulde forlade deres Fædres Huus, forat gaae i Krig. "Vonden spurgte sin Sen, ferend de skiltes," saa fortalte Kongen, "hvoreledes vil du nu bære dig ad, naar du kommer i Strid, og veed vist, at du skal falde; Sennem svarede: hvad andet, end slaas drabelig, og falde med Væ. Men hvis det nu var saa, at du skulde komme derfra med Livet, sagde Vonden; da var det jo nødvendigt, svarede den anden, at stride tappert. Nu vide vi," tilsejede Kongen, "at eet af to finder Sted, tredie gives der ikke." Derpaa viste han dem, hvorledes de skulde fere deres Vaaben, naar de kom i Slag, og at de skulde bruge Virkebenernes gamle Løsen: Frem; Kristmænd, Korsmænd, den hellige Kong Olafs Mænd!

Uanfald mod Hertug Skule i Oslo.

230. Da Kong Hakon fik Nyen i Sigte, og det begyndte at dages, saae de, at alting der var roligt og stille; da sagde Kongen: "Jeg frygter for, at Varselgerne have faaet Nys om vort Komme, og ere dragne bort fra Nyen." Derpaa led de Skibe bort fra Hovede, som skulde lægge til Bryggen, og strax da de i Nyen

saae det, led de til Stormkloffen; men da Kloffen led, kunde Kongen og hans Folk vide, at Barbelgerne vare i Byen. De saae nu megen Tummel og Løben i Byen. Barbelgerne styrte ind i Kongsgaarden, hvor Hertugen sov, og da han herte, at Fjenden var der, klædte han sig hurtig paa og væbnede sig, og stævuede derpaa op ad Gaden til Halvards Kirkegaard; mange Folk samlede sig til ham, hvorpaa de droge op til Martestofte; der samledes hele Hæren, og der taltes om, hvad for en fjendtlig Hær det vel kunde være; de fleste meente, det var Knud Jarl og Leensmændene; derpaa overlagde de, hvad der nu var at gjøre; Hertugen vilde fylke der og tage imod Virkebenerne. Arne Ruga bar Hertugens Banner; han sagde, det vilde være en Skam, hvis man lod Knud Jarl tage deres Klæder og Heste i Byen. Hertugen deelte da Hæren; han lod Olaf fra Vigbeild med nogle Hovvinger drage til det vestre Stræde, men Hertugen selv og den største Deel af Hæren vendte sig ned imod Halvards Kirkegaard; han sendte Halvard Stod, Biskop Orms Frænde, med en stor Deel Mænd hen at afbryde Gedebro, forat ingen af Kongens Mænd skulde komme derover.

Kong Hakon kom til Oslo.

231. Da Kong Hakon var kommen paa Brinken ovenfor Byen, og Virkebenerne saae, at Fjenderne vare paa Martestofte, styndte de sig alt hvad de kunde. Thorstein Heimnes bar Kongens Banner, og havde altid viist sig som en dygtig Mand. Kongen bad ham ikke at ile saa stærkt, og sagde, at det var ikke godt for dem, som vare tungere til Fods. Hvad Karstiden angaaer,

da var den Gang den første Sommerdag Paaske Aften, og det var nu Leverdagen i Paaskeuge. Al Frosten var gaaet af Jorden, og der hvor Virkebenerne gif var Jordbunden saa blød, at de gif i Dynd op til Knæene eller endnu mere. Da de kom til Broen, sagde man Kongen, at Broen var afbrudt. Thorsteen raadte da til at begibe sig op til Broen ved Ryginebjerg; men Kongen fandt det ikke tjenligt. De vendte sig da mod Gedebro, hvor Barbelgerne vare i Færd med at tage de Lag af, som endnu vare tilbage af Broen, men de flygtede strax, da Virkebenerne kom, skjendt ti Mand havde været i Stand til at forsvare den. Der laae endnu to Bjælker, som man maatte gaae over paa. Kongen udnævnte halvtredstusindstyve Mand til at gaae foran Banneret, derpaa fulgte Thorsteen med Banneret; man kunde ikke gaae over paa anden Maade, end ved at støtte sig med Spydsodden ved den anden Bjælke, og man gif een for een. Da de kom over, stod de imellem Drestræde og Nikolaiskirke, og da Kongen kom over, var der ikke kommen flere over af Hæren, end at de kunde spærre Strædet; Thorsteen bad dem, ikke at teve, men at gaae løs paa Barbelgerne, førend de andre kom fra Skibene, men Kongen sagde, at han fandt det ikke raadeligt, at de gif op saalange de ikke vare mandstærkere, og vilde bie til Hæren kom over Broen; dette skete da ogsaa hurtigere, end man kunde vente. Saasnart Kongen nu saae, at hans Hær kom talrig over Broen, gif de op ad Gaden ved Nikolaiskirke med fylket Hær. Men da Kongen kom lige ud for Guttorm Erlendsens Gaard, kom denne ham imøde med høje Sto paa og Kappe over sig. „Gud være med eder, Herre!“ sagde han, „det seer farligt

ud for eder, saa saa Folk som I have, thi Barbelgerne staae ikke langt herfra med fylket Hær, og have i Sinde at tage imod eder; Gud give, jeg nu var saa rask til Fods, som da jeg fulgte eder i Værmland." Da kom Kong Hakons Sen Sigurd til dem, som havde rejst Dag og Nat nordensfra; Kongen var meget glad over hans Komme. Derpaa gif de op ad Gaden.

Slagets Begyndelse.

232. Dype ved Ålbjørn Kops Gaard stod Arne Ruga med Hertugens Banner og mange Folk. Ferend Fylkingerne stødte sammen, befalede Kong Hakon Enrsvenden at blæse; han blæste to Gange, men noget sagte. Kongen sagde: „Bedre blæste din Hundehvalp paa Bergens Brygge, da du tog Selv derfor af Folk;" derpaa blæste han meget bedre. Derpaa befalede Kongen Foltene at gaae frem med Banneret; selv gif han allerforrest. Saa kvad Sturla:

Under Rædselshjelm
 Herskeren gif
 Mild foran
 Eget Banner,
 Guldsirede da
 Flagrede Drottens
 Fauet over
 Folkets Jøser.

Dg der fremad
 Felge kunde
 Kongens Hoffinder
 Hærens Anfører,

Stridslystne brat
 Til begge Sider,
 Hvor de hvasse
 Vaaben mødtes.

Nogle Varbelger vare oppe paa Kirkegaarden, og derfra kastede de Stene i Mængde, men der blev skudt fra begge Sider. Saa kvad Olaf Hvidehjald:

Lappre Fyrster kjekt i Oslo
 Ferte Strid, og jernbedækket
 Hæren der med herligst Konning
 Redned Hildes¹ spidse Maane;
 Blodigt Skjold af skarpe Klinge
 Skares, blege Kæmper styrted,
 Gyldne Hjelte-Tunge² toned,
 Trods bed Kongen Fjenden ene.

Da Kongens Banner blev baaret frem, gave de Varbelger, som vare udenfor Kirkegaarden, sig til at flye, men de, som vare paa Kirkegaarden, kastede med Stene alt hvad de kunde. Urne Rusa gif med Hertugens Banner ind paa Kirkegaarden, der nu blev anfaldet af mange Virkebener; nogle løb ind paa Kirkegaarden, Ivar Holm, Ivar Dyre, Thorslaug Bøse, men da der var Steen nok derinde, saa satte Varbelgerne saaledes ind paa Virkebenerne med Skud og Steenkast, at de maatte trække sig tilbage. Der opstod nu en haard Kamp, Virkebenerne gjorde et stærkt Anfald, men Varbelgerne forsvarede sig vel og mandig. Saa siger Sturla:

Livvagten der
 Lystig tændte

¹) Krigsgudindens; Skjoldet er hendes Maane. ²) Sværdenes Klinge.

Krigsgudens Blus
 Om bold Kæmpe;
 Saa at Kampens
 Klare Flamme
 Flaged om
 Fjenders Ekjolde.

Men da Alf fra Leifastad saae, at de vilde blive indsluttede, søgte han ud af Kirkegaardsporten, og stred meget tappert; han kom ned til Naen, forfulgt af mange. Alf blev faldet i Naen, og de fleste fortælle, at det skal have været en mandig Modstand han gjorde, før end han faldt. Kong Hakon satte derpaa efter de Varbelger, der flygtede op østenunder Kirken. Der faldt nogle af Varbelgerne, blandt andre en Mand ved Navn Gisten Sundram, og een af Virkebenerne, men mange bleve saarede.

Varbelgerne i Kirken.

233. I det Stræde, som Olaf fra Vigdeild skulde forsvare, blev han anfaldet af de Virkebener, som kom op fra Skibene, og der blev en haard Strid. Der vare mange Varbelger i Biskoppens Kastel, som kastede store Steen ned paa Virkebenerne; det var derfor meget farligt for dem at anfælde dem i Strædet, og tillige vogte sig for dem i Kastellet. Enden blev, at Varbelgerne trak sig tilbage og ind paa Kirkegaarden, men Olaf fra Vigdeild trak sig med sin Trop op nordenunder Kirken. Hertugens Staller Arufinn Thjossen veg tilbage til Rouneseter og ind i Kirken der. Kong Hakon vendte sig op østenunder Kirken med sit Bannet, hvor der vare mange Varbelger uuder Afersel af Grim paa Sand, nogle paa Kirkegaarden og nogle i en Smedie, hvorfra de kastede

Steen paa Virkebenerne. Der omkom Bjarne Hest, en gammel Virkebener, han blev truffet i Knæet af et Spyd; han var en Brodersen af Karl Svange og Sigurd Skjalge, og en meget haabefuld Mand; mange bleve saarede. Saa kvad Sturla:

Dræbende knyttred

Dedens Lyn.

I Klingers Larm

Paa Krigsgudens Himmel¹;

Helten bed

Blodig Torden

Gjennemkrydse

Kampens Skyer.

Kongens Anfald.

234. Da Kong Hakon kom op i Mellemrummene lige for Koråbredregaardene, var Hertugen der til Hest med en stor Mængde. Men da de mødtes, gav det nogen Standsning, ferend de anfaldt hinanden; Virkebenerne stode i en Sump og lavere, men Barbelgerne vare oppe paa Broen og Strædet, hvor der var noget tørrere. Porten til Kirkegaarden var bagved Virkebenerne, og den var fuld af Barbelger. Under Kong Hakons Banner var der ikke mere end tyve Mand; Kongen stod saaledes i en farlig Stilling, da Hertugen stod foran ham med mange Folk, og Porten bagved var fuld af Barbelger. Gud var da Kongen saa naadig, at ingen af dem angreb ham, thi havde de fra een af Siderne anfaldet ham, saa vilde det snart have været ude med ham. Kongen anviste

¹) Stjoldet.

sine Mænd at de skulde gaae mod Porten, men han selv vendte sig med Banneret imod Hertugen. Der opstod da en svær Kamp ved Kirkegaardsporten. Saa kvad Olaf Svivedstjald:

Staal der flej, som Is paa Elvens
Skum, i Nodets varme Stremme,
Hærens Ferer, for sit Banner,
Hammervirket Rustning knuste,
Buen, blodig Regns Forkynder,
Blinked klart paa Genduls¹ Himmel,
Hæren rantes haardt af Kampens
Hede Lyn med svære Bunder.

Barbelgerne sloge Porten i efter sig, da de ikke længer kunde udholde Anfaldet.

Kong Hakon sejrede og Hertugen flygtede.

235. Hertug Skule var til Hest, og da han saae hvorledes det gik, befalede han sine Mænd at rykke frem. Sone Sik stod ved Siden af ham, og sagde til ham: „Her kommer Kong Hakons Banner, og han selv er med.” Hertugen svarede: „Derfor skal vi lige fuldt rykke frem,” og gav sin Hest af Sporerne. Sone tog i Tøjlen, og standsede Hesten. Virkebenerne kastede da nogle Spyd efter Hertugen, som flej ham tæt forbi. Saa kvad Sturla:

Anføreren
Ikke skaante
Blodige Pile,
Brat udsendte;

¹) Valkyriens eller Krigsgudindens.

Han dog fast
 Holdt i Kampen
 Paa sit haardt
 Særgede Rige.

Strax derpaa gav Hertugen sig paa Flugt med alle dem,
 der vare hos ham. Saa kvad Olaf Hvidefjald:

Aldrig ser i fjendtligt Møde
 Tvende Drotter viste større
 Tapperhed, med Taal og Styrke,
 Trofast Hær der Slottet stormed;
 Hverst Drot blandt alle Lige
 Maatte Held i Flugten søge,
 Sverres Æt fik Sejr med Rette,
 Saa almægtig Gud det vilde.

I det samme kom der flere Folk til Kong Hakon. Han befalede da Thorsteen at sætte efter Hertugen med Banneret og næsten alle de Folk, som vare med det, men han selv, sagde han, vilde ikke forlade Kirkegaardspørtten, ferend den var indtaget, saa at man ikke behøvede at frygte for et Angreb bagfra. Hertugen red op ad Gaderne, hvor der samlede sig mange Folk til ham, og gave sig paa Flugt med ham. Hurtigere end man havde ventet kom Gunnar Kongesfrænde med sin Tropp til Kongen, og de anordnede da Angrebet paa Kirkegaardspørtten, og lode Bueskytter krybe op paa Husene, forat forjage dem, der bare Vaaben paa Virkebenerne. Da kom Gaut Jonson med sin Tropp til Kongen. Kort efter kom Alfolf Stryk ned fra Thorsteen, og sagde, at Folket mindskedes under Banneret, og der kom megen Forstærkning til Hertugen; hvorpaa Kongen sendte Gaut Jonson med sin Tropp op til Banneret forat undsætte Thorsteen.

Hertugen havde trukket sig op til Martestofke, og Thorsteen Heimnes fulgte efter ham med Banneret; der faldt nu mange Barbelger hist og her i Gaderne, blandt andre Algaute, og hans Broder Besete blev saaret. De stødte paa een Gang sammen oppe i Gaderne, Gaut Jonsen og Olaf fra Vigdeild, efterat denne var flygtet fra det vestre Strøbe; Olaf havde da ingen anden Udvej, end med sine Mænd at kaste sig ind i Laurentii Kirke, men nogle af hans Folk faldt dog udenfor Kirkegaarden. Gaut spurgte Olaf, om han vilde have Fred; han vilde gierne modtage den, men Gaut bad ham dog blive i Kirken, og ikke sætte for megen Lid til Freden. Hertug Skule var paa Martestofke, hvor der samlede en Deel til ham, og han vilde da sætte sig til Modværg. Men da han saa, at Gaut kom Banneret til Hjælp, og der samlede sig Folk til Thorsteen, saa begav han sig op i Landet med de Folk han havde hos sig. Følgende Leensmænd fulgte ham: Baard Varg, Baard Bratte, Erling Eydhorn og Besete den Lille. Hertugen red omgivet af sin Hird op til Hof til Lavmanden Amunde Remba, og holdt der Maaltid.

Kong Hakon gav Folkene Fred.

236. Medens Hertugen og Virkebenerne strebedes paa Martestofke, kom der saa megen Udsætning fra Skibene, at Virkebenerne omringede hele Kirkegaarden, saa det var umuligt for Barbelgerne at komme ud. Indenfra havde de anordnet alt saaledes, at ingen kunde komme ind. Da Kong Hakon havde sat sine Mænd til Angreb saaledes som han fandt det tjenligt, gif han ind i Korsbregdregaarden og derfra til Prædikergaarden; men imellem

Nasskirke og Korsbredregaarden var der en stærk Skisgaard, ingen Steenmuur; denne lod han nedrive ved stærke Reb, og i det den faldt, oplestede Virkebenerne et hejt Skrig, og det gjorde en saadan Tummel, at Barbelgerne bleve bange, og flygtede fra alle Kirkegaardsportene. Virkebenerne trængte da ind, der blev en haard Vaabengang, og Barbelgerne bleve meget saarede; deres Dækvaaben bleve huggede af dem, og en stor Deel faldt; saaledes som Sturla kvad:

Vistedes da
 I Vaabenstormen
 Fanerne snart
 Af susende Klinger;
 Vledende Bunders
 Brusende Strem
 Faldt over Skjoldes
 Skarpe Brædder.

Spids Glavind
 Gjennembred
 Staalbeslagen
 Pilestjærm;
 Grenne Skjoldes hejt
 Hævede Række
 Skares i Lusten
 Af lynende Sværd.

Og der segned
 Til Død bestemt
 For Drabsjubindens
 Grumme Haand

Kongens Frænders
 Flok i Kampen,
 Blodig Hævni
 Haardt den rammed.

Wilhelm fra Torgar var senderpaa ved Kirkegaardsporten; Ivar Dyre kaldte paa ham, og spurgte, om han vilde have Fred; han svarede: „Jeg veed ikke endnu, hvem af os der kommer til at raade for Fred,” og gav Ivar et stort Slag paa kinden med en Steen. Ivar sagde: „Siden du selv vælger det værste, skal du ogsaa have det,” hvorpaa Wilhelm blev fældet. Men han vilde ikke modtage Fred, da han allerede var dodelig saaret. Mange Birkebener fandt der deres Venner og Frænder, og nogle fik ikke Fred, skjendt de bade derom, andre vilde ikke modtage den, skjendt den blev tilbuddt. Barbelgerne vendte sig nu inod den søndre Port, og trængte saa mange til paa een Gang, at de ikke kunde komme igjennem; de faldt da saa tykt, at tre til fire laae ovenpaa hinanden; saaledes som Sturla kvad:

Hegnes Datters¹
 Diser, fra Lusten,
 Sejersfange
 Synge kunde;
 Hejt de klang
 Af hvasse Mund
 Over Hærferrens
 Heltes Rækker.

Paa denne Tid naaede Knud Jarl og Birkebenerne Indgangen vestenfor Kirken; fra Biskoppens Kastel gik der

¹) Krigsgubinden Hildes.

en Gang op til Kirken, denne kastede Virkebenerne Reb over, og rev ned med nogle Barbelger. Der faldt Hertugens Hirdmand, Hakon Lauf, og endnu flere, strax da Gangen styrte.

Der sættes efter Hertug Skule.

237. Da Kong Hakon saa, at alle de Barbelger, som ikke havde faaet Fred, vare komne ind i Kirken (Arne Rusa kom ikke ind i Kirken, men fik dog Fred), saa forlod han Kirkegaarden, og besteg en sort Hest; hans Mænd fik sig da ogsaa Heste, men nogle led til Fods. Kongen red da ud af Byen, og var omgjordet med Sværd, men havde et andet ganske blodigt i Haanden; han havde da trehundrede Mænd. De gjorde nogle Mænd til Fange, og gave dem alle Fred, men fik ingen Heste. Kongen standsede, holdt en Tale til sine Mænd, og sagde: „Hvis min Svigerfader Skule er flygtet ad denne Vej, saa har han nok serget for, at vi ikke saa let komme til Heste, og jeg troer ikke vi faae nogen. Men i Kirkerne i Byen vare der adskillige Mænd, som jeg frygter for ikke kunne holde sig imod vore Mænd, der ere saa forbittrede imod dem, men jeg vil ikke for alt i Verden at Kirkefreden skal brydes. Vi ville nu vende tilbage til Byen og nyde vor Sejer; imellem mig og min Svigerfader maa det da siden gaae, som Gud vil.“ Derpaa vendte Kongen tilbage. Men Barbelgerne havde spærret Kirkeederene indenfra, saa at de ikke kunde brydes op, og Virkebenerne bare Brænde udentil, forat ingen skulde komme ud. Kongen gik til Biskoppen, og fik tilligemed sine Mænd Aflesning af ham; derefter besørgte Biskoppen ham, og han holdt Maaltid en Stund.

Thorsteen Heimnes og Arne Rusa sadde sammen; Kongen behandlede Arne som om denne altid havde tjent ham tro, og saa gram som Kongen var om Dagen mod sine Fjender, saa naadig viste han sig nu med at skjænke alle dem Fred, som gave sig i hans Vold. Da Valen blev ransaget, laae der halvfjerdsindstyve Lig udenfor Halvards Kirkebeder, og i alt vare henved tre hundrede Mand saldne; iblandt dem mange brave Mænd fra Thrensdelag: Vaard fra Gudrefstad, en Søn af Thorsteen Rugad, Peter en Søstersøn af Ivar, Vilhelm fra Torsgar og Grim fra Sand. Om Søndagen holdt Kongen Thing ude paa Kirkegaarden, og bekendtgjorde, at alle de Varbelger, som vare i Kirkerne, skulde have Fred. Birkebenerne gif da til Kirkerne, og opsogte hver sine Bekjendte; Varbelgerne modtog da Fred, og bleve deelte i flere Afdelinger efter Kongens Anordning. Siden blev Byttet deelt efter Krigsstik, da Kongen opholdt sig noget i Oslo. Nogle Dage efter Slaget sendte han Krigsfolk til Throndhjem under Anførsel af Asolf fra Østeraat, Ivar Petersen, Arne Blak, Klemet fra Holm, Olaf Ridlingsmund og Vaard Groasen; de havde femten Skuder, og skulde drage heelt nordpaa til Throndhjem, forat see hvorledes der stod til. Men Kongen blev tilbage i Vigen, forat varetage sine Sager der. Sydsølet paa Romerige havde han givet Hr. Andreasens Søn Gregorius, men to Aar før Krigen var denne draget ned til Danmark med sine Svende, og opholdt sig hos Kong Baldesmar vel anseet. Kongen forekom denne Rejse noget underlig, og den samme Vinter som Krigen begyndte og Skule havde antaget Kongenavn, sendte han Bjarne Mosefson til Danmark til Gregorius, og bad ham vende tilbage

til Norge, og lovede at belønne ham i Forhold til hans Trofskab. Gregorius vendte da tilbage, og strax da han kom til Vigen, samlede han sig en Tropp, og stedte til Birkebenerne før Slaget paa Laake; han var ogsaa i Oslo med Kong Hakon. Eiden satte Kongen megen Pris paa ham, og gav ham Borgeshjælp. Gregorius var en klog og velbegavet Mand. Noget efter drog Kong Hakon til Bergen, og var der om Sommeren.

Om Skule.

238. Hertug Skule var, som før er skrevet, hos Amunde Lavmand, red derfra til Gidsbold og heelt op til Mosde om Aftenen. Om Søndagen tog han op til Sedemarken og ud paa Den den Hellige, hvor hans Sen Peter allerede var. Derfra drog han op til Ulensager, havde da omtrent hundrede Mand, og holdt Samtale med sine Folk, hvad Beslutning man skulde tage. Besete den Lille og Thorgisl Elydra bade Hertugen at tage til Østerdalene og derfra til Bærmeland, deres Fædreland, og sagde, at inden en halv Maaned var omme, vilde han have en ligesaa stor Hær, som før Slaget i Oslo. Erling Lydhorn derimod, Baard Bratte og de andre Threuder sagde, at de vare isde tjente med at drive omkring over Fjelde og Skove, og bade Hertugen drage til Throndhjem til sine Venner, og see at skaffe sig Skibe, thi det var Nordmændenes Skik, naar de skulde føre Krig. Der blev ogsaa taget den Beslutning at drage nordpaa. Men Thorgisl og Besete skilte sig fra dem, og droge esterpaa til deres Hjem med sine Tropper. Hertugen drog nordpaa til Dalene med firhundred Mand; derfra tog han til Ringebo. Da spurgte de, at der allerede vare Birke-

bener, nemlig Dgmund Kræledans, Odd Griffen og Grik Top, og at de laae ved Broen. Hertugen tøvede ved en lille Gaard kort fra Broen, men hans Mænd droge hen imod den og lode deres Lure here; og saasnart der blev blæst, red Hertugen imod Broen; men Virkebenerne troede, at der var en større Hær end der virkelig var, de stode heller ikke ganske nær ved Broen; Varbelgerne gik over den. Sone Sik bar Banneret, og blandt de andre vare Guttorm Jonadal, Havard Dyntil, Giften Orre, Hakon Waardsen, Halkel paa Rygin, Havard Koll med flere. Da de kom over Broen, medte de Virkebenerne; der faldt to af Kong Hakons Hirdmænd, Ivar Hjelmskiöld og Bjern fra Hof. Hertugen red strax efter dem over Broen paa en hvid Hest, som hed God; han havde en god Brynje og en stærk Troje. Virkebenerne trak sig op i Fjeldlien, og skjede over tyve paa een Gang paa Hertugen, saa hans Skjold var ligesom beslaaet med Pile. Hesten blev rammet af tre Pile, som alle trængte ind til Skasterne; og Hertugen selv fik en Pål igjennem Benet ved Ankelen. Paa den Maade slap Varbelgerne over Broen. Usvard Harn plyndrede Ivar Hjelmskiöld; da kom Arne den Lave, een af Hertugens Søn Peters Svende, til, og tænkte, at Ivar endnu ikke var saaret nok; han hug derfor efter ham, men Hugget traf Usvard paa Haanden, saa den nær var gaaet af; de ferte ham med sig nordpaa til Steig, men rede derpaa deres Vej. Hertugen skaffede man en god Hest, som hed Gautstaf, og de droge nu videre til Throydhjem. Sigurd Hit, Bruse og nogle flere Mænd sendte Hertugen forud fra Fjeldet, og de dræbte Kong Hakons Hirdmand Haldor i Opdalen. Virkebenerne droge efter dem til Fjeldet, og toge Usvard

af Dage, som Varbelgerne havde ladet blive tilbage paa Steig. Hertugen var om Natten paa Bog i Dydalen, og drog derfra til Nideros. Han troede da at kunne mærke, at Almuens Eiudelag imod ham var meget forøndret; dertil bidrog meget det store Tab man meente at have lidt i Oslo, og dernæst, at da Kong Hakon var i Throudhjem, troede man at here mange saudsferdigere Beretninger, end dem Hertugens Mænd kom frem med paa Drething. Man troede heller ikke, at Hertugens Opstand mod Kong Hakon vilde lykkes, og vilde ingen Krig sere imod Kongen. Om Foraaret blev Hertugen i Nideros, og holdt Maaltid i Bredestuen, men den meste Tid var han i sit Herberge, og havde liden Omgang med andre. Han var tre Dage i Korsgilde, men meget tilbageholden, og saa vare ogsaa de fleste imod ham. Hans Venner meente, at han var uforsigtig, og tog sig ikke nok i Agt, men han sagde, at Birkebeverne i saa kort Tid ikke kunde fare fra Vigen til Throudhjem. De sagde, at Kong Hakon i kortere Tid, end nogen kunde troe, var kommen til Oslo, og saa kunde see igjen. Derefter blev en Skude sendt ud paa Fjorden forat spejde.

Om Birkebeverne Hsolf og Klemet.

239. Mandag Morgen i Gangdagene kom Hsolf uventendes til Nideros med femten Skibe; Klemet fra Holm lagde over til Bakke med to Skuder, men Hsolf lagde til ved Byen med alle sine Fokk. Hertug Skule vaagnede i det han herte Stormkloffen, sprang strax op, klædte sig paa, og greb sine Vaaben, saavel som de andre Mænd, der vare i Gaarden. Derpaa sendte han

sine Evende ud i Byen, og bad Varbelgerne og de andre Folk at sege til ham oppe i Kongsgaarden, for der at tage imod Virkebenerne. Men da Evendene kom tilbage, havde de ingen Folk faaet; to Gange sendte Hertugen Bud ud i Byen, men fik ingen Folk. Han spurgte, hvad Beslutning man nu skulde tage? Der var ingen Bro over Nid. Hans Mænd bade ham da, at sætte en Skude, der stod i Kongsgaarden, ud, tage paa den over Naen og saa sege til Skoven, hvis han ikke vilde begive sig til Kristkirke. Skuden blev da sat i Vandet. Hertugens Sen Peter var ovenfor Kongsgaarden; Hertugen bad ham drage over Naen med dem, og nogle af hans Folk gjorde det ogsaa, men Peter begav sig ind i Kristkirke. Der tyede ogsaa Vaard Bratte hen, thi han troede sig ikke raft nok til Fods. Hertugen gif i Land ved Skellingehelle, og befalede at man skulde gaae op til Erlends Hej, og give sig i Kast med dem, som vare gaaede op ved Bakke, men der var ingen, som syntes derom, derimod segte de op paa Bakkerne og skjulte sig i Skoven. Hertugens Sen Peter var i Kristkirke, og drog derafra til Prædikebrodrene, som lovede ham et Fristed; men han satte ingen Lid dertil, og tog med fire Evende derafra til Kirkegaarden¹; der fik de en Vaad, satte over Naen, og droge til Dvre Elgeseter. Der gif Peter ind i et Huus, hvor nogle Kvinder vare i Færd med at bage, fik sig nogle daarlige Klæder, og skjulte sig. Da Virkebenerne kom ind i Byen, og ransagede, vare de fleste Varbelger komne ind i Kirkerne; Vaard Barg var i Korðkirken. Virkebenerne fik Nys om Peters

¹) eller Bispegaarden.

Flugt, droge over Naen til Dyre Elgefeter, og sendte en Mand, der hed Jon Kott, ind i Vagerhuset; da han kom ud, sagde han, at Peter var derinde; derpaa slæbte de ham ud, og dræbte ham strax. Han var temmelig høj af Væxt og seer, i Udseende lignede han mest sin Medreneart; han var velbegavet, en god Klerk og gudfrygtig, men Barbelgerne holdt ham ikke for nogen synderlig Kriiger. Hans Lig blev begravet. Derpaa vendte Birkebenerne tilbage til Byen, og sendte Mænd ud til alle Sider, forat søge efter Hertugen eller hans Mænd.

Om Hertug Skule.

240. Hertug Skule var nu i Skoven, og erfarede der, at Birkebenerne holdt Vagt rundt omkring Skoven; hans Mænd, som hidtil havde fulgt ham, begyndte da at liste sig bort, og af dem, han sendte bort, kom næsten ingen tilbage. Erling Lydhorn gik ind til Totra, og blev Munk der. Hertugen var i to Dage i Skoven, men Onsdagen før hellig Torsdag, da Kunnikerne gik med Korsene, bragde man ham Korsapper fra Klosteret, og han gik saa ind i Klosteret med Brødrene. Han og hans Mænd gik op i Taarnet, og man gav dem at spise og drikke. Derpaa blev der et Leje redt for ham, thi han var meget udmattet.

Hertug Skule fældes af Birkebenerne.

241. Birkebenerne fik Nys om, at nogle Mænd vare gaaede fra Skoven til Elgefeter i Korsapper, og man formodede det var Hertugen og hans Mænd; de grebe derfor strax deres Baaben, og satte over Naen.

Da Erkebifkop Sigurd erfarede dette, drog han til Elgeseter med mange Præfter og Borgere; men faasnart Virkebenerne kom til Klofteret, fjeøde Hertugens Mænd paa dem af alle Kræfter. Da Erkebifpen kom derhen, forbed han Virkebenerne at anfælde Klofteret eller øve nogen Fjendtlighed, men Virkebenerne fvarede, at Klofteret havde en faadan Befætning, at man var nedt til at øve Fjendtlighed, hvad enten man fyntes vel eller ilde derom. Erkebifpen tilbød Penge for Hertugen, forat han ſkulde have frit Lejde til Kongen; men de vilde ikke, uden han vilde fætte den hellige Olafs Sæde i Pant for, at Hertugen ſkulde holde hvad han lovede. Rogle vare faa hidfige, at de ſlet ikke lagde Mærke til hvad Erkebifpen ſagde, men ſatte Ild paa Klofteret; andre vilde ſlukke den, men tilfødfi fik Ilden dog Magt. Da Hertugen nu ſaae, at de vilde afbrænde Klofteret, befalede han ſine Mænd at gaae ud. Hertugen gif da ud, og holdt et ruudt Skjold for Anfigtet; han ſagde: „Sugger mig ikke i Anfigtet, thi det er Uftik at gjere ſligt ved en Herding.“ Derpaa anfaldt og dræbte Virkebenerne Hertugen og alle dem, ſom gif ud med ham, nemlig Sone Sit, Giſten Orre, Aſlak Dytel, Halkel paa Nygit, Halvard Koll, Bruſe og Urne Mariall. Meſter Berg blev stærk ſaarét, men blev dog helbredet. Saa ſagde Sturla:

Nu det ſpørgeſ:

Noget derefter

I Dedsned

Paa Rids Brædder

Sit dyre Liv

Lade maatte

For Ildøveer
 Vældig Hertug.

Dg der gif
 Paa Gjalles Bro¹
 Kongens Svigerfader;
 Svale Klinger
 Fertes mod ham,
 Da Flammehavets
 Brændinger faldt
 Om boldest Kjæmpe.

Strax da Hertugen var falden, vilde man slukke Ilden, men det lykkedes ikke, og hele Klosteret afbrændte.

Om Hertug Skules Begravelse.

242. Hertug Skules Lig blev baaret paa et Stjold til Byen, og der klædt samt hensat i Nikolaikirke. Næste Morgen gif Ulf og de andre til Erkebiskoppen, og bade ham om Afledning; dette havde sine Vanskeligheder, men de fik den dog indtil videre, til de havde begivet sig til Kongen og erfaret, hvorledes han vilde demme om denne overordentlige Gjærning. Derpaa gif Hertugens Begravelse for sig med al Hæder og Pragt; han blev begravet i Kristkirken sendenfor Koret nedenfor Kong Inges Grav i Muren. Erkebiskoppen, alle Korsbreddene og adskillige andre Gejstlige, alle Borgerne og mange Virkebener fulgte ham. Hertug Skules Dødsdag er den niende kal. Junii; han opnaede en Alder af et og halvtredstusindstyve Aar. Hans Ded blev ueget beklaget af

¹) Dødningsbroen, som fører til Underverdenen.

alle hans Mænd, thi han var en meget vennesæl Mand, og dertil bidrog især hans Blidhed, Mildhed og Gævmildhed imod hans Mænd; mange, som viste sig hengivne imod ham, gav han Bærdigheder eller skaffede dem Giftermaal eller forfremmede dem paa anden Maade, og derfor blev han meget afholdt. Ein Fæbrenegaard paa Reine gav han til et Kloster, lod der en herlig Steenkirke opføre, stiftede der et Nonnekloster, og gav Guds dertil; og der kunde anføres mange andre Beviser paa hans fyrstelige Gævmildhed. Han var en temmelig høj Mand og smal af Væert, havde lysebrunt og langt Haar, et langagtigt Ansigt, lys Ansigtøfarve og smukke Dine; han var særdeles dannet og hevist, vel skaaren for Tongebaandet og veltalende paa Thinge; overhovedet besad han de fleste Egenskaber, som pryde en god Høvding, og havde ikke det sidste ulykkelige Nar kommet over ham, saa vilde man have sagt, at der aldrig var sebt nogen Mand i Norge, af dem, som ikke nedstammede fra selve Kongeslægten, med større Gvner, end han. Han efterlod sig ingen Søn.
